

Ra
CRE
1980

03/04/2566

938683

จากดิเรก ถึงวรพุทธิ
ชยันต

TULIB

3137901636216

ป๋อ

P. Jayaraman

ด้วยอภิปรายและการ
ชาญวิทย์ เกษตรศิริ

WITH COMPLIMENTS
ชาญวิทย์ เกษตรศิริ

13 ก.ค. 2559

ปก

นายดิเรก น.ส. ป๋อ ชัยนาม สว่างฉายพระพรหมมณี (ส่วงฉาย คณ
ธรรมประทีป) วัดขจรนเวศวิหาร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๓ พระพรหมมณี ภาย
สภาการศึกษา พ.ศ. ๒๔๖๐

ศาสตราจารย์ฐานะประธานในหอประชุม สภการศึกษาณามกุฏ
ราชวิทยาลัย

นายดีเรก ชัยนาม เนติบัณฑิตไทย กับ นายวรพูนร์ ชัยนาม เนติบัณฑิตอังกฤษถ่ายรูปร่วมกัน

03/04/2566

นายวรฤทธิ ชัยนาม (ป๋อ)

๓ มกราคม ๒๕๕๕ - ๒ สิงหาคม ๒๕๖๓

ก

๙๓๘๖๘๓

รวมปาฐกถาชุดล่าสุด

ของ

นายดิเรก ชัยนาม

มูลนิธิโกมลคีมทอง

และ

บริษัท ศักดิ์สยาม จำกัด

จัดพิมพ์เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ

นายวรพจน์ ชัยนาม

ณ เมรุวัดธาตุทอง กรุงเทพฯ ฯ

วันพุธที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๓

Page
ONE
1980
93873

คำอุทิศ

แด่ป้อ

ข้าพเจ้ายุจกคนมาก แต่มเพื่อนน้อย ในจำนวนเพื่อนน้อยคน
นี้มีป้อรวมอยู่ด้วยคนหนึ่ง แม่เราจะต่างวัยกันมากและต่างความคิดกัน
หลายอย่างหลายประการ แตกต่างเป็นกัลยาณมิตรซึ่งกันและกัน มี
อะไรในใจก็เทออกสู่กันได้ อย่างไม่ต้องบีบบังอำพราง ทงนี้อาจเป็น
เพราะเรานิยมอนาธิปไตยเหมือนกันได้ พระบรมพุทโธวาท ที่ว่า
วิสาสา ปริมาณาคี นน จริงแท้ทีเดียว เพราะป้อกับข้าพเจ้าสนิทสนม
กันยิ่งญาติ ทงป้อก็ทำตัวกับเป็นน้องชายแท้ ๆ เกือกูล ห่วงใย
และเจ็บร้อนแทน ที่ป้อจากไปคราวนี้ จึงเหมือนขาดหายอะไรไป
อย่างสำคัญ อันจะหามาแทนที่อีกไม่ได้

ความสัมพันธ์ระหว่างข้าพเจ้ากับป้อนนมมานาน ก่อนเราทั้งสอง
เกิดมาด้วยซ้ำ เพราะคุณพ่อคุณแม่ของป้อ เป็นมิตรผู้มีอุปการคุณ
อยู่กับบิดาข้าพเจ้า ทง ๆ ที่เวลานนท่านกำลังเปี่ยมไปด้วยบุญวาสนา
บารมีทางกรรมเมือง แต่ก็ได้ให้ความเป็นกันเองแก่บิดาข้าพเจ้า ทงยก

03/04/2566

ย่องสรรเสริญ ทั้งอนุเคราะห์ตามคราว ก็มีเวลาปรับทุกข์ปรับร้อน
ด้วย แม้บิดาข้าพเจ้าจะหาบุญไม่ไปแล้ว ทั้งสองท่านหนักยงเมตตา
ปรานต์ต่อมาถึงตัวข้าพเจ้าด้วย

เมื่อข้าพเจ้าจบการศึกษาชั้นปริญญามาจากประเทศอังกฤษ ในปี
พ.ศ. ๒๕๐๑ นั้น คุณติเรกท่านเตรียมจะหางานให้ทำในนอญแล้ว แต่
ข้าพเจ้ากราบเรียนว่า ทาง บบช เขาชวนให้กลับไปทำงานที่กรุงลอน-
ดอน ซึ่งจะเปิดโอกาสให้ไต่เรียนเน็ต ๆ จนจบสมความมุ่งหมาย โดย
ไม่ต้องชกเนื่องจากทางบ้าน ทง ๆ ที่ท่านไม่สู้เต็มใจ แต่ท่านก็บอก
ว่าดีเหมือนกัน เพราะท่านเองก็เคยไฝฝืนที่จะเรียนเป็นเน็ตบัณฑิต
อังกฤษมาก่อน ทั้งท่านยังกำชับด้วยว่า ถ้ากระไร ช่วยฝากให้ดู
“น้อง” ด้วย ซึ่งท่านหมายถึงป้อโดยเฉพาะ ด้วยท่านเห็นว่ามีแวว
พอที่จะเรียนเน็ต ๆ ต่อได้ที่ลอนดอน ถ้ากระไร ขอให้ข้าพเจ้าไป
เกลี้ยกล่อมให้ด้วย ด้วยท่านอยากให้ผมลูกสืบเชื้ออยู่ที่กระทรวงการ
ต่างประเทศสักคนหนึ่ง ข้าพเจ้าก็ไต่แต่รับคว จะทำได้แค่นี้หรือ
ไม่ ไม่ทราบได้

ก่อนข้าพเจ้าจะกลับออกไปยุโรป ได้มีพระบรมราชโองการแต่งตั้ง
ให้คุณติเรกเป็นเอกอัครราชทูต ประจำเยอรมันตะวันตกแล้ว เป็น
อันท่านและคุณหญิงจะได้ออกไปอยู่ใกล้ลูกที่ยังเรียนอยู่ในอังกฤษ แต่
ท่านก็ยังไม่วายส่งเสียให้ข้าพเจ้าดูแลน้อง ๆ ถึงกล่าวแล้ว ท่านเอง
ได้มอบหนังสือให้ข้าพเจ้าเล่มหนึ่งซึ่งท่านเห็นว่า “ให้สุลกษณ ศิวรักษ์

ด้วยความรักอย่างสุกหลามสนิท”

เมื่อข้าพเจ้าออกไปทำงานที่ บีบีซี ในกรุงลอนดอนแล้ว ก็ได้ติดต่อกับคุณช่วยฉมน์ สุวฉนวนวิทยากร ซึ่งคุณฉมน์และคุณหญิงเรียกว่า อู่ไร ผู้ซึ่งได้ติดตามท่านทั้งสองออกไป สมัยเมื่อท่านได้เป็นเอกอัครราชทูตไทยคนแรกประจำพระราชสำนักเซ็นต์เจมส์ ตอนที่ท่านลาออกจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี ในรัฐบาลถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ คุณช่วยฉมน์พักอยู่ที่สถานทูต ณ ถนนแอชเบินเฟลชแต่แรกและช่วยดูแลลูก ๆ ให้คุณฉมน์มาแต่แรกด้วย แม่ท่านและคุณหญิงจะกลับมาเมืองไทยไปนานแสนนานแล้วและมีเอกอัครราชทูตคนอื่น ๆ อีกหลายท่านแล้ว คุณช่วยฉมน์ก็ยังคงพักอยู่ที่สถานทูตต่อมา และเคยมาทำงาน บีบีซี อยู่สมัยหนึ่งด้วย จากการแนะนำโดยทางอ้อมของคุณช่วยฉมน์เอง ที่ข้าพเจ้าไปทำงาน บีบีซี และกับคุณช่วยฉมน์นอกนั้นแหละที่เป็นคนพาป้อมมาพบข้าพเจ้าที่ บีบีซี ตอนต้นปี ๒๕๐๒ ยังจำภาพได้ชัด เห็นป้อมเป็นเด็ก ตัวเล็กนิดเดียว เดินเข้ามาหา ทักทายปราศรัยด้วย โดยที่เวลานั้นป้อมอยู่โรงเรียนแคนฟอด ที่เมืองวิมบอน มณฑลคอสเสท ซึ่งไม่ห่างจากเมืองบอนมัท แหล่งแรกที่ข้าพเจ้าเคยอยู่ และยังไปมาหาอยู่

เมื่อรู้จักกันเช่นนั้นแล้ว ก็ถือโอกาสไปมาหาสู่เยี่ยมเยียนได้ไม่ยาก ซึ่งส่วนมากนัดพบกันที่บอนมัท หรือลอนดอน ตอนปีศึกษาเรียนที่ข้าพเจ้าย้ายมาหนาททางการทูต ที่คุณฉมน์มอบหมายให้มาอยู่อย่าง

หนังสือ คือให้พยายามเกลี้ยกล่อมเพื่อให้ไปเรียนเน็ต ๆ อังกฤษ
เมื่อเป็นโอกาส ข้าพเจ้าจึงต้องทำหน้าทนน ก็บอกไปตามตรงว่าคุณ
เพื่อนผู้ชายถึง ๔ คน ท่านอยากได้ใครไว้ทำงานที่กระทรวงการต่าง
ประเทศตามรอยท่านสักคนหนึ่ง และท่านเห็นว่า ถ้าเรียนเป็นเน็ต
บัณฑิตของอังกฤษก่อน ย่อมเป็นการวางทางอย่างดี เพื่อเข้ารับราชการ
ในกระทรวงนั้น พี่ ๆ ป่อ ๓ คนก็ดูไม่มีใครสนใจไปทางนี้ ป่อเป็น
คนสุกท้อ ถ้าสนองเจตนาารมณ์ของท่านได้ ย่อมเป็นกตเวทิตาคุณ
อันประเสริฐ ซึ่งบุตรควรมีตอบบุพการี ทงนักสุกแต่ป่อจะเห็นสมควร
ถ้าไม่สมัครใจจริง ๆ ก็ไม่ควรขึ้นใจ

ตอนนั้น ป่อชอบกับข้าพเจ้าพอสมควรแล้ว จึงตอบอย่างตรงไป
ตรงมา ว่าตัวเขานรักทางศิลปะ ชอบเขียนรูปโดยเฉพาะ จึงอยาก
เรียนต่อทางช่างเขียนมากกว่า ข้าพเจ้าจึงบอกไปว่า วิชาจิตรกรรม
ก็เรียนได้ แต่จะเอาเป็นอาชีพก็ยากนักคงยากกระมัง ถ้ากระไร จบ
ชั้นมัธยมแล้ว ลองเรียนกฎหมายดู ก็คงไม่หนักหนาอะไร ข้าพเจ้า
เองก็ใช้ว่าจะชอบวิชากฎหมาย เห็นเขาเรียน ๆ กัน ลองเรียนดูบ้าง
ก็พอเรียนกับเขาได้ ถ้าป่อไม่ดึงกับขัดข้อง ลองไปสมัครเรียนเพื่อ
เอาใจคุณพ่อ จะเป็นไรไป พร้อม ๆ กันนั้น จะเรียนทางเขียนรูป
ควบคู่กันไปก็ยิ่งได้ คงข้าพเจ้าจากทำงานควบคู่กันไปกับการเรียน ถ้า
ไม่ชอบจริง ๆ จัง ๆ ก็ทงเสีย ไม่เห็นจะเสียหายอะไร

เพราะความมกคณูญที่ป่อมีต่อคุณพ่อนนเอง จึงตกลงเรียนกฎหมาย

ทั้งทีได้เคยร้องเถียงข้าพเจ้าว่า Why it has to be me และก็ได้เลือก
เรียนเน็ต ๆ สำนักมคเคิลเทมเปิล ที่ข้าพเจ้าเรียนอยู่ ยังได้เคยไปกิน
อาหารค่าตัวกัน ตามข้อบังคับของสำนักอยู่บางครั้ง โดยต้องเข้า
เสื่อครุยมาสวมตามธรรมเนียม แต่หาเคยเรียนรวมกัน หรือสอบด้วย
กันไม่ เพราะพอป้อเข้าเรียนได้ไม่ทันไร ข้าพเจ้าก็สำเร็จเสียแล้ว
แม่กระหนเมื่อป้อเข้ามาอยู่ลอนดอน ยังมีบ้านอยู่ใกล้ ๆ กันทาง
แถบตำบลเคนซิงตันอยู่คราวหนึ่ง ย่อมไปมาหาสู่กันเนื่อง ๆ ทั้งคุณ
เคิเรกท่านก็ขามเรือมาเยี่ยมจากเยอรมันหนหนึ่งด้วย โดยมีข้าพเจ้าเป็น
มัคคุเทศก์และเป็นเลขานุการส่วนตัวโดยปริยาย ได้ไปบุกร้านหนังสือ
ด้วยกัน ไปดูละคร My Fair Lady ด้วยกัน และไปกินอาหารฝรั่งใน
โซโห้กับอาหารจีนที่หน้า บับซี ด้วยกัน โดยมีป้อไปด้วยทุกแห่ง
สำหรับอาหารจรรยาชน บอกรู้ได้ว่าเป็นร้านแรกภายหลังสงครามโลก
ครั้งที่ ๒ ทมขนมจับชาดะเป่าชายต่อนก่อนเที่ยง ในลอนดอน นอกจาก
เที่ยวกับคุณพ่อคราวนี้แล้ว ส่วนมากพอโรงเรียนปิด ป้อก็ขามไปพัก
อยู่กับคุณพ่อ คุณแม่ ที่กรุงบอน ข้าพเจ้าเองก็เคยขามไปอยู่ด้วย
บ้างเหมือนกัน บางวันมีเวลาว่าง คุณเคิเรกท่านชวนเดินเล่นและคุย
ด้วย ท่านชมว่าป้อทำตัวเป็นลูกที่ดี มีเวลามากินข้าวด้วย ชักถาม
อะไรด้วย ทำตัวน่ารักสมเป็นลูก ไม่ไปวนอยู่ทอนโดยเห็นว่าเพื่อน
สำคัญกว่าพ่อแม่ แต่บางตอน ท่านก็บ่นว่าพอป้อแตกเนื้อหนุ่ม เป็น
ตัวของตัวเอง มีค่าน้ำเห็นท่านไป ข้าพเจ้าแอบกระซิบให้ป้อรู้ ก็ดู

รับกลับตัวไปเอาอกเอาใจคุณพ่อ คุณแม่อีก

อยู่ตอนตอนช่วงนั้น ป๊อกับข้าพเจ้าสนิทกันมาก ขนาดป๊ออยากกินอะไร มาทำกินที่บ้านข้าพเจ้าก็มีบ่อย ๆ พาเพื่อนฝูงรุ่นเดียวกันมาให้ข้าพเจ้ารู้จัก ก็หลายคน ทั้งรวมถึงเพื่อนผู้หญิงบางคนด้วย อีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งข้าพเจ้าลืมแล้ว แต่ป๊อพูดขึ้นมาเมื่อก่อนตายไม่ว่าจะว่าข้าพเจ้าเป็นคนแรกที่ทำให้เงินให้ด้วยการพาไปพูดวิทยุบ้าง ป๊อว่านั่นเป็นครั้งแรกในชีวิตที่เขียนข้อความแล้วไปพูดได้สตาจค์ แต่ในระยะไล่ ๆ กันนั้น ป๊อและนักเรียนไทยรุ่นนั้นได้ไปเล่นหนัง เป็นตัวประกอบ ดูเหมือนจะเป็นกูดเงิน ได้สตาจค์มาเลี้ยงกัน แต่ก็อกบ่นไม่ได้ว่ามีนายหน้า หักเอาค่าแรงไปกินเหนาะ ๆ ซึ่งป๊อถือว่านั่นเป็นการทำนามนหลังคนชนิดหนึ่ง การกินแรงเพื่อนมนุษย์และความอยุติธรรมในสังคม ดูเป็นสิ่งที่ป๊อรังเกียจและเหยียดหยามมาก

เมื่อกลับมาเมืองไทยแล้ว ป๊อก็บอกข้าพเจ้าขึ้นมาเมื่อก่อนตายคราวนี้อีกเหมือนกัน ว่าข้าพเจ้าเป็นคนแรกที่ทำให้ ออก ด้วยการขอให้เขียนเรื่องลงสังคมศาสตร์ปริทัศน์ เรื่องนี้แท้จริงเป็นการเก็บความจากบทความของฝรั่งมาเท่านั้นเอง เวลานั้นคุณต๊อดแรกยังมีชีวิตอยู่ ท่านอ่านบทความแล้วยังบอกว่า “สัญลักษณ์จะชักให้ป๊อไปเป็นนักเขียนเสียแล้ว”

สมัยเมื่อป๊ออยู่อเมริกา ก็เผอิญข้าพเจ้าไปประเทศนั้นคราวหนึ่ง ป๊อได้มาชวนไปบ้านที่เมืองยอชเทาน์ด้วย แต่เมื่อไปเข้าเฟลตเชอ

แล้ว ข้าพเจ้าหาได้เคยไปเยี่ยมไม่ ทราบแต่ว่าไปแต่งงานช่วงนั้น
และเมื่อมีโอกาสรู้จักบ่อมในระยะหลัง ๆ มา ก็ให้จิตใจที่ป้อได้ภรรยาดี
นับว่าป้อมมีความสุขกับชีวิตครอบครัวโดยแท้ เพราะเท่าที่สังเกตป้อม
มาแต่ตอนแรกเนื้อนุ่ม เห็นว่าถ้าป้อได้คู่ทุกขุยากที่พูดกันเรื่อง
ก็จะช่วยได้มาก ที่พูดเช่นนั้นเพราะเห็นป้อออกจะเป็นคนเลอกคืออยู่
สักหน่อย และบางคนที่ป้อพยายามเลอกก็ออกจะเป็นคนทหาพเจ้า
วิตกอยู่บ้าง เห็นว่าจะไม่ใช่เนื้อคู่ และเห็นว่าจะนำทุกข์มาให้มากกว่า
ความสุข ถึงเพื่อนรุ่น ๆ ป้อบางคนได้มีชะตากรรมเช่นนี้มาแล้ว ถึงหย่า
ร้างกันไปแต่ยังหนุ่มยังสาวก็หลายคู่ ทั้งป้อก็ออกจะเป็นคนอารมณ์ฉุน
เฉียวอยู่สักหน่อย ถ้าได้ใครที่ไม่เข้าใจกันจริง ๆ ก็คงหาความราบ
รื่นได้ยาก

สำหรับป้อมนั้น นอกจากจะได้ภรรยาดีและเป็นหัวหน้าครอบครัว
ที่ดี มลุกทนารักถึง ๒ คนแล้ว ที่สำคัญคือป้อได้สนองเจตนารมณ์
คุณพ่อได้สมใจ คือนอกจากจะเรียนเนติบัณฑิตอังกฤษตามความ
ปรารถนาของคุณติแรกแล้ว ยังไปเรียนการทูต จนได้เป็นมหาบัณฑิต
ที่สำนักเฟลตเชอ แห่งมหาวิทยาลัยทัฟท์สหรัฐอเมริกาตามที่ท่านปรารถนาอีก
ด้วย ใช้แต่เท่านั้น ยังเข้ารับราชการกระทรวงการต่างประเทศทันที
เห็นของคุณติแรกเลยทีเดียว ที่น่าเศราก็คือคุณติแรกเองไม่มีอายุอยู่
ยืนยาวต่อมาทันเห็นป้อเจริญในหน้าที่การงานทางราชการสมใจ และ
ที่น่าเศร่ายังไปกวานก็คือ ป้อมมาถ้วนทั้งลูกทั้งเมียไปแต่อายุน้อย

ในขณะที่คุณแม่เองหวังเป็นอย่างมาก ว่าบ๊อกลับมาราวนี้ คงมีเวลา
ได้อยู่ด้วยกันอย่างแม่ ๆ ลูก ๆ ได้ไปมาหาสู่กันอย่างใกล้ชิด ดังเมื่อ
ก่อนออกไปเยี่ยมวาทะราวสุดท้ายนี้ แต่นั่นแหละ มฤตยูย่อมไม่อยู่ใน
อำนาจใคร เวลาคิดถึงการทำของบ๊อ จะหักห้ามความเสียใจไม่ได้
ก็ได้แต่คิดถึงพระไตรลักษณ์เป็นประการสำคัญ และยิ่งเชื่อมั่นในพระ
สัทธรรม ก็ยิ่งมั่นใจว่าบ๊อย่อมไปสู่สุคติ ดีกว่าพวกเราที่ยังเผชิญอยู่
กับอาการอันหนาไหว้หลังหลอก และอาการอันกตบถต่าง ๆ ซึ่ง
บ๊อทนไม่ได้เอาเสีย ทัพุดเช่นนี้ไม่ใช่ทัพุดเพื่อปลอบใจตัวเอง หาก
อยู่เต็มอกกว่าบ๊อเป็นคนดี มีความสะอาด สัตยซื่อ และโอบอ้อมอารี
เขาย่อมมวัดทางอันสว่าง และสงบ เป็นเบื้องหน้า พวกเราที่มวัด
ชีวิตเช่นนี้ ก็คงได้ไปพบกันอีก ในสภาพที่ดีขึ้นกว่าปัจจุบันอย่าง
ไม่ต้องสงสัย

ว่าเฉพาะตัวข้าพเจ้า นอกจากจะมีส่วนร่วมกันในวงการชีวิต ๆ
เขียน ๆ แล้ว การงานที่บ้านบ๊อมีอะไร ทางบ้านข้าพเจ้ามีอะไร
ย่อมไปมาหาสู่กันอยู่เสมอ ๆ เวลาบ๊อไปอยู่ต่างประเทศ มักอยากให้
ข้าพเจ้าไปค้างอยู่ด้วย แต่ก็ไปได้ครั้งเดียว คราวที่บ๊อไปประจำอยู่
เวียงนา ที่ย่นวาและทยาการตาเผอญไม่เป็นโอกาส แม่เมื่อไป
เวียงนา ก็ไปเกิดเรื่องที่ทำให้บ๊อโทมนัสซัดใจจนได้ ที่ช่วยข้าพเจ้า
ไม่ได้สมใจ ด้วยไปต่างประเทศคราวนั้น หนังสือเดินทางข้าพเจ้า

กำลังจะหมดอายุ โดยที่ข้าพเจ้าไปต่างประเทศบ่อย เวลาหนังสือ
เดินทางหมดอายุลงใกล้ ๆ กับเวลาอยู่ต่างประเทศ ก็มักขอให้สถาน
ทูตต่อหนังสือเดินทางให้ ซึ่งก็ไม่เคยมีปัญหาอะไร พอคิดรวนนั้นไป
เวียนนา พักอยู่กับป้อ ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานออกหนังสือเดินทางพอดี
พูดปรารภขึ้น ป้อก็ว่า "จะไปยากอะไรพี่ ผมทำให้ประเดี๋ยวเดี๋ยวกี่
เสร็จ" แต่ที่ไหนได้ เอกอัครราชทูตไทยที่เวียนนามีความคิดประหลาด
เรียกเอาฉบับหนังสือเดินทางไปเก็บไว้หมด ถ้าเจ้าพนักงานจะออก
หนังสือเดินทางให้ใคร ต้องไปเบิกเอามาที่ละเล่ม ครั้นป้อไปเบิกมา
ทำให้ข้าพเจ้า ทูตกลับบอกว่าคน ๆ นั้น เป็นคนที่รัฐบาลไม่ชอบ ถ้า
จะออกหนังสือเดินทางใหม่ให้ ต้องโทรเลขเข้าไปตามทางกระทรวง
ดูก่อน เพราะออสเตเรียอยู่ติดเขตคอมมิวนิสต์ คน ๆ นั้นคือข้าพเจ้า
อาจหลบเข้าไปหลังม่านเหล็กก็ได้ เวลานั้นคุณศกศิกชัย บำรุงพงศ์
เป็นที่ปรึกษา ประจำอยู่ที่สถานทูตแห่งนั้น ยืนยันว่าไม่เป็นไปได้
เพราะรู้จักข้าพเจ้าพอสมควร และการทำเช่นนั้นเป็นการรังแกคนไทย
ด้วยกันเกินไป โดยไร้เหตุผล ทูตก็เลยยอมให้ป้อเบิกหนังสือเดินทาง
ออกมาได้ฉบับ ๑ โดยมีข้อแม้ว่าให้จำกัดกำหนดหนังสือเดินทางเล่ม
ใหม่ให้ข้าพเจ้าได้เพียง ๓๐ วัน ป้อเห็นว่าเป็นการดูถูกตัวเขาและ
ข้าพเจ้าอย่างเหลือร้าย เขาเลยไม่รับหนังสือเดินทางมา และคำแม่
ทูตให้ข้าพเจ้าฟังอย่างสาทเสียดเสียด ป้อบ่นว่า เสียใจเหลือเกิน "ที่
เรื่องเพียงเท่านั้น ก็ช่วยพี่ไม่ได้" ข้าพเจ้าก็ได้แต่ปลอบว่าไม่เป็นไร

คือ อย่าทำเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่ไปเลย คนเล็ก ๆ ที่ไม่มีอะไร
นัก แล้วเมื่อมีตำแหน่งใหญ่ต่างหาก จึงทำเรื่องเล็ก ๆ ให้เป็น
เรื่องใหญ่ พอข้าพเจ้ากลับไปลอนดอน ลูกพี่ลูกน้องของป้อนเอง
ได้ทำหน้าที่สื่อแทนทางให้ข้าพเจ้าใหม่ ให้เวลา ๒ ปีเลยทีเดียว

ทุกคนที่วานนี้ไม่ใช่คนเดียวที่ป้อนต้องเผชิญในกระทรวงการต่าง
ประเทศและสถานทูตต่าง ๆ แม้จนในวงราชการอื่น ๆ ทั้งฝ่ายทหาร
และพลเรือน ที่ป้อนต้องไปร่วมประชุมและไปทำงานประสานด้วย ยัง
ในวงการทูตทูตออกเล่า ก็มีคนเช่นน้อยไม่น้อย ไม่แต่คนกึ่งตึงกึ่ง
หากเป็นพวกประจบประแจง หน้าไหว้หลังหลอก กลอกกลับ สับคน
ลับหลัง เพื่อได้เอาอกกับนายเหนือหัว ป้อนทนคนพวกนี้ไม่ได้เลย
และแทบไม่เว้นความรู้สึกอันคนพวกนี้ไว้ภายในด้วย ยิ่งต้อง
เจอเจ้านายที่โง่ ระบบงานที่เลวร้าย นโยบายอันคลอนแคลนทาง
คุณธรรมด้วยแล้ว ป้อนเคยปรารภกับข้าพเจ้าหลายต่อหลายครั้ง ว่า
อยากออกไปประกอบอาชีพส่วนตัว จนข้าพเจ้าเคยชวนมาทำสำนัก
พิมพ์ด้วยกันด้วยซ้ำไป คราวหนึ่งป้อนเกือบออกมาช่วยด้วยจริง ๆ เสีย
แล้ว ฉะนั้น ช่วงที่ทำงานครุฑ ป้อนจึงมีของเล่นที่ถูกใจ อุตศึกษาลังกาย
กำลังใจและกำลังความคิดตลอดจนกำลังทรัพย์ เพื่องานหนังสือฉบับ
นั้นมาก นับว่าป้อนเป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อนร่วมงานที่นั่นและที่กระทรวง
เมื่อช่วงนั้นป้อนก็บทบาทอย่างสำคัญในกระทรวง นับได้ว่าป้อนมี
ชีวิตชวามาก แม้เมื่อหนังสือฉบับนั้นถูกปิด ป้อนก็ยืนอยู่ข้างเพื่อนฝูง

ที่โดนชะตากรรมอนันนอย่างกล้าหาญ และด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูล
อย่างจริงจัง

พร้อมกันนั้น ก็ต้องนับว่ากุศลกรรมนำมาดี ที่ป้อได้เพื่อนร่วม
งานในกระทรวง และผู้บังคับบัญชาที่รู้จัก ให้เกียรติและไว้วางใจเขา
อย่างสนิทสนมอยู่หลายคน หลายคราวและในหลายสถานะ โดยเฉพาะ
ก็ในช่วงที่ป้อเป็นหัวหน้ากองอเมริกา สมัยที่คุณอานันท์ บัณยารชุน
เป็นปลัดกระทรวงนั้น ดูป้อจะทำงานอย่างมีความสุขและเต็มภาคภูมิ
ที่สุด แม้จะเหนื่อยกายเหนื่อยใจเพียงใดก็ตาม และช่วงนี้เองที่จตุรัส
เริ่มมีบทบาทชิ้นใหม่ แทนสมัยเก่าที่ล้มไป

ข้าพเจ้าเคยแนะนำเพื่อนชาวต่างประเทศ และนักหนังสือพิมพ์ให้ไป
หาป้อที่กระทรวงการต่างประเทศ ทุกคนพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า เขา
รู้สึกว่าเขาไปหาเพื่อน มากกว่าไปหาข้าราชการ หรือนักการทูต เพราะ
ป้อพูดอย่างตรงไปตรงมา อย่างเป็นกันเอง ถ้าเป็นผลประโยชน์ของ
ประเทศชาติ ก็จะพูดขอความเห็นใจ ถ้าช่วยเหลืออะไรได้ก็จะรีบ
ทำให้ แม้จะต้องลำบากหรือออกนอกกลุ่มนอกทางอย่างไร ก็ยินดีและ
เต็มใจ

ความรู้สึกอ่อนไหวที่ป้อมีต่อคนอนันนขอยกตัวอย่างได้ว่า คราว
หนึ่ง เพื่อนฝรั่งคนหนึ่งเล่าว่า เมื่อเขาได้จดหมายข้าพเจ้า ตอนที่
ข้าพเจ้าไปติดอยู่สหรัฐอเมริกา เขาเอาจดหมายฉบับนั้นไปให้ป้ออ่าน
ตอนที่คนทั้งสองพบกันในนครเณินัว ป้ออ่านเสร็จ ก็บอกว่าข้าพเจ้า

ไม่มีความสุขเอาเลย เพื่อนคนนั้นถามว่ารู้ได้อย่างไร เพราะเนื้อความ
ในจดหมายไม่บ่งอะไรไปในการทำงานนั้นเลย บ๊อบบอกว่า คุณยายมือกรูว่า
ผู้เขียนหมทุกข์ กงนเป็นตน

นอกจากจะมีเพื่อนร่วมงานที่ดูแล บ๊อบยังมีญาติ รวมตลอดถึง
ลูกพี่ลูกน้อง และเกี่ยวดองด้วย หลายต่อหลายคนห่วงใยบ๊อบ แต่บ๊อบ
ก็ติดต่อบุคคลเหล่านั้นอย่างเสมอต้นเสมอปลายตลอดมา ทง ๆ ที่เมื่อเกิด
คุณพ่อคุณแม่กำลังมบุญหนักศกศใหญ่อย่างเกือบจะเต็มที แต่ท่านทง
สองเป็นผู้มคุณธรรม มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และโอบอ้อมอารีเป็น
ที่ทง บ๊อบก็เลยได้คุณสมบัติขอนตคตตัวมา เรียกได้ความสมบัติผู้ดี จน
คนนอกแทบไม่รู้เลยว่าบ๊อบเป็นลูกคนใหญ่คนโต ทมิชาติมตระกูล

กับข้าพเจ้านั้น มีเรื่องให้พรรณนาได้ออกมาก หากจะพูดเพียงเรื่อง
เดียว ว่าเมื่อเกิดหน้าสิ่วหน้าขวานทางการเมืองชนเมื่อ ๖ ตุลาคม
๒๕๑๙ นั้น ข้าพเจ้าอยู่ต่างประเทศ และติดอยู่เมืองนอกเสียสองปี
แต่หลัง ๖ ตุลาคม เพียงหนึ่งสัปดาห์ ทหารตำรวจได้มาตรวจค้นท
ทำงานของข้าพเจ้า ซึ่งเป็นทงของมูลนิธิโกมลคีมทองด้วย และเป็น
โกดังเก็บหนังสือของบริษัทศึกษาสยามจำกัดด้วย พวกเขาทำกันอย่าง
มาร้าย ไม่ได้มาตี ไม่ได้มาต้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ หากมาต้งใจ เอา
อาวุธมาด้วย มาล้อมชอยไว้เป็นเข้าไปในสำนักงาน เอากล้องโทรทัศน์
ถ่ายไปออกข่าว ทว่านคือทของสุมกำลังต่อต้านรัฐบาล เขาจับกุม
พนักงานของเราไป และเรียกภรรยาข้าพเจ้าไปสอบปากคำ จวนจะ

เอาเข้าข้างอยู่แล้ว เศรษฐบุณย เลขานุการของข้าพเจ้าคนหนึ่ง นึกถึง
ป๋อไต้ จึงโทรศัพท์ไปบอก ป๋อขอให้คุณแม่มาช่วยตีบททุกข์ให้ในทันที
คุณหญิงป๋อรีบบอกหลานชายที่เป็นนายตำรวจใหญ่ ให้ช่วยไปประทับ
กักได้เกือบจะในบัดดล แม่เรองนเรองเดียวกันบอกว่าป๋อมีบุญคุณอยู่กับ
ข้าพเจ้า และกิจการงานของข้าพเจ้ายิ่งนัก ทง ๆ ที่เจ้าพนักงานได้
ชนหนังสือบรรทุกไปเผาเสียสามคันรถกุดงักตามที

การกระทำดังกล่าว แสดงว่าป๋อเป็นกัลยาณมิตรของข้าพเจ้า เป็น
ญาติยิ่งกว่าญาติ ทีไม่ทงเพื่อนผู้ตกยาก ทงยังแสดงความรัก ในฐานะ
ทีข้าราชการส่วนมากในยามนั้น ย่อมจะต้องหัวทกกันไปตาม ๆ ด้วย
เหตุฉะนี้ บริษัทศึกษาสยามจำกัด กับมูลนิธิโกมลคีมทอง จึงพร้อม
ใจกันจัดหนังสือเล่มนี้ มาตีพิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพป๋อ
ด้วยความสำนึกในบุญคุณ

เรื่องต่าง ๆ ของคุณต๊อดแรกที่ปรากฏในเล่มนี้ เมื่อนำมาตีพิมพ์ขึ้น
ใหม่ในงานนี้ หากป๋อไต้เห็น ได้อ่าน คงพอใจ ข้าพเจ้าและเพื่อน
ขออุทิศกุศลกรรม ธรรมวิद्याทานนี้ แด่ป๋อ จงทุกประการ และ
จะจดจำคุณงามความดีของป๋อต่อไปชั่วกาลนาน

อนึ่ง ขอเขียนแถมท้ายไว้เล็กน้อยว่า เมื่อข้าพเจ้าเข้าไปเป็น
กรรมการสยามสมาคมในปี ๒๕๑๒ นั้น ป๋อไต้ให้การสนับสนุนตลอด
มา หาสมาชิกใหม่ให้ เขียนเรื่องราวให้วารสาร และวิพากษ์วิจารณ์
กิจการของสมาคม จนได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการวางแผน ๑ ใน

๓ คน เพื่อช่วยเสนอแนะนโยบายให้กรรมการบริหารของสมาคม แม่
งานนั้นจะไม่ประสบผลก็ตาม เมื่อกลับมาจากนอกตราวสุดท้ายนี้ พอ
เจอข้าพเจ้า ก็พูดขึ้นเอง ว่ายังไม่ไ้เสียค่าสมาชิกสำหรับบับให้
สยามสมาคมเลย

เราพบกันคนนั้น เป็นวันเกิดคุณหญิงป๋วย มีคนชาวคากนทบ้าน
เฉพะะลูก ๆ ของท่าน และป๋วยกับนุ่นเท่านั้น เผอิญป๋วยไปเข้าโรง-
พยาบาลเสีย จึงขาดไปคน มีข้าพเจ้าเป็นคนนอกร่วมอยู่อีกคนเดียว
เรากันกันอย่างกันเองอย่างรื่นเริง เสร็จแล้วบ้อมยงษ์บรมมาส่งข้าพเจ้า
ถึงบ้าน พูดกันเรื่องป๋วยเข้าโรงพยาบาล ก่อนจากกัน ป๋วยยังบอกว่า
พี่ไม่ต้องไปเยี่ยมตอก ออกจากโรงพยาบาลแล้วค่อยพบกัน ต่างก็
หวังกันว่า กลับมาอยู่เมืองไทยด้วยกันคราวนี้ คงจะได้ติดต่อกันให้
ใกล้ชิดดังแต่ก่อน

ตามปกติ ถ้าต่อหน้า ป๋วยเรียกข้าพเจ้าว่าพี่ หรือพี่สุลภษณ์ ถ้า
ลับหลังเรียกแฮร์สุลภษณ์ ค่อยยกให้เป็นเยอรมัน

ข้าพเจ้าเองอดหวังไม่ได้ พอรู้ว่าออกจากห้องผ่าตัด ก็ไปเยี่ยม
ยังคุยกันด้วยดี ทง ๆ ที่อาการวันนั้นไม่หนัก แถมกินกอนนินผสมเห็น
คุณพ่อ จนเห็นคุณพ่อมาปรากฏตัวอยู่ในห้องเสียด้วยซ้ำ เล่นเอาบ้อม
ใจเสีย รีบไปทำบุญ ใส่บาตร แสดงว่าป๋วยใจจรตจ่ออยู่กับคุณพ่อ
คุณแม่ เพราะเพื่อว่ากลับไปนอนกับคุณแม่มาแล้วด้วย

หลังจากอนนข้าพเจ้าไปเยี่ยมอีก ก็เข้าห้องฉุกเฉินไปเสียแล้ว ได้

แต่ไปฟังอาการ และไปปลอบใจของไข้ และแล้วปอกก็จากพวกเรา
ไปอย่างไม่คาดฝัน อย่างรวดเร็วเกินไปจนใจหาย ถ้าไม่ได้ฝึกสติเอา
ไว้ม้างตามพระบรมพุทโธวาท คงคงตัวไม่ตกที่เดียว

ที่เขียนมานี้ แสดงออกได้เพียงในส่วนน้อย ที่เขียนไม่ได้ สารยาย
ไม่ได้ ยิ่งอีกมากนัก ทั้ง ๆ ที่เขียนหนังสือเพื่อกนตาย และทำหนังสือ
งานศพมากี่มากแล้ว หลายคนก็อายุอ่อน ๆ เช่นป้อหรืออ่อนกว่าป้อ
เสียซ้ำ หากคราวนี้ มีความตื้นตัน สะเทือนใจ และเสียตาย อย่าง
บอกไม่ถูก ได้ก็แต่ตั้งใจอย่างเชื่อมั่นว่าป้อจะต้องไปประสบสุขใน
สัมปรายภพอย่างไม่ต้องสงสัย

วิ. น. ๒๓๖๖

๓๑-๘-๒๓

กรรมการผู้จัดการ มูลนิธิโกมลคีมทอง
ประธานกรรมการ บริษัทศึกษาชีวิตสยาม จำกัด

คำนำ

คุณดิเรก ชัยนาม เมื่อยังมีชีวิตอยู่ มักได้รับเชิญให้แสดงปาฐกถาตามสถาบันต่าง ๆ อยู่เนือง ๆ เธอเองก็พอใจที่ได้ทำหน้าที่เช่นนั้น เพราะถือเสมือนว่าได้มีส่วนเผยแพร่วิชาความรู้แก่ผู้อื่น เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑ สำนักพิมพ์บรรณการได้มาขอต้นฉบับปาฐกถาต่าง ๆ ไปรวมพิมพ์เป็นเล่ม ให้ชื่อว่า *ชุมนุมปาฐกถา* ต่อมา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๗ สำนักพิมพ์ก้าวหน้าได้มาขอต้นฉบับปาฐกถาที่แสดงหลังจาก พ.ศ. ๒๕๐๑ ไปรวมพิมพ์เป็นต่างหากอีกเล่มหนึ่ง ให้ชื่อว่า *รวมปาฐกถาชุดใหม่* ด้วยไม่มีเรื่องซ้ำกันเลย การจัดพิมพ์หนังสือปาฐกถาทั้งสองคราวนี้ คุณดิเรกได้มอบค่าลิขสิทธิ์ให้ไปเป็นการกุศลทั้งสิ้น เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพเธอ ณ วันที่ ๑๑ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๑ เจ้าภาพก็ได้จัดปาฐกถาต่าง ๆ ทั้งที่เคยพิมพ์แล้วและยังมิได้พิมพ์จัดรวมกันขึ้นเป็นเล่ม เพื่อเป็นของชำร่วย ปฏิการแก่ท่านที่ไปในงาน

บัดนี้ สำนักพิมพ์ศิษย์ตศยามต้องการจะนำ *ปาฐกถาชุดล่าสุด* ไปตีพิมพ์เผยแพร่แก่มหาชน กล่าวคือ จะรวมสำเนาปาฐกถาทั้งหมด

นับแต่ พ.ศ. ๒๕๐๗ เป็นต้นมา รวมทั้งที่เจ้าภาพและผู้อื่นจัดพิมพ์แจก
ในงานพระราชทานเพลิงศพด้วย ทั้งนี้ โดยที่เจ้าของสำนักพิมพ์แจ้ง
ว่ามหาชนอีกเป็นอันมากที่อยากอ่านปาฐกถาของคุณติเรก แต่ไม่มี
โอกาสได้รับหนังสือแจก ด้วยเหตุฉะนี้ ข้าพเจ้าจึงอนุญาตให้สำนัก
พิมพ์ศกษิตสยามจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ขึ้นมา ซึ่งนอกจากปาฐกถาแล้ว
ในเล่มนี้ยังมีคำบรรยาย ข้อเขียน และคำสัมภาษณ์อีกด้วย ทั้งภาษาไทย
และภาษาอังกฤษ ส่วนมากก็พิมพ์ปลีก ๆ กระจัดกระจายอยู่ตามเล่ม
เล็ก ๆ น้อย ๆ เช่นที่ตพิมพ์ชนในวันคล้ายวันถึงอนิจกรรมเมื่อบกตายน
ก็เล่มหนึ่ง ถึงกระนั้น ข้าพเจ้าก็เชื่อว่าสำนักปาฐกถาและสุนทรพจน์
ของคุณติเรกเหลืออยู่อีก เป็นแต่เวลานี้ยังค้นหาไม่พบเท่านั้น หาก
เป็นโอกาส คงจะรวบรวมขึ้นตีพิมพ์ได้อีกเป็นแน่

ข้าพเจ้าขอขอบใจผู้ที่ช่วยวงเงินจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ทุกคน กับ
ขออุทิศส่วนกุศลทั้งปวงอันจะพึงมีจากการตีพิมพ์ รวมปาฐกถาชุด
ล่าสุด แต่คุณติเรก ชัยนาม สามที่รักขึง ขอเธอจงประสบสุขใน
สัมปรายภพ ให้สมกับความดีที่เธอได้บำเพ็ญมา จงทุกประการ เทอญ.

ป/ส ชัยพรพ.

๑๘ มกราคม ๒๕๑๒

03/04/2566

สารบัญ

ยุโรปเสรี กับ ความมั่นคงแห่งชาติของประเทศไทย	๑
The Evolution of Thai Laws	๒๕
คำแปล วิวัฒนาการกฎหมายไทย	๔๑
Thailand Situation in Southeast Asia	๖๕
ฐานะของประเทศไทย ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	๘๓
งานอดิเรก	๑๐๓
An Interview on Buddhism	๑๑๕
หนังสือพิมพ์กับการทูต	๑๒๗
สงครามการเมือง	๑๕๑
ประวัติศาสตร์การทูต	
ภายหลังมหาสงครามโลกครั้งที่ ๑	๑๘๓

ยุโรปเสรี กับ ความมั่นคงแห่งชาติของประเทศไทย แสดงทิวทยาลยบองกนราชอาณาจักร วันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๙

ในวันนี้ทางวิทยาลัย ฯ ได้ขอให้ข้าพเจ้าบรรยายเรื่อง “ยุโรปเสรีกับความมั่นคงแห่งชาติของประเทศไทย” โดยมุ่งหมายเพื่อทราบบทบาทของประเทศต่าง ๆ ในยุโรปเสรี (เว้นฝรั่งเศส และสหราชอาณาจักร) ในฐานะพันธมิตรของฝ่ายโลกเสรีและความสำคัญที่มีต่อความมั่นคงไทยเราทั้งตรงและทางอ้อม

ข้าพเจ้าขอยอมรับสารภาพว่า เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ ยากและสลับซับซ้อนมาก ข้าพเจ้าอยู่นอกราชการ ไม่สามารถทราบข้อเท็จจริงต่าง ๆ ได้โดยละเอียด และถ้าจะบรรยายกันจริง ๆ ก็ต้องใช้เวลาหลายชั่วโมง

ปัญหาที่มีต่อไปว่า ประเทศต่าง ๆ ในยุโรปในฐานะพันธมิตรของโลกเสรีนั้นมีประเทศใดบ้าง คำตอบก็คือ ได้แก่ประเทศที่เป็นภาคีขององค์การนาโต คือ นอร์เว เดนมาร์ก ไอซ์แลนด์ เบลเยียม เนเธอร์แลนด์

แดนซ์ สุกเซมบรุก เยอรมันนีตะวันตก ฝรั่งเศส สหราชอาณาจักร
อิตาลี โปรตุเกส ตุรกี และกรีซ และมีสองประเทศที่อยู่ทางโลกซีก
ตะวันตก คือ สหรัฐอเมริกา และแคนาดา

สำหรับประเทศฝ่ายโลกเสรีที่อยู่ในยุโรป ซึ่งนับได้ว่าเป็นมหา
ประเทศก็คือ สหราชอาณาจักร (อังกฤษ) ฝรั่งเศส เพราะทั้งสอง
ประเทศนั้นนอกจากมีกำลังทางเศรษฐกิจและทางทหารแล้ว ก็มีพลัง
อำนาจทางบอมบ์ปรมาณูด้วย แม้จะไม่มากเท่าสหรัฐอเมริกา นอก
จากนี้ ก็ควรอนุเคราะห์ให้เยอรมันนีตะวันตก เข้าเป็นประเทศมหา
อำนาจด้วย แม้เยอรมันนีจะยังไม่ได้รับอนุญาตให้ทำบอมบ์ปรมาณูก็
ตาม แต่กำลังทางเศรษฐกิจและกำลังงานคน (manpower) เป็นที่หนึ่ง
ในยุโรปเสรีไม่รองประเทศใด

อย่างไรก็ดี ทุกวันนี้เป็นที่รับกันแล้วว่า ที่ยุโรปเสรีสามารถกั
กั้นการรุกรานของคอมมิวนิสต์ได้ ก็เพราะองค์การนาโต หรือที่เรียก
ว่า North Atlantic Treaty Organization แต่ที่ชาติใดเล่าที่มีกำลังช่วย
ยันได้ ล้ำพียงประเทศเสรีในยุโรปยันคอมมิวนิสต์ไม่ได้แน่ ประเทศนั้น
คือสหรัฐอเมริกา ฉะนั้น จึงเป็นที่เห็นชัดว่า ความมั่นคงของยุโรป
เสรีขึ้นอยู่กับสหรัฐอเมริกาเข้ามาเป็นภาคีและกำลัง ชัด เพราะเป็น

ที่ทราบกันแน่นอนแล้วว่า กำลังทุกอย่างทุกด้านในขณะนี้ สหรัฐอเมริกาอยู่ที่หนึ่ง และสหภาพโซเวียตอยู่ในอันดับที่สอง

ทางวิทยาลัยฯขอให้ข้าพเจ้ากล่าวถึงบทบาทของประเทศในยุโรปเสรี ยกเว้นฝรั่งเศสและอังกฤษ เพราะมีท่านผู้มีเกียรติบางท่าน บรรยายแล้ว ฉะนั้นข้าพเจ้าจะกล่าวถึงเท่าที่จำเป็น เพราะสองประเทศนี้มีส่วนสำคัญมาก และก็จะได้กล่าวถึงสหรัฐอเมริกาคด้วย เพราะสหรัฐอเมริกา มีฐานะสำคัญในองค์การนาโตดังกล่าว

อาจกล่าวได้ว่า ความมั่นคงของฝ่ายโลกเสรีทางยุโรปขึ้นอยู่กับความมั่นคงและกำลังขององค์การนาโต ความมั่นคงของนาโตขึ้นอยู่กับพลังและความช่วยเหลือเต็มที่ของสหรัฐอเมริกา เมื่อยุโรปมั่นคงปลอดภัยก็โยงมาถึงความมั่นคงทางบ้านเอเซียอาคเนย์ด้วย และก็โยงถึงประเทศไทยไปในตัว แต่เอเซียอาคเนย์จะมีความมั่นคงได้ก็ขึ้นอยู่กับความมั่นคงขององค์การซีโตและสหรัฐอเมริกาโดยเฉพาะ

โดยสรุป การที่จะเข้าใจถึงปัญหาที่วิทยาลัยฯ กำหนดมานี้ เราจะต้องศึกษาเรื่องสำคัญ ๆ ถึง ๑๒ เรื่อง

๑. เหตุใด ภายหลังสงครามโลก สัมพันธมิตรจึงเกิดแตกแยกกันเป็นสองฝ่าย คือฝ่ายโลกเสรีกับฝ่ายคอมมิวนิสต์
๒. ฐานะและนโยบายต่างประเทศของมหาประเทศฝ่ายโลกเสรีในยุโรปภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒

๓. ฐานะและนโยบายสหรัฐอเมริกาต่อยุโรปภายหลังสงคราม
๔. นโยบายการรวมทางการเมืองและเศรษฐกิจ (integration) ของยุโรปเสรี
๕. ที่มาของการตั้งองค์การนาโต
๖. คอมมิวนิสต์ทำสัญญาปฏิบัติกับกลุ่มโลกเสรี
๗. นโยบายสหภาพโซเวียตต่อยุโรป
๘. ความสำคัญของเอเชียอาคเนย์
๙. นโยบายของสหภาพโซเวียตและจีนคอมมิวนิสต์
๑๐. การตั้งองค์การ สปอ. ต่างกับนาโตอย่างไร
๑๑. นโยบายของสหรัฐอเมริกา ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และต่อไทย
๑๒. ความมั่นคงของไทยเรากับความมั่นคงยุโรปเสรีท่ามกลางความสัมพันธ์ต่อกันอย่างไร

โดยที่เรามีเวลาจำกัด ฉะนั้น ข้าพเจ้าจะกล่าวแต่สาระสำคัญ

๑. เหตุที่สหภาพโซเวียตซึ่งเป็นพันธมิตรกับฝ่ายโลกเสรีระหว่างสงครามแต่กลับแตกแยกกันภายหลังสงคราม

เรื่องนี้ข้าพเจ้าได้เคยบรรยายกับท่านผู้มึ่เกียรติแล้วเมื่อวันก่อน ฉะนั้น
จึงจะไม่กล่าวซ้ำอีก

๒. ฐานะและนโยบายต่างประเทศภายหลังสงครามของฝ่ายโลก เสรีในยุโรปคือ อังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมันนีตะวันตก

ข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ว่า ในเมื่อพิจารณาถึงประเทศยุโรปเสรีแล้วเราจะ
เว้นอังกฤษและฝรั่งเศสไม่ได้ แต่ก็จะได้กล่าวโดยย่อ เพื่อให้เรื่องของ
เราคือต่อสมบูรณื มีข้ออธิบายว่าภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองนี้ได้มี
เหตุการณ์ต่างๆเป็นการพัฒนาอย่างเรียกได้ว่า "ปฏิวัติ" (Revolutionary
Development) เป็นเหตุให้เปลี่ยนแปลงลักษณะของการเมือง ของโลก
ได้อย่างพลิกหน้ามือเป็นหลังมือ เหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น
นี้มี ๔ ประการ

๑. ลัทธิชาตินิยมของประเทศที่เจริญก้าวหน้ามาก่อนกลายเป็นพื้น
สมัยเสียแล้ว ผลก็คือประเทศนั้น ๆ ต้องปรับปรุงกิจกรรมของตนใหม่
หมด โดยคำนึงถึงความคิดและนโยบายของประเทศทั่วโลกว่าจะมี
ปฏิภิกิริยาต่อกิจกรรมของตนมากน้อยเพียงใด

๒. บัดนี้มีเพียงสองประเทศที่เป็นอธิมหาประเทศ (Super Great
Power) คือ สหรัฐอเมริกา และสหภาพโซเวียต และสองอธิมหาประ
เทศนี้แหละที่เวลานี้มีอำนาจใหญ่ในโลกอย่างใหญ่หลวง ซึ่งไม่เคยมี
ประวัติการณ์มาก่อน

๓. บั๊กน้ออาวุธที่จะใช้ปราบกันไม่ใช่อาวุธธรรมดาเสียแล้ว เพราะต่างฝ่ายต่างมีอาวุธนิวเคลียร์ด้วยกัน และ

๔. ประเทศส่วนมาก ซึ่งแต่ก่อนถูกเรียกว่าล้าหลัง (backward) บั๊กน้อกลายเป็นประเทศเอกราช และกำลังพัฒนา (Developing) และกำลังมีชาตินิยมจักรุนแรง ซึ่งก่อนสงครามโลกครั้งที่สองแม้จะมีบ้างแต่ก็ไม่มีการกำลังแต่อย่างใด

ก. อังกฤษ

ภายหลังสงครามโลก ในค่ายโลกเสรีในยุโรป มีประเทศเดียวเท่านั้นที่เมื่อสงครามสิ้นสุดลง ยังมีฐานะเป็นมหาประเทศ (Great Power) แต่กับบอบช้ำเต็มที คือ สหราชอาณาจักรหรืออังกฤษ เงินทุนสำรองเกือบหมด เงินตราต่างประเทศไม่มี เพราะระหว่างสงครามทุ่มเทไปในการสร้างอาวุธยุทธภัณฑ์ การค้าระหว่างประเทศมีน้อยที่สุด หนี้สินระหว่างประเทศทวีขึ้นหลายสิบเท่า นอกจากนั้นยังต้องหาเงินมาบูรณะประเทศอีก ผลิตรกรรมแทบทุกอย่างน้อยลงกว่าก่อนสงคราม ประเทศต่าง ๆ ที่เป็นอาณานิคมต่างก็ร้องขอเอกราช อังกฤษทั้ง ๆ ที่เสียค่ายก็จำต้องให้เพราะเห็นว่าให้เอกราชเสียเอง ยังจะได้ประเทศเหล่านั้นไว้เป็นมิตรดีกว่าที่จะถือครองอย่างประเทศจักรวรรดินิยมอื่น ๆ ผลก็คือ ประเทศที่ไ้เอกราชจาก อังกฤษส่วนมากสมัครเป็นสมาชิกในเครือจักรภพ

เมื่อสภาพการณ์ของอังกฤษเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากเช่นนี้ ประ
กอบทั้งสหภาพโซเวียตก็เริ่มนโยบายที่เป็นภัยต่อโลกเสรียิ่งขึ้น จึงจะ
ได้กล่าวต่อไป และในขณะนั้นอังกฤษกำลังผลิตตุ๊กตะเบ็ดประมาณไม่
ได้ ถึงแม้เวลานี้ผลิตได้ก็ไม่มากนัก อังกฤษจึงต้องปรับปรุงนโยบาย
ต่างประเทศใหม่ ก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง นโยบายต่างประเทศ
สำคัญของอังกฤษคือรักษาสถาปัตยกรรมบนภาคพื้นทวีปยุโรป และคุ้ม
ครองป้องกันจักรวรรดิโพ้นทะเลซึ่งมีอยู่ทั่วโลก ในการนี้อังกฤษจำ
ต้องรักษาความเป็นใหญ่ในท้องทะเลหลวงโดยมีกองทัพเรือใหญ่ที่สุด
ในโลก เพื่อคุ้มครองการถูกสกัดปิดล้อม (blockade) อังกฤษมีนโยบาย
ไม่ให้ชาติใดชาติหนึ่งบนภาคพื้นยุโรปมีกำลังทหารมากที่สุดยิ่งกว่าตน
โดยเดินนโยบายดุลย์อำนาจ (balance of power) กล่าวคือถ้าชาติใด
จะใหญ่โตเกินไปจนเป็นภัยต่ออังกฤษ อังกฤษก็ต้องหาพวกมาตุลย์ไว้
ผลก็คือในปัญหาใด ๆ ถ้าอังกฤษเข้าแทรกแซง อังกฤษจะต้องชนะทุกครั้ง
แต่เมื่อสภาพการณ์ของยุโรปและฐานะของอังกฤษเองเปลี่ยนแปลง
ไปมากดังกล่าวแล้ว อังกฤษจึงจำต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของตน
เองเป็นเบื้องแรกยิ่งกว่าความปลอดภัยของชาติอื่นซึ่งเป็นหลักธรรมตา
ของทุกชาติ เมื่อในยุโรป สหภาพโซเวียตกลายเป็นอริมหาประเทศ
อีกนัยหนึ่งใหญ่ยิ่งเป็นที่สองในโลก อังกฤษจึงมีนโยบายตั้งเอาสหรัฐ

อเมริกา มาเกี่ยวพันในยุโรปด้วย ซึ่งก็ตรงกับนโยบายของสหรัฐอเมริกา อยู่แล้ว ทั้งจะไต่กล่าวต่อไป เมื่อกล่าวถึงนโยบายสหรัฐอเมริกา และ เนื่องจากอังกฤษไม่มีกำลัง และดินแดนต่าง ๆ ก็หลุดไปเกือบหมด แล้ว ฉะนั้น อังกฤษจึงมุ่งถึงความปลอดภัยของยุโรปเสรีเป็นที่หนึ่ง สำหรับที่อื่นเช่น ตะวันออกกลางและเอเชียก็ปล่อยให้สหรัฐอเมริกา มีสัญญาไว้กับหลายประเทศ แต่ในขณะเดียวกันเนื่องจากสหรัฐอเมริกา มีสัญญาไว้กับหลายประเทศ ไม่เพียงสัญญานาโต อังกฤษจึง ห่วงกลัวสหรัฐฯ จะหนุนหลังพันธมิตร ทำให้สงครามกับฝ่ายคอมมิวนิสต์โดย ไม่จำเป็น เพราะผลก็คือจะจูงอังกฤษเข้าไปสู่สงครามด้วย ฉะนั้น อังกฤษจึงพยายามเหนี่ยวรั้งสหรัฐฯ ไว้เสมอ ทั้งจะเห็นได้ครั้ง สงครามเกาหลี เมื่อมีข่าวว่าสหรัฐฯ จะทิ้งบอมบ์จุกยุทธศาสตร์ สำคัญของจีนแดง เอิร์ล แอทลี นายกรัฐมนตรีอังกฤษ ถึงกับบินไปเตือน ประธานาธิบดีทรูแมนว่า ถ้าสหรัฐฯ จะยอมเสี่ยงเพื่อเข้าสงคราม กับจีนแดง ซึ่งอาจโยงถึงทำสงครามกับสหภาพโซเวียตด้วยแล้ว อังกฤษไม่สามารถเข้าพัวพันช่วยได้ อีกประการหนึ่ง อังกฤษเกรงว่า สหรัฐอเมริกาจะทุ่มเทกำลังเต็มที่ เพื่อสกัดกั้นคอมมิวนิสต์ทางเอเชีย และจะมัวไปกังวลเอเชียมากกว่ายุโรป เพราะถือว่าสิ้นฤทธิ์แล้ว อังกฤษ จึงพยายามให้สหรัฐอเมริกาถอนปรนแก่คอมมิวนิสต์หลายเรื่อง

ในเรื่องมีผู้เป็นห่วงว่า สหรัฐอเมริกามาว่านกังวลเกี่ยวกับเวียดนาม
ได้เกินไปจนจะเป็นการเสื่อมเสียต่อพันธมิตรหรือข้อผูกพัน (ตามสัญญา
นาโตและสัญญาอื่น) ทางยุโรปเมื่อวันที่ ๗ กันยายน ค.ศ. ๑๙๖๕ นาย
คินรัลกรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาได้สัมภาษณ์ทางวิทยุ
กระจายเสียงว่าท่านไม่เห็นว่ามีพันธมิตรใดเกี่ยวกับยุโรป ซึ่งสหรัฐ
จะเลย พันธมิตรทุกแห่งทุกประเทศที่อเมริกามีอยู่ อเมริกาปฏิบัติครบ
ถ้วน ท่านเข้าใจว่ามีมิตรของอเมริกาในยุโรปเองคงต้องการให้อเมริกา
เอาใจใส่ในปัญหาเอเชียอาคเนย์ให้มากขึ้น เพราะปัญหานี้เป็นปัญหา
ที่อันตรายมากที่สุด และจะระเบิดได้ง่ายที่สุด เกี่ยวกับจะให้มีสันติหรือ
สงครามกันแน่ ยิ่งกว่าปัญหาแหล่งอื่นใดในโลก จริงอยู่เอเชียอาคเนย์
อยู่ภูมิภาคมหาสมุทรแปซิฟิก และคู้ห่างไกลจากยุโรป แต่สหรัฐ
อเมริกาได้ผูกพันตนแล้วสำหรับภูมิภาคนี้ ฉะนั้นผู้ใดจะมาร้องว่าสหรัฐ
อเมริกาต้องเลือกระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิก และมหาสมุทรแอตแลน
ติก (ยุโรป) ไม่ได้ ข้อผูกพันของสหรัฐ ในแปซิฟิกมีความสำคัญ
เท่ากับข้อผูกพันในภาคแอตแลนติก ฉะนั้นนายรัลจึงหวังว่ามิตรของ
อเมริกาในยุโรปคงจะเข้าใจ เพราะว่าความเพียรพยายามก่อความไม่
สงบของคอมมิวนิสต์มีอยู่ทุกแห่งทั่วโลก ฉะนั้นสหรัฐอเมริกาคง
ห่วงกังวลไปทั่วโลก เพราะอเมริกามีพันธมิตรถึง ๔๒ ประเทศ สหรัฐ

อเมริกาไม่ละเลยยุโรป ขอให้คิดถึงในประวัติศาสตร์ ยุโรปไม่เคย
สมบูรณ์มั่นคงหรือปลอดภัยเช่นอย่างทุกวันนี้

บ. ฝรั่งเศส

เราทราบแล้วว่า ก่อนเกิดสงครามโลกครั้งที่สอง ฝรั่งเศสเป็นมหา
ประเทศประเทศหนึ่งในจำนวน ๗ ประเทศด้วยกัน คือ สหรัฐอเมริกา
อังกฤษ สหภาพโซเวียต เยอรมันนี ฝรั่งเศส อิตาลี และญี่ปุ่น แต่
ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองโลกพิศวงงงงวยมากที่สุด คือ เมื่อ
ฮิตเลอร์โจมตีฝรั่งเศสที่เรียกกันว่า ระบบสายฟ้าแลบ (Blitzkrieg)
ฝรั่งเศสแพ้เยอรมันนีภายใน ๕๐ วัน นับแต่วันเยอรมันบุกเข้าแทน
ฝรั่งเศส และแม้จะมีฝรั่งเศสเสรีโดยนายพลเดอโกลเป็นผู้นำ เข้า
สมทบช่วยสัมพันธมิตรสู้ฮิตเลอร์ต่อไปก็ตาม แต่ก็ไม่ใช่ล่าเป็นสัน
เท่าไถ่ไหน ฉะนั้นเมื่อเสร็จสงคราม สตาลินจึงไม่ยอมให้ฝรั่งเศสมีสัม
เสียง แต่ที่สำคัญที่สุดคือ ฐานะของฝรั่งเศสภายหลังสงครามทรุดลง
มากทุกด้าน ทั้งด้านกำลังทหาร กำลังคน กำลังเศรษฐกิจ นอกจากนี้
นี้เมืองขึ้นต่าง ๆ ก็พยายามคืนรนขอเอกราชซึ่งฝรั่งเศสก็พยายาม
ปราบ เช่น รบกับญวน รบกับแอลจีเรีย ฯลฯ ฝรั่งเศสรู้สึกว่ถ้าไม่
เกาะสหรัฐอเมริกา จะไปไม่รอด จึงยอมเข้าเป็นภาคีองค์การนาโต
และการรวมยุโรปทั้งทางเศรษฐกิจและทางทหาร (Integration) ตั้งจะ

ได้กล่าวต่อไปเมื่อถึงเรื่องเหล่านี้ โดยเฉพาะ นอกจากนี้เยอรมันนี้
ตะวันตกก็พัฒนาตัวอย่างรวดเร็ว ฝรั่งเศสจึงหันมาร่วมมือกับเยอรมันนี้
ตะวันตก โดยมุ่งรวมกันตามนโยบายดังกล่าว เพื่อป้องกันไม่ให้
เยอรมันนี้เป็นผู้นำยุโรป ฝรั่งเศสมีนโยบายให้เยอรมันนี้ตะวันตกมี
เอกราชโดย มีทหาร ได้ฟื้นฟูเศรษฐกิจของตน แต่ฝรั่งเศสจะต้อง
มีอำนาจควบคุมเยอรมันนี้ตะวันตก โดยองค์การพิเศษสูงสุดระหว่าง
ประเทศ ซึ่งฝรั่งเศสจะมีเสียงสำคัญในการยับยั้ง (Veto) ในขณะเดียว
กัน การร่วมมือระหว่างฝรั่งเศสกับเยอรมันนี้ตะวันตก จะทำให้ฝรั่งเศส
กลับเป็นผู้นำยุโรป และมีเสียงเท่ากับมหาประเทศอื่น ๆ

อย่างไรก็ดี นโยบายดังกล่าวไม่เป็นไปโดยราบรื่นเพราะฝรั่งเศสไม่
มีกำลังจริงจัง และอังกฤษกับเยอรมันนี้ตะวันตกก็ไม่ฟังฝรั่งเศส แต่
ฟังสหรัฐอเมริกามากกว่า เพราะต้องฟังสหรัฐอเมริกาทุกอย่างดัง
กล่าวแล้ว เพราะไม่มีกำลังอย่างใด สหรัฐอเมริกาต้องมาช่วยค้ำจุน

ในปี ค.ศ. ๑๙๕๙ ฝรั่งเศสเปลี่ยนรัฐธรรมนูญใหม่ โดยมอบ
อำนาจเต็มที่ให้ประธานาธิบดี คือ นายพลเดอโกล จะเรียกว่าให้
เป็นผู้เผด็จการก็ว่าได้ ในตอนแรก นายพลเดอโกลก็ร่วมมือกับ
สัมพันธมิตรต่อไปตามนโยบายรัฐบาลเก่า แต่ต่อมา นายพลเดอโกล

เห็นว่าขึ้นเินตามนโยบายเดิม ฝรั่งเศสก็ไม่มีหวังจะเป็นมหาประเทศ
ซึ่งทุกฝ่ายคือฝ่ายสหภาพโซเวียตและฝ่ายโลกเสรี คือ สหรัฐอเมริกา
และอังกฤษจะต้องพึ่งความคิดใหญ่โตของนายพล เดอโกลนี้เรียกกัน
ว่าคิดเป็นมหาอำนาจ (Grand Design) เพื่อที่จะบรรลุวัตถุประสงค์
เดอโกลจึงเริ่มสร้างระเบิดนิวเคลียร์ เพื่อเสริมฐานะของตนในหมู่
พวกมีอาวุธนิวเคลียร์ด้วยกัน สอง เพราะเดอโกลเกรงเหมือนกันว่า
วันหนึ่งเยอรมันนี่ตะวันตกจะมีอาวุธนิวเคลียร์ สาม ไม่พอใจสหรัฐ
อเมริกา ที่ยืนยันหวังสิทธิการควบคุมหัวขบวนปรมาณูของอเมริกา
แต่ผู้เดียวในดินแดนของพันธมิตร และก็ไม่เต็มใจที่จะเป็นภาคีใน
ความตกลงโตในกาลภายหลัง ถ้าจะบังคับให้ฝรั่งเศสยอมให้การใช้
อาวุธนิวเคลียร์ของฝรั่งเศสอยู่ภายใต้การควบคุมของนาโต

เพื่อบรรลุนโยบายดังกล่าว เดอโกลเริ่มแสดงท่าทีขั้ขึ้นสหรัฐ
อเมริกาแทบทุกทาง อาทิเช่นอังกฤษอยากเข้าเป็นสมาชิกตลาดร่วม
(เรื่องตลาดร่วมข้าพเจ้าจะไ้กล่าวในตอนหลัง) โดยสหรัฐอเมริกา
สนับสนุน แต่เดอโกลก็สามารถยับยั้งไม่ให้อังกฤษเข้าได้ อีกประการ
หนึ่งสหรัฐอเมริกาคัดค้านไม่เห็นด้วยที่ฝรั่งเศสจะมีอาวุธนิวเคลียร์
โดยอ้างว่าเพื่อป้องปราม (Deterrent) เพราะนาโตก็มีอยู่แล้ว ต่อจาก
นั้น เดอโกลก็ชวนเยอรมันนี้ทำสัญญาร่วมมือในนโยบายต่างประเทศ
การป้องกัน การสนเทศ และวัฒนธรรม โดยส่งนามกับคอกเตอร์
อะเทเนว์ นายกรัฐมนตรีเยอรมันนี้ตะวันตก เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม

ค.ศ. ๑๙๖๐ สาระสำคัญคือ จะปรึกษากันโดยใกล้ชิดก่อนตัดสินใจในนโยบายต่างประเทศ หรือนโยบายประโยชน์ร่วมกัน ในด้านป้องกัน จะปรึกษาหารือกันในทางยุทธศาสตร์และยุทธวิธีจะตั้งกรรมการหลายสาขาเพื่อดำเนินงานให้เป็นไปโดยสัมฤทธิ์ผล ผู้นำของทั้งสองชาติจะพบปะกันอย่างน้อยปีละสองครั้ง ส่วนรัฐมนตรีต่างประเทศ รัฐมนตรีกลาโหม จะพบกันทุก ๆ สามเดือน

นโยบายของเคอโกลด์ตั้งกล่าวมาทั้งหมดนี้ ชาติฝ่ายโลกเสรี อาทิ สหรัฐอเมริกา และอังกฤษ เห็นว่าขัดกับหลักสองประการ

๑. การที่จะรวมยุโรปให้เป็นปึกแผ่น (Integration)

๒. การร่วมกันป้องกันคอมมิวนิสต์ ในส่วนรวมของฝ่ายโลกเสรี เพราะภาคีทุกฝ่ายเชื่อหลักการสองประการนี้ จึงได้ตั้งองค์การนาโต และตลาดร่วม เคอโกลด์ไม่เชื่อแล้วในหลักที่ว่ากรบป้องกันโลกเสรีเป็นการแบ่งแยกไม่ได้ ตลอดถึงหลักการตลาดร่วม

โดยสรุป คือนโยบายของเคอโกลด์ต้องการเป็นหัวหน้าของฝ่ายโลกเสรี โดยตั้งขึ้นอีกพวกหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อกลับสู่ฐานะเดิมเป็นมหาอำนาจอีก โดยเอาเยอรมันนี้ตะวันตกมาเป็นพวก (แต่สัญญาตั้งกล่าวที่ทำกับเยอรมันนี้ตะวันตกแทบหมดความหมาย เมื่ออะเดเนาว์ออกจากตำแหน่ง เพราะเหตุใดจะได้กล่าวเมื่อกล่าวถึงเยอรมันนี้ตะวันตก) เคอโกลด์ทุ่มเทความคิดในเรื่องความเป็นใหญ่ ในยุโรปยิ่งกว่าที่จะห่วงชาติอื่น เพราะไม่เชื่อหลักเรื่องป้องกันร่วมกันตั้งกล่าวเสียแล้ว ฉะนั้น

ทางเอเชียไครจะเป็นคอมมิวนิสต์อย่างไร ฝรั่งเศสไม่สนใจหรือกังวล
เท่าใดนัก เพื่อแสดงให้เห็นว่าฝรั่งเศสมีสิทธิเดิน
นโยบายอิสระได้ และทั้งเพื่อแสดงว่าฝรั่งเศสจะเป็นหัวหน้ากลุ่มที่สาม
(Third Force) โดยให้ฝ่ายคอมมิวนิสต์นิยม เทอโกลด์ได้รับนับถือเงิน
แดง เมื่อเร็ว ๆ นี้ก็ส่งรัฐมนตรีต่างประเทศไปเยือนมอสกัว นับเป็น
ครั้งแรกภายหลังสงครามที่รัฐมนตรีต่างประเทศฝรั่งเศสไปเยือนรัสเซีย

ค. เยอรมันตะวันตก

การที่เยอรมันนี้แพ้สงคราม ในที่สุดประเทศถูกแบ่งแยกอย่างไรและ
ฝ่ายสัมพันธมิตรตกลงให้ตั้งรัฐบาลเยอรมันตะวันตก ในเรื่องต่างๆ
เหล่านี้ ข้าพเจ้าทราบว่าท่านผู้มีเกียรติทราบดีแล้ว ฉะนั้นข้าพเจ้า
จะไม่กล่าวถึง

ถ้าเราจะพูดถึงเยอรมันตะวันตก จะเว้นไม่กล่าวถึงบุคคลสำคัญ
สองคนไม่ได้ คือ คอกเตอร์คอนราด อะเดเนาว์ นายกรัฐมนตรีคน
แรก ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๔๙ (จนถึง ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๖๓) และ
ศาสตราจารย์แอร์ฮาร์ด นายกรัฐมนตรีคนที่สอง ซึ่งรับตำแหน่งแทน
จนบัดนี้ คนแรกมีชื่อเสียงในการที่สร้างเยอรมันตะวันตกภายหลัง
สงครามให้นานาชาติเกรงใจและเชื่อถือ และชำนาญในการเดิน
นโยบายต่างประเทศมาก คนที่สองชำนาญในทางเศรษฐกิจเยอรมัน
ตะวันตกว่ารายมั่งคั่ง ก็เพราะฝีมือท่านผู้นี้เป็นส่วนสำคัญ

นโยบายเยอรมันนี้ตะวันตกภายใต้อะเดเนา ^{๑๙๕๕} มตงน

๑. ร่วมมือใกล้ชิดกับฝ่ายโลกเสรี
๒. เห็นชอบด้วยกับนโยบายป้องกันคอมมิวนิสต์ จึงได้เข้าเป็นภาคีนาโต
๓. เห็นชอบด้วยกับนโยบายให้ยุโรปเป็นบึกแผ่น (Integration) จึงเข้าเป็นภาคีต่าง ๆ เช่น สหภาพยุโรปตะวันตก (Western European Union) และตลาดร่วม และองค์การอื่น ๆ ซึ่งจะได้กล่าวคอนหลัง ^{๕๕} ทั้งนี้เพราะอะเดเนาเห็นว่า เป็นทางเดียวที่จะให้ยุโรปมีสันติ
๔. พยายามทุกวิถีทางโดยสันติที่จะให้เยอรมันนี้ตะวันตกได้ร่วมกับเยอรมันนี้ตะวันออกรวมเป็นประเทศเดียว มีเอกภาพ (Unification of Germany)

อย่างไรก็ดี เนื่องจากเยอรมันนี้ภายใต้อะเดเนาเห็นว่า ควรจะร่วมมือใกล้ชิดกับนายพลเคอไกล เพราะเห็นว่าจะได้ประโยชน์ จึงได้สนิทสนมกับเคอไกลจนทำสัญญาร่วมมือกันค้ำก๊วแล้ว การกระทำของอะเดเนา สหรัฐอเมริกาสมัยเคนเนดีจึงไม่สู้พอใจนัก

ฉะนั้น เมื่ออะเดเนาออกไปและแอร์ฮาร์ทเข้ามาแทน ^{๕๕} จึงมีผู้ทำนายไว้ว่า คงจะเดินนโยบายสนิทกับสหรัฐอเมริกายิ่งไปกว่าสมัยอะเดเนา จะห่างกับเคอไกลไม่สนิทเหมือนอะเดเนา จะแสดงท่าทีสนิทกับอังกฤษยิ่งไปกว่าสมัยอะเดเนา จะมีกิจกรรมทางบ้าน

เศรษฐกิจมากขึ้น ซึ่งก็เป็นจริงตามที่ผู้คาดคะเนไว้ ยกตัวอย่างสัญญา
ร่วมมือซึ่งได้ทำไว้กับฝรั่งเศสสมัยอะเดเนอว์อูเนื่อยๆ ไป และเยอรมันนี้
ตะวันตกก็น้อยใจฝรั่งเศส มีหลายเรื่องที่ตามสัญญาจะต้องปรึกษากัน
ก่อน เคนโกลก็ไม่ปรึกษา มาบอกเมื่อเรื่องเสร็จเรียบร้อยไปแล้ว
เคนโกลทำสนิทกับรัสเซียยิ่งในเมื่อสองปีมานี้รัฐมนตรีต่างประเทศ
สหภาพโซเวียตไปเยี่ยมปารีสเป็นทางการ ภายหลังรัฐมนตรีรัสเซีย
ออกคำแถลงว่า ฝรั่งเศสรับรองว่าเส้นพรมแดนเยอรมันนี้ทางด้าน
ตะวันออกกับโปแลนด์ คือแม่น้ำโอเดอร์และแม่น้ำเนชเซ (Oder
and Neisse) เยอรมันนี้ตะวันตกถือว่าฝรั่งเศสว่า ฝรั่งเศสทราบดีว่า
พรมแดนแม่น้ำทั้งสองนี้เป็นพรมแดนชั่วคราว ทางสัมพันธมิตร
ยังไม่ได้ตกลงอะไรแน่นอน เพราะแม่น้ำทั้งสองนี้วันเข้ามาเอาดินแดน
ของเยอรมันนี้ก่อนสงครามไปมาก ฝรั่งเศสตอบว่า เป็นคำแถลงของ
รัสเซียเอง แต่ฝรั่งเศสก็ไม่ได้ออกคำแถลงลบล้างคำแถลงของรัสเซีย
ซึ่งทำให้เยอรมันนี้ตะวันตกเคลงใจไม่น้อย

เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม สกก่อน แอร์ฮาร์ทบินไปเยี่ยมประธานา
ธิบดียอห์นสันและได้สัมภาษณ์ว่า ได้มีการเจรจากันที่จะร่วมมือให้
ใกล้ชิดยิ่งขึ้น ดังนี้

๑. การที่เยอรมันนี้ตะวันตกเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกา ไม่เพียง
เพื่อครุฑมพลอกภัยของเยอรมันนี้เท่านั้น แต่เป็นการต้องกับเจตจำนง
ของคนเยอรมันที่เป็นภาคินาโต

๒. จะให้ ไมตรีสนธิสัญญารึขึ้นอีกกับสหรัฐอเมริกา

๓. เมื่อถูกถามไมตรีกับฝรั่งเศส แอร์ฮาร์ทตอบว่า เรื่องความคิดเห็นไมตรีกันเป็นสิ่งธรรมดา แต่ต่างก็พยายามที่จะส่งเสริมความเข้าใจซึ่งกันและกัน ยุโรปจะรวมกันไม่ได้ ถ้าฝรั่งเศสกับเยอรมันนี่ตะวันตกไม่เป็นมิตรกัน

๔. เยอรมันนี่ตะวันตกมีฐานะเศรษฐกิจมั่นคง เงินตราแข็งที่สุดประเทศหนึ่ง การค้าระหว่างประเทศเยอรมันนี่เป็นรองสหรัฐอเมริกาประเทศเดียว และเป็นทีสามในตำแหน่งอุตสาหกรรม คือ สหรัฐอเมริกาที่หนึ่ง สหภาพโซเวียตที่สอง เยอรมันนี่ตะวันตกที่สาม

๓. **ฐานะและนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาต่อยุโรป
ภายหลังสงคราม**

ข้าพเจ้าได้กล่าวแล้วว่า ภายหลังสงคราม สหรัฐอเมริกากลายเป็นอริมหาประเทศหนึ่งในโลก ทั้งด้านทหาร (เวลานั้นสหรัฐอเมริกาค่าลูกระเบิดปรมาณูได้ชาติเดียว) และด้านเศรษฐกิจ ชาติอื่นล้วนแต่ปลุกเปื้อน ๕๕ ๕๕ ๕๕ ทั้งรวมทั้งสหภาพโซเวียตด้วย

เรายังจำได้ว่า เมื่อเสร็จสงครามโลกครั้งที่ ๑ ประธานาธิบดีวิลสันไปเซ็นสัญญาสันติภาพที่กรุงปารีส และตกลงในนามสหรัฐอเมริกาสร้างสันนิบาตชาติขึ้น แต่พอกลับมาอเมริกาแล้วไม่เห็นด้วย เพราะมีนโยบายไม่มาพัวพันกับยุโรป สหรัฐฯ จึงไม่ได้เป็นสมาชิกสันนิบาต

ชาติ ระหว่างสงครามโลกครั้งที่สองประธานาธิบดีโรสเวลต์เห็นว่า
ต่อไปถ้าสหรัฐอเมริกาไม่เข้ามาพิ้วพันในยุโรป ก็ยักจะมาถึงตัวอีก
และเพื่อหลีกเลี่ยงการโต้แย้ง จึงรีบตกลงตั้งองค์การสหประชาชาติขึ้น
ก่อนสงครามเสร็จสิ้น และสหรัฐอเมริกาเป็นหัวหน้าก่อตั้งตัวนี้
ในเรื่องนี้ และแถลงนโยบายจะเข้าช่วยยุโรปต่อไปในตำแหน่งเศรษฐกิจ
เพื่อให้ยุโรปฟื้นฟู ทั้งนี้รวมถึงช่วยเหลือสหภาพโซเวียตด้วย

นโยบายสกัดกั้นและหลักของทรูแมน

(Policy of Containment and the Truman Doctrine)

แต่ความหวังของสหรัฐอเมริกาที่จะได้รับความร่วมมือจากสหภาพโซ
เวียต เมื่อเสร็จสงครามแล้วต้องหมดไป เพราะสหภาพโซเวียตเดิน
นโยบายกวาดเอาประเทศต่าง ๆ ในยุโรปตะวันออกมาเป็นบริวารหมด
เช่น โปแลนด์ เชกโกสโลวาเกีย ฮังการี บัลแกเรีย ภูมาเนีย และ
แอลบานเนีย เป็นต้น ชาติต่าง ๆ ฝ่ายโลกเสรีก็ได้แต่ประท้วงเป็นทาง
การ ไม่สามารถทำอะไรกับสหภาพโซเวียตได้จริงจัง ทั้งนี้ เพราะ
สหภาพโซเวียตเดินนโยบายใช้พรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศนั้นๆ เข้า
ยึดอำนาจตามวิถีทางบ้าง โดยสหภาพพ่มชู่ทางอ้อมบ้าง หรือให้กำลัง
อาวุธลับๆ แก่พวกคอมมิวนิสต์ในประเทศนั้นบ้าง โซเวียตไม่ใช้วิธี
หักโหมโดยยกทหารของตนเข้าบังคับ นอกจากนี้โซเวียตชี้แจงว่า
โซเวียตต้องสนับสนุนพวกคอมมิวนิสต์ เพราะโซเวียตยอมไม่ได้ที่จะ
ให้ประเทศเพื่อนบ้านมีรัฐบาลที่ไม่เป็นมิตรกับโซเวียต (หมายถึงรัฐ

บาลที่ไม่ใช่คอมมิวนิสต์) ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันตัว เพราะโซเวียต
ได้รับบทเรียนจากสงครามคราวที่แล้ว นอกจากนี้ในยุโรปตะวันตก
เวลานั้นราษฎรก็อดอยาก ต้องบูรณะฟื้นฟูอีกมากมาย ฝ่ายตะวันตก
ก็จำต้องยอมโซเวียต และก็คิดว่าโซเวียตคงจะพอใจที่ได้ประโยชน์แล้ว
คงจะหันกลับมาอยู่ร่วมกันโดยสันติสุขตามกฎหมายบัตรสหประชาชาติ แต่
ต่อมาโซเวียตก็เที่ยวขู่เข็ญตุรกี จะขอตั้งฐานทัพที่ช่องแคบระหว่าง
คาร์ดาแนลกับบอสฟอรัส สำหรับกรีซนั้นสหภาพโซเวียตหนุนให้
ประเทศบริวาร เช่น ยูโกสลาเวีย อัลบาเนียและบัลแกเรีย ให้อาวุธ
พวกกองโจรคอมมิวนิสต์ เพื่อล้มล้างรัฐบาลซึ่งเป็นฝ่ายโลกเสรี

อังกฤษ ซึ่งในขณะนั้นช่วยตุรกีและกรีซอยู่แล้วก็ประกาศว่า ไม่มี
กำลังพอที่จะช่วยต่อไป ตุรกีและกรีซก็ร้องขอให้สหรัฐอเมริกาเข้าช่วย
กิจกรรมครั้งแรกที่แสดงให้เห็นว่าสหรัฐอเมริกาเปลี่ยนนโยบาย
และเริ่มเข้าไปพัวพันกับยุโรป และประกาศให้โซเวียตทราบว่าจะขัด
ขวางการรุกราน คือ ถ้อยแถลงของประธานาธิบดีทรูแมนต่อรัฐสภา
เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๔๗ ทรูแมนแถลงว่าได้รับคำร้องจาก
กรีซและตุรกีให้ช่วยด่วน ตามเหตุผลที่กล่าวข้างต้นนี้ ทรูแมนจึงขอ
อนุมัติรัฐสภาเพื่อใช้เงิน ๔๐๐ ล้านดอลลาร์ช่วยสองประเทศนี้ พร้อม
ทั้งอาวุธยุทโธปกรณ์ และส่งคณะที่ปรึกษาทางทหารไปช่วย ทรูแมน
กล่าวเพิ่มเติมว่าสหรัฐอเมริกาต้องสนับสนุนให้ประชาชนในประเทศ
ต่าง ๆ มีอิสระที่จะเลือกวิถีชีวิต ไม่ใช่ถูกบังคับโดยคนสองสามคนให้

มีชีวิตอยู่ใต้รัฐตำรวจถูกบีบปาก แสดงความคิดเห็นอะไรไม่ได้เลือก
ทั้งจอมปลอม ประชาชนเสรีใจที่จะต่อต้านการกดขี่ดังกล่าว สหรัฐ
อเมริกามีนโยบายที่จะสนับสนุน ทั้งแต่เนิ่นเป็นต้นมา สหรัฐอเมริกา
ก็แสดงท่าทีช่วยยุโรปเต็มที่ เริ่มแรกก็คือ สหรัฐอเมริกาสนับสนุน
ให้ยุโรปเสรีตั้งองค์การร่วมมือเศรษฐกิจยุโรป

องค์การร่วมมือเศรษฐกิจในยุโรป

(The Organization for European Economic Cooperation)

สัญญาฉบับแรกของสหรัฐอเมริกาในเรื่องนี้ คือ เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน
ค.ศ. ๑๙๔๗ คือสองเดือนกว่าหลังจากประกาศ Truman Doctrine
นายพลมาร์แชล รัฐมนตรีต่างประเทศอเมริกาในขณะนั้น กล่าว
สุนทรพจน์ที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สาระสำคัญว่า ประเทศต่างๆ ใน
ยุโรปควรจะร่วมมือกันฟื้นฟูเศรษฐกิจของยุโรป ทั้งนี้ สหรัฐฯ จะ
สนับสนุนเต็มที่ แต่ความร่วมมือนี้ควรจะเป็นความร่วมมือของทุก
ประเทศในยุโรป ไม่หมายเฉพาะฝ่ายโลกเสรีเท่านั้น รัฐมนตรีอังกฤษ
และฝรั่งเศสประกาศรับรองทันที และเป็นเจ้าภาพร่วมเชิญประเทศ
ต่างๆ ในยุโรป ทั้งฝ่ายโลกเสรีและฝ่ายคอมมิวนิสต์ ไปประชุมที่ปารีส
ในวันที่ ๒๗ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๔๗ ทุกประเทศไปประชุมแต่ประชุม
ได้เพียงสองวัน โซเวียตถอนตัวโดยให้เหตุผลว่าการพิจารณาข้อเสนอ
ของนายพลมาร์แชล ก็เท่ากับว่าพิจารณายอมรับให้อเมริกาเข้าสินเชื่อ
มาให้ ทั้งนี้ เพราะสหรัฐอเมริกาหวังจะขยายตลาดของตนไปทั่วยุโรป

โดยช่วยเอาวิกฤตกาลของยุโรป เป็นการแทรกแซงกิจการภายใน
ของประเทศต่างๆ ในยุโรป ซึ่งโซเวียตตกลงด้วยไม่ได้ ในที่สุดพวก
ยุโรปชาติอื่น ๆ ซึ่งเป็นบริวารก็ต้องถอนตัวกลับไปหมด ทั้ง ๆ ที่มี
ความจริงอยากได้รับความช่วยเหลือ ในที่สุดมี ๑๖ ชาติด้วยกันที่ตกลง
ทำสนธิสัญญาฉบับนี้เมื่อวันที่ ๑๖ เมษายน ค.ศ. ๑๙๔๘ คือ ออสเตรีย
เบลเยียม เดนมาร์ก ฝรั่งเศส กรีซ ไอซ์แลนด์ ไอร์แลนด์ อิตาลี
ลักเซมเบอร์ก เนเธอร์แลนด์ นอร์เวย์ สวีเดน โปรตุเกส สวิต
เซอร์แลนด์ ตุรกี และอังกฤษ ต่อมาเยอรมันนี้ตะวันตกก็เข้าเป็น
ภาคีเพิ่มเติม แคนาดาและสหรัฐอเมริกาเข้าเป็นสมาชิกสมทบ ผลก็คือ
ทุกวันนี้ยุโรปร่ำรวยเพราะอุปกรณ์สำคัญที่ช่วย คือ แผนมาร์แชล
ดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของสัญญานี้ คือ สมาชิกตกลง

ก. จะส่งเสริมพัฒนาการผลิตกรรมอย่างเต็มกำลัง โดยใช้ขุมกำลังของ
คนที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ

ข. จะพัฒนาด้วยความร่วมมือซึ่งกันและกันอย่างเต็มที่ ในกิจการ
แลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ และทำความตกลงซึ่งกันและกันในระบบ
การเงินและร่วมมือในการผ่อนปรนการค้า กำจัดการค้าและการชำระ
เงินซึ่งกันและกันโดยเร็วที่สุดที่จะทำได้

ค. จะศึกษาเพื่อทำความตกลงในเรื่องสหภาพศุลกากร หรือความ
ตกลงทำนองเดียวกัน เช่น อาณาเสรีการค้า

ง. จะลดพิกัดอัตราภาษีและสิ่งกีดขวางอื่น ๆ อันเป็นการขัดขวางการขยายการค้า

จ. จะดำเนินการเพื่อบรรลุดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพเงินตราของตนและฐานะการคลัง อัตราแลกเปลี่ยนที่มั่นคง และโดยทั่วไปให้มีความเชื่อถือในระบบเงินตราของตน

ฉ. จะทำประโยชน์ด้วยกำลังแรงคนที่มีอยู่ให้เต็มที่ และให้ได้ผลมากที่สุด

ก่อนจะมีเหตุการณ์คือสหภาพโซเวียตปิดล้อมเบอร์ลิน เพื่อประลองกำลังว่าฝ่ายโลกเสรีซึ่งมืออเมริกาเป็นหัวหน้าจะมีกำลังเพียงใด (เรื่องปิดล้อมกรุงเบอร์ลิน ข้าพเจ้าเคยบรรยายที่วิทยาลัยฯ นี้ เมื่อ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๐๕) ในที่สุด อังกฤษได้ชวนให้สหรัฐอเมริกาทำสนธิสัญญาร่วมป้องกันคอมมิวนิสต์ด้วยกัน ผลก็คือ องค์การนาโตตั้งข้าพเจ้าจะไต่กล่าวต่อไป

๔. นโยบายการรวมทางการเมืองและการเศรษฐกิจของยุโรป (Free Europe Policy of Political and Economic Integration)

นอกจากยุโรปเสรีร่วมมือกันในองค์การเศรษฐกิจ ตามแผนนายพล มาร์แชลดังกล่าวแล้ว พวกยุโรปเสรีมาพิจารณาอีกว่ายังมีปัญหาควานอีกมากมาย ซึ่งจะขบได้ก็ต่อเมื่อคิดรวมกัน (integration) ในด้านเศรษฐกิจประเทศยุโรปทางฝ่ายเสรีมีพลเมืองไม่เท่ากัน วัตถุประสงค์มีจำกัด เป็นอุปสรรคในการที่จะทำผลิตรวมขนาดใหญ่ได้ ทั้ง ๆ ที่

วิทยาศาสตร์เจริญก้าวหน้ามาก สามารถใช้เทคนิคผลิตได้มากกว่า
แต่ก่อน ในด้านการเมืองสหภาพโซเวียตมีกำลังยิ่งขึ้น และแสดงท่า
ทีขยายตัว ทั้งข่มขู่ตลอดเวลา ซึ่งถ้าไม่ป้องกันก็คงจะเสียเอกราช ทำ
นองประเทศภายในมานเหล็ก ฉะนั้น ระบบการปกครองโดยถือว่า
ต่างเป็นเอกราช ไม่รวมมือกันอย่างสมัยก่อนสงคราม เป็นอันผัน
สมัยแล้วเพราะไม่สามารถต่อต้านคอมมิวนิสต์ได้ แต่ก็มีแง่คิดทางการเมือง
หลายประการซึ่งเป็นอุปสรรคขัดขวาง ที่สำคัญที่สุดคือการแข่ง
ขันชิงดีกัน และไม่ไว้วางใจกันระหว่างเยอรมันนี้กับฝรั่งเศสซึ่งมีมาช้านาน
คนฝรั่งเศสระลึกเสมอว่ารบกับเยอรมันนี้ ๓ ครั้งใหญ่ๆ ครั้งแรก
แพ้เยอรมันนี้ ครั้งที่สองชนะ แต่ครั้งที่สามแพ้รวดเร็ว คังกล่าวแล้ว
การถูกเยอรมันนี้ยึดครองในระหว่างสงคราม การรู้สึกละอายขายหน้า
เจ็บใจถึงแม้เยอรมันนี้จะแพ้สงคราม ประเทศถูกแบ่งแยกเป็นสอง
ประเทศ แต่เยอรมันนี้ก็ฟื้นตัวเร็ว จนบัดนี้ (ค.ศ. ๑๙๕๐) กำลัง
จะกลายเป็นประเทศที่มีกำลังแข็งแกร่งที่สุดในยุโรปเสรี ฝรั่งเศสจะวาง
ตนอุเบกขาในปัญหาไม่ได้ ในกรณีที่ฝ่ายโลกเสรีจะชวนเข้ามาร่วม
แผนป้องกันด้วย แต่ฝรั่งเศสและชาติเสรีอื่น ๆ รวมทั้งสหรัฐอเมริกา
ก็เห็นว่า การที่จะร่วมกันต่อต้านการขยายตัวของโซเวียตได้ ก็ต้องให้
เยอรมันนี้ตระวันตกเข้ามาร่วม ทั้งชุมชนทรัพย์สินและกำลังคน แผนของ
นายชูแมน รัฐมนตรีต่างประเทศฝรั่งเศสเป็นแผนแรกthatช่วยให้ฝรั่งเศส
คลายความกลัวเยอรมันนี้

THE EVOLUTION OF THAI LAWS

In order to acquire a clear picture of how Thai laws evolved, it is essential that a brief account of history, general structure and operation of government of Thailand be first given.

The history of Thailand or Siam, as she was formerly called, may be divided into three periods as follows:

- I Sukhodaya Period (1257—1317 A.D.)
- II Ayudhya Period (1350—1767 A.D.)
- III Bangkok Period (1782—to the present time)

I Sukhodaya Period :

In dealing with early Thai history, it must be remembered that although, for the period covered, an advanced state of civilization existed, records are not easily available, and even until recently written records in the country itself have been exposed to destruction. Fortunately there exist records in brick and in stone, upon which substantial research can be based.

Historians were of the opinion that somewhere about the 9th century B.C., that means nearly three thousand years ago, began a series of waves of immigration into Thailand or Siam by the tribes of Southern China called Mon-Khmers. These peoples gradually drove before them the aboriginal population of the country and settled chiefly in the region of present day Vietnam and Cambodia. Later the Indians came and brought with them Brahmanism and subsequently Buddhism; it is thus not unnatural that Sanskrit and Pali names for various places came into vogue. Among such names that of "Cyama" is said to have made its appearance in the first century of the Christian era and hence the name of "Siam". With these great religions and systems of Indian philosophy came much of India's civilization and culture; and these were imposed on the Mon-Khmers mixed with the aborigines of the land.

In the sixth century arose the Cambodian Empire which extended over a considerable part of what is now Thailand. Then between the 12th and 13th centuries the Thai migrated from South China. In 1257 A.D. the Thai threw off the yoke of the Khmers or the Cambodians at Sukhodaya and established a simple patriarchal form of monarchy or paternal government. This must have been essentially similar to that by which were governed other independent states in the region such as the State of **Nan Chao**. Among many stone inscriptions, notably in the National Museum in Bangkok, there is one dated 1293 A.D. that illumines the early patriarchal nature of society in those days. The following passage is quoted from the inscription :

“My father’s name is **Sri Indraditya**. My mother’s name is **Nang Suang**. My elder brother’s name is **Phan Muang**. We are five children born from the same mother, three sons and two daughters. Our eldest brother died when he was still young. When I grew up to nineteen years of age, **Khun Samchon**, the ruler of **Chot**, attacked **Tak**. My father went to fight **Khun Samchon** on the left, **Khun Samchon** drove in on the right, **Khun Samchon** approached. My father’s men fled in orderly manner. I did not flee. I rode the elephant **Nekbol**. I drove in before my father; I fought on elephant with **Khun Samchon**. I drove **Khun Samchon**’s elephant **Mamuong** to flight; **Khun Samchon** fled. So my father gave me the name of **Ram Kambaeng** (Rama the Valiant), for I drove away **Khun Samchon**’s elephant. During my father’s lifetime I served my father. If I obtained game or fish, I used to bring it to my father. If I had fruits, sour or sweet, savoury or tasteful, I used to bring them to my father. If I hunted elephants and caught any, I brought them to my father. If I went to attack a village or a town and brought back elephants, boys and girls, gold and silver, I gave them to my father. When my father died, there remained to me only my elder brother. I continued to serve my elder brother as I had

served my father. When my elder brother died, I inherited the entire kingdom”.

Another passage, which must have been inscribed after the death of this great king, between 1318 and 1349 A.D., is very interesting, and reads as follows :

“In the lifetime of **Pho Khun Ram Kamhaeng**, this city of **Sukhodaya** is prosperous. In the water there is fish, in the fields there is rice. The ruler does not levy a tax on the people who travel along the roads, leading their oxen to trade and riding their horses to sell. Whoever wants to trade in elephants, so trades; whoever wants to trade in horses, so trades. If a commoner, a noble or a prince dies, let his ancestral home, his elephants, his rice granaries, his servants, his ancestral plantations of arecanut and betel, devolve on his children. If commoners, nobles or princes have a dispute, the King will make a true investigation and only then does he decide the matter for his subjects uprightly, without siding with him who steals or showing preference for him who conceals. On seeing the rice of others, he has no covetous desire. On seeing the wealth of others, he has no seething greed. Whoever comes on elephants to submit his cities to him, he grants help; if the former lacks elephants and horses, men and women, silver and gold, he gives them to him, helping him to measure up a piece of land, on which a town can be built. If the King captures warriors in the battlefields, he does not kill or beat them.

At the gateway, there is a bell hung up. If anyone has a complaint or grievance of body or of mind to place before the king, he only has to sound the bell. King **Ram Kamhaeng**, on hearing it, will call him up for an upright investigation.

The people of the city of **Sukhodaya** are charitable, pious and devoted to almsgiving. King **Ram Kamhaeng**, ruler of **Sukhodaya**,

as well as princes and princesses, gentlemen and ladies of noble birth, men and women, all have faith in the Buddhist religion . . . ”

It will thus be seen that the Thai kings during the **Sukhodaya** period—that is, between the middle of the 13th century to the middle of the 14th century — were warriors, dispensers of justice, upholders of the Buddhist faith, fathers to their people, who were full of gratitude and filial piety. This was mainly due to the influence of Buddhism.

II The Ayudhya Period (1350–1767 A.D.)

Towards the end of the **Sukhodaya** Period—that is, about the beginning of the 14th century, contact with external civilization and particularly the penetration of the Indian cultural influences began to make themselves manifest, especially on the character of the kingship. Indian terminology was introduced into the Thai language, and this was accompanied by the development of royal ceremonies and possibly the commencement of administrative specialization. This quasi-feudal system continued to survive even in the expanding Kingdom of **Ayudhya** till 1433 A.D., when an event of utmost importance for the political future of Thailand took place — that is, King **Boromraja II** of **Ayudhya** captured the Khmer capital of **Angkor Thom**. Large numbers of Khmer high officials and Brahmans were brought to **Ayudhya**. Khmer ideas of government were adopted on a large scale, though not as far as to exclude the purely Thai conceptions of paternal government, the two being fused to form a new system. It may also have been about this time that the Thai idea of divine kingship began to evolve. When King **Boromraja II** died in 1448 A.D., he was succeeded by his son **Borom Trailokanath** who was then only 17 years old. Being a minor, naturally he was in the hands of his Khmer advisers. During his reign, therefore, there was a

great change in strengthening his power according to the Brahman concept of divine kingship as practised in **Angkor Thom**. The Khmer Brahman advisers urged the king to accept the Khmer cult of the **Devairaja**, or Royal God or Divine King, a highly specialized form of an earlier Indian concept, in which the king was to some extent identified with the Hindu Gods **Siva** and **Visnu**; **Siva** in particular was invited down to the earth to become merged in the person of the crowned king. It is interesting to note that King **Trailokanath** himself was a pious Buddhist.

The new system of government was based on a centralized administration, and a large area was then placed under the direct control of **Ayudhya**. It can be said that absolute monarchy began to operate from this reign and continued up to 1932 A.D. However, it is only in theory, for every Thai King is a Buddhist and very few of them did indeed exercise their absolute power. Moreover, all Thai kings on their coronation days have affirmed that they will rule and reign with justice and be guided by the Ten Rules observed by the kings of **Kapila** who lived during the Lord Buddha's time. Besides, observance of the charitable principles of the Buddhist religion serves in great measure as a moral control over the kings. In spite of the existence of these various checks, the absolute nature of the king's power remained, as will be seen later on when the laws promulgated in the **Ayudhya** Period are treated.

III The Bangkok Period (1782 A.D. — to the present time)

The main structure and operation of government during the **Ayudhya** Period continued through the Bangkok Period up to the reign of King **Mongkut** (1851 — 1868). King **Mongkut** has been called the first westernizer of Thailand, because he was extremely interested in western inventions and learning; he mastered several foreign languages and was

a student of western astronomy. His reign represented an important step towards westernization of the Thai government. He made many changes in the laws that appeared to him uncivilized and unjust. However, a sweeping reorganization of the entire government began in the 1890's during the reign of his son, King **Chulalongkorn**, who ruled as a true father of his people. The King replaced the traditional system of government of the **Ayudhya** and the early Bangkok Periods with a western system of functional ministries, the heads of which formed the cabinet. Western techniques of governmental operation were adopted; students were sent to study in Europe; foreign advisers and experts of various nationalities and in various fields were employed to give counsel to the government. Later during the reign of his son, **Rama VI**, learned advisers in Foreign Affairs were always Americans; one of them was Dr. Francis B. Sayre, who rendered an invaluable service to Thailand.

The Evolution of the Laws

The Ayudhya Period (1350 — 1733 A.D.)

It is well known that Thai literature as a whole suffered very severely from the sack of **Ayudhya** by the Burmese in 1767 A.D. It is said that the legal literature extant at the beginning of the Bangkok Period was only a ninth or tenth of that known to have existed prior to the fall of **Ayudhya**. Nevertheless, the corpus of ancient Thai law as known to us at present, affords sufficient material for gaining a comprehensive understanding of Thai legislative ideas.

During this **Ayudhya** Period, especially from the beginning of the absolute rule of King Borom **Trailokanath** in 1448 A.D., there were many new laws promulgated, the most interesting of which were, however, the laws of Evidence, proclaimed by King **Ramathibodi I**,

the founder of **Ayudhya**, in 1350 A.D. These laws remained to a great extent in force until 1895 A.D. The same King promulgated lasting laws on the subject of abduction of girls and on slaves and the methods of receiving plaints, laws of lands and boundaries, laws of husbands and wives, etc. sections of which remained in force till 1901.

The Bangkok Period (1782 A.D. to the Present Time)

In 1805, King Rama I, the founder of the present **Chakri** Dynasty and the first king of the Bangkok Period, appointed a commission to carry out a revision of the legal manuscripts surviving from the **Ayudhya** Period. He wished only to restore the legislation that had been in force before the fall of **Ayudhya**, and not to create any new legal codes. The commission was instructed to revise and improve details, while consulting the King on matters of primary importance; the final revision was, however, left to the King.

The chapters of laws were then arranged as follows :

1. Sacred Code of Manu
or the Dharmasatra	9. Law of Loans
and Interests
2. Indabhasa or the words
of Indra	10. Law of Husbands
and Wives
3. Constitution of the
Law Courts	11. Law of Robbery
4. Law of Quarrels	12. Law of Abduction
5. Law of Reception
of Plaints	13. Law of Slavery
6. Law of Compensation	14. General or Diverse Laws
(Bet Sret)
7. Law of Civil Hierarchy
(Saktina)	15. Law of Evidence
8. Law of Military
and Provincial Hierarchies	16. Law of Inheritance
	17. Law of Judges
	18. Law of Appeals
	19. The Thirty-Six Articles

20. Royal Decisions	24. Law of Offences against the government and Law of Offences against the people
21. Law of Ordeals	
22. Palace Law	25. Law of Treason
23. Buddhist Monastic Law	26. Old Unclassified Laws
	27. New Unclassified Laws

The Thai **Dharmasatra**, which in fact repeated the **Dharmasatra** of the **Ayudhya** Period, consists only of the story of the miraculous discovery of this sacred code and gives a list of **Pali** headings and principles on which justice is founded, and by which the whole legislative body was regulated. Most of other chapters of laws are brought into relation with the **Dharmasatra** by repeating the **Pali** rubrics to each relevant law. Because of the introductory nature of the **Dharmasatra** to and its relations with Thai legislation, special attention should be paid to it. At this juncture, however, it must be realized that any judgment concerning the modernity and the degree of westernization of Thai laws should be based not only on a comparison between Thai laws and the laws of western nations of the present day or of other Asian states but also on a comparison between Thai laws of the present day and those of a hundred and fifty years ago, which in turn should be compared to the legal practices in Europe 500 years ago. The **Dharmasatra** forms a kind of inviolable skeleton to the whole corpus of ancient Thai laws. The function of the king in the legal matters was not to legislate, but to protect his people and preserve the sacred law. If the **Dharmasatra** did not cover any special case or it was against the Thai customs, he was to decree laws as arbitrator of the differences among his people, but this should be in conformity with the **Dharmasatra**. In so doing, the kings gave rise to a mass of legal literature consisting of their decisions and edicts, founded on particular cases which were very often only half resolved. However, their decisions or edicts could be altered at will by

their respective successors. Hence came about periodical revisions in each successive reign.

Historians have now proved that the **Dharmasatra** was introduced into Thailand in the **Sukhodaya** Period from **Pegu**, Burma, and it is known that the Pali **Dharmasatra** existed in Burma as early as the second half the 12th Century. The **Pali Dharmasatra** of Burma must in turn have originated from the Code of **Manu** of India. It is not surprising, therefore, that there are striking resemblances in the laws of **Manu** and in the old Thai Codes. In the Code of **Manu**, civil and criminal laws are divided into eighteen main titles, viz, Debt, Deposit and Pledge, Sale without Ownership, Assault, Theft, Adultery and so on. In the old Thai laws it is stated that "the causes of law suit are as follows ..." and a list of these eighteen divisions is given together with further divisions.

Similarly, in the Code of **Manu**, slaves are divided into seven classes: prisoners of war, persons who have become slaves in order to obtain food, persons born of slaves in the master's house, slaves acquired through inheritance, persons who have been unable to pay large fines, redeemable slaves and slaves who have been transferred as gift. In the old Thai law of slavery, practically the same classification is found.

As regards the main groups of these law codes which were in force since the **Ayudhya** Period, King **Mongkut** revised many of them, such as the improvement of the status of women, prohibition of the oppression of the slave's money-master and the revision of the Buddhist monastic laws. It was King **Chulalongkorn**, however, who completed the revolution. The following important subjects, which King **Chulalongkorn** did for his people, will now be discussed briefly:

1. Organization of the Law Courts
2. Penal laws
3. Civil laws
4. Abolition of slavery
5. The Corvée System

I. The Law Courts

The organization of the law courts was somewhat complicated. The basic idea since the **Ayudhya** Period was that the administration of justice appertained to the king, and as the king was unable to pay attention to all cases, he delegated his authority to the Minister of the Royal Household who thus became a kind of Minister of Justice. Under this Minister was a Council of 12 judges (**Lukhun**), who till the end of the Ayudhya Period were Brahmans, at first importees direct from India and later their descendants. However, in the Bangkok Period they were Thais. Cases which took place in the capital went through the following stages: the plaintiff or complainant made his statement verbally to an official, who recorded the statement and forwarded it to the Council of Twelve. The Council then decided whether or not the plaint should be accepted, and, if accepted, to what court it should be sent; the judges of the court to which the case had been sent would summon the defendant to make his statement, which was again taken down and sent to the Council of Twelve; the Council then decided which evidence was necessary and sent back the case for such evidence to be called; when this had been completed, the case was again forwarded to the Council, which would now give their verdict. The case then was sent to a kind of Executive Committee of Two (**Krai See** and **Krai Kasem**) to decide the amount of damages and of punishment. Any objection raised in the course of the trial would be forwarded to the Council for opinion; and an appeal concerning the decision of the Council on any point was laid before the king, who might order the appellant to be punished by whipping or otherwise.

In the provincial districts, the Council of Twelve was replaced by the Council of five senior local officials, meanwhile the Council of Five of a neighbouring province acted as the executive Committee of Two. Appeals from these Councils of Five were laid before the Court of Appeal of the

Ministry, to which the province was attached. The Ministry of War, for example, took charge of the southern and western provinces, whereas the Ministry of Foreign Affairs of the eastern provinces and the Ministry of Interior of the remainder.

There were certain courts which had jurisdiction over the whole Kingdom, such as the Inheritance Court, the Ecclesiastic Court and the Court of members of the Royal Family.

II. The Penal Laws

In those days the punishment for crimes was very severe; flogging and torture were employed to extort confessions and to prove guilt or innocence. The tendency throughout the old Thai laws to avoid a general formula and to rely instead upon numerous instances and illustrations is particularly noticeable in the law concerning quarrels and assaults. The wounds inflicted were classified in accordance with their nature—whether the skin of the injured party was broken or merely bruised, their location on the body also came under consideration. They were also classified in accordance with the actual instruments or weapons, with which they had been inflicted. There existed a long list of articles which were arranged in order of precedence according to the seriousness of the injuries that they might inflict, such as swords, knives, spears, bricks, stones etc. Debt was also included in the catalogue of crimes.

The most common form of crime in those days was that of theft, the punishment for which included torture and imprisonment. For serious crimes such as murder, piracy, arson, robbery with violence etc., the punishment was death, which was carried out in the case of ordinary persons (generally after three public floggings and parades through the city by land and water) by decapitation; but in the case of persons of royal blood, death was inflicted by tying them up in a sack and clubbing

them with sandal wood. It was a respected observance that royal blood must not fall to the ground.

III. Civil Laws

In civil laws, the state of affairs was to the present day thinking no more satisfactory than in criminal laws. There was a confusion of thought in many of them, which renders their objective interpretation most difficult. According to the present day theories of law, particular cases are considered and decided in the light of well stated general principles, but in those days the judges deduced the principles from stated examples and illustrations.

IV. Slavery

According to **Sukhodaya** stone-inscriptions certain kinds of slavery existed in those days, but was not real slavery as in the **Ayudhya** Period, which continued up to the end of the 19th Century.

The word "slavery" or "**Dasa**" may be misleading, because generally speaking conditions were not exactly similar to those of the Negro slaves in other countries. There were various kinds of slavery as already mentioned earlier. However, they merged later on into two well marked sections, the redeemable and the non-redeemable. The formers were the debt-slaves who had sold themselves or been sold for only a portion of their full value, which was fixed according to their age and sex by law. They could regain their freedom by eliminating their debt. While the non-redeemable slaves were those who had been bought outright at their full value, and over whom their masters had absolute power in selling or bequeathing but not in killing them.

V. The Corvée System

It is necessary to realize at the outset that in those days there were different categories of people, although these categories were largely fluid,

since royalty merged with the class of commoners after the fifth generation, and because the Hindu institution of caste never obtained a hold on the Thai people who were Buddhists. The classes were the Royal Family, officials, ordinary citizens, Buddhist monks, Brahamans, slaves and foreigners.

At the end of the **Sukhodaya** and at the beginning of the **Ayudhya** Period, the people seemed to be organized on military lines, because while the Thais moved southwards from Yunnan, it was the soldiers who performed both military and civil duties in the kingdom, where the government knew little as yet of the theory of the division of labour. The administration was quasi-feudal and of a type in which the terms "**Chao Muang**" and "**Chao Paen Din**" signify, i.e. "Lord of the City" and "Lord of the Land"; in other words, the administration was arranged on a territorial basis. It served a valuable purpose during a period when the population was small and the king's personal governing power hardly extended beyond his capital, while the neighbouring territories were governed by his sons. These princes held their lands as fiefs from the king and them selves lived in them, governing them paternally almost as independent states, and apportioning out their lands to a semihereditary nobility. Thus a prince need not himself directly control all the men who lived in his territory, but vassal nobles of various ranks were responsible to him for the men who lived on their lands and so on in echelons downwards. The princes were known as **Khun**, the feudal nobles as **Mun** and **Pan**.

The base of this quasi-feudal pyramid was the ordinary citizens. In return for being allowed to remain free to make their own living and cultivating the land, they were obliged to deliver a portion of their produce to their lords, who in turn transferred some to their superiors. These ordinary citizens from the age of 16 to 60 were also required to

work for their lords for a period of six months every year. This period was reduced to three months in the reign of King **Mongkut**. Because they are free, they had to feed and clothe themselves. Moreover, extra periods of work could be demanded by the government or local government.

This system began to develop in the reign of King **Trailokanath** and continued down to the Bangkok Period till the epoch of King **Chulalongkorn**, who reigned from 1868 to 1910 A.D. He was, as mentioned earlier, a true father to his people, and it was he who started a sweeping reorganization of the entire government in 1890. The King abolished all the laws which he deemed unjust.

Among the many new and modern laws passed by the King were the law on the organization of the Courts, the Civil Procedure Code, the Penal Code, the laws abolishing slavery and the system of *corvée*. The last two were most important and most gratefully appreciated by his people. The law on the organization of the Courts brought to an end the old system of overlapping jurisdiction. The Penal Code was regarded as an enormously successful piece of work, well suited to the needs of the country at the time of its introduction in 1908; to anyone who has been associated with the practice and administration of the complicated criminal law of England, this Code of 340 Articles is wonderfully simple and yet complete.

Those who sat in the law courts from the Sukhodaya Period down to latter half of the 19th century, with the exception of those who were in the Council of Twelve and the Provincial Councils already mentioned, were practically speaking the only trained jurists. The state of the Bench can hardly be described as satisfactory from the Western point of view. In 1897, the King established a law school; professors and lecturers were recruited from the foreign legal advisers and Thai jurists. Students graduated therefor were qualified both for the Bench and Bar.

King Chulalongkorn died in 1910 after a long reign of forty-two years. A comparison between the condition of the country in general, its laws and legal administration in particular, in 1868 when he ascended the throne with that of forty-two years later cannot but produce a feeling of admiration and respect for the wisdom and foresight with which the country was governed during that period. Like his august father, **King Mongkut**, **King Chulalongkorn** realized that, with the steady increase of communication between East and West and the consequent encroachments of Western Powers upon surrounding territories, a policy of isolation would be dangerous for Thailand. He sacrificed much : he ceded territories, he waived many prerogatives, he pressed reform. He did all this largely upon his own initiative and often without the willing assistance which he had the right to expect from his officials. Especially, in the field of justice the King was fully aware that Thailand could not maintain her independence, nor could her rulers retain their power, unless she adopted a modern system of jurisprudence.

In 1923 during the reign of King Rama VI, the Civil and Commercial Codes, Books I and II on Juristic Acts and Obligations were promulgated, and Book III on Specific Contracts in 1925. In the reign of King Rama VII, Book IV on Things and Property was passed in 1931. In 1932 the form of government was changed from an absolute monarchy to a constitutional monarchy. In 1935 Book V on Family and Book VI on Inheritance were promulgated. The Criminal Procedure Code, the Civil Procedure Code and a new organization of the Law Court also came into being in the same year. All these codes were drafted with the greatest care, adhering to necessary customs and principles of Buddhism, but at the same time they constituted definite progress, from which the country has benefited in internal administration, while foreign Powers have developed a healthier respect for Thailand. The drafters were distinguished

Thai jurists and foreign experts. They referred frequently to the French, Swiss, Japanese and German Codes, and the English, American, Italian, Belgian and Dutch Laws. They always gave preference to the most practical solutions and to laws best adapted to meet modern requirements without being sheet imitations.

Jurists are of the opinion that in every country religion has been one of the sources of law. The Penal Code, the law on Marriage, Inheritance and, particularly, the Monastic law were greatly influenced by Buddhism, as they all embodied at least one of the main principles which the Lord Buddha taught, i.e. the principle of tolerance.

คำแปล

วิวัฒนาการกฎหมายไทย

ก่อนที่จะบรรยายถึงวิวัฒนาการกฎหมาย ข้าพเจ้าเห็นว่าควรจะกล่าวถึงประวัติศาสตร์ของไทยตลอดทั้งโครงสร้างและการปกครองในสมัยต่าง ๆ โดยย่อ พอให้ท่านผู้ฟังทราบเป็นเค้า

ประวัติศาสตร์ของไทย อาจแบ่งได้เป็น ๓ สมัย

๑. สมัยสุโขทัย (ค.ศ. ๑๒๕๗ - ๑๓๑๗ หรือ พ.ศ. ๑๘๐๐ - ๑๘๖๐)
๒. สมัยอยุธยา (ค.ศ. ๑๓๕๐ - ๑๗๖๗ หรือ พ.ศ. ๑๘๙๓ - ๒๓๑๐)
๓. สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (ค.ศ. ๑๗๘๒ จนถึงปัจจุบัน หรือ พ.ศ. ๒๓๒๕ จนถึงปัจจุบัน)

๑. สมัยสุโขทัย

ข้าพเจ้าขอเสนอให้ท่านระลึกไว้ว่าในการกล่าวถึงประวัติศาสตร์ไทยในสมัยก่อน ๆ นั้น แม้เราจะได้มีความเจริญในทางอารยธรรมมาบ้างแล้วก็ตาม แต่การที่จะหาหลักฐานนั้นยากนักยากหนา แม้กระทั่งเหตุการณ์ต่าง ๆ ในระยะ ๕๐-๖๐ ปีมานี้ก็ตาม ก็ยังหาหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรยาก เพราะปรากฏว่าถูกทำลายเสียมาก ผู้ที่รู้จักภูมิประเทศตะวันออกภาคนี้ย่อมทราบดีว่าสรรพสิ่งต่าง ๆ แทบทุกอย่าง เฉพาะ

อย่างยิ่งเอกสารที่เป็นกระดาษมักถูกทำลายโดยมดปลวกและแมลงนานา
ประเภท แต่ยังคงกระดาษที่ขี้ยังได้หลักฐานที่จารึกไว้บนอิฐ หลักหิน
ซึ่งได้ช่วยในการวิจัยเป็นอันมาก

นักประวัติศาสตร์มีความเห็นว่า ในราวประมาณคริสตศตวรรษที่เก้า
ก่อนคริสตกักราช คือประมาณ ๓ พันปีมานี้ มีพวกชาติกุลจากทางใต้
ของจีนเรียกกันว่า มอญ—เขมร อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย พวก
นี้ได้ขับไล่พวกพื้นเมืองจากประเทศไทย และไปตั้งภูมิลำเนาอยู่ในภูมิ
ประเทศซึ่งปัจจุบันคือ เวียดนามและกัมพูชา ต่อมาชาวอินเดียได้อพยพ
เข้ามา ในการนี้ได้นำลัทธิพราหมณ์และพุทธศาสนาเข้ามาด้วย ฉะนั้น
จึงไม่น่าประหลาดใจที่ชื่อเมืองและสถานที่ต่าง ๆ ในประเทศไทยจึงมี
คำสันสกฤตบ้าง บาลีบ้าง มีผู้กล่าวว่าในต้นคริสตศตวรรษมีผู้ใช้คำว่า
“สยาม” สำหรับประเทศไทย ในการที่ชาวอินเดียเข้ามาในประเทศไทย
ไทยนี้ ได้นำอารยธรรมและวัฒนธรรมของอินเดียเข้ามาให้ด้วยเป็น
ส่วนมาก ซึ่งพวกมอญ เขมร รวมทั้งคนพื้นเมืองจำต้องยอมรับ

ต่อมาในคริสตศตวรรษที่ ๖ คือ ประมาณ ๑๔๐๐ ปีมาแล้ว จึงเริ่ม
จักรวรรดิกัมพูชาขึ้น ซึ่งแผ่อำนาจส่วนใหญ่ไปบนพื้นที่ซึ่งปัจจุบันคือ
ประเทศไทย ระหว่างคริสตศตวรรษที่ ๑๒ และที่ ๑๓ ไทยได้อพยพลง
มาจากทางใต้ของประเทศจีน ใน ค.ศ. ๑๒๕๗ หรือ พ.ศ. ๑๘๐๐ ไทย
สามารถสลัดแอกจากพวกเขมรได้ที่เมืองสุโขทัย และตั้งเป็นเมือง

อิสระขึ้นโดยมีการปกครองแบบมีกษัตริย์ทำนองบิคาปกครองบุตร การ
ปกครองแบบนี้เข้าใจว่าคล้ายกันทั่ว ๆ ไปในรัฐอิสระอื่น ๆ ในภูมิภาคนี้
เช่น เมืองน่านเจ้าเป็นต้น ถ้าเราจะพิจารณาจากหินศิลาจารึกซึ่งมี
ปรากฏอยู่ที่หอพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ที่กรุงเทพฯ จะพบหลักหนึ่ง
จารึกเมื่อปี พ.ศ. ๑๘๔๖ แสดงให้เห็นว่าในสมัยนั้นมีการปกครองบุตร
จริงๆ ดังข้าพเจ้าได้คัดลอกมาดังนี้ “พ่อกูชื่อศรีอินทราทิตย์ แม่กูชื่อ
นางเสือง พี่กูชื่อบานเมือง ตู (เรา) พี่น้องท้องเดียวกันห้าคน ผู้ชายสาม
ผู้หญิงสอง พี่เฒ่าผู้ อ้าย (คนใหม่ที่สุด) ตายจากเฝือเคียม (ตั้งแต่) แต่ยังมี
เล็ก เมื่อกูขึ้นใหญ่ (เก็บโต) ได้สืบเกล้าเข้า (ปี) ขุนสามชนเจ้าเมืองฉอด
(คือ อำเภอสอกในเวลานี้) มาท่า (ที่) เมืองตาก พ่อกูไปรบ ขุนสาม
ชนหัว (ทาง) ซ้าย ขุนสามชนขั้บมาหัว (ทาง) ขวา ขุนสามชนเกลื่อน
(ระคมกำลังทั้งหมดเข้ารบ) ข้าไพร่ฟ้าหน้าใส (พลรบและพลเมือง)
พ่อกูหนีญญาายพ่ายจะแจ (แตกหนีกระจัดกระจาย) กูบ่หนี กูชี้ข้าง
เนกพล (ชื่อข้างพลาย) กูขั้บเข้าก่อนพ่อกู (หมายความว่าไปหน้า) กู
ถือข้างถ้ายขุนสามชน ตนกูพุ่งข้างขุนสามชน ตัวชื่อมาสเมืองแพ
ขุนสามชนพ่ายหนี พ่อกูจึงขึ้นชื่อกู ชื่อพระรามคำแหง พ่อกูพุ่งข้าง
ขุนสามชน เมื่อชั่วพ่อกู (คือเมื่อพระมิตายยังมีพระชนม์) กูบ่าเรือ
แก่พ่อกู กูบ่าเรือแก่แม่กู กูได้แก้วเนื้อแก้วปลา กูเอามาแก่พ่อกู กูได้

หมากส้มหมากหวานอันใดกินอร่อย ก็นที กูเอามาแก้พอกู กูไปตี
หนังวังข้างใต้ (กล้องข้าง) กูเอามาแก้พอกู กูไปที่บ้านที่เมือง (ต่อตี)
ใต้ข้างโค้งวง ไ้บัวไ้นาง (ไ้ชายไ้หญิง) ไ้เงือน ไ้ทอง กู
เอามา เวนแก้พอกู พอกูตาย ยังพีกู กูพริ้บ้ำาเรอแก้พีกูตั้งบ้ำาเรอ
แก้พอกู พีกูตายจึงไ้เมืองแก้กู่ทั้งกลม (ทั้งหมด)”

มีข้อความอีกกึ่งต่อไปนี้ ซึ่งนักโบราณคดีสันนิษฐานว่าคงจะได้
จารึกภายหลังที่พ่อขุนรามคำแหงสวรรคตแล้ว ระหว่าง พ.ศ. ๑๘๖๑
(ค.ศ. ๑๓๑๘) และ พ.ศ. ๑๘๙๒ (ค.ศ. ๑๓๔๙) ซึ่งน่าสนใจ จึง
ขอนำมาอ่านให้ฟังดังนี้

“เมื่อชั่วพ่อขุนรามคำแหง (เมื่อยังทรงพระชนม์อยู่) เมืองสุโขทัย
นี้ดี ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว เจ้าเมืองบ่เอาจากอบโนไพร่ลู่ทาง (คือ
ไม่เก็บภาษีระหว่างทางผ่าน) เพื่อนจูงวัวไปค้า ขี่ม้าไปขาย ไ้จรจัก
ไ้จรค้ข้าง ค้า ไ้จรจักไ้จรค้ม้า ค้า ไ้จรจักไ้จรค้เงือนทอง ค้า
ไ้พร่ฟ้าหนักใส ลูกเจ้าลูกขุนผู้ใดแล้ ลมพายหายกว่าเย่าเรือนพ่อเชื้อ
เถื่อค้ำมัน (เย่าเรือนบรรพบุรุษและเสื่อผ้า) ข้างขลุกลึงเยี่ยข้าว
(จรวงข้าว) ไ้พร่ฟ้าข้าไท บ้ำามาก บ้ำาพสุ พ่อเชื้อมันไว้แก้ลูกมันสิ้น
(คือให้ตกทอด) ไ้พร่ฟ้าลูกเจ้าขุนผิ แล้ผิตแล้ผิตแว้งกัน (เกิดถ้อย
ความกัน) สนวนกูแท้แล้ (ไ้สวน) จึงแล้งความแก้ข้าด้วยชื่อ (ตัด

สิน) บ่เข้าผู้ลักมกผู้ช่อน (ไม่เข้าไม่ล่าเอียง) เห็นข้าวท่านบ่ใคร่พิน
เห็นสินท่านบ่ใคร่เตือ (ไม่โลภไม่อยากได้) คนโคซี้ข้างมาหาพาเมือง
มาสู่ ช่วยเหลือเพือกู่ (มายอมเป็นเมืองขึ้นต้องช่วยเหลือ) มันบ่มี
ข้าง บ่มีม้า บ่มีบัว บ่มีนาง บ่มีทอง ให้แก่มัน ช่วยมันตวงเป็น
บ้านเป็นเมือง ได้เข้าเสือกเข้าเสื่อ หัวทุ่งหัวรบก็ดี บ่ฆ่า บ่ตี (ข้าศึก
แม่ทัพนายกอง) ในปากประตูมีกะตังอันหนึ่งแขวนไว้หัน (นั่น) ไพร
ฟ้าหน้าปก กลางบ้านกลางเมืองมีความเจ็บท้องข้องใจ มันจักกล่าวถึง
(ถึง) เจ้าถึงขุนบ่ไร่ (ไม่ได้) ไปลั่นกะตังอันท่านแขวนไว้ พ่อขุน
รามคำแหงเจ้าเมืองไคยิน เรียกถามเมื่อสอบความแก่มันด้วยชื่อ ไพร
ในเมืองสุโขทัยนี้จึงชม

คนในเมืองสุโขทัยนี้ มกทาน มกทรงศีล มกโอยทาน (อวยทาน)
พ่อขุนรามคำแหง เจ้าเมืองสุโขทัยนี้ ทั้งชาวแม่ชาวเจ้า ท่วยบัว
ท่วยนาง (ทวย) ลูกเจ้าลูกขุน (ขุนนางหรือเจ้านาย) ทั้งสิ้นทั้งหลาย
ทั้งผู้ชายผู้หญิง ผูงท่วยมีศรัทธาในพระพุทธศาสนา ทรงศีลเมื่อพรรษา
ทุกคน.....”

ตามทีกล่าวมาแล้วนั้นพึงเห็นได้ว่า พระมหากษัตริย์ของไทยใน
สมัยดังกล่าว คือระหว่างกลางคริสตศตวรรษที่ ๑๓ ถึงกลางคริสต
ศตวรรษที่ ๑๔ เป็นทั้งนกรบ เป็นผู้รักษาความยุติธรรม เป็นองค์

อุปถัมภ์ภักพระพุทธรศาสนา และเป็นพระบิดาของราษฎร เคารพพระ
ราชบิดาพระราชมารดา ทรงมีความกตัญญูกตเวที ^{๕๕} หงนกเพราะ
อนุภาพของพระพุทธรศาสนา ^{๕๕} ทงสน

๒. สมัยกรุงศรีอยุธยา

ในปลายสมัยสุโขทัย กล่าวคือในคริสตศตวรรษที่ ๑๔ ประเทศไทยได้มีการ
การติดต่อรับอารยธรรมจากภายนอกมากขึ้น เฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพล
ของอินเดียได้แทรกเข้ามามาก จนสามารถทำให้เปลี่ยนแปลงลักษณะ
ของการปกครองได้ ภาษาไทยเริ่มใช้ถ้อยคำที่เป็นภาษาของอินเดียมาก
ขึ้น ตลอดจนการพัฒนาราชพิธีต่าง ๆ และอาจกล่าวได้ว่าเริ่มเปลี่ยน
วิธีการปกครองขึ้นในสมัยนี้ คือ เริ่มวิธีการปกครองคล้าย ๆ แบบฟิวคัล
ในต่างประเทศแต่ไม่เหมือนนัก และระบบนี้มีมาจนถึง ค.ศ. ๑๔๓๓
หรือปีฉลู พ.ศ. ๑๘๗๖ ซึ่งเป็นบันทึกว่าสำคัญยิ่งสำหรับอนาคตทางก้าน
การเมืองของไทย เพราะในปีนั้นเป็นปีที่พระเจ้าบรมราชาที่สองของกรุง
ศรีอยุธยาได้ทรงตีเมืองนครราชสีมาซึ่งเป็นราชธานีของขอมได้ ในการนี้ได้
ท้าวพระยาและพวกพราหมณ์จากกรุงกัมพูชามาไว้ในกรุงศรีอยุธยา
เป็นอันมาก ได้มีการรับเอาความคิดในการปกครองบ้านเมืองของ
เขมรมาใช้เป็นอันมาก แต่ไม่ถึงกับจะยกเลิกกิจการปกครองอย่างบิคา
กับบุตรของไทยแท้ ๆ โดยเด็ดขาด และคงจะเป็นในระยะนี้เองที่เริ่ม

วิวัฒนาการความคิดในเรื่องเทวราชา (Divine Kingship) เมื่อพระเจ้า
บรมราชาที่สองเสด็จสวรรคตใน พ.ศ. ๑๘๘๑ พระราชโอรสคือ พระบรม
ไตรโลกนาถเสด็จขึ้นเสวยราชสมบัติสืบแทน ในขณะที่พระชนมพรรษา
เพียง ๑๗ เนื่องจากทรงเป็นผู้เยาว์ เป็นธรรมดาอยู่เองที่จะต้อง
แวดล้อมอยู่ใต้อิทธิพลของที่ปรึกษาซึ่งเป็นเขมร ฉะนั้นในรัชกาลนี้จึง
มีการเปลี่ยนแปลงอย่างขนานใหญ่เพื่อให้พระราชอำนาจมั่นคงตามคติ
ของขอมซึ่งปฏิบัติอยู่ในเมืองนครธม พราหมณ์ปุโรหิตของขอมถวาย
คำแนะนำต่อพระบรมไตรโลกนาถให้ยอมรับเอาลัทธิของขอม ซึ่งถือ
ลัทธิตามชาวอินเดีย สมมติว่าพระเจ้าแผ่นดินเป็นพระโพธิสัตว์ หรือ
เป็นอัครพระนารายณ์แบ่งภาคลงมาเลี้ยงโลกและอาศัยพราหมณ์เป็น
เจ้าตำราการปกครอง มีข้อน่าสังเกตว่า แม้พระบรมไตรโลกนาถจะต้อง
ยอมรับเอาลัทธินี้ก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติทรงเป็นพุทธศาสนิกชนที่
เคร่งพระองค์หนึ่ง

ลัทธิระบบการปกครองแบบใหม่นี้ ยึดหลักมัธยมภาค (centralization)
โดยกรุงศรีอยุธยาแผ่อำนาจปกครองควบคุมโดยตรงออกไปอย่างกว้าง
ขวาง อาจกล่าวได้ว่าระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เริ่มใช้จริง ๆ ใน
รัชกาลนี้ จนถึง พ.ศ. ๒๔๗๕ ซึ่งเป็นปีที่เปลี่ยนแปลงการปกครอง
อย่างใด ๆ ระบอบนี้เป็นทฤษฎีเท่านั้น เพราะพระมหากษัตริย์ทุกพระ

องค์ทรงนับถือพระพุทธศาสนา และส่วนมากมิได้ใช้พระราชอำนาจ
เด็ดขาดเลย ^{๕๓} ทงนเพราะอำนาจของพระพุทธศาสนา ดังจะเห็นได้ใน
งานราชพิธีบรมราชาภิเษกของทุกรัชกาล พระปฐมบรมราชโองการ
ซึ่งทรงพระราชทานเพื่อทรงรับภาระปกครองแผ่นดินก็คือ พระองค์
จะปกครองแผ่นดินโดยธรรมสม่ำเสมอ และทรงตั้งสัตยาธิษฐานตั้ง
พระราชหฤทัยดำรงทศพิธราชธรรม ซึ่งเป็นธรรมเช่นเดียวกับธรรม
ของพระราชาในครั้งพุทธกาล แต่แม้กระนั้นก็ดี ทฤษฎีแห่งระบอบ
สมบูรณาญาสิทธิราชย์ก็คงค้างค้ำเนินอยู่ต่อมา ดังจะเห็นได้จากกฎหมาย
ต่าง ๆ ซึ่งประกาศใช้ในสมัยกรุงศรีอยุธยา

๓. สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

โครงสร้างและการปกครองในสมัยกรุงศรีอยุธยาคงค้างค้ำเนินต่อมา ใน
สมัยกรุงรัตนโกสินทร์หรือกรุงเทพฯ พระมหานคร จนถึงแผ่นดิน พระ
บาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หรือที่โลกรู้จักพระองค์ในภาพ
ยนตร์ "The King and I" ใน พ.ศ. ๒๓๗๕ มีผู้ถวายพระเกียรติว่าทรง
เป็นพระมหากษัตริย์องค์แรก ที่นำประเทศไทยเข้าสู่อารยธรรม
แบบตะวันตก เพราะทรงสนพระทัยในการประดิษฐ์และการศึกษาของ
ตะวันตกเป็นอย่างมาก ทรงรอบรู้แตกฉานภาษาต่างประเทศหลายภ
ษาและเป็นนักศึกษาดาราศาสตร์ตามตำราตะวันตก อาจกล่าวได้ว่าใน

รัชกาลของพระองค์ได้เริ่มหันวิธีการปกครองของไทยเข้าแบบตะวันตก ได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหลายฉบับ ซึ่งทรงเห็นว่า ไม่ต้องด้วย อารยธรรมและไม่เป็นธรรม ใดๆ ก็ดี การปรับปรุงวิธีการปกครอง อย่างขนานใหญ่ได้เริ่มต้นเมื่อราว พ.ศ. ๒๔๓๓ หรือ ค.ศ. ๑๘๙๐ ใน รัชกาลของพระบรมโอรสาธิราชของพระองค์ คือ พระบาทสมเด็จพระ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หรือที่โลกรู้จักพระองค์ในนามพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวจุฬาลงกรณ์ ซึ่งได้ทรงปกครองราชอาณาจักรอย่างบิดากับ บุตรจริง ๆ ทรงเลิกวิธีการปกครองสมัยอยุธยา และสมัยต้นของกรุง เทพพระมหานคร โดยทรงนำระบบวิธีการมีกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ตามแบบตะวันตก โดยทรงให้หัวหน้ากระทรวงต่าง ๆ นี้ประชุมร่วม กันเป็นเสนาบดีสภา หรือที่ในปัจจุบันเรียกว่า คณะรัฐมนตรี ได้ทรง นำวิธีการต่าง ๆ ของตะวันตกมาให้มากหลาย ทรงส่งนักเรียนออกไป ศึกษาวิชาการในยุโรป ทรงจ้างที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญชาวต่าง ประเทศซึ่งชำนาญในสาขาต่าง ๆ หลายชาติด้วยกันเข้ามาช่วย ต่อมา เมื่อสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช คือ พระบาทสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า รัชกาลที่ ๖ ก็ได้ทรงดำเนินเจริญรอยพระยุคลบาท แต่สำหรับที่ปรึกษา การต่างประเทศนั้น ทรงใช้เฉพาะชาวอเมริกันคนหนึ่ง ซึ่งข้าพเจ้า ขอกล่าวนามในที่นี้คือ คอกเตอร์ ฟรานซิส บีแซร์ ซึ่งได้รับพระราช

ท่านบรรพชาศกัต์เป็นพระยากัลยาณไมตรี ท่านผู้นี้ได้ช่วยเหลือประเทศ
ของข้าพเจ้าเป็นอย่างมาก

วิวัฒนาการของกฎหมายสมัยอยุธยา

เป็นที่ทราบกันอยู่แล้ว ว่าวรรณคดีของไทยส่วนมากถูกทำลายเมื่อปลาย
สมัยกรุงศรีอยุธยา โดยถูกพม่ายกทัพมาตีเมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๐ หรือ ค.ศ.
๑๗๖๗ มีผู้บอกเล่าให้ฟังว่าวรรณคดีทางกฎหมายซึ่งเหลืออยู่จากการ
ทำลายหรือสูญหาย ในต้นสมัยกรุงเทพพระมหานครก็มีเหลืออยู่ประ
มาณหนึ่งในเก้าหรือสิบของหลักฐานทั้งหมดที่ใช้ยุคก่อนเสียกรุง อย่าง
ไรก็ดี แม้จะมีวรรณคดีเหลืออยู่น้อยก็ตามก็เพียงพอที่จะให้เราทราบถึง
หลักกฎหมายไทยสมัยโบราณได้ และเข้าใจถึงความคิดของผู้ร่างกฎ
หมายสมัยนั้น

ในสมัยกรุงศรีอยุธยา เฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเริ่มต้นระบอบสมบูรณา
ญาสิทธิราชย์ เริ่มมีจริงจังก็ในแผ่นดินพระบรมไตรโลกนาถเมื่อ พ.ศ.
๑๕๕๑ หรือ ค.ศ. ๑๕๔๘ ดังที่ข้าพเจ้าได้กล่าวแล้วในเบื้องต้น ได้มี
ประกาศใช้กฎหมายเพิ่มเติมมากมายหลายฉบับซับซ้อนกัน กฎหมายที่
น่าสนใจมากที่สุดในเรื่องนี้ก็คือ กฎหมายลักษณะพยาน ซึ่งพระรามา
ธิบดีที่หนึ่ง ซึ่งเป็นปฐมกษัตริย์ของกรุงศรีอยุธยาเมื่อ พ.ศ. ๑๘๕๓
หรือ ค.ศ. ๑๓๕๐ กฎหมายเหล่านี้ยังคงบังคับใช้เรื่อยมาจนถึงปี

พ.ศ. ๒๔๓๘ หรือ ค.ศ. ๑๘๙๕ ในรัชกาลที่ ๕ พระรามธิบดีที่ ๑ ทรงประกาศใช้กฎหมายหลายฉบับซึ่งมีผลใช้ต่อมาหลายปี เช่นกฎหมายว่าด้วยลักษณะลักพา (เด็กหญิงหรือทาส) กฎหมายลักษณะรับฟ้อง กฎหมายว่าด้วยที่ดินและเขต กฎหมายลักษณะผิวเมีย กฎหมายเหล่านี้ส่วนมากใช้บังคับจนถึง พ.ศ. ๒๔๕๔ หรือ ค.ศ. ๑๙๑๑

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

ในปี พ.ศ. ๒๓๔๘ หรือ ค.ศ. ๑๘๐๕ ในรัชกาลที่ ๑ คือแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ปฐมราชวงศ์จักรี และปฐมราชกษัตริย์ของกรุงเทพพระมหานคร ได้ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการโดยให้พิจารณารวบรวมฉบับกฎหมายต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในสมัยกรุงศรีอยุธยา มาตรวจชำระใหม่ โดยมีพระราชประสงค์เพียงให้รวบรวมเป็นหมวดหมู่ไม่ให้เกิดกระจัดกระจาย อีกนัยหนึ่งคงใช้หลักกฎหมายสมัยกรุงศรีอยุธยาบังคับอยู่ ไม่ใช่เพื่อสร้างประมวลกฎหมายใหม่แต่อย่างใด กรรมการมีหน้าที่ตรวจแก้ไขและเพิ่มเติมเล็กน้อย และให้กราบทูลหาหรือเพียงในประเด็นสำคัญ หากจะมีการแก้ไขประการใด จะมีพระบรมราชวินิจฉัยด้วยพระองค์เอง

กฎหมายที่ชำระจัดเข้าเป็นหมวดหมู่มีลำดับดังนี้

๑. กฎหมายพระธรรมศาสตร์ หรือ คัมภีร์พระธรรมศาสตร์ ของ
มนูสวจารย์
๒. กฎหมายลักษณะอินทภาษ
๓. กฎหมายธรรมนุญศาลยุติธรรม
๔. กฎหมายลักษณะวิวาท
๕. กฎหมายลักษณะรับฟ้อง
๖. กฎหมายว่าด้วยปรับสินไหม
๗. กฎหมายศักคินาพลเรือน
๘. กฎหมายศักคินาทหารและข้าราชการหัวเมือง
๙. กฎหมายลักษณะกู้หนี้
๑๐. กฎหมายลักษณะผิดเมีย
๑๑. กฎหมายลักษณะโจร
๑๒. กฎหมายลักษณะลักพา
๑๓. กฎหมายลักษณะทาส
๑๔. กฎหมายลักษณะเบียดเสียด
๑๕. กฎหมายลักษณะพยาน
๑๖. กฎหมายลักษณะมรดก
๑๗. กฎหมายลักษณะทะเลาะวิวาท

๑๘. กฎหมายลักษณะอุทธรณ์

๑๙. กฎ ๓๖ ข้อย

๒๐. พระบรมราชวินิจฉัยในคดีต่าง ๆ

๒๑. กฎหมายลักษณะพิสูจน์

๒๒. กฎมนเทียรบาล

๒๓. กฎหมายพระสงฆ์

๒๔. กฎหมายว่าด้วยความผิดต่อรัฐบาลและราษฎร

๒๕. กฎหมายว่าด้วยความผิดฐานกบฏ

๒๖. กฎหมายเก่าซึ่งไม่อยู่ในจำพวกคั้งกล่าวข้างต้น

๒๗. กฎหมายใหม่ซึ่งไม่อยู่ในจำพวกคั้งกล่าวข้างต้น

ถ้าเราจะอ่านกฎหมายพระธรรมนูญของไทยคั้งกล่าว ซึ่งความจริง
ก็บัญญัติซ้ำด้วยถ้อยคำเช่นเดียวกันกับพระธรรมนูญสมัยกรุงศรี
อยุธยา เราจะเห็นได้ว่ามีเพียงการบรรยายถึงการพบพระคัมภีร์นี้อย่าง
มหัศจรรย์ และระบุนิหัตว์เรื่องเป็นภาษาบาลี และหลักการเกี่ยว
กับคดีต่าง ๆ และกฎหมายทั้งหมดคั้งกล่าวตามหลักคั้งกล่าว กฎ
หมายส่วนมาก แต่ละฉบับมักจะอ้างพระธรรมนูญไทยฉบับภาษา
บาลี เนื่องจากคำปรารภในพระธรรมนูญคั้งกล่าวมีความสัมพันธ์
กับกฎหมายต่าง ๆ ของไทย เราจึงควรพิจารณาตูลเป็นพิเศษ อย่างไร

กิติ ในชั้นนี้ข้าพเจ้าขอให้ท่านทั้งหลายระลึกไว้ด้วยว่าการวิพากษ์
วิจารณ์ว่า กฎหมายไทยในปัจจุบันนี้จะทันสมัยและเจริญตามแบบ
ตะวันตกมากน้อยเพียงใด ควรจะคำนึงโดยไม่เพียงเปรียบเทียบระบบ
กฎหมายไทยกับกฎหมายของประเทศประชาธิปไตยทางตะวันตกหรือ
ประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย แต่ควรจะเปรียบเทียบระบบกฎหมายไทยใน
ปัจจุบันนี้กับกฎหมายเมื่อ ๑๕๐ ปีมาแล้ว แล้วนำไปเปรียบเทียบกับการ
ปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งมีอยู่ในยุโรป หรืออเมริกาเมื่อ ๕๐๐ ปีมาแล้ว
นี้ด้วย อาจกล่าวได้ว่าพระธรรมศาสตร์เป็นโครงร่างของกฎหมาย
ไทยสมัยโบราณทั้งหมด พระมหากษัตริย์ในสมัยนั้น พระราชกรณีย
กิจในทำนกฎหมาย ไม่ใช่ทรงเป็นผู้สร้างกฎหมาย แต่ทรงพระราชทาน
ความคุ้มครองต่อประชาชนของพระองค์และสงวนรักษากฎหมายอัน
ศักดิ์สิทธิ์นี้ให้คงอยู่ และเมื่อมีเหตุอันใดเกิดขึ้นอันจะตัดสิ้นด้วยพระ
ธรรมศาสตร์มิได้ โดยกฎหมายพระธรรมศาสตร์ไม่กล่าวถึงกิติ หรือ
โดยประเพณีและความนิยมไม่ตรงกับที่ใช้ในเมืองไทยกิติ พระมหา
กษัตริย์ก็เพียงทรงประกาศว่ากฎหมายมีอยู่อย่างนั้นอย่างนี้ อย่างไรก็ตาม
กิติก็ทรงเป็นอนุญาโตตุลาการชี้ขาดในเมื่อราษฎรของพระองค์มีกรณี
พิพาทกันโดยอาศัยหลักในพระธรรมศาสตร์ เมื่อเป็นเช่นนั้น จึงมีกฎ
หมายมากมายซับซ้อนกันขึ้น เพราะมีพระบรมราชวินิจฉัยและประ

ภาคพระราชโองการต่าง ๆ ในเรื่องต่าง ๆ มากหลายด้วยกัน อย่างไรก็ตาม
ก็คือ พระบรมราชวินิจฉัยและประกาศพระบรมราชโองการเหล่านี้
พระมหากษัตริย์องค์หลัง ๆ ย่อมมีพระราชอำนาจเต็มที่จะทรงแก้ไข
เปลี่ยนแปลงได้แล้วแต่จะทรงเห็นสมควร ฉะนั้น จึงปรากฏว่าเมื่อ
เปลี่ยนรัชกาลหนึ่ง ๆ จึงมีประกาศพระราชโองการเปลี่ยนแปลงกฎ
หมายอยู่เสมอ

บัดนี้นักประวัติศาสตร์ได้ยืนยันแล้วว่า พระธรรมศาสตร์นี้ได้นำ
เข้ามาสู่ประเทศไทยในสมัยกรุงสุโขทัยจากเมืองพะโคในพม่า และเรา
ทราบมาว่า พระธรรมศาสตร์ฉบับภาษาบาลีมีใช้อยู่ในพม่ามานานมาแล้ว
ประมาณครึ่งหลังคริสต์ศตวรรษที่ ๑๒ คือ ประมาณระหว่าง พ.ศ.
๑๕๘๓ ถึง พ.ศ. ๑๖๔๓ และเข้าใจกันว่า พระธรรมศาสตร์ฉบับภาษา
บาลีนี้คงจะมีที่มาจากคัมภีร์พระธรรมศาสตร์ของมนุสाराจารย์ ใน
มัชฌิมประเทศ คือ อินเดีย ฉะนั้น จึงไม่น่าประหลาดใจที่กฎหมาย
ต่าง ๆ ในพระธรรมศาสตร์ของไทยเราจึงมีลักษณะคล้ายคลึงกับพระ
ธรรมศาสตร์มนุสाराจารย์อย่างมากมาย ในคัมภีร์พระธรรมศาสตร์
ของมนุสाराจารย์ได้แบ่งกฎหมายแพ่งและอาญาออกเป็น ๑๘ หมวด
ใหญ่ เช่น ว่าด้วยหนี้เงินมัดจำและจำนำ การซื้อขายโดยไม่ได้เป็น
เจ้าของกรรมสิทธิ์ การทำร้าย การลักทรัพย์ ลักษณะชู้สาว ฯลฯ

ในกฎหมายเก่าของไทยกล่าวว่าเหตุที่จะฟ้องมีดังต่อไปนี้ “.....”
แล้วก็มีบัญชี ๑๘ หมวดดังกล่าว และมีหมวดเพิ่มเติมอีก

ในคัมภีร์พระธรรมศาสตร์กำหนดทาสไว้ ๗ ประเภท คือ ทาสเชลย
ทาสที่เลี้ยงไว้ในกาลที่ข้าวแพง ทาสเกิดในเรือนเบี้ย ทาสที่ได้มาจาก
ฝ่ายพ่อแม่ ทาสช่วยมาจากทนต์โทษ ทาสสินไถ่ ทาสที่มีผู้ให้ ใน
กฎหมายเก่าของไทยก็จำแนกทาสออกเช่นเดียวกัน

บัดนี้ ขอให้เรากลับมาพิจารณากฎหมายหมวดใหญ่ ๆ ดังกล่าวมา
แล้ว ซึ่งใช้บังคับตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงปลายรัชกาลของพระ
บาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้า
อยู่หัวได้ทรงปรับปรุงแก้ไขหลายฉบับ อาทิ กฎหมายยกฐานะทาสให้
ดีขึ้นกว่าแต่ก่อน การห้ามไม่ให้นายเงินภทซ์ทาส และแก้ไขกฎหมาย
พระสงฆ์ อย่างไรก็ตาม พระมหากษัตริย์ได้ทรงปฏิวัติระบบบริบูรณ์ คือ
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ท่อไปให้ข้าพเจ้าจะได้อธิบาย
โดยย่อเรื่องสำคัญ ๆ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้
ทรงปฏิบัติและทรงแก้ไข พระราชทานให้แก่พสกนิกรของพระองค์ที่
สำคัญยิ่ง คือ

๑. การปรับปรุงศาลยุติธรรม
๒. การปรับปรุงกฎหมายอาญา

03/04/2566

๓. การปรับปรุงกฎหมายแพ่ง

๔. การยกเลิกกฎหมายการเป็นทาส

๕. การยกเลิกกฎหมายเรื่องชายฉกรรจ์ หรือ ไพ่วัสม

๑. ศาลยุติธรรม

การปรับปรุงศาลยุติธรรมเป็นเรื่องที่ย่างยากสลับซับซ้อนมาก ความคิดหลักมูลตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา คือ การปกครองบ้านเมืองนั้นเป็นอาญาสิทธิ์ของพระเจ้าแผ่นดิน แต่เนื่องจากพระมหากษัตริย์ไม่ทรงสามารถดูแลปกครองได้ทั่วถึง จึงทรงแต่งตั้งให้เสนาบดีกรมวังเป็นผู้ดูแลใช้อำนาจแทนพระองค์ เสนาบดีกรมวังจึงกลายเป็นเจ้ากระทรวงยุติธรรมด้วย เสนาบดีกรมวังเป็นหัวหน้าคณะตุลาการ ๑๒ นาย เรียกว่า ลูกขุน ซึ่งตลอดสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นพราหมณ์ทุกคน ซึ่งชนเดิมส่งมาจากอินเดีย แล้วลูกหลานพราหมณ์เหล่านั้นก็เป็นตุลาการสืบต่อมา แต่พอมาถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์หรือกรุงเทพฯพระมหากษัตริย์ได้เริ่มใช้ข้าราชการไทย คดีที่เกิดขึ้นในกรุงเทพฯ จะดำเนินต่อไปนี้ โจทก์ไปแจ้งฟ้องด้วยวาจาต่อเจ้าหน้าที่ คือ จำศาล ซึ่งจะได้แต่งตั้งไว้เพื่อรับแจ้งและเขียนฟ้องลงไว้ แล้วเสนอไปยังคณะตุลาการ ๑๒ นาย ในศาลหลวง ครั้นแล้วคณะตุลาการจะวินิจฉัยว่าควรจะรับฟ้องนั้นหรือ

ไม่ และถ้าควรรับไว้จะให้ส่งไปศาลโต ศาลที่คณะลูกขุนวินิจฉัยให้
ส่งฟ้องไปจะได้ออกหมายเรียกตัวจำเลยมาให้การ แล้วศาลนี้จะส่งคำ
ให้การของจำเลยไปยังคณะลูกขุน ๑๒ นายๆ จะพิจารณาคดีต่อไปโดยชี้
สองสถาน ก็คือข้อใดรับกันในสำนวนและข้อใดจะสืบพยานอีกเพียง
ใด แล้วส่งสำนวนคืนไปยังศาลให้เรียกพยานนั้นมาให้การ เมื่อครบ
ถ้วนแล้วศาลจะส่งสำนวนกลับไปยังคณะลูกขุน ๑๒ นาย เพื่อตัดสิน
ชี้ขาดว่าฝ่ายใดชนะฝ่ายใดแพ้ แล้วส่งคืนไปยังคณะกรรมการบริหาร
สองนาย คณะกรรมการบริหารสองนายเรียกกันว่า ไกรสี และไกร
เกษม เพื่อกำหนดว่าควรจะให้จำเลยเสียค่าเสียหายเท่าใด ลงโทษ
หนักเบาเพียงใด ระหว่างพิจารณา ถ้าคู่ความมีคำคัดค้านประการใดให้
ส่งไปยังคณะลูกขุนเพื่อวินิจฉัยการฎีกาคำวินิจฉัยของคณะลูกขุนไม่ว่า
ในประเด็นใดให้ทูลเกล้าฯ ถวายต่อพระมหากษัตริย์ ถ้าทรงเห็นว่าผู้
ฎีกาเหลวไหลอาจจะมีพระบรมราชโองการให้นำตัวไปโบยเสียก็ได้

สำหรับในหัวเมือง คือ ต่างจังหวัด มีคณะกรรมการประกอบด้วย
ข้าราชการผู้ใหญ่ในเมืองนั้นๆ ๕ นาย ทำหน้าที่แทนคณะตุลาการ
๑๒ นาย และคณะกรรมการ ๕ นายของเมืองที่ติดต่อกำหน้าที่คณะ
กรรมการบริหาร ๒ นาย คือ ทำหน้าที่ไกรสี และไกรเกษม กว
อุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ๕ นาย ให้อุทธรณ์ไปยังศาล

อุทธรณ์การคดีของกระทรวงซึ่งเมืองนั้นสังกัดขึ้นอยู่กับ ตัวอย่างเช่น
หัวเมืองต่าง ๆ ทางภาคใต้และภาคตะวันออกซึ่งสังกัดกระทรวงกลาโหม
ก็ส่งไปยังกระทรวงนั้น หรือหัวเมืองทางภาคตะวันออกซึ่งสังกัดกระทรวง
คลังซึ่งว่าการต่างประเทศด้วยก็ส่งไปยังกระทรวงนั้น นอกนั้นก็
ส่งไปยังกรมเมือง

นอกจากยังมีศาลบางศาลซึ่งมีอำนาจทั่วไปทั่วพระราชอาณาจักร
เช่นศาลพิจารณาคดีฟ้องมรดก ศาลเกี่ยวกับการศาสนา และศาลรับ
สั่งพิจารณาเฉพาะพระบรมวงศานุวงศ์

๒. กฎหมายอาญา

ในสมัยก่อนนั้นการลงโทษในคดีอาญานั้นหนักมาก มีการโบยตีและทรมาน
ทรมานเพื่อให้จำเลยให้การรับสารภาพ และเพื่อพิสูจน์ว่าผิดจริงหรือบริ
สุทธิ์ กฎหมายไทยเก่าส่วนมากมักไม่ได้วางหลักทั่วไป แต่มักจะอาศัย
คดีตัวอย่างที่เคยปรากฏ ก็จะเห็นได้ชัดเจนในกฎหมายลักษณะวิวาท
และทำร้ายร่างกาย บาดแผลที่ถูกทำร้ายถูกจำแนกออกตามสภาพของ
บาดแผล เช่นผิวหนังขาดวินหรือเพียงฟกช้ำ นอกจากนี้ให้พิจารณา
อีกด้วยว่าบาดแผลนั้นอยู่ที่ส่วนใดของร่างกาย ส่วนอาวุธหรือเครื่อง
มือที่ใช้ทำร้ายนั้น ก็ให้พิจารณาค้นคว้าร้ายแรงเพียงใด โดยจำแนกชื่อ

อาวุธต่างๆ ไว้ยศยาว เช่น มีคดาบ มีคหอก ก้อนหิน ก้อนอิฐ ฯลฯ
หนังสือรวมเป็นความผิดอาญาเหมือนกัน

ความผิดทางอาญาในสมัยนั้น ที่ปรากฏมากที่สุดคือ คดีลักทรัพย์
ลักษณะโทษที่จะได้รับคือ การทรมานและจำคุก สำหรับคดีอาญาอุก
ฉกรรจ์ เช่น ฆาตกรรม โจรสลัก ซิงทรัพย์ วางเพลิง ฯลฯ โทษที่
จะได้รับคือ ประหารชีวิต ซึ่งการลงโทษ ถ้าเป็นคนสามัญคือ โดยตัด
ศีรษะ (โดยปกติถูกโบยต่อหน้าธารกำนัล ๓ ที แล้วกระแหวทัวรอบ
เมืองทางบกและทางน้ำ) แต่กรณีเป็นพระบรมวงศานุวงศ์ คือ ใต้
กระสอบแล้วทุบด้วยไม้ก่อนจันทน์ มีผู้เล่าให้ฟังว่าในอังกฤษสมัย
ก่อนนั้น ถ้าจำเลยเป็นขุนนางก็มักจะใช้เชือกทำตัวใหม่ผูกแขวนคอ
ถ้าคนธรรมดาใช้เชือกธรรมดา

๓. กฎหมายแพ่ง

กฎหมายแพ่งก็เช่นเดียวกัน พวกเราสมัยปัจจุบันนี้ คงมีความคิด
เห็นว่ามีสภาพไม่พึงพอใจอย่างตงสภาพของกฎหมายอาญา เพราะความ
คิดของนักกฎหมายสมัยนั้นทำให้การตีความในกฎหมายยากมาก ความ
ทฤษฎีของหลักกฎหมายทุกวันนี้ การพิจารณาแต่ละวินิจฉัยคดีใด ๆ
ย่อมพิจารณาคำหลักเกณฑ์ซึ่งมีวางไว้ชัดเจนแน่นอน แต่สมัยนั้น
ผู้พิพากษาพิจารณาแต่ละคดีก็อย่างต่าง ๆ ที่มีปรากฏมาในสมัยอดีตแล้ววาง
หลักปรากฏคดีนั้น ๆ

๔. ทาส

ตามศิลาจารึกสมัยกรุงสุโขทัยเราทราบว่า มีการปฏิบัติบางลักษณะทำนองทาส แต่ไม่ใช่ทาสอันแท้จริงอย่างในสมัยกรุงศรีอยุธยา ทาสชนิดของกรุงศรีอยุธยานี้ มีต่อมาจนถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ของสมัยกรุงเทพพระมหานคร

คำว่า “ทาส” หรือที่เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า slaves อาจจะทำให้ชาวต่างประเทศเข้าใจผิดบ้าง เพราะว่าลักษณะของทาสในเมืองไทยสมัยนั้นไม่เหมือนกับทาสแชนนิโกรในบางประเทศ ได้กล่าวไว้ในเบื้องต้นว่า ในสมัยนั้นในเมืองไทยมีทาสหลายประเภทด้วยกัน ต่อมารวมกันมี ๒ ประเภท คือ ทาสที่ไถ่ได้ กับ ทาสที่ไถ่ไม่ได้ ทาสไถ่ได้ ไถ่แก่ทาสที่เกิดจากหนี้สินคือ ชายตนเอง หรือชายเพื่อเงินจำนวนหนึ่ง ไม่เต็มค่าตัว ซึ่งโดยกฎหมายกำหนดไว้ว่าค่าตัวเท่าใดตามอายุและเพศ ทาสประเภทนี้อาจได้อิสระภาพเมื่อใช้หนี้แล้ว ส่วนทาสประเภทไถ่ไม่ได้คือ ทาสซึ่งนายเงินซื้อมาด้วยราคาเต็ม ทาสประเภทนี้นายเงินมีอำนาจเด็ดขาดที่จะขายหรือโอนให้แก่ใคร ๆ ก็ได้ ห้ามแต่ไม่ให้ฆ่าเท่านั้น

๕. ระบบเกณฑ์แรงงาน

เป็นการจำเป็นที่จะต้องเข้าใจเสียด้วยว่าในสมัยโบราณนั้น ราษฎรมีหลายประเภทหลายชั้น แต่จะเรียกว่าชนก็ไม่ถนัดนัก เพราะมีการ

เปลี่ยนแปลงได้ง่าย เช่นสมาชิกในพระบรมวงศานุวงศ์เอง ผู้สืบสกุล
ชั้นที่ ๕ ก็กลายเป็นคนธรรมดาไปแล้ว และเนื่องจากลัทธิฮินดูที่ถือ
ชั้ววรรณะ ไม่มีอิทธิพลฝังอยู่ในสันดานของคนไทย ซึ่งนับถือพุทธ
ศาสนา เช่นพวกเขมรซึ่งยอมรับลัทธิฮินดูเข้าไปเป็นประจำ อย่างไรก็ตาม
ก็ดี เพื่อความเข้าใจง่ายในสมัยนั้นมีบุคคลหลายประเภท คือ พระบรม
วงศานุวงศ์ ข้าราชการ คนไทยทั่วไปหรือไพร่สม พระภิกษุสงฆ์
พราหมณ์ ทาส และชาวต่างประเทศ

ในปลายสมัยกรุงสุโขทัยและต้นสมัยกรุงศรีอยุธยา มีวิธีการเกณฑ์
ราษฎรทำนองเกณฑ์ทหาร คือ เมื่อไทยอพยพลงมาทางใต้จากยูนาน
ใช้ทหารซึ่งทำหน้าที่ทหารและพลเรือนรวมกันไป เพราะในสมัยนั้น
ยังไม่มีการศึกษาถึงทฤษฎีแบ่งแรงงานอย่างปัจจุบัน การปกครองเป็น
กึ่งลัทธิฟิวคัล ดังจะเห็นได้ในสมัยนั้นมีหัวหน้าดำเนินการ ซึ่งเรียก
กันว่าเจ้าเมืองและเจ้าแผ่นดิน อีกนัยหนึ่งการปกครองในสมัยนั้น
ดำเนินโดยถือมูลฐานที่ดินเป็นสำคัญ วิธีนี้มีประโยชน์มากในสมัยเมื่อ
มีพลเมืองน้อยและพระมหากษัตริย์เองก็ไม่มีพระราชอำนาจปกครอง
ได้จริงจัง นอกไปจากนครหลวงซึ่งเป็นราชธานีและมักจะทรงแต่งตั้ง
ให้พระราชโอรสไปปกครองเมืองต่าง ๆ ซึ่งใกล้เคียง เจ้านายเหล่านี้มี
กรรมสิทธิ์ในที่ดินในเมืองนั้น โดยถือว่าที่ดินเมืองนั้นเป็นเครื่องผูกพัน

03/04/2566

จากพระมหากษัตริย์ และพระราชโอรสทรงใช้ประโยชน์จากที่ดิน เหล่านี้โดยปกครองเมืองนั้นๆอย่างบิดาปกครองบุตรและมีอำนาจเก็บ ชาติคล้ายเป็นรัฐเอกราช แล้วก็ทรงแบ่งบ้นที่ดินในเมืองนั้นออกไป ให้ขุนนางต่างรับไปปกครองแทน ฟังเห็นได้ว่าเจ้านายที่ปกครอง เมืองเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องปกครองพลเมืองทั้งหมดในเมืองนั้นโดยตรง แต่ ขุนนางซึ่งถือได้ว่าคล้ายพสก (vassals) ซึ่งมีตำแหน่งต่าง ๆ ลดหลั่น รับผิดชอบต่อเจ้าเมือง ราษฎรเหล่านี้และขุนนางซึ่งฐานะรองลงไปก็ รับผิดชอบลดหลั่นลงไปอีก เจ้าเมืองเหล่านี้ในสมัยนั้นเรียกกันว่า “ขุน” หรือ “พ่อขุน” ส่วนขุนนางที่เป็นพสกเรียกกันว่า “หมื่น” และ “พัน”

รากฐานระบบกึ่งศักดินา (quasi-feudal) นี้คือราษฎรไทยธรรมดา ทั่วๆไป หรือที่เรียกว่า “ไพร่สม” เพื่อเป็นการตอบแทนที่มีอิสระ เสรีในการที่จะทำมาหาเลี้ยงชีพของตนเองได้โดยการทำนา ราษฎร เหล่านี้จะต้องนำผลผลิตซึ่งเก็บเกี่ยวได้บางส่วนไปให้นายของตนและ นายของตนก็แบ่งเอาไว้บ้าง นอกนั้นก็ต้องเอาไปให้นายเหนือขึ้นไป นอกจากนั้นพวกราษฎรเหล่านี้หรือที่เรียกกันว่าไพร่สม อายุตั้งแต่ ๑๕ ถึง ๖๐ ปี ต้องไปทำงานให้นายปีหนึ่งหกเดือน ต่อมาในรัชกาลพระ บาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวลดลงเป็นปีละ ๓ เดือน เพราะพวก

เหล่านี้ มีเสรีจึงต้องหาเสื้อผ้าอาหารของตัวเองในขณะที่ไปทำงานให้นาย นอกจากนี้รัฐบาลกลางหรือหัวเมืองอาจเรียกให้ทำงานพิเศษอีกได้ด้วย

ระบบเรื่องไพร่สมนี้ เริ่มในรัชกาลพระบรมไตรโลกนาถกึ่งได้กล่าวข้างต้นแล้ว ระบบนี้ใช้ตลอดมาจนถึงสมัยกรุงเทพฯ หรือกรุงรัตนโกสินทร์ ข้าพเจ้าได้กล่าวแล้วว่าพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวหรือที่พวกเราถวายพระนามว่า “พระปิยมหาราช” ซึ่งทรงเสวยราชย์ปกครองประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. ๒๔๑๑ ถึง พ.ศ. ๒๔๕๓ (ค.ศ. ๑๘๖๘—๑๘๑๐) ทรงเป็นพระบิดาของราษฎร และพระมหากษัตริย์พระองค์นี้แหละที่ทรงปรับปรุงการปกครองบ้านเมืองอย่างขนานใหญ่ เริ่มเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๓ ได้ทรงเลิกกฎหมายเก่าๆ ซึ่งทรงเห็นว่าไม่ยุติธรรม ส่วนกฎหมายใหม่ๆ ซึ่งทรงประกาศใช้ใหม่มีอาทิ กฎหมายธรรมนูญศาลยุติธรรม ประมวลวิธีพิจารณาคความแพ่งประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายเลิกทาส และกฎหมายเลิกระบบเกณฑ์แรงงาน คือ เลิกเรื่องไพร่สม กฎหมายสองฉบับหลังนี้สำคัญที่สุด เพราะราษฎรได้รับความเดือดร้อนมากที่สุด ราษฎรของพระองค์ต่ำนักในพระมหากษัตริย์คุณเป็นอย่างยิ่ง กฎหมายธรรมนูญยุติธรรมฉบับใหม่ได้ยกเลิกระบบศาลเก่า ซึ่งมีอำนาจก้าวก่ายซึ่งกันและ

กันวางบัญญัติไว้ชัดเจนว่าคดีชนิดใดศาลใดมีอำนาจ ส่วนประมวล
กฎหมายอาญานั้นแล้ว ก็ถือได้ว่าเป็นงานชิ้นสำคัญและเหมาะสมกับ
ความต้องการของประชาชนเป็นอันมาก กฎหมายใหม่นี้ประกาศใช้
เมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๓ หรือ ค.ศ. ๑๙๐๐ สำหรับผู้ซึ่งศึกษากฎหมาย
อังกฤษ เกี่ยวกับกฎหมายอาญาอังกฤษแล้ว จะเห็นได้ว่าประมวล
กฎหมายอาญาของไทยนี้ซึ่งมี ๓๔๐ มาตราด้วยกันได้วางบทบัญญัติไว้
เข้าใจง่าย ชัดเจนและสมบูรณ์กว่า

สำหรับผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณานั้นแล้ว ในสมัยสุขุโขทัยจนถึงกลาง
คริสต์ศตวรรษที่ ๑๕ คือสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ดูเหมือนจะเป็นบุคคล
ประเภทเดียวที่ได้รับการอบรมในวิชากฎหมาย มียกเว้นอยู่ก็พวกลูก
ขุน ๑๒ นายกับคณะตลกระตามหัวเมืองจังก่อแล้ว แน่นนอนถ้า
พิจารณาในแง่ความเห็นจากฝ่ายตะวันตกก็คงเห็นว่าสภาพจังก่อไม่
เป็นที่พอใจ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๔๐ หรือ ค.ศ. ๑๘๙๗ ได้ตั้งโรง
เรียนกฎหมายขึ้น โดยทรงขอให้พวกที่ปรึกษากฎหมายชาวต่างประเทศ
และนักกฎหมายไทยช่วยกันเป็นอาจารย์ นักเรียนที่สำเร็จจาก
โรงเรียนกฎหมายนี้ ได้เป็นเนติบัณฑิตและมีความรู้สามารถนั่งบัลลังก์
พิจารณาคดีได้หรือเป็นทนายความได้

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคตใน พ.ศ.
๒๔๕๓ หรือ ค.ศ. ๑๙๑๐ ภายหลังที่ทรงเสวยราชย์อยู่เป็นเวลา ๔๒

บี ถ้าเราจะพิจารณาเปรียบเทียบสภาพการณ์ของประเทศโดยทั่วไป และฐานะของกฎหมายและการปกครอง โดยเฉพาะในสมัยเมื่อเสด็จสวรรคตกับเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๑๑ หรือ ค.ศ. ๑๘๖๘ ซึ่งเป็นปีที่เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ เราคนไทยวันที่จะรู้สึกในพระมหากรุณาธิคุณในการที่ทรงบำเพ็ญให้แก่ประเทศชาติและประชาชนชาวไทยอย่างมาก ^{๕๕} ทั้งนี้เพราะพระปรีชาญาณสุขุมก็มีรูปภาพเช่นเดียวกับสมเด็จพระบรมชนกนาถ คือพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงเห็นการณ์ไกลว่านับวันการติดต่อระหว่างตะวันออกกับตะวันตกจะทวียิ่งขึ้น และผลของการขยายดินแดนของมหาประเทศตะวันตกในอาณาเขตที่ใกล้เคียง การเดินนโยบายใดคใดจะเป็นอันตรายต่อประเทศไทย ฉะนั้น จึงทรงเสียสละมากมาย ทรงยอมเสียดินแดนส่วนน้อยเพื่อรักษาส่วนใหญ่ไว้ ทรงคัดทอนพระราชอำนาจของพระองค์ซึ่งมีอยู่ ทรงเร่งรัดให้มีการปฏิรูปบ้านเมืองที่ทรงทำ ^{๕๖} ทั้งนี้เป็นพระราชดำริของพระองค์เอง และมีหลายกรณีที่ทรงถูกคัดค้านไม่มีผู้เห็นด้วยเพราะเป็นการตัดผลประโยชน์ของตน เฉพาะอย่างยิ่งในด้านศาลยุติธรรม ทรงตระหนักดีว่าประเทศไทยจะไม่สามารถรักษาเอกราชไว้ได้ หรือพระมหากษัตริย์ซึ่งสืบสันตติวงศ์ต่อมา ก็คงจะไม่สามารถปกครองบ้านเมืองต่อไปได้ ถ้าประชาชนไทยไม่เริ่มใช้ระบบการของกฎหมายตามอย่างที่อารยประเทศเขาใช้กัน

ต่อมา ในรัชกาลที่ ๖ ได้มีประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๑ และ ๒ ซึ่งว่าด้วยกฎหมายทั่วไปและลักษณะหนี้ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๖ หรือ ค.ศ. ๑๙๒๓ บรรพ ๓ ซึ่งว่าด้วยสัญญา เอกเทศ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘ หรือ ค.ศ. ๑๙๒๕ ในรัชกาลที่ ๗ ได้ประกาศใช้บรรพ ๔ ว่าด้วยลักษณะหลักทรัพย์สิน เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๔ หรือ ค.ศ. ๑๙๓๑

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ หรือ ค.ศ. ๑๙๓๒ ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบการปกครองโดยมีพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญ

ในปี พ.ศ. ๒๔๗๘ หรือ ค.ศ. ๑๙๓๕ ได้ประกาศใช้ประมวลกฎหมายบรรพ ๕ ว่าด้วยครอบครัว และบรรพ ๖ ว่าด้วยมรดกประมวลวิธีพิจารณาคriminal ความอาญา ประมวลวิธีพิจารณาคriminal ความแพ่ง และกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลยุติธรรมฉบับใหม่

ข้าพเจ้าอาจกล่าวได้ว่า ประมวลกฎหมายและกฎหมายเหล่านี้ทั้งหมดทุกฉบับตั้งแต่เริ่มร่าง ผู้ร่างได้ใช้ความระมัดระวังอย่างยิ่ง ได้ยึดหลักธรรมนิยมประเพณีที่จำเป็นและหลักพระพุทธศาสนา แต่ในขณะเดียวกันก็เติมหลักวิชาตามที่นานาอารยประเทศทั้งหลายปฏิบัติกัน ทั้งนี้แสดงได้ว่ากฎหมายปัจจุบันของไทยได้เดินก้าวหน้าไปเป็นคุณประโยชน์แก่การปกครองบ้านเมืองเป็นอันมาก และนานาประเทศที่มีความสัมพันธ์ด้วยก็เคารพนับถือ ผู้ร่างกฎหมายประกอบด้วยนัก

นิติศาสตร์ฝ่ายไทยที่มีชื่อเสียงและผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายชาวต่างประเทศ ท่านเหล่านี้ได้นำกฎหมายของประเทศต่างๆ อาทิ กฎหมายฝรั่งเศส สวิต ญี่ปุ่น เยอรมัน อิตาลี อังกฤษ อเมริกา เบลเยียม และเนเธอร์แลนด์ มาพิจารณาประกอบด้วย โดยไม่ได้คัดลอกมาจากประเทศใดประเทศหนึ่งโดยเฉพาะ

ข้าพเจ้าได้กล่าวแล้วว่า กฎหมายเราได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนา มาก นักปราชญ์กฎหมายอธิบายไว้ว่า ในทุกประเทศกฎหมายต่างๆ ที่ประกาศออกใช้นั้น ศาสนาเป็นที่มาแหล่งสำคัญแหล่งหนึ่ง กฎหมายของเราก็เช่นเดียวกัน เช่นประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วย การสมรส มรดก และแน่นอน กฎหมายพระสงฆ์ ล้วนได้รับอิทธิพล จากพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น เพราะอย่างน้อยก็ยึดหลักสำคัญหลักหนึ่งของพระพุทธศาสนา ซึ่งสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสอนไว้ คือ หลักขันติธรรม

THAILAND SITUATION IN SOUTHEAST ASIA

What is Southeast Asia ?

Geo-political scientists said that Southeast Asia consists of Indonesia, Vietnam, the Philippines, Thailand, Cambodia, Laos and Malaysia. Before the end of World War II, these countries except Thailand were under colonial rule, Indonesia under the Netherlands, the Philippines under the United States; Vietnam, Cambodia and Laos or what was then called French Indo-China under France, Burma and Malaysia under the British.

What is the Economic Value of Southeast Asia ?

Southeast Asia is a great economic importance. It provides about 60 percent of the world's tin and 90 percent of its natural rubber. Two thirds of the world's coconut products and a third of its palm oil come from Southeast Asia, though other vegetable oils are available as substitutes. There are also the oilfields in Indonesia and British Borneo which although produce about 3 percent of the world's oil, are an important source of supply for Southeast Asia, Japan and Australia. Southeast Asia, especially Thailand and Burma, is the only rice pool in the world from which many countries in the world purchase supplies, since it produces about 22 million tons of rice per year of which Thailand produces about 8 million tons.

Strategic Importance

Southeast Asia has also a special strategic importance to several of the leading powers. The whole area, continental and insular, is an interconnected strategic unit. The Philippines are only about 1,500 kilometers

from Saigon in South Vietnam. Bangkok, Saigon, Singapore and Manila are centres of connection. All these areas can be used as a base of attacking. The strategic importance of this area was demonstrated very clearly during the Pacific War.

Historical Background of Countries in Southeast Asia after World War II, Nationalism :

Before the war, although there existed nationalism in the non-independent countries of Southeast Asia, it was still a force of limited strength, but it grew during the Japanese occupation and emerged after the war into a militant movement. The colonial powers believed that before their subjects could govern themselves democratically, they must serve a period of apprenticeship. The Americans were leading, in 1941 they announced 1946 as the date set for complete independence of the Philippines. The British in Burma seemed to follow the Americans; the Dutch in the East Indies were a long way behind. In Indo-China, the French had made practically no advance towards colonial self-government and had no intention of doing so. French policy was that France and the colonies should be drawn closer together. France rejected autonomy which she believed would foster separation and not unity. Incidentally, during the war, President Roosevelt had given thought to the postwar situation in Indo-China. He was opposed to the restoration of the area to France and favoured an international trusteeship over it and later on independence of these countries through this trusteeship. However, Secretary of State Cordell Hull favoured the restoration to France. Had Roosevelt's idea materialized, the present situation in Laos and Vietnam would certainly be more peaceful.

Burma is a state bordering China, and for a century it was a British Colony. These have been the most important factors in shaping her foreign policy. Burma's policy is non-alignment and against imperialism of all kinds. She is on very friendly term with Red China.

Laos is a landlocked country bordering Red China, North Vietnam and Thailand. The Geneva Agreement of 1954 guaranteed her sovereignty and independence. The Geneva Agreement of 1962 again reaffirmed the guarantee, and Laos declared that in her conduct on all international business she will be neutral.

North Vietnam and South Vietnam

Since our time is limited, I will not relate to you the story of the two Vietnams. It is sufficient to say that there was undeclared war between North Vietnam, which is Communist inspired under Ho Chi Minh, and the French together with South Vietnam for many years, from 1946 up to 1954. In July 1954 at Geneva, France recognized the provisional division of Vietnam, that is North Vietnam and South Vietnam, and gave up her sovereignty over two Vietnams.

Cambodia gained her full independence from France through the Geneva Conference of 1954.

Federation of Malaysia

The British gave full independence to the Federation of Malaya in 1957. In September 1963, it was enlarged to include Singapore, Sarawak and North Borneo and named Federation of Malaysia.

The Philippines

The United States kept her promise to the Philippines, and recognized the independence of the Philippines in 1946.

Indonesia

The Dutch ruled in the territories now known as Indonesia for more than three centuries. During the war, the islands were occupied by the Japanese who surrendered in August 1945. A group of Indonesian leaders

then proclaimed the independence of the Republic of Indonesia, which the Dutch refused to recognize. There were fightings between the Indonesian and the Dutch, finally, in 1945, under international pressure, especially from the United States, the Dutch recognized the Republic of Indonesia as an independent state.

Thailand among Southeast Asian Countries

Now I have described to you briefly the general position, the economic and strategic importance of the area.

If we look at the map of Southeast Asia, we shall see that Thailand is in the centre. It has Burma on the west side, Malaysia, Indonesia and perhaps Australia and New Zealand to the south, on the east side there are Laos, Cambodia, North Vietnam, South Vietnam and beyond them the Philippines.

The General Political Situation of Southeast Asia

The present general political situation is the result of the long course of history. I have already said in the beginning that most territories in Southeast Asia had been colonized for a long time. During the war strong feelings of nationalism grew, and finally after the war these new states attained their independence either through the influences of the colonizers or through rebellion and international pressure. Thus nationalism becomes the most dynamic force in Southeast Asia, it embodies a deep-seated emotional feeling of many Southeast Asians that under their own leadership and basically through their own efforts a better and more abundant life can be attained. They blamed that the colonizers were responsible for the underdevelopment of the area. Nationalism in many of these new states has basically caused the widespread distrust of the West which still exists, and the Communists take this opportunity to fan more suspicion on the peoples that the European colonial powers want to

restore their control. Now the decline of western colonial rule in Southeast Asia has greatly altered the power states of the area. This "power vacuum" is indicative of the situation prevailing among the states in this area of great strategic, economic and demographic significance. This vacuum creates disorder and disturbance in the area. In many respects it has brought them back to the precolonial era of weak and sometimes contesting states that seem not to work together. The situation of French Indo-China is the best illustration. We know that the Geneva Conference in 1954 was convened because of various reasons, because of the aggression by North Vietnam on Cambodia, because of the fighting between the Viet Minh on the one side and the French and the South Vietnamese on the other side, because of many other instances of deteriorated situation in Southeast Asia. The Geneva Conference of 1954 recognized the division of Indo-China into 4 separate countries, namely Laos, Cambodia, North Vietnam and South Vietnam, although with a provision that there shall be a general election for the unification respected the Vietnams, participants including Red China recognized and of the two independence and territorial integrity of the two Vietnams, of Laos and of Cambodia. However, this did not prevent North Vietnam from sending agents, even troops, war materials, cadres, etc. into South Vietnam, and into Laos, to destroy the independence and freedom which they pledged to respect.

Another reason for unrest is rivalry among persons who yearn for power to replace France. This caused disunity of which the Communists are pleased.

Now let us review the situation in Asia since the end of World War II. There are three important facts :

- 1) In 1949 Communist China succeeded in driving Nationalist China from the mainland. Communist China is filled with hatred of the West, with the vision of a potential dominant role over China but imbued above all with a primitive Communist ideology in its most violent and expansionist form.

2) The Korean War

At the Moscow-Conference in December 1945, the United States agreed with the Soviet Union to the sharing of the occupation of Korea—North Korea to the Russians and South Korea to the Americans. Later the Americans withdrew her forces from South Korea. In June 1950, with Soviet backing, North Korea attacked South Korea across the 38th parallel. The United States reacted at once to assist the South Koreans and the United Nations condemned the aggression. The American action in Korea reflected that any aggression must be met early and head-on or it will have to be met later and in tougher circumstances. Many lessons have taught us in the past. Power vacuum which I have said before, invites aggression, therefore those who want to resist aggression must assist and immediately intervene if required.

3) Crisis in Indo-China

I have already cited the example of Indo-China which is the toughest case, indicating the difficulties of liquidating colonial regimes and replacing them by new and stable governments. France had thought in terms of a slow evolution to an eventual status of a Franch Union of States, a concept contrary to the growing nationalistic mood of the people. The militant Vietnamese nationalism fell to the leadership of dedicated Communists.

After the Korean armistice, Communist China played an increasingly important role in the war in Indo-China, and its growing influence over North Vietnam was clearly seen. The Chinese Communists provided arms, technicians and advisers to North Vietnam. The battle of Dien Bien Phu marked the climax of the Indo-China war, involving both the Chinese Communists and the United States in crucial policy decisions. The result was too well known, and the Geneva Conference of 1954 was convened.

The Geneva Conference of 1954

Reviewing the activities of Communist China in the past, we may conclude that the spectrum of activities adopted by the leaders in

Communist China is wide and diffuse, extending from infiltration, subversion, insurrection to open attacks. Its objectives in Southeast Asia is to create a buffer area for the security of its own territory, such as to keep North Vietnam, North Korea under Communist rule. It wants to extend its influence as far as possible in Southeast Asia, by compelling the Americans to withdraw completely from the area and to set up Communist regimes if possible, or at least friendly and sympathetic regimes amenable to the guidance of Peking. Let us now go back again to the Geneva Conference of 1954. The countries represented at this conference were Cambodia, North Vietnam, France, Laos, Communist China, the Soviet Union, the United Kingdom and the United States of America. The conference declared to recognize provisionally the existence of two Vietnams, the Communist North Vietnam and South Vietnam, and hoping there would be elections with a view to unification. It recognized also the independence and integrity of Cambodia and Laos. As for Laos, the Conference legalized the Communist presence in Laos until further settlement. South Vietnam protested and declared that it did not recognize this declaration. The United States did not accept this declaration either, especially concerning the election in Vietnam, emphasising that Vietnam was divided against its will. The United States would however continue to achieve unity of the two Vietnams through free elections, supervised by the United Nations to ensure that they are conducted fairly.

SEATO

To coordinate their efforts for collective defense against further aggression in the free world area, the Southeast Asia Collective Defense Treaty or SEATO, of which Thailand is a member, was formed with headquarter in Bangkok. From the beginning of the meeting, Thailand was forthright in its viewpoints. She wanted a security commitment "as near as possible to that of NATO", but the other partners were of the opinion that the draft as finally adopted is sufficient. Therefore SEATO is not in fact an organization comparable to NATO. Yet we hoped that by the establishment of this organization, the people in the area would then live in peace. However, our hopes were shattered. All forms of

indirect aggression began—infiltration, subversion, and insurrection, all these presented extremely grave problems of internal defense to local Asian Governments. Into Laos, the Communist Vietnamese sent trained guerillas and cadres to assist the Communist Pathet Laos (Communist Laos) faction. In South Vietnam, there have been thousands of agents and many pockets of Communist influence and it began as early as 1957 a campaign of terror by mass assassination of thousands of local officials and their families. Many of these terrorists were caught, they were highly trained from North Vietnam, with equipment and munition. All these completely violated the Geneva accords of 1954.

As to Laos, after all the infiltration, fighting occurred between the Communists and the non-Communists. The second Geneva conference in 1961/1962 was convened, and through this conference the Laos Communist faction was recognized as part of the lawful Laos Government which is a great advantage to the Communists. In this conference, Thailand participated because our allies had urged us to. We were convinced that the Communists would again violate the agreement. The second Geneva conference which Communist China and North Vietnam also participated, agreed to respect the independence, integrity, sovereignty and neutrality of Laos, to abstain from interfering directly or indirectly in its internal affairs, from attacking any political condition to aid offered to the country, from drawing it into any military or other arrangement incompatible with its neutrality and from introducing foreign military personnel or troops into the kingdom. Laos pledged herself to follow a policy of neutrality, to recognize the agreement, and to conduct all international business along truly neutral lines. The leader of the Thai delegation to the conference was instructed by my Government to sign this agreement, not because we approved of its contents completely, but only because we were compelled to make some sacrifices for the sake of peace and good order in this area. We fervently hoped that all parties would strictly observe the agreement in spirit and in letter. True to our warning, the ink was not yet dry on this

agreement before it was clear that North Vietnam was not withdrawing its military personnel as requested by the agreement. Vietnam was not withholding the use of the corridor of Laos for infiltration into South Vietnam, as was called for by the agreement. On the contrary, the North Vietnamese declared that they were liberating in the South. Series of key assassination and raids by the Viet Cong increased, by request of the South Vietnam Government, the American Government stepped up their military supplies, technicians, and military advisers.

Let us now turn to my country, Thailand. If you look at the map, you will see that we occupy a central strategic position in Southeast Asia. Our population is at present about 30 millions. We are peace loving people. We are working hard to develop our national resources and raising the standard of living of our people. Of all these Southeast Asian countries we alone had fortunately been independent as a full sovereign state for at least 700 years. Our foreign policy has always been guided by good will and friendship to all; peace and security, supporting ardently the purposes and principles of the United Nations are our main objects. Now, if you put yourself in our shoes, you will realize that we cannot be indifferent to this unhappy situation as described.

I have said that we joined SEATO in 1954, because we have the same reasons as those who joined NATO, because it is purely a defensive organization, and because we believe in collective security. Now the world knows that within these three years, this organization has suffered from the apathy of some of its own members. We as a staunch member of SEATO must seek firm assurance from our other friends, apart from SEATO. On March the 6th, 1962, Dr. Thanat Khoman, our Foreign Minister, obtained an assurance from the United States Government, through a joint statement with Secretary of State Dean Rusk. The United States declared that its obligation under SEATO to help Thailand in the event of "Communist armed attack" was "individual as well as collective". Moreover, Secretary Rusk specifically "reaffirmed" that the state obligation was not dependent upon "prior agreement" by all

other SEATO members. As for indirect aggression, the joint statement indicated that the United States believed that its SEATO commitments to Thailand and its military and economic assistance agreements with her established "an important basis" for American actions to assist the latter in coping with the matter. Included in the statement was a strong reaffirmation by the United States that the maintenance of Thai independence as well as "integrity" was "vital" to the American national interest and to the peace of the world. It was asserted that Washington had the "firm intention" of helping Bangkok resist Communist subversion and aggression. The American interpretation of Article IV of this MANILA PACT (which set up SEATO) and the given assurance helped to dispel the Thai apprehension about U.S. intention and the value of SEATO which had arisen over the continuing Communist inroads in Laos. Probably, to test the American attitude through this joint statement, seven weeks later the Communist Pathet Laos deliberately broke the cease fire in Laos, while the Geneva Conference was still in session, captured some towns and advanced toward the Thai border on the Mekong. After the joint consideration between the two countries, units of U.S. Armed Forces were dispatched to station on the border of Thailand. Many members of SEATO such as Great Britain, Australia, and New Zealand followed the U.S. in sending armed forces to Thailand thus demonstrating widespread solidarity. France, through the decline of her position in Southeast Asia, has lost many of its reasons for participating in SEATO. Therefore, as could be expected, France was not willing to furnish armed forces to Thailand under the circumstances, the Philippines were ultimately prepared to take the step, Pakistan while opposing to the principle of sending taken troops, could be expected to help if the threat became worse.

The situation in South Vietnam has deep implications for the future of Southeast Asia. If South Vietnam were to lose its freedom and fall within the Communist orbit, Communist influence and powers will exert an almost unbearable pressure upon neighbouring countries such

as Laos, Cambodia, and even Thailand. Moreover, if South Vietnam were to come under Communist control, it would represent a major advance of Communist expansion since 1949.

Therefore, it is crystal clear that Southeast Asia is confronted with the big problem, the threat of Communist aggression, whose objective is domination and enslavement. If it cannot be solved in time, the Southeast Asia of the future will be a breeding ground of ever more direct threats to the free world's interest and could be the source of a third world war. The free nations of Southeast Asia need help from the United States and her allies. Outnumbered in population, in military force, in economic strength, they cannot do the job alone. If the Communist powers succeed, not only Southeast Asia, but the West and the other free nations will also suffer. First, the other neighbouring states of Southeast Asia would be more susceptible to submit to pressure and more vulnerable to intensified subversion supported by military pressure. Aggression by "wars of national liberation" would gain prestige and power of intimidation throughout the world, and many threatened nations might well become less hopeful, less resilient, and their will to resist undermined. The loss of South Vietnam or Southeast Asia will have far reaching effects on the position of the United States, her allies and the free world as a whole.

In Southeast Asia, there are more than 200 million people, enormous wealth, oil and mineral resources, and the rice bowl of Asia, apart from the important strategic position. If South Vietnam is lost, what will become of the sea-connections between the Indian Ocean and the Pacific? What will become of the air-connections? The whole world will be obstructed. Suppose we want to go to Tokyo from Frankfurt, we shall have to fly either through the Poles or go via the United States or down Australia first, then to Tokyo. I entirely agree with President Johnson in his State of the Union message in January 25, 1965. "... Our goal is peace in the Southeast Asia, that will come only when aggressors leave their neighbours in peace. What is at stake is the cause of freedom, and

in that cause America will never be found wanting.” Since the United States is the free world’s greatest Power that is shouldering her responsibility for the defence of Southeast Asia, President Johnson’s statement on April 7, 1965 at the John Hopkin’s University, Baltimore, should be read by all interested in world affairs. He said in the substance :

- 1) The United States seeks no territory from any country.
- 2) The people of South Vietnam who want to live in peace is subjected of unparalleled brutality by the Communist North Vietnam and backed by Peking and Hanoi. The contest in Vietnam is only part of a wider pattern of aggression purpose.
- 3) The Americans had to be in South Vietnam because they had to keep their promise which they gave since 1954, the Geneva Conference, to help and to defend and to strengthen world order. Since the people around the globe from Berlin (the Germans) to Thailand count on the American if they were attacked. To dishonour the pledge would be unforgivably wrong. It would shake the confidence of all these people in the value of American commitment.
- 4) Some people (Europeans and Americans) wonder why the Americans have a responsibility in South Vietnam. The Americans have it for the same reason they have a responsibility for the defense of Europe (NATO).
- 5) The United States’s object is independence of South Vietnam, and its freedom from attack. Therefore the United States will not withdraw either openly or under the cloak of meaningless agreement.
- 6) However, the United States is ready to enter into unconditional discussion with governments concerned in the reaffirmation of old agreements (such as the Geneva Declaration of 1954) or their strengthening with new ones. The essential of any final settlement must be an independent South Vietnam—securely guaranteed and able to shape its own relationship to all others—free from outside influence—tied to no alliance—a military base for no other country.

7) The United States realised that countries of Southeast Asia are homes for millions of impoverished people. The Americans had helped generously in the development of the area. Even so it needs more help, therefore the United States is willing to contribute one billion dollars for increasing development. The President hopes that the countries of Southeast Asia will associate themselves in a greatly expanded cooperative effort for development, and that North Vietnam will also take its place in the common effort just as soon as peaceful cooperation is possible.

Some people doubt whether the Communists will accept it since its policy is to dominate Southeast Asia, the world is waiting for the Communists response!

However, these last five days, the answer is clear. Red China rejects outright giving the reason that the offer is a hoax. The Soviet Union is not interested, and the North Vietnamese are not interested either, they will continue the war until South Vietnam is liberated. Thus the Communists have shouldered full responsibility for the continuance of the armed aggressions in Southeast Asia.

คำแปล

ฐานะของประเทศไทยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

แสดงที่ สถาบัน Evangelische เมือง Iserlohn

วันที่ ๑๓ เมษายน ๒๕๐๘

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

นักภูมิรัฐศาสตร์ อธิบายว่า เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นภูมิภาค ประกอบด้วยประเทศเหล่านี้ คือ อินโดนีเซีย เวียดนาม ฟิลิปปินส์ ไทย กัมพูชา ลาว และมาเลเซีย ก่อนสงครามโลกครั้งที่สองเสร็จสิ้นลง ประเทศดังกล่าวแล้ว นอกจากประเทศไทย ต่างก็เป็นประเทศในอาณานิคมของต่างชาติ กล่าวคือ อินโดนีเซียอยู่ใต้การปกครองของเนเธอร์แลนด์ ฟิลิปปินส์อยู่ใต้การปกครองของสหรัฐอเมริกา เวียดนาม กัมพูชาและลาว หรือที่เรียกกันในขณะนั้นว่าอินโดจีน อยู่ใต้การปกครองของฝรั่งเศส ส่วนพม่าและมาเลเซียอยู่ใต้การปกครองของอังกฤษ

คุณค่าทางเศรษฐกิจของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความสำคัญในทางเศรษฐกิจเป็นอันมาก ตัวอย่างเช่น ผลผลิตของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผลิตภัณฑ์มูลค่า ๖๐

เปอร์เซ็นต์ของผลผลิตของโลก และยางธรรมชาติได้ ๙๐ เปอร์เซ็นต์ มะพร้าวได้สองในสามของโลก กับผลิตน้ำมันพืชได้สองในสามของโลก อีกด้วย อินโดนีเซียและบอร์เนียวของอังกฤษผลิตน้ำมัน แม้จะได้เพียงจำนวน ๓ เปอร์เซ็นต์ของโลก แต่ก็มีความสำคัญเพราะเป็นแหล่งสนองความต้องการของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับญี่ปุ่นและออสเตรเลีย ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศไทยและพม่าเป็นούข้าวแหล่งเดียวในโลก ซึ่งประเทศต่างๆ ขอซื้อ และในปีหนึ่งๆ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ผลิตข้าวได้ประมาณ ๒๒ ล้านตัน ซึ่งในจำนวนนี้ ประเทศไทยผลิตได้ประมาณ ๘ ล้านตัน

ความสำคัญทางยุทธศาสตร์

เอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความสำคัญในทางยุทธศาสตร์เป็นพิเศษสำหรับมหาประเทศหลายประเทศ ภูมิภาคทั้งหมดนี้ ประกอบด้วยภาคพื้นบนทวีปและหมู่เกาะที่ติดต่อกันเป็นหน่วยยุทธศาสตร์ หมู่เกาะฟิลิปปินส์อยู่ห่างจากไซ่ง่อนของเวียดนามใต้เพียง ๕๐๐ กิโลเมตร กรุงเตพฯ ไซ่ง่อน และสิงคโปร์ กับมะนิลา เป็นศูนย์กลางของการติดต่อทางคมนาคม ซึ่งในดินแดนเหล่านี้อาจใช้เป็นฐานทัพของการโจมตีได้สะดวก ความสำคัญของดินแดนเหล่านี้ ในด้านยุทธศาสตร์ได้แสดงให้เห็นชัดแล้วในสงครามค่านแปซิฟิกคราวที่แล้ว

ภูมิหลังในทางประวัติศาสตร์ของประเทศไทยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง

ก่อนสงครามโลกครั้งที่สอง ถึงแม้ว่าจะมีความคิดในเรื่องชาตินิยมในประเทศที่ไม่ได้เอกราชในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อยู่บ้างแล้วก็ตาม แต่ก็ยังเป็นพลังซึ่งเติบโตขึ้นในระหว่างที่ญี่ปุ่นยึดครอง และเมื่อเสร็จสงครามก็กลายเป็นขบวนการที่ต้องการใช้กำลังเพื่อเอกราช ประเทศที่เป็นเจ้าของอาณานิคมเหล่านี้ คิดว่าก่อนที่จะให้พลเมืองภายใต้การปกครองของตน ได้ปกครองตนเองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยก็จะต้องคิดหัดสอนกันไปก่อน สำหรับประเทศที่ปกครองและคิดจะให้ประเทศใต้การปกครองของตนได้เอกราชโดยเร็ว ก็คือ สหรัฐอเมริกา ดังกับประกาศเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๕ ว่า ในปี ค.ศ. ๑๙๔๖ จะเป็นปีที่ฟิลิปปินส์ ได้รับเอกราชโดยสมบูรณ์ และอังกฤษซึ่งปกครองพม่าอยู่ก็ทำท่าคล้าย ๆ กันจะเดินตามอเมริกา ส่วนเนเธอร์แลนด์ซึ่งปกครองอินโดนีเซีย นั้น ยังอยู่ล่าหลังมาก ในอินโดจีนของฝรั่งเศส ฝรั่งเศสไม่เคยสอนให้ประชาชนเรียนรู้การปกครองตนเองเลย เพราะฝรั่งเศสไม่มีเจตนาเช่นนั้น นโยบายของฝรั่งเศสก็คือ ฝรั่งเศสและอาณานิคมต้องมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ถ้าจะสอนให้อาณานิคมปกครองตนเองแล้ว จะเป็นการทำให้แตกแยกไม่มีเอกภาพ จึงเป็นที่น่าสังเกตว่า ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ท่านประธานาธิบดี โรสเวลต์ ที่ล่องลับไปแล้ว ได้พิจารณาถึงฐานะของอินโดจีนหลังสงคราม ท่าน

เห็นว่า ไม่ควรคืนให้ฝรั่งเศส ไม่ควรยอมอบให้คณะมนตรีภาวะทรัสตี
ระหว่างประเทศเป็นผู้ดูแล โดยเตรียมการเพื่อมอบเอกราชให้ในขั้น
สุดท้าย อย่างไรก็ตาม นายคอร์ดेल ฮัลล์ รัฐมนตรีต่างประเทศอเมริกัน
ในขณะนั้น เห็นว่าควรคืนให้ฝรั่งเศสดีกว่า และมีผู้เห็นกันว่า ถ้า
ความกึกก้องของประธานาธิบดี โรสเวลต์ สำเร็จสมความประสงค์แล้ว
สภาพการณ์ปัจจุบันในประเทศลาวและเวียดนาม ก็คงจะมีสันติมากกว่า
ในปัจจุบันนี้

พม่า

พม่าเป็นรัฐที่มีพรมแดนติดต่อกับจีน และเป็นอาณานิคมของอังกฤษ
มากกว่า ๑๐๐ ปี ข้อเท็จจริงเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการที่พม่าจะ
ดำเนินนโยบายต่างประเทศ นโยบายของพม่าก็คือ ไม่พัวพันกับใคร
และต่อต้านจักรวรรดินิยมทุกชนิด ในปัจจุบันนี้พม่ามีความสัมพันธ์
อันดีกับจีนคอมมิวนิสต์

ลาว

ลาวเป็นประเทศซึ่งไม่มีทางออกทางทะเล มีพรมแดนติดต่อกับจีน
คอมมิวนิสต์ เวียดนามเหนือ และประเทศไทย ตามข้อตกลงเจนีวา
ปี ค.ศ. ๑๙๕๔ ได้มีการตกลงและรับประกันในอธิปไตยและเอกราช
ของลาว และตามความตกลงเจนีวา ปี ค.ศ. ๑๙๖๒ ก็ยืนยันการรับประกัน
นี้ และลาวก็ประกาศว่า ในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่าง
ประเทศ ลาวก็จะปฏิบัติตนเป็นกลาง

เวียดนามเหนือและเวียดนามใต้

เนื่องจากเวลาจำกัด ข้าพเจ้าจึงจะไม่กล่าวถึงเวียดนามทั้งสองนี้ แต่จะกล่าวถึงข้อเท็จจริงสั้น ๆ ว่า ได้มีสงครามซึ่งไม่ประกาศระหองระแหง เวียดนามเหนือกับฝรั่งเศส โดยเวียดนามเหนือเอนเอียงไปทางคอมมิวนิสต์ และฝรั่งเศสร่วมมือกับเวียดนามใต้ ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๖ ถึง ค.ศ. ๑๙๕๔ ต่อมาในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๕๔ ในการประชุมเจนีวา ฝรั่งเศสได้ยอมรับนับถือการแบ่งแยกเวียดนาม กล่าวคือ เวียดนามเหนือและเวียดนามใต้ โดยฝรั่งเศสยอมสละอธิปไตยทั้งหมดให้แก่ประเทศทั้งสอง

กัมพูชา

กัมพูชาได้เอกราชสมบูรณ์จากฝรั่งเศส ภายหลังจากการประชุมเจนีวา ค.ศ. ๑๙๕๔

สหพันธ์มาเลเชีย

อังกฤษให้เอกราชแก่สหพันธ์มลายา ในขณะที่ยังไม่เป็นสหพันธ์มาเลเชีย ในปี ค.ศ. ๑๙๕๗ ต่อมาในเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๖๓ ได้มีการขยายและรวมสิงคโปร์ ซาราวักและบอร์เนียว รวมเรียกว่า "สหพันธ์มาเลเชีย" แต่เมื่อต้นเดือนสิงหาคมศกนี้ สิงคโปร์ ได้แยกออกจากสหพันธ์มาเลเชีย เป็นเอกราชต่างหาก

ฟิลิปปินส์

สหรัฐอเมริกาได้รักษาคำพูดต่อฟิลิปปินส์ และให้เอกราชโดยสมบูรณ์
เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๖

อินโดนีเซีย

ชาวต่างชาติ ได้ปกครองดินแดนซึ่งเดี๋ยวนี้เรียกว่า อินโดนีเซีย มาเกือบ ๓
ศตวรรษ ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ญี่ปุ่นเข้ายึดครองและได้
ยอมจำนนต่อสัมพันธมิตรเมื่อเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ ผู้นำของ
อินโดนีเซียได้ถือโอกาสเมื่อญี่ปุ่นยอมจำนน ประกาศเอกราชของตน
และเรียกตัวเองว่า “สาธารณรัฐอินโดนีเซีย” แต่เนเธอร์แลนด์
ไม่ยอมรับ และเกิดมีการสู้รบกัน ในที่สุดในปี ค.ศ. ๑๙๔๙
โดยการบีบบังคับของนานาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จากสหรัฐ
อเมริกา เนเธอร์แลนด์ต้องยอมรับนับถือเอกราชของอินโดนีเซีย

ประเทศไทยในท่ามกลางประเทศของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

บัดนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวให้ท่านทราบย่อ ๆ ถึงสถานการณ์ทั่ว ๆ ไป
และความสำคัญในก้านเศรษฐกิจและยุทธศาสตร์ในอาณาบริเวณนี้
แล้ว ถ้าเราจะดูแผนที่ จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยตั้งอยู่ศูนย์กลาง
มีพม่าอยู่ทางก้านตะวันตก มาเลเซีย อินโดนีเซีย รวมทั้งออสเตรเลีย
และนิวซีแลนด์ ก็อยู่ทางใต้ ส่วนทางก้านตะวันออก ก็มีลาว กัมพูชา
เวียดนามใต้ เวียดนามเหนือ และห่างไปอีกหน่อยหนึ่งก็มีฟิลิปปินส์

สถานการณ์ทางการเมืองทั่ว ๆ ไปของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

สถานการณ์ทางการเมืองทั่ว ๆ ไปของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นผลของประวัติศาสตร์ซึ่งมีมาช้านาน ข้าพเจ้าได้กล่าวแล้วว่า ประเทศทั้งหมดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากประเทศไทย ได้ตกเป็นอาณานิคมของประเทศต่าง ๆ และในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ความรู้สึกในชาตินิยมมีทวีมากขึ้น ในที่สุดภายหลังสงคราม ประเทศเหล่านี้ก็ได้เอกราช โดยประเทศผู้ปกครองให้โดยเต็มใจบ้าง โดยปฏิวัติบ้าง หรือโดยการก่อกบฏของนานาประเทศบ้าง ฉะนั้น จึงเห็นได้ว่า ลัทธิชาตินิยมได้กลายเป็นพลังสำคัญที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบกับความรู้สึกว่า ถ้าตนได้ปกครองตนเอง ก็คงจะสามารถดำเนินชีวิตได้ดีกว่า ร่ำรวยกว่าที่มีชาติอื่นมาปกครองตน ผู้นำเหล่านั้น กล่าวหาว่า ประเทศต่างชาติที่มาปกครองมีความรับผิดชอบเป็นอย่างมากในการที่ประเทศของเขาต้องค่อยพัฒนาการ ลัทธิชาตินิยมในประเทศใหม่ ๆ เหล่านี้ ก่อให้เกิดความไม่ไว้วางใจชาวตะวันตก แม้ในปัจจุบันนี้ ก็ยังไม่ไว้วางใจ ฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้ถือโอกาสโฆษณาให้ประชาชนในประเทศที่ได้เอกราชใหม่ ๆ ว่าประเทศฝ่ายตะวันตกซึ่งเคยปกครองมา ยังมีความต้องการที่จะมาควบคุมอีก ข้อเท็จจริงจึงปรากฏว่า การที่ฝ่ายตะวันตกเสื่อมอำนาจในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่นนี้ ได้เปลี่ยนแปลงพลังในภูมิภาคนี้อย่างสำคัญ เรียกกันว่า “พลังว่างเปล่า” “Power Vacuum” พลังว่างเปล่านี้เข้า

มาปรากฏในประเทศต่าง ๆ ของภูมิภาคนี้ ก่อให้เกิดความไม่สงบ
ปั่นป่วนทั่วไป มีหลายกรณีซึ่งทำให้เห็นว่า สถานการณ์ในประเทศ
เหล่านี้ ทำท่าคล้ายกับจะไปสู่สถานการณ์ก่อนสมัยออกฉานิกมเสียอีก
ดังเช่นอินโดจีนของฝรั่งเศสเป็นตัวอย่างที่ชอบยกมาให้เห็น เราทราบ
แล้วว่า การประชุมเจนีวา ปี ค.ศ. ๑๙๕๔ มีขึ้นด้วยเหตุผลหลาย
ประการ เช่นเพราะการรุกรานของเวียดนามเหนือต่อกัมพูชา การรบ
พุ่งระหว่างเวียดนามใต้ฝ่ายหนึ่ง กับฝรั่งเศสและเวียดนามใต้อีกฝ่ายหนึ่ง
และเพราะสถานการณ์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เสื่อมโทรมลงมาก
มาย ที่ประชุมเจนีวาปี ค.ศ. ๑๙๕๔ จึงตกลงกันนับถือการแบ่ง
อินโดจีนของฝรั่งเศสออกเป็น ๔ ประเทศ กล่าวคือ ลาว กัมพูชา
เวียดนามเหนือ และเวียดนามใต้ ถึงแม้จะมีบทบัญญัติว่าให้มีการ
เลือกตั้งเพื่อรวมเวียดนามทั้งสอง ภาควิชาที่ประชุมนี้ รวมทั้งจีน
คอมมิวนิสต์ ตกลงรับนับถือเอกราชและบูรณภาพของอาณาเขต
ประเทศทั้งสองของลาวและกัมพูชา อย่างไรก็ตาม ความตกลงนี้มีได้บ่ง
กันเวียดนามเหนือที่จะส่งสายลับ ยุทธปัจจัย หน่วยแทรกซึม รวม
ทั้งการทหารเข้าไปในเวียดนามใต้ และลาว เพื่อละเมิดอธิปไตย
ซึ่งตนเองได้สัญญาว่าจะเคารพ และเหตุผลอีกข้อหนึ่ง ในการที่
อินโดจีนไม่มีความสงบ ก็เพราะการแข่งกันเพื่อเอาอำนาจซึ่ง
ฝรั่งเศสยอมสละให้ การแข่งกันเช่นนี้ ก่อให้เกิดความแตกแยกซึ่ง
ฝ่ายคอมมิวนิสต์พึงพอใจเป็นอันมาก

ต่อไปนี้ขอให้เรามาสำรวจสถานการณ์ในเอเชียตั้งแต่เสร็จสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งมีข้อเท็จจริงสำคัญ ๓ ประการ คือ

๑. ในปี ค.ศ. ๑๙๔๙ จีนคอมมิวนิสต์สามารถขับไล่จีนคณะชาติออกไปจากผืนแผ่นดินใหญ่ได้สำเร็จ จีนคอมมิวนิสต์เกลียดชังฝ่ายตะวันตกมาก และยึดมั่นในลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างรุนแรงตามแบบฉบับเต็ม ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

๒. สงครามเกาหลี ในการประชุมมอสโก เมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ สหรัฐอเมริกาได้ตกลงกับสหภาพโซเวียตในการที่จะแบ่งอำนาจการยึดครองเกาหลี โดยฝ่ายรัสเซียยึดครองเกาหลีเหนือ และอเมริกายึดครองเกาหลีใต้ แต่ต่อมาสหรัฐอเมริกาก็ถอนทหารออกจากเกาหลีใต้ และในเดือนมิถุนายน ค.ศ. ๑๙๕๐ ด้วยการสนับสนุนของสหภาพโซเวียต เกาหลีเหนือได้บุกเข้าโจมตีเกาหลีใต้ ในขณะที่เดียวกันก็เกิดทัพข้ามเส้นขนาน ๓๘ สหรัฐอเมริกาได้เข้าโต้ตอบทันที โดยส่งทหารเข้าช่วยเกาหลีใต้ ในเวลาเดียวกัน สหประชาชาติก็ประมาณว่าฝ่ายคอมมิวนิสต์เป็นฝ่ายรุกราน การปฏิบัติของสหรัฐอเมริกาในกรณีเกาหลีใต้เช่นนี้แสดงให้เห็นว่า การรุกรานใด ๆ ต้องทำการต่อต้านทันที เพราะมิฉะนั้น จะเป็นการยากลำบากที่จะต่อต้านภายหลัง ทั้งที่มีบทเรียนมากหลายในอดีตซึ่งพิสูจน์ได้ พลังว่างเปล่าที่ข้าพเจ้า

ได้กล่าวแล้ว นับว่าเป็นส่วนสำคัญอันหนึ่งที่เชิญชวนให้มีการรุกราน
ฉะนั้น ผู้ใดที่ต้องการต่อต้านการรุกรานจะต้องช่วยกันทันที

๓. วิกฤตการณ์ในอินโดจีน ข้าพเจ้าได้ยกตัวอย่างอินโดจีน เพราะ
เป็นตัวอย่างที่ชัดเจน ซึ่งให้เห็นความยากลำบาก ในการที่จะจัดการ
บ้านเมืองให้มีรัฐบาลซึ่งมีเสถียรภาพภายหลังที่ฝ่ายปกครองถอนตัวไป
ฝรั่งเศสเห็นว่า ให้อินโดจีนวิวัฒนาการไปช้า ๆ และในที่สุดก็จะให้เป็น
เอกราช แต่ต้องอยู่ในสหภาพของฝรั่งเศส ความกึกของฝรั่งเศส
เช่นนี้ ประชาชนในอินโดจีนส่วนมากซึ่งกำลังมีชาตินิยมจัดไม่เห็น
ด้วย ว่าทำไมฝรั่งเศสจึงยังชักขวางในการที่เขาจะปกครองตนเองอย่าง
มีเอกราช พวกเวียดนามมีความกึกชาตินิยมรุนแรงเช่นนี้ ในที่สุดก็
เห็นว่าไปรวมกับพวกคอมมิวนิสต์ดีกว่า

ภายหลังเมื่อสงครามเกาหลีสงบลงแล้ว จีนคอมมิวนิสต์ได้เริ่มมี
บทบาทสำคัญยิ่งในอินโดจีน และมีอิทธิพลในเวียดนามเหนือ จีน
คอมมิวนิสต์เริ่มส่งอาวุธ ช่างเทคนิค และที่ปรึกษาทุกด้าน เข้าไปยัง
เวียดนามเหนือ การสู้รบที่ฝรั่งเศสปราชัยที่เมืองแดน (เคียนเบียนฟู)
เป็นประสบการณ์สูงสุดของการสู้รบในอินโดจีน โดยพัวพันนำจีนคอม-
มิวนิสต์และสหรัฐอเมริกาเข้ามาด้วย ผลก็เป็นที่น่าทราบนั่นทั่วไปแล้วว่า
ต้องมีการประชุมเจนีวาระปี ค.ศ. ๑๙๕๔

การประชุมเจนีวา ปี ค.ศ. ๑๙๕๔

ถ้าเราจะสำรวจกิจกรรมของจีนแดงในอดีต จะเห็นได้ว่า กิจกรรมของผู้นำจีนแดงมีมากมายและยกย่อน เช่น การแทรกซึม การลอบล้าง การปฏิบัติ รวมทั้งการยกทหารเข้าโจมตี ความประสงค์ของจีนแดงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ก็คือ การสร้างอาณาบริเวณใหญ่ขึ้นให้มั่นคงสำหรับตน สร้างให้เกาหลีเหนือ เวียดนามเหนือ ใ้ปกครองตน ขยายอิทธิพลในเอเชียออกไปให้กว้างขวางที่สุดที่จะทำได้ บังคับให้สหรัฐอเมริกาถอนตัวออกไป และถ้าเป็นไปได้ก็ให้ประเทศต่าง ๆ ในบริเวณนี้ มีการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ หรืออย่างน้อยก็มีท่าทีเป็นมิตรและพร้อมที่จะให้จีนแดงเป็นผู้นำในนโยบาย ขอย้อนกลับมา กล่าวถึงการประชุมเจนีวาปี ค.ศ. ๑๙๕๔ อีก ประเทศที่เข้าประชุมในครั้งนั้น คือ กัมพูชา ลาว เวียดนามเหนือ เวียดนามใต้ จีนแดง สหภาพโซเวียต อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา ที่ประชุมรับนับถือการแบ่งแยกเวียดนามทั้งสองเป็นการชั่วคราว โดยขอให้มีการเลือกตั้งเพื่อรวมกัน และรับนับถือเอกราชและอธิปไตยของกัมพูชาและลาว สำหรับลาวนั้น ที่ประชุมอนุญาตให้ลาวฝ่ายคอมมิวนิสต์อยู่ในดินแดนที่เข้ามาได้จนกว่าจะมีการตกลงกันในขั้นต่อไป ซึ่งเวียดนามใต้ได้คัดค้านการตกลงครั้งนี้ และสหรัฐอเมริกาไม่รับรองความตกลงนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการเลือกตั้งในเวียดนาม โดยย้ำว่า เวียดนามถูกแบ่งแยกโดยชัดต่อเจตจำนงของชาวเวียดนาม แต่สหรัฐอเมริกาก็

จะคงดำเนินการต่อไป เพื่อให้เวียดนามมีเอกภาพ โดยให้มีการเลือกตั้งโดยเสรีภายใต้การควบคุมของสหประชาชาติ และให้มีการเลือกตั้งได้เป็นไปด้วยความยุติธรรม

สนธิสัญญาการป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เพื่อป้องกันการรุกรานต่อไป ฝ่ายต่อต้านคอมมิวนิสต์จึงได้ตกลงทำสนธิสัญญาการป้องกันร่วมกันแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือที่เรียกว่า “ซีโต้” โดยมีที่ทำการของเลขาธิการอยู่ในกรุงเทพฯ ประเทศไทยได้แสดงนโยบายชัดเจนแต่แรกเริ่ม โดยขอให้สนธิสัญญานี้มีความผูกพันภาคีที่จะต้องช่วยกันรักษาความมั่นคงคล้ายกับองค์การนาโต้ แต่ภาคีอื่น ๆ เห็นว่าร่างที่พิจารณากันนั้นก็พอแล้ว ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า ซีโต้เป็นองค์การที่ไม่แข็งแรง จะเทียบกับองค์การนาโต้ไม่ได้ เมื่อได้มีการลงนามในสนธิสัญญาตั้งกล่าวแล้ว เราทั้งหลายก็เห็นว่าคงจะอยู่กันอย่างมีความสุข แต่ก็ผิดหวัง ได้มีการรุกรานทางอ้อม การแทรกซึม การปล้นล้างการปฏิบัติ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหาที่น่าวิตกแก่รัฐบาลต่าง ๆ ในกาที่จะป้องกันภายในของตน ในประเทศลาว เวียดนามเหนือส่งกองโจรที่ฝึกแล้ว และทหารเข้าไปช่วยลาวคอมมิวนิสต์ หรือที่เรียกว่า ปทศลาว ในเวียดนามใต้ สายลับหลายพันคนถูกส่งเข้าไปตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๗ มีการคุกคามก่อให้เกิดความหวาดกลัว โดยเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นและครอบครัวถูกฆ่าตายเสีย

หลายพันคน พวกเขาถูกคามเหล่านี^๕ เมื่อถูกจับก็ให้การว่า ได้รับการ
ฝึกฝนจากเวียตนามเหนือ มีกระสุน และอาวุธยุทธภัณฑ์พร้อมมูล
กิจกรรมเหล่านี^{๕๗}เป็นการละเมิดข้อตกลงเงินเวียปี ค.ศ. ๑๙๕๔^{๕๘} ทงสน

สำหรับลาวนั้น เมื่อได้มีการแทรกซึมแล้ว ต่อมาก็เกิดมีการรบกัน
ขึ้นระหว่างที่เป็นฝ่ายคอมมิวนิสต์ และฝ่ายที่ไม่ใช่คอมมิวนิสต์ ผลก็คือ
ต้องมีการเรียกประชุมเงินเวีย ครั้งที่ ๒ ในปี ค.ศ. ๑๙๖๑ ถึง ๑๙๖๒
ขึ้นอีก ที่ประชุมยอมรับนับถือว่า ลาวคอมมิวนิสต์เป็นส่วนหนึ่งของ
รัฐประชาชาติอาณานิคมลาว ซึ่งทำให้ฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้เปรียบมาก ใน
การประชุมนี้ ประเทศไทยได้เข้าร่วมด้วย ก็เพราะเป็นไปตามคำขอของ
พันธมิตร ฝ่ายไทยเราเชื่อว่าการประชุมนี้ไม่ได้ผลอะไร เพราะฝ่าย
คอมมิวนิสต์ก็จะละเมิดข้อตกลงอีก การประชุมครั้งที่สองนี้ จีนคอม
มิวนิสต์และเวียตนามเหนือก็เข้าประชุมด้วย ที่ประชุมตกลงให้มีการ
เคารพเอกราช บูรณภาพ อธิปไตยและความเป็นกลางของลาว โดย
ภาคีของที่ประชุมจะไม่เข้าแทรกแซงในกิจการภายในของลาวไม่ว่าจะ
เป็นโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในการที่จะช่วยเหลือลาวนั้น จะไม่มี
เงื่อนไข จะไม่ชวนให้ลาวเข้ากระทำการใด ๆ ในทางทหารหรือทาง
อื่น ๆ ซึ่งเป็นการขัดต่อความเป็นกลางของลาว จะไม่มีการนำทหาร
เข้าไปในลาว ฝ่ายลาวนั้นก็ให้คำมั่นว่าจะดำเนินนโยบายเป็นกลาง
และปฏิบัติตามข้อตกลงเงินเวีย กับนโยบายต่างประเทศก็จะดำเนินการ
อย่างเป็นกลางจริงๆ

สำหรับไทยนั้น รัฐบาลได้ส่งไปยังหัวหน้าคณะผู้แทนไทยให้ลงนามในความตกลงได้แต่ให้แถลงว่า ทั้งนี้ มิใช่เพราะไทยเห็นชอบด้วยในความตกลงทั้งหมด แต่เป็นเพราะเราถูกบังคับให้เสียสละ เพื่อเห็นแก่สันติและความสงบเรียบร้อยในอาณาบริเวณนี้ ไทยเราหวังว่า ภายใต้อายุที่ลงนามในสัญญาจะเคารพและปฏิบัติตามความตกลงนี้ อย่างเคร่งครัดตามที่อักษระและเจตนารมณ์ และก็เป็นจริงตามที่เราเตือนไว้ พอเสร็จสัญญาน้ำหมึกยังไม่ทันแห้งก็ปรากฏว่า เวียดนามเหนือไม่ยอมถอนเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารตามที่ได้ตกลงไว้ เวียดนามเหนือยังคงใช้ทางฉนวนในลาวเพื่อส่งสายลับเข้าไปยังเวียดนามใต้ ซึ่งเป็น การขัดต่อข้อตกลง แต่ตรงกันข้าม ฝ่ายเวียดนามเหนือกลับประกาศว่า เขาจะมาช่วยปลดปล่อยเวียดนามใต้ ระหว่างนี้ฝ่ายเวียดกงทวิการฆาตกรรมหมู่ เข้าวังกวานประเทศเวียดนามใต้ยิ่งขึ้น รัฐบาลเวียดนามใต้จึงร้องขอไปยังรัฐบาลอเมริกัน ให้ทวิการความช่วยเหลือในทางอาวุธ ทางเทคนิค และที่ปรึกษามากขึ้น

ขอย้อนกลับมาพูดถึงประเทศไทย ประเทศไทยตั้งอยู่ในศูนย์กลางทางยุทธศาสตร์ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พลเมืองประมาณ ๓๐ ล้านคน ไทยเราเป็นชาติที่รักสงบและรักสันติ และกำลังดำเนินการทุกอย่างเพื่อพัฒนาชาติของตน และพยายามยกมาตรฐานการครองชีพให้สูงขึ้น ไทยเป็นเอกราชมาอย่างน้อย ๗๐๐ ปีแล้ว นโยบายต่างประเทศของเราที่แน่นอนก็คือ มิไต่ตรีจิตต่อมิตรประเทศ ยึดมั่น

ในสันติและความมั่นคง สันนิบาตหลักการของสหประชาชาติอย่าง
แข็งแกร่ง ถ้าท่านอยู่ในฐานะอย่างเรา ท่านจะเห็นได้ว่า เราจะวาง
ตนทำเป็นทองไม่รู้ร้อนในเหตุการณ์รอบบ้านเราไม่ได้

ข้าพเจ้าได้กล่าวแล้วว่า เราเข้าร่วมเป็นภาคีของสนธิสัญญาซีโต้
เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๕ (๒๔๙๗) เพราะเราเห็นเหตุผลเช่นเดียวกับ
สมาชิกอื่น ๆ เพราะองค์การซีโต้เป็นองค์การป้องกันตัว และเชื่อมั่น
ในหลักความมั่นคงร่วมกัน บัดนี้ โลกทราบดีแล้วว่า ในระหว่าง ๓ ปี
ที่ล่วงมา^๕ องค์การซีโต้ได้รับความกระทบกระเทือนเพราะสมาชิก
บางประเทศของซีโต้ เมื่อเป็นเช่นนั้น ไทยเราก็คงแสวงหาคำมั่นที่จะ
ช่วยเหลือเราจากมิตรประเทศอื่น ๆ นอกจากซีโต้ ทั้งนี้ เมื่อวันที่
๖ มีนาคม ค.ศ. ๑๙๖๓ ดร. ถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
การต่างประเทศของเรา ได้รับคำมั่นจากสหรัฐอเมริกา โดยมีคำแถลง
ร่วมกันกับ นายคีน รัลด์ รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศอเมริกัน คำ
แถลงนี้กล่าวว่า สหรัฐอเมริกาขอแถลงว่าข้อผูกพันของสหรัฐอเมริกา
ตามสนธิสัญญาซีโต้ ในการที่จะช่วยประเทศไทยในกรณีที่ถูกฝ่ายคอม
มิวนิสต์โจมตีนั้น หมายถึงการช่วยเหลือทั้งในฐานะที่เป็นภาคีร่วมกัน
ในสนธิสัญญาซีโต้ และในฐานะตามลำพังอีกด้วย นอกจากนี้ รัฐ
มนตรีว่าการต่างประเทศอเมริกันได้ยืนยันอย่างชัดเจนว่า ข้อผูกพัน
ของรัฐบาลอเมริกันที่จะช่วยนี้ ไม่จำเป็นต้องได้รับความตกลงจาก
ภาคีซีโต้อื่น ๆ ส่วนการรุกรานทางอ้อมนั้น สหรัฐอเมริกาเชื่อว่า

ข้อผูกพันของสหรัฐอเมริกาตามสัญญาที่จะช่วยประเทศไทย และความ
ช่วยเหลือทางการทหารและทางเศรษฐกิจ ซึ่งสหรัฐอเมริกาได้ทำไว้
กับประเทศไทยนั้น จะเป็นมูลฐานสำคัญที่จะช่วยประเทศไทยเพื่อการ
ต่อต้าน สหรัฐอเมริกายืนยันด้วยว่า การชำระไว้ซึ่งเอกราชบูรณภาพ
อาณาเขตของประเทศไทย เป็นประโยชน์ส่วนได้เสียอันสำคัญของ
สหรัฐอเมริกาและสันติภาพของโลก สหรัฐอเมริกาจะช่วยประเทศไทย
ต่อต้านการล้มล้างและรุกรานของคอมมิวนิสต์ ซึ่งแถลงการณ์ร่วมใน
ครั้งนั้นทำให้คนไทยทั่วไปหายระแวงเจตนาของสหรัฐอเมริกาเป็นอัน
มาก เห็นจะเป็นเพื่อทดสอบดูว่า ถ้าแถลงร่วมครั้งนี้สหรัฐอเมริกา
จะจริงจังหรือไม่ ลาวคอมมิวนิสต์ได้ละเมิดการหยุดยิง ในขณะที่การ
ประชุมเจนีวายังดำเนินอยู่ และได้เข้ายึดบางเมืองในลาว กับรุกเข้า
มาทางลำแม่น้ำโขงรัฐบาลไทยและอเมริกันได้ปรึกษากัน ในที่สุด
หน่วยทหารอเมริกันก็ได้ยกเข้ามาตั้งที่พรมแดนไทย ภาษีสวีตอื่น ๆ
เช่น อังกฤษ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ก็ปฏิบัติเช่นเดียวกัน ส่วน
ฝรั่งเศสนั้น คงจะเนื่องจากเห็นว่า ตนเองไม่ได้ประโยชน์อันใดจาก
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงไม่ได้เข้าร่วมด้วย ทางฟิลิปปินส์ก็เตรียม
ส่งทหาร สำหรับทางปากีสถาน แม้จะคัดค้านหลักการที่จะส่งทหาร
เพียงเล็กน้อยมา แต่ก็เป็นที่เข้าใจว่า ถ้าเป็นภัยหนักขึ้นก็คงจะร่วมด้วย
สถานการณ์ในเวียดนามใต้มีความสำคัญต่ออนาคตของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นอันมาก ถ้าหากเวียดนามใต้สูญเสียเอกราชและตกไป

อยู่ในมือของคอมมิวนิสต์แล้ว คอมมิวนิสต์ก็จะบีบบังคับประเทศเพื่อนบ้านอื่น ๆ เช่น ลาว กัมพูชา รวมทั้งไทยด้วย

จึงเป็นที่เห็นชัดว่า เอเซียตะวันออกเฉียงใต้กำลังเผชิญต่อเหตุการณ์สำคัญที่คอมมิวนิสต์จะเข้าครอบครองประเทศอื่นเยี่ยงทาส ถ้าขบปัญหานี้ไม่ได้ ต่อไปเอเซียตะวันออกเฉียงใต้อีกก็จะเป็นดินแดนที่ใช้สำหรับคุกคามประโยชน์ของโลกเสรี และจะเป็นที่มาของสงครามโลกครั้งที่ ๓ ประเทศเสรีในเอเซียตะวันออกเฉียงใต้นั้น ต้องการความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาและสัมพันธมิตร เพราะประเทศเหล่านั้นมีกำลังน้อยทุกด้าน ไม่ว่าจะทางทหารหรือทางเศรษฐกิจก็ไม่สามารถต่อต้านคอมมิวนิสต์ได้โดยลำพัง ถ้าฝ่ายคอมมิวนิสต์มีชัยชนะแล้ว ไม่ใช่แต่เอเซียตะวันออกเฉียงใต้อีกจะเดือดร้อนเท่านั้น แต่ยุโรปและประเทศเสรีอื่น ๆ ก็จะได้เดือดร้อนเช่นเดียวกัน เอเซียตะวันออกเฉียงใต้มีพลเมืองมากกว่า ๒๐๐ ล้านคน มีเศรษฐกิจทรัพยากรมาก เช่น น้ำมันกับแร่ต่าง ๆ และเป็นอยู่อาศัยของเอเซีย ก็มีฐานะทางยุทธศาสตร์สำคัญถึงกล่าวแล้วถ้าเวียตนามได้เสียเอกราชไป การคมนาคมระหว่างมหาสมุทรอินเดียกับมหาสมุทรแปซิฟิกก็จะเสียไป และเส้นการบินของยุโรปก็จะลำบากด้วย ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับถ้อยแถลงของประธานาธิบดีจอห์นสัน เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ค.ศ. ๑๙๖๕ ที่กล่าวว่า ".....จุดหมายของเราคือ สันติภาพในเอเซียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งจะมีได้

ก็คือเมื่อผู้รุกรานปล่อยให้เพื่อนบ้านอยู่โดยสงบ อันตรายที่น่ากลัวเวลานี้ก็คือ อิสรภาพ^๕เองอเมริกาจะไม่เพิกเฉย” เนื่องจากสหรัฐอเมริกาคือมหาประเทศที่ใหญ่ที่สุดในโลกเสรี และกำลังรับผิดชอบในการป้องกันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ถ้อยแถลงของท่านประธานาธิบดี จอห์นสัน จึงสมควรที่ผู้สนใจในเหตุการณ์ของโลกควรอ่านอย่างยิ่ง มีสาระสำคัญ คือ

๑. สหรัฐอเมริกาจะไม่แสวงดินแดนจากประเทศใดประเทศหนึ่ง

๒. ประชาชนของเวียดนามใต้ต้องการอยู่โดยสันติสุข กำลังถูกการกดขี่อย่างทารุณซึ่งไม่มีที่เปรียบได้ โดยคอมมิวนิสต์เวียดนามเหนือหรือมีปักกิ่งและฮานอยเป็นผู้สนับสนุนอยู่เบื้องหลัง การต่อสู้ในเวียดนามจึงเป็นแค่ส่วนหนึ่งของวัตถุประสงค์ของการรุกรานทั่วไป

๓. ทหารอเมริกันต้องเข้ามาในเวียดนามใต้ เพราะว่าเป็นการรักษาความมั่นคงให้ไว้เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๕๔ คือ ในการประชุมเจนีวา โดยจะช่วยป้องกันและส่งเสริมความสงบ ความสงบเรียบร้อยของโลก เนื่องจากประชากรของโลก นับแต่กรุงเบอร์ลินถึงประเทศไทย ก็หวังพึ่งอเมริกาในกรณีฉุกเฉิน การที่จะสลัดความรับผิดชอบ จะเป็นความคิดซึ่งให้อภัยไม่ได้ เพราะจะเป็นการสิ้นสะท้อนความเชื่อถือของประชากรเหล่านี้ต่อคุณค่าในคำมั่นสัญญาของอเมริกา

๔. มีบางคน (หมายถึงยุโรปและอเมริกา) แสดงความสงสัยว่า อเมริกาเข้ามามีส่วนรับผิดชอบในเวียดนามได้ทำไม ขอตอบว่า อเมริกาเข้ามาในเวียดนามได้ก็ด้วยเหตุผลทำนองเดียวกับที่อเมริกาเข้ามีส่วนรับผิดชอบป้องกันยุโรป (นาโต้)

๕. วัตถุประสงค์ของสหรัฐอเมริกา คือ ป้องกันเอกราชของเวียดนาม ใต้และให้ปลอดจากการถูกโจมตี ฉะนั้น สหรัฐอเมริกาจะไม่ยอมไป จะเป็นการถอยโดยเปิดเผย หรือถอยไปโดยอาศัยความตกลงบางอย่าง บังหน้า ซึ่งไม่มีความหมายอะไร

๖. อย่างไรก็ดี สหรัฐอเมริกาก็พร้อมที่จะเจรจาโดยไม่วางเงื่อนไขข้างหน้ากับรัฐบาลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการยืนยันความตกลงเดิม (เช่น ความตกลงในเจนีวา ค.ศ. ๑๙๕๔) หรือเจรจาเพื่อความตกลงเก่า โดยทำความตกลงใหม่เพิ่มขึ้น แต่สาระสำคัญของความตกลงใหม่ในที่สุด จะต้องให้เวียดนามใต้เป็นเอกราช มีการรับประกันว่า เวียดนามใต้มีอิสระในการที่จะดำเนินนโยบายสัมพันธ์ภาพกับประเทศอื่น ๆ ปลอดจากการแทรกแซงของภายนอก ปลอดจากพันธมิตรทางทหารกับชาติอื่น และไม่เป็นฐานทัพของชาติใด ๆ

๗. สหรัฐอเมริกาตระหนักดีว่า ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นั้น ประชากรยังยากจนมาก สหรัฐอเมริกาได้ช่วยเหลืออย่างใจกว้าง ขวางในการพัฒนาอาณาบริเวณนี้ ฉะนั้นสหรัฐอเมริกาพร้อมที่จะช่วย

เงินอีก ๑,๐๐๐ ล้านเหรียญทอง เพื่อส่งเสริมการพัฒนา สหรัฐอเมริกา
หวังว่า เวียดนามเหนือจะได้มีส่วนร่วมในการร่วมมือเพื่อสันติครั้งนี้

ภายหลังที่ประธานาธิบดี จอห์นสัน ได้แถลงแล้ว มีผู้สงสัยว่า ฝ่าย
คอมมิวนิสต์จะเห็นภัยหรือ เพราะนโยบายของคอมมิวนิสต์ต้องการ
ครอบครองเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ต่อมาภายหลัง ๕ วัน คำตอบ
ซึ่งฝ่ายคอมมิวนิสต์ให้ก็ปรากฏชัดเจน กล่าวคือ จีนแดงปฏิเสธโดย
ให้เหตุผลว่า ข้อเสนองานของอเมริกาเป็นเรื่องหลอกกันทั้งเพ สหภาพ
โซเวียตก็ไม่สนใจ เวียดนามเหนือแถลงว่าไม่สนใจเช่นเดียวกัน ตรง
กันข้ามจะดำเนินสงครามต่อไป จนกว่าเวียดนามใต้จะถูกปลดปล่อย
เมื่อเป็นเช่นนั้น ก็เท่ากับฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้แถลงอย่างเปิดเผยว่า ตนจะ
ดำเนินการเต็มที่เพื่อรุกรานเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทางอาวุธต่อไป.

งานอดิเรก

ปาฐกถาเรื่องนี้ นายคิเรก ชัยนาม ได้เขียนไว้ก่อนบ๊วยเล็กน้อย เพื่อจะส่งกระจายเสียงทางสถานีวิทยุ อ.ส. ตามที่ได้รับเชิญไว้ แต่ต่อมาบ๊วยเสีย ไม่สามารถไปทำการกระจายเสียงได้ สถานีวิทยุกระจายเสียง อ.ส. เพิ่งจะส่งออกกระจายเสียงเมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๑๐ นี้เอง คือ ภายหลังเมื่อนายคิเรก ชัยนาม ได้ถึงแก่อนิจกรรมแล้ว

งานผู้ฟังทั้งหลาย

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่สุดที่ได้รับเกียรติจากสถานีวิทยุกระจายเสียง อ.ส. ให้มาสนทนากับท่านในวันนี้ ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง อ.ส. ขอให้ข้าพเจ้าพูดถึงเรื่อง “งานอดิเรก” ซึ่งหมายความว่า เราใช้เวลาว่างทำอะไร บางคนชอบขับรถไปชมภูมิประเทศ ชอบเล่นดนตรีบ้าง ชอบเล่นกีฬา ปลูกต้นไม้ ทำสวนบ้าง ฯลฯ สำหรับข้าพเจ้านั้นชอบอ่านหนังสือ และก็ชอบมาตั้งแต่อยู่โรงเรียน แต่ที่เริ่มอ่านเป็นประจำคือ ภายหลังที่สำเร็จการศึกษาจากมัธยมศึกษาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๖๖ ถ้าข้าพเจ้ามีเวลาว่างเป็นต้องอ่านหนังสือ เฉพาะอย่างยิ่งเวลากลางคืน ข้าพเจ้าไม่เว้นเลย แม้จะไปเที่ยวเตร่หรือไปธุระกลับดึกคืนประการใด ก็ต้องให้ได้อ่าน มิฉะนั้นจะรู้สึกว้าเหวเราทำอะไรไปอย่างหนึ่ง และข้าพเจ้าก็อาจกล่าวได้ว่าในระหว่าง ๔๐ ปีที่ผ่านมา หนังสือได้ให้ความรู้ กิจและแนวปฏิบัติในชีวิตของข้าพเจ้าเป็นอันมาก

หนังสือที่ข้าพเจ้าชอบอ่านมีหลายประเภทด้วยกัน

ประเภทแรก คือ หนังสือการเมืองระหว่างประเทศ
ประเภทสอง วรรณคดี และหนังสือ
ประเภทสาม ประวัติศาสตร์ และ
ประเภทสี่ ชีวิตบุคคลสำคัญของโลก

หนังสือการเมืองระหว่างประเทศได้ช่วยข้าพเจ้ามาก ให้เข้าใจถึง
สถานการณ์ของโลก ของประเทศต่าง ๆ เหตุใดประเทศนั้นประเทศนี้
จึงเดินนโยบายต่างประเทศกันนั้น เปิดหูเปิดตาให้เรามองเห็นเข้าไป
ถึงความจริงแน่นอน แต่การอ่านหนังสือประเภทนี้ก็ต้องระวัง
เพราะถ้าเราไม่มีความรู้เป็นมูลฐานบ้าง ก็อาจเข้าใจผิดได้ หนังสือ
ประเภทนี้แทบทุกเล่ม ข้าพเจ้าจะศึกษาก่อนอ่านว่า ผู้แต่งมีอาชีพอะไร
เช่นเป็นครู หรือนักการทูต หรือนักประพันธ์ ฯลฯ เชื่อชาติอะไร มี
ประสบการณ์มาอย่างไร

เรื่องวรรณคดี เจ้าคุณอนุমানราชชนเคยอธิบายว่า วรรณคดีหมายถึง
ถึงหนังสือที่ประพันธ์ไว้ ด้วยการใช้ความคิดร้อยกรองด้อยคำให้สละ
สลวยเหมาะเจาะ เป็นหนังสือชนิดพรรณนาโวหาร อ่านแล้วทำให้
เกิดอารมณ์รู้สึกดีมีเสน่ห์อนใจ ส่วนหนังสือที่ไม่ใช่วรรณคดีคือ หนังสือ
ที่มุ่งเอาแต่เหตุผลเป็นเรื่องจริงและมุ่งเป็นหนังสือสั่งสอน ทุกรักก็
บางคราวก็คล้ายวรรณคดีเหมือนกัน แต่วรรณคดีหรือหนังสือที่ไม่ใช่
วรรณคดีมีทั้ง ๒ ประเภท คือ มีทั้งดีและไม่ดี แต่วรรณคดีทั้งสองชนิด
นี้อาจเป็นบทเรียนสอนเราได้เป็นอย่างดี ข้อสำคัญก็คือ ต้องทั้ง

ปณิธานว่า เราจะเก็บเอาแต่ส่วนดี สิ่งไม่ตื้นตันทั้งเสีย ปัญหาที่ว่าทำ
อย่างไรจะรู้ได้ว่าวรรณคดีตอนใดดี ตอนใดไม่ดี คำตอบนี้ง่ายที่สุด
สิ่งที่ไม่ดีก็คือสิ่งที่ตัวเราเองรู้อยู่แก่ใจว่า ถ้าปฏิบัติตามคนส่วนมากจะ
ไม่เห็นพ้องด้วย เราจะรู้สึกละอายชายหน้า ถ้าเราประพฤติตาม เฉพาะ
อย่างยิ่งถ้าเรื่องปรากฏจนคนภายนอกรู้

วรรณคดีที่เราจะอ่านหาความรู้ความเพลิดเพลินนั้น มีมากมายทุก
ภาษา แต่โดยเฉพาะภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ จะกล่าวถึงวรรณคดี
ไทยก่อน วรรณคดีไทยมีมากหลายซึ่งอาจหาได้ไม่ยาก และข้อที่น่า
ภูมิใจสำหรับวรรณคดีของเรานั้น ในสมัยแรกที่สุดก็เกี่ยวข้องกับพระ
พุทธศาสนาเป็นส่วนมาก ขอยกตัวอย่างเช่น เรื่อง *ปฐมสมโพธิ* หรือ
เรื่อง *มหาเวสสันดรชาดก*

ในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ถึงกับมีชื่อมาจนทุกวันนี้ว่า
เป็นสมัยทองแห่งกาพย์กลอน มีวรรณคดีดี ๆ มากหลาย แต่ข้อที่น่า
พิศวงคือชีวิตของกวีสำคัญ ๆ ของเราก็คือ ของฝรั่งเช่นอังกฤษกวีดี มักจะ
เป็นชีวิตที่ต้องผจญกับความยากลำบาก และมีความประพฤติส่วนตัวใน
ทางแปลก ๆ แต่อย่างไรก็ดี เราจะต้องไม่ไปพิจารณาในความประพฤติ
ส่วนตัวของท่าน เราเกิดงานนิพนธ์ของท่านมากกว่า เพราะชั้นงานที่
ท่านทิ้งไว้ให้พวกเราในสมัยนี้ ล้วนแต่ประกอบด้วยหลักปรัชญาบ้าง
ภาษิตบ้าง หรือไม่ก็เป็นกาพย์กลอนที่ทำความสะเทือนใจให้เราสุข
สบายใจในเมื่อได้อ่าน อันเป็นคุณประโยชน์ให้เรามีกำลังใจปฏิบัติงาน

ในหน้าที่ของเราได้ดีไม่มากนักน้อย แต่แน่นอนในขณะเดียวกัน เราก็ต้องระมัดระวัง ในเมื่อบทความตอนโตชักนำเราไปในทางเสื่อม เราก็ละเสีย อีกนัยหนึ่งเราต้องรู้จักเอาประโยชน์จากงานของท่านเหล่านั้น

ในสมัยพระนารายณ์ ข้าพเจ้าขอยกตัวอย่างกวีเรื่องนามมาหนึ่งท่าน คือ ศรีปราชญ์ เพราะพวกเรารู้จักกันดีแล้ว ศรีปราชญ์มีความสามารถแต่งโคลงได้ตั้งแต่อายุ ๑๒ และบางคราวบิดาแต่งไม่ได้กลับช่วยแต่งด้วยซ้ำ แต่ความกระหนองของศรีปราชญ์มากไป ในที่สุดก็จบชีวิตลงด้วยอาการอันน่าสงสาร ดังที่ทราบกันดีอยู่แล้ว

ในรัชกาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า ก็มีกวีสำคัญท่านหนึ่งซึ่งพวกเรารู้จักดี คือ สุนทรภู่ ท่านผู้นี้มีชีวิตอันเศร้าและตกระกำลำบากติดคุกติดตะราง แต่งานของท่านก็ยังมีชีวิตอยู่จนทุกวันนี้

ภาษิตของสุนทรภู่มักนึกน่าคิดหลายข้อ เช่น “ทุกวันนี้มีทรัพย์เขานับถือ” “เอาเงินมัดคักงานเหมือนอย่างแจ็ก ไก่กินเล็กกินน้อยอร่อยใจ” หรือ “อันคนอื่นหมั่นคักกำหนดแน่ เว้นเสียแต่ใจมนุษย์สุกกำหนด ทั้งลวงส่องอเงยวทงเลี้ยวลศ ถึงคลองคักก็ยังไม่เหมือนใจคน” “อันข้าไทยไต่พึงเขาจึงรัก แม้นถอยศักคัสันอำนาจวาสนา เขาหน่ายหนีมิไต่อยู่คักชวา แต่วิชาติดกายจนวายปราณ” แต่มีภาษิตบทหนึ่งซึ่งทุ่มเถียงกันอยู่มาก “รู้อะไรก็ไม่วรรู้วิชา วิชาที่รอกเป็นยอดคัก” มีผู้ทักกันมากกว่าสอนให้เห็นแก่ตัว ให้ล้มหน้าที่ แต่ก็มีผู้แย้งว่าท่านเห็ดการมีความรู้ ส่วนประโยคหลังนั้นเป็นคำประชดพวกที่เห็น

แก้ตัวต่างหาก สุนทรภู่มีปฏิภาณว่องไวมาก เรื่องปฏิภาณของสุนทรภู่
นี้ ท่านบิดาข้าพเจ้าเคยเล่าให้ฟัง ข้าพเจ้าจำไม่ได้ว่าท่านได้มาจากหนังสือเล่มใด วันหนึ่งสุนทรภู่ตามเสด็จพระมหากษัตริย์ทางชลมารค เข้า
ใจว่าในรัชกาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า พอถึงบ่อมแห่งหนึ่งทรงรับสั่ง
ว่า “ถึงบ่อมบนภูตองยื่นให้บ่นยิง” สุนทรภู่ก็ยื่นขึ้น แต่บ่นก็ไม่ยิง
สุนทรภู่เมื่อยเลยกราบทูลตอบว่า “บ่นกึ่งภูตองนึ่งกอยฟังบ่น”
แล้วก็นั่งลงเป็นต้น ฟังระลึกว่าในสมัยนั้น พระมหากษัตริย์ทรงอำนาจ
สมบูรณ์ญาสิทธิราชย์ ถ้ารู้มั่วมากราบทูลตอบไม่ได้นั่งลงเฉยอาจถูก
เฉียนก็ได้

หนังสือสามก๊กฉบับราชบัณฑิตยสถานก็น่าอ่าน ข้าพเจ้าเคยลอง
อ่านและทำความเข้าใจเหตุอันที่เป็นปรัชญาหรือคติๆ จำได้เลาๆว่ามีไม่
น้อยกว่า ๒๐๐ แห่ง เวลานั้นก็ดูเหมือนมีผู้เขียนสามก๊กฉบับนายทุนและ
ฉบับวัดนิพนธ์เป็นต้น

พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระปรมหาราช รัชกาลที่ ๕
และพระบาทสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า รัชกาลที่ ๖ ก็น่าอ่าน เข้าใจ
ง่ายเข้าใจให้รักชาติบ้านเมือง ถัดสนองคุณชาติบ้านเมืองทุกวิถีทาง

สำหรับวรรณคดีของอังกฤษก็มีมากที่สุด ตายแล้วเกิดใหม่อีกหลาย
ชีวิตก็อ่านไม่หมด วรรณคดีเหล่านี้ ถ้าผู้อ่านอ่านแล้วพยายามกลั่น
กรองเอาแต่สิ่งที่ดี จะทำให้จิตใจบริสุทธิ์ ใจงาม สมองค์ มีความกระหาย
อยากเป็นคนดี อยากทำประโยชน์ให้แก่ชาติให้มากที่สุด

เนื่องจากวรรณคดีของอังกฤษมีมากมายหลายประเภท ที่เป็นนวนิยายก็มี ประวัติศาสตร์ก็มี จริยศึกษาก็มี โดยประพันธ์เป็นโคลงบ้าง กลอนบ้าง ร้อยแก้วบ้าง ฯลฯ ฉะนั้น ข้าพเจ้าจะขอยกตัวอย่างให้มา คู่สักสองรายที่ผู้แต่งมีชื่อมาก ความจริงมีอีกมากมาย แต่ข้าพเจ้ายกมา เพียงสองท่านก็เพราะเห็นว่าเกินความจำเป็น

คนแรกคือเชกสเปียร์ พวกเราคงได้ยืมชื่อท่านผู้นี้มาแล้ว เชกสเปียร์ตายไปแล้ว ๓๐๐ กว่าปี แต่ชื่อยังโด่งดังมาจนทุกวันนี้และดังไปทั่วโลกไม่เฉพาะเกาะอังกฤษ เชกสเปียร์เป็นจิตรกรที่เรื่องนามที่สุด ไม่มีใครเสมอเหมือน บทประพันธ์ของเชกสเปียร์เต็มไปด้วยหลักปรัชญาทั้งสั้น สอนให้รู้นิสัยมนุษย์ สอนถึงหลักศีลธรรม ความกล้าหาญ ความเสียสละ ความรักอันแท้จริง ความงามตามธรรมชาติ ความรักชาติ

เชกสเปียร์เขียนเราใจเรื่องรักชาติในเรื่อง King John ซึ่งซาบซึ้งตรึงตรายิ่งนักว่า This England never did, nor never shall, lie at the proud foot of a conqueror. ซึ่งแปลว่าอังกฤษไม่เคยและจะไม่ยอมหมอบอยู่แทบเท้าของผู้ชนะเป็นอันขาด ระหว่างสงครามข้าพเจ้าเคยนึกถึงประเทศไทยตามวาตะของเชกสเปียร์และเขียนดังนี้ This Thailand, many times overran, but never conquered. ประเทศไทยเรานี้ถูกศัตรูย่ำหลายครั้ง แต่ไม่เคยปราบเราได้

มีอีกคนหนึ่งชื่อ Samuel Smiles เขียนหนังสือสอนง่ายถึงหลักธรรม
ต่างๆ เกี่ยวกับจริยศึกษาทางสนประมาณ ๕-๖ เล่ม เป็นหนังสือที่อ่าน
แล้วไม่เบื่อ เราใจให้เราประพุดตักตักก้าวหน้า ฟังตัวเอง มีศีลธรรม
โอบอ้อมอารี ละมุนละม่อมอ่อนโยน แต่ไม่ใช่อ่อนแอ เป็นนักกีฬา
สไมล์เขียนหนังสือเหล่านี้ราว ๗๐-๘๐ ปีมาแล้ว และก็ตายไปนาน
แล้ว แต่หนังสือของสไมล์มีอยู่ในห้องสมุดของชาวอังกฤษผู้ที่สนใจ
การอ่านหนังสือทุกครัวเรือน หนังสือของสไมล์ได้ช่วยสร้างคนทั้ง
อังกฤษและต่างคำวให้เป็นคนที่เจริญก้าวหน้าใหญ่โตมากหลาย

ประวัติศาสตร์ ข้าพเจ้าชอบอ่านมาก ความจริงท่านผู้ฟังแทบทุก
ท่านก็คงเรียนประวัติศาสตร์มาแล้ว แต่ข้าพเจ้าเอาความรู้ลึกของ
ข้าพเจ้ามากล่าวคือ โดยมากเมื่อเวลาเราเรียนนั้นยังเด็กอยู่ ถ้าตอนนั้น
เรามาทบทวนอีกครั้งหนึ่งจะได้ประโยชน์มาก คำกล่าวนั้นว่า ประวัติ
ศาสตร์ย่อมอุบัติขึ้นเป็นจริง จากประวัติศาสตร์เราจะเห็นบทเรียน
ทุกด้าน ทางปกครองทางเศรษฐกิจ และทางสังคมเป็นต้น ประวัติ
ศาสตร์เป็นประโยชน์เฉพาะอย่างยิ่ง นักปกครองและนักกฎหมาย เช่น
การจะวางโครงการปฏิรูปให้บ้านเมืองเจริญ บทเรียนในเรื่องนั้นมัก
จะหาได้มากมายจากประวัติศาสตร์ ไม่เพียงในเรื่องนี้ ประวัติศาสตร์
ช่วยให้เรามีกำลังใจสร้างอุปนิสัยให้ดี ให้สะอาด ให้ประณีต

ชีวประวัติ การอ่านหนังสือเกี่ยวกับชีวประวัติของบุคคลสำคัญของโลก สำหรับความรู้สึกของข้าพเจ้า ไม่มีหนังสือวรรณคดีใดที่เร้าใจในทางที่ดียิ่งกว่าชีวประวัติ การศึกษาชีวประวัติของบุคคลสำคัญของโลก ทำให้เราเห็นหลักสำคัญซึ่งท่านผู้นั้นดำเนินชีวิต ทำให้มีความใฝ่สูงในทางถูก ได้ปรัชญาต่างๆ และภาชิตจากท่านเหล่านั้น เราสามารถจะสาวเอาได้ว่ามีอะไรอยู่เบื้องหลัง ที่ทำให้มหาบุรุษเหล่านั้นเกินงานของท่านไปอย่างนั้นอย่างนี้ ทำไมท่านจึงสามารถกวาดสิ่งอุปสรรคไปได้ ท่านเหล่านั้นมีอุปนิสัยอย่างใด มีกำลังใจเข้มแข็งเพียงใด มีบริวารแวดล้อมชนิดใด เข้ารับการอบรมการศึกษามาอย่างใด กรองชีวิตโดยมีความประพฤติอย่างใด การอ่านหนังสือประเภทนี้ บางที่เราไม่รู้สึกรู้สว่าเราได้กลิ่นเอาสิ่งดี ๆ เข้าไปหลายอย่าง

สำหรับมหาบุรุษของไทยเรา ตามประวัติศาสตร์ก็มีพระมหากษัตริย์หลายพระองค์และรัฐบุรุษหลายท่านที่ได้นำชาติไทยฝ่าอุปสรรคมาจนเรามีเอกราชไค้อยู่ทุกวันนี้

สำหรับต่างประเทศก็มีมากหลาย ข้าพเจ้าขอยกประวัติมาให้ดูบางท่านซึ่งท่านคงเถาได้ คือ ท่านแฟรงค์คลิน โรสเวลต์ ท่านเชอร์ชิลล์ และท่านมหาตมะกันธี แต่ตามความเห็นของข้าพเจ้า ชิวประวัติบุคคลสำคัญที่สุดในโลกที่เราควรรศึกษาก่อนก็คือ พระพุทธประวัติ ซึ่งพอกันคว่าหาศึกษาได้อย่างง่าย เพราะหลักฐานมีอยู่มากมาย เฉพาะอย่างยิ่ง

ในภาษาไทย แม้ภาษาต่างประเทศก็มีแทบทุกภาษา ตามพระพุทธประวัติแสดงให้เห็นว่า สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้ง ๆ ที่พระองค์ทรงเป็นมนุษย์ปุถุชนธรรมดาอย่างเรานี่เอง แต่ท่านทรงเป็นเอกอัครอรรถวิบุลยบุคคล สามารถปฏิบัติพระองค์ดีเลิศหรือที่เรียกกันว่า perfect ทรงวางหลักปฏิบัติให้พวกเราปฏิบัติเป็นหลักซึ่งไม่มีใครโต้แย้งได้ พระพุทธประวัติเป็นเครื่องจรรโลงใจให้เรา ซึ่งเป็นพุทธศาสนิกชนพยายามประกอบแต่ความดี ส่งเสริมให้เราชำระจิตใจให้ใสสะอาด ส่งเสริมให้เรามีความหวังในชีวิตและศรัทธา

ท่านโรสเวลต์เป็นประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๑๓ จนถึงอสัญกรรมใน ค.ศ. ๑๙๑๙ เป็นประธานาธิบดีคนแรกที่สมัครและได้รับเลือกตั้งต่อถึง ๓ คราว

โรสเวลต์ไม่ใช่เพียงเป็นคนสำคัญที่สุดของสหรัฐอเมริกา แต่เป็นคนสำคัญของโลกด้วย เวลาตายทั่วโลกเสียายอาลัย สำหรับในสหรัฐอเมริกา นักประวัติศาสตร์กล่าวว่า แทบทุกครัวเรือนร้องไห้ แม้ปรับักษ์ทางการเมืองของโรสเวลต์เองก็ยอมรับว่า อเมริกาสิ้นคนดีโลกสิ้นคนดี เมื่อเป็นเช่นนี้เราต้องค้นคว้าดูว่า บุคคลชนิดนี้ต้องมีคืออะไร อเมริกาและโลกจึงยอมรับนับถือและบูชา เท่าที่ข้าพเจ้าทราบมีผู้เขียนชีวประวัติของท่านในแง่ต่าง ๆ ไม่น้อยกว่า ๒๐ เล่ม ที่เขียนระหว่างท่านมีชีวิตอยู่ก็มี แต่ส่วนมากเขียนเมื่อท่านตายแล้ว

ปัญหาที่มีต่อไปว่า โรสเวลต์เป็นมหาบุรุษจริงหรือไม่ ^๕ ข้อนี้ไม่มี
ปัญหา เพราะถ้าไม่เป็นโลกก็คงไม่สนใจในการตายของท่าน ก็อะไรเล่า
ที่ทำให้ท่านเป็นใหญ่ได้ ในข้อนี้ต้องศึกษาถึงลักษณะประจำตัวของ
ท่าน มีผู้อธิบายว่าท่านมีคุณสมบัติ ๕ ประการสำหรับเป็นรัฐบุรุษ คือ
๑) ความกล้าหาญ (courage) ๒) ขันติ ๓) สามารถค้นเส้นผมที่บังภูเขา
ได้ในเมื่อคนส่วนมากหาไม่ได้ มองเห็นการณ์ไกล ๔) มีหลักการปฏิบัติ
อุดมคติตั้งงาม ๕) รู้จักใช้คน มีผู้ติท่านว่า บางทีเกรงใจคนแทนที่จะ
ตอบปฏิเสธก็ไม่กล้า แต่นี่ก็เป็นเพียงข้อเล็กน้อย และต้องไม่ลืมว่า
นักประวัติศาสตร์ยอมให้ว่า ท่านเป็นนักการเมืองที่เชี่ยวชาญที่สุดใน
ประวัติของสหรัฐอเมริกา จะเป็นการเสียเวลามาก ถ้าจะกล่าวยืดยาว
แต่ขอสรุปว่า ที่ว่ากล้าหาญคือท่านไม่เกรงใคร ในเมื่อท่านรู้ดีว่า
conscience ของท่านใสสะอาด ท่านกล้ารับผิดชอบในเรื่องสำคัญ ๆ
ท่านมีขันติอดทนต่อการใส่ร้ายต่าง ๆ ใจเยือกเย็น ที่ว่าท่านสามารถ
ค้นเส้นผมบังภูเขาได้ ก็เพราะคามประวัติมีหลายเรื่องที่พวกรัฐมนตรี
ขบไม่ได้ แต่ท่านขบได้ในเวลาไม่กี่นาที ที่ว่ามีหลักการอุดมคติตั้งงามก็
คือ ท่านยึดหลักนี้และไม่เคยเดินนอกหลักเลย คือให้ทุกคนมีชีวิตเป็น
สุข ไม่ว่าหญิงชายหรือเด็ก และท่านยังหวังพยายามให้หลักนี้ไปถึงคน
ทั่วโลกอีกด้วย อยากให้ทุกชาติมีเอกราชอิสระ

มีผู้กล่าวว่า สหรัฐอเมริกายอมให้บุคคลที่เป็นเอกมหาบุรุษของอเมริกาเพียง ๓ ท่าน คือ จอร์จ วอชิงตัน อับราฮัม ลินคอล์น และ แฟรงก์ลิน โรสเวลต์ และการที่โรสเวลต์มีวิถีชีวิตใหญ่โตทำบุญคุณให้แก่ชาติมากมายได้นี้ เพราะเหตุหลายประการ อาทิ การอบรม มีเลือดโรสเวลต์ซึ่งเคยเป็นประธานาธิบดีมาก่อนแล้ว และมีภริยาที่สามารถมากที่สุดหาตัวจับยาก และอีกนัยหนึ่งคือเมื่อหนุ่มเคยรู้สึกขมขื่น เคยเป็นอัมพาต จึงมีมานะว่าจะต้องบากบั่นเป็นหัวหน้าประเทศให้ได้

ต่อมาก็มีเซอร์วินสตัน เชอร์ชิล ของอังกฤษ ท่านผู้นี้ไม่เพียงคนอังกฤษ แต่โลกก็ยอมรับว่าเป็นมหาบุรุษ จริงอยู่โลกให้โรสเวลต์มากกว่าเชอร์ชิล แต่ในอังกฤษเชอร์ชิลก็เป็นทีหนึ่งของอังกฤษ ไม่มีใครเทียบสำหรับในยุคนั้น ชีวิตของท่านผู้นี้พิศดารมาก ท่านเกิดในสกุลขุนนาง บิดาเป็นลอร์ด บู่ชื่อ Duke แห่ง Marborough ซึ่งเป็นแม่ทัพที่มีชื่อเสียง แต่มารดาท่านเป็นอเมริกัน มีนิสัยชอบรบ เคยเข้า Public School ที่ Harrow แล้วไปเข้าโรงเรียนนายร้อยที่ Sandhurst สำเร็จเป็นนายทหาร เคยสมัครไปรบที่คิวบา ทั้ง ๆ ที่อังกฤษไม่ใช่คู่สงคราม และในขณะที่เดียวกันรับจ้างเป็นผู้แทนส่งข่าวสงครามให้หนังสือพิมพ์อีกด้วย ต่อมาก็ไปรับราชการที่อินเดียอาสาไปรบพวกบัวร์ที่อาฟริกาใต้ (เล่าถึงเรื่องนี้จากค่ายเชลย) ต่อมาก็คิดเล่นการเมืองเป็นสมาชิก

พรรคคอนเซอร์เวทีฟ แล้วย้ายไปดิเบอรัล แล้วกลับมาเข้าคอนเซอร์
เวทีฟอีก ในเรื่องย้ายพรรคนี้มีผู้ติเชอร์ซิลว่า ไม่แน่นอน แต่มีผู้แก้
แทนว่า เชอร์ซิลเป็นคนถืออุดมคติอย่างแรงกล้า เมื่อไม่สามารถให้
พรรคมีความเห็นด้วยก็ลาออกจากพรรค พูดถึงนโยบายการเมือง จริง
อยู่เชอร์ซิลเป็นคอนเซอร์เวทีฟ ชอบมีเมืองขึ้น ชอบประเพณีเดิม
เกลียดพวกเลเบอร์ซึ่งถือนโยบายสังคมนิยมมาก แต่ถ้าพูดถึงในฐานะ
เป็นมหาบุรุษรักชาติแล้ว เชอร์ซิลไม่เป็นรองคนอังกฤษคนใด เนื่อง
จากเชอร์ซิลมีกำลังใจและมี character แข็ง ฉะนั้นในเวลายามปกติ
บ้านเมืองสุขสบาย ราษฎรจึงมักไม่ยากให้รับใช้ชาติ เพราะเกรงจะรบ
กะบัน แต่เวลาคับขันเป็นต้องกลับเข้ามาทุกคราว และก็นำชาติชนะ
ด้วย เชอร์ซิลเป็นศิลปิน ช่างเขียน นักประพันธ์ และไม่ใช้สักแต่ว่า
เป็นอย่างธรรมดา แต่เป็นศิลปินชั้นฝีมือ เชอร์ซิลเป็นคนเด็ดขาด
ฝีปากคม ถ้อยแถลงของท่านคนชอบฟัง เข้าใจพูดจริงตรงใจคน
ตัวอย่างตอนเข้ารับเป็นนายกรัฐมนตรีในสงครามโลกคราวที่แล้ว ไป
แถลงต่อสภาสามัญว่า ข้าพเจ้าขอแถลงกับสภาอย่างเดียวกับท่าน
รัฐมนตรีที่มาร่วมคณะข้าพเจ้าว่า ข้าพเจ้าไม่มีอะไรจะให้นอกจาก โลหิต
งาน น้ำตา และน้ำเหงื่อ ถ้าพูดของท่านกินใจสภาและประชากรทั้งชาติ
ถึงกับถือเป็นภาษิตประจำประเทศ เมื่อท่านถึงอสัญกรรมเมื่อ ๒ ปีมานี้
ทั่วโลกก็แสดงความไว้อาลัย

03/04/2566

มหาตมะคานธี ท่านคานธีนั้นก่อกำเนิดหนึ่งที่ไม่เพียงอินเดียนับถือว่าเป็น
มหาบุรุษ แม้โลกก็ยอมรับเคารพนับถือ จริ่งอยู่การที่อินเดียได้เอกราช
เร็ว ๆ นี้ เพราะความสามารถของรัฐบุรุษอินเดียหลายท่าน เพราะ
ความใจกว้างของอังกฤษ แต่ผู้ที่ควรได้เกียรติมากที่สุดคือ ท่านคานธี
ท่านคานธีเกิดใน ค.ศ. ๑๘๖๘ เป็นเชื้อชาติฮินดูในสกุลเวศย์หรือพ่อค้า
ที่พ่อแม่จะกิน อายุ ๑๘ ปี ไปเรียนกฎหมายที่อังกฤษเป็นเนติบัณฑิต
ของ Inner Temple กลับมาว่าความที่บอมเบย์ ใน ค.ศ. ๑๘๙๓ ถูกส่ง
ไปว่าความที่อาฟริกาใต้ การไปอาฟริกาใต้ครั้งนี้ได้เป็นเหตุให้เปลี่ยน
วิถีชีวิตของคานธี คานธีไปพบสภาพของเพื่อนร่วมชาติในประเทศนั้น
อยู่ในอาการอันน่าสงสารทั้งด้านสังคมและการเมือง เพราะถูกเจ้าของ
ประเทศดูถูกกดขี่ยิ่งกว่าอยู่ในอินเดียเสียอีก คานธีจึงเลิกว่าความ เงิน
ทองมีเท่าไรก็หมดและอยู่ในอาฟริกาใต้ถึง ๒๐ ปี ทั้งตนเป็นหัวหน้า
ช่วยพวกอินเดีย โดยเรียกร้องขอความยุติธรรม และชักชวนไม่ให้
คนอินเดียร่วมมือกับรัฐบาล คานธีถูกขู่หมิ่นเหยียดหยามถูกรัฐบาล
อาฟริกาจำคุกหลายครั้งจนกระทั่งรัฐบาลอาฟริกาผ่อนตาม แต่ก็ยังกด
ไว้มาก แต่พอถึงสงครามโลกครั้งที่ ๑ คานธีก็กลับร่วมมือกับรัฐบาล
อังกฤษในการพยาบาลอาสาสมัคร เสร็จสงครามแล้วคานธีกลับมา
อินเดีย เริ่มชักชวนให้ชาวอินเดียขอปกครองตนเอง คานธีไม่ชอบ
รุนแรง ชอบใช้การแข็งสิทธิโดยวิธีสันติ (Civil Disobedient) การไม่
ร่วมมือ (เล่าถึงการสนทนากับสุภาสจันทร์โบส) พวกสานุศิษย์เห็นด้วย

ลาออกจากราชการมาหลายมาสันนิษฐานท่าน ท่านชักชวนให้เด็กออกจากโรงเรียนรัฐบาลให้หมกและไม่ซื้อของอังกฤษ เพื่อแสดงว่าอินเดียก็ทำของได้ ท่านเริ่มทอผ้าใช้เอง ท่านแนะว่าอินเดียจะแข่งต้องไม่แยกกัน พวกอิสลามกับฮินดูควรร่วมกันได้ ควรเลิกชั้นวรรณะ (เล่าถึงชั้นต่าง ๆ ของอินเดีย) ควรห้ามการดื่มสุราอย่างเด็ดขาด และท่านก็มีคุณความดีที่สุด คือ หลีกอันใดที่ท่านประกาศออกไป ท่านยึดปฏิบัติจนอวสานแห่งชีวิต ในที่สุดชาวอินเดียทุกชั้นทุกเชื้อชาติพากันขนานนามท่านว่า “มหาตมะ” ซึ่งแปลว่า “วิญญาณอันใหญ่ยิ่ง” และโลกก็รู้จักท่านด้วยนามอันนี้ เนื่องจากท่านเป็นหัวหน้าสำคัญ จึงถูกจับขังหลายครั้ง แต่ในที่สุดก็ต้องปล่อย รัฐบาลอังกฤษได้ตั้งกรรมาธิการขึ้นพิจารณาเพื่อให้อินเดียปกครองตนเองหลายครั้ง แต่กรรมาธิการก็ไม่เสนอให้เอกราชเด็ดขาด พวกอินเดียจึงยึดกันขึ้นอีกชั้นต่าง ๆ เช่นไม่ยอมปฏิบัติตามกฎหมาย (เล่าเรื่องภายีเกลือ) รัฐบาลอังกฤษจับคนอินเดียเข้าคุกประมาณ ๕๐,๐๐๐ คน

เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ที่แล้ว ญี่ปุ่นตีพม่าได้ กำลังทำท่าจะเข้าอินเดีย ก็นธิประกาศไม่ต่อต้าน (non-resistance) แต่ให้ต่อต้านโดยสันติวิธี ในขณะที่เดียวกันก็ขอเอกราชกับอังกฤษ ครั้นเมื่อ ค.ศ. ๑๙๔๖ พรรคเลเบอร์ได้เป็นรัฐบาล จึงมีการเจรจากันขึ้น และตกลงกันที่จะให้อินเดียปกครองตนเอง

ท่านก็นับเป็นอัจฉริยบุคคลหาผู้เสมอเหมือนได้ยาก นโยบายของท่านคือ อยากระบายใจให้เอกราช อยากระบายใจให้เพื่อนร่วมชาติไม่ว่าเชื้อชาติใดมีความสุข อยากระบายใจให้มนุษยโลกมีความสุข ไม่ฆ่าฟันกัน แต่การที่จะลุล่วงประสงค์นี้ ต้องไม่ใช่กำลัง ท่านปฏิเสธความสุขทุกอย่าง ไม่ยอมใช้ของ แม้แต่เป็นของธรรมดาสำหรับชีวิต ท่านใช้ผ้าถุง ๒-๓ ผืน ฝืนกายตลอดชีวิตของท่านตั้งแต่เล็กกว่าความ ในชีวิตของท่าน ท่านถูกจำคุกหลายครั้งเพราะทำความดี ออกอาหาร ๑๕ ครั้งจนเกือบสิ้นชีวิต เพื่อเรียกร้องความร่วมมือให้ชาติ ไม่ดื่มสุรา ไม่สูบบุหรี่ แต่มหาบุรุษเช่นตัวอย่างนี้ ก็ยังถูกคนโกง คนบ้ายักขบฆ่าตาย

พูดถึงเรื่องการอ่านหนังสือ ข้าพเจ้าเคยไปรับราชการใน ๓ ประเทศด้วยกันคือ ญี่ปุ่น อังกฤษ และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน เท่าที่สังเกตประชาชนใน ๓ ประเทศนั้นนิยมการอ่านหนังสือมากกว่าเรามาก ที่สะดวกตาข้าพเจ้ามากที่สุดคือ ไม่ว่าในรถโดยสาร รถใต้ดิน รถไฟ ตามถนนหนทาง จะพบคนอ่านหนังสือแทบทั้งนั้น ตามร้านขายหนังสือก็แน่นไปหมด มีผู้เล่าว่า ที่ร้านขายหนังสือในถนนเซริงครอส กรุงลอนดอนร้านหนึ่ง มีชายคนหนึ่งจะโดยไม่มีเงินซื้อหรือเสียดายเงินก็ไม่ทราบทุกวัน ๆ เวลาบ่ายโมงจะมาที่ตู้หนังสือเก่ามุมร้าน แล้วก็หยิบหนังสือที่อ่านและขยี้ไว้ตั้งแต่วันก่อนแล้ว ก็ยื่นอ่านจนเกือบบ่าย ๒ โมงก็กินไว้ แล้วก็ไปทำงาน รุ่งขึ้นก็มาอ่านอีก อีกรายหนึ่งเป็นชายชราที่มีทรัพย์

มาก แต่ไม่ชอบจ่ายทรัพย์สิน ทุก ๆ ครั้งเดือนจะมาที่ร้านนี้ ก็นหยิบหนังสือไป ๒-๓ เล่ม แต่ไม่จ่ายทรัพย์สิน เจ้าของร้านคอยเฝ้าดูแล้วก็จกไว้ว่าหนังสืออะไรบ้างราคาเท่าใด แล้วก็ส่งบิลไปเก็บกับเลขานุการ ๆ จะรับส่งเช็คมาชำระทุกครั้ง ไม่ได้เถียง ถ้าท่านเป็นนักเลงหนังสือ ท่านจะรู้ว่าใจของนักหนังสือด้วยกันไม่ชอบให้ใครยืมหนังสือ เพราะเกรงผู้ยืมไม่คืน ไม่ใช่ตั้งใจจะโกง แต่บางทีก็ลืมบ้าง หรือเห็นเป็นหนังสือดีก็เก็บไว้ ถ้าข้าพเจ้าจำไม่ผิดดูเหมือนกวีนิพนธ์ฝรั่งเศสเรื่องนามชื่อ Anatole France วันหนึ่งมีผู้มาขอยืมหนังสือท่าน ๆ ปฏิเสธและกล่าวว่า ฉันให้เธอไม่ได้ เที่ยงไม่คืน ไปดูหนังสือในตู้ฉันเถอะ มีมากมายที่ฉันขอยืมมาและก็ยังไม่ได้คืนเจ้าของ

โดยสรุป ตามประสบการณ์ของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าเห็นว่า การอ่านหนังสือในยามว่างเป็นกิจกรรมอันหนึ่ง ซึ่งทำให้ชีวิตเราเพลิดเพลินจิตใจดี ได้ความรู้ในวิชาการทั้งหลาย และคิดประกอบแต่กุศลกรรม.

พิมพ์ครั้งแรกใน สังคมศาสตร์ปริทัศน์ มิถุนายน - สิงหาคม ๒๕๑๐

03/04/2566

An Interview On Buddhism

Between Mr. Rochlen of the "Voice of America" and **Prof. Direck Jayanama**, Thai Ambassador to the Federal Republic of Germany and Chairman of the Thai Delegation to the Eighteenth Session of the U.N. General Assembly, New York, on the 27th November, 1963.

Mr. D. Rochlen

Buddhism is an ancient philosophy and way of life. The world situation poses many complicated and confused problems for people everywhere.

Question 1: Mr. Ambassador, in your opinion, how can Buddhism meet the challenge brought on by such tremendous technical and social change?

Prof. Direck Jayanama

Buddhism can meet the challenge, because it is a doctrine of truth and facts based on justice. It is in accordance with modern science. Time does not allow us to discuss in details. The tendency of modern science is to corroborate the Buddha's Teachings, while none of the Buddhist principles has even yet been disproved. Day by day we hear of instances of such corroboration, doctrines such as the omnipresence of life, the impermanence of every form of matter and its resolution into terms of force, cause and effect as a Universal Law, and the effect of "Mind" on "Matter" are slowly being accepted as the mental stock in hand of every scientist. The Buddha expounded the general principles of the laws of mind as the basis of his teaching, while the scientists expounded the physical laws of modern science. The relation of the two, being that of object and reflection, is that he who studies can by analogy and

inference acquire a knowledge of the other, for both are based on an analysis of their respective phenomena, and in their conclusion they naturally agree that "Science" means "Knowledge", and the Buddha taught that knowledge of the Dharma must be acquired, as "Scientific" knowledge is acquired today, by analysis, experiment and reasoning, not by a blind belief in dogmas or an equally unreasoning "faith". In brief the Buddhist is a spiritual and mental scientist.

Mr. D. Röchlen

Question II: It has been stated that Buddhism is a more individual religion rather than a group religion. In other words it is a matter of individual involvement rather than just being a member of a large congregation. Could you comment on this?

Prof. Direck Jayanama

Buddhism is neither a religion in the sense in which that word is commonly understood, for it is not a system of faith and worship. Buddhism does not demand blind faith from its adherents. A Buddhist seeks refuge in the Buddha, because it was he who discovered the path of Deliverance. We do not seek refuge in the Buddha with the hope that He will save us. He said, we ourselves are directly responsible for our purification. Buddhism is a doctrine of truth. Buddhism cannot therefore strictly be called a religion, because it is neither a system of faith and worship, nor the outward act or form by which men indicate their recognition of the existence of a God or God's having power over men's own destiny, to whom obedience, service and honour are due. If by religion is meant a teaching which takes a view of life, that is more than superficial, a teaching which looks into life and not merely at it, a teaching which furnishes men with a guide to conduct that is in accord with this "inlook", a teaching which enables those who give its

heed to face life with fortitude and death, with serenity, or a system to get rid of the ills of life, then it is certainly a religion of religions, and yes, a more individual rather than a group religion.

Mr. D.Rochlen

Question III: Buddhism has been described by some as more of a philosophy than a religion, and therefore may sometime be misunderstood by those who are not familiar with its basic parcepts. Could you discuss this?

Prof. Direck Jayanama

You are already acquainted with the general principles of Buddhism, that is doing good, avoiding evil, purifying your mind, and following the Eightfold path.

Details of the Teachings are found in the Tripitaka, that is the Vinaya, Suttanta and the Abhidharma. This Dharma deals with truth and facts and is not concerned with theories and philosophies, which may be accepted as profound truth today, only to be thrown overboard tomorrow. His teaching accords with modern science. The Buddha taught that the Dharma is not merely to be preserved in books nor is it a subject to be studied from an historical or literary point of view. On the contrary it is to be learnt and put into practice in the course of one's daily life, for without practice one cannot appreciate the truth.

The Dharma is to be studied and more to be practised, and above all to be realized. Immediate realization is its ultimate goal. Buddhism therefore cannot strictly be called a mere philosophy.

Mr. D.Rochlen

Question IV: Some writers have recently attempted to draw the similarities between Buddhism and Communism alleging that Buddhism

is "pagan" and so is Communism. The inference being that because of these similarities, Buddhism is "passive" and therefore Buddhist countries may prove to be a "push over" for Communism. Thoughtful people who have any firsthand knowledge of Buddhism would disagree. Could you comment on this?

Prof. Direck Jayanama

I think it is only the Communist who take the advantage to draw the similarities. If we analyse Buddhism carefully, we shall find that it is totally different from Communism.

(1) Buddhism is religion of religions, and to a certain extent philosophy, as I have already said. It is also on excellent code of morals which is acceptable to all times and ages, and is much more than ordinary morality, while Communism is only an economic system couple with dictatorial forms of Government.

(2) Buddhism encourages men to seek the truth before one believes. The Communist way of life is dictatorship of the proletariat, pure and simple. The Buddha did not recognize dictatorship. Even in all the Sila or Morality, Precepts, which the Buddha taught, He did not command, but He suggested that it behaves mankind should not do that.

(3) Buddhism recognizes the right of mankind to think and to speak his own mind, while Communism is not so.

Aleksander Kaznacheer who defected from the Russian Embassy in Rangoon some years ago, said in his book. "Escape from the Embassy" as follows:

"Buddhism, a teaching I found to be the most human and appealing and which I think I was ready to accept wholeheartily, in spite of my strictly materialistic upbringing." I could enumerate more comparisons. As to the inference that Buddhism is passive and therefore Buddhist countries

may prove to be a “push over” for Communists, I think this inference signifies a misunderstanding. Buddhism teaches the wisdom of the Middle Way.

I shall relate for you the conversation between General Sinha and the Lord Buddha.

Sinha said: “I am a soldier, O Blessed One, and am supported by the King to wage his wars. Does the Tathagat declare that it is wrong to go to war for the protection of our homes, our wives, our children and our property? Does the Tathagat (Buddha) teach the doctrine of a complete self surrender, so that I should suffer the evil doer to do what he pleases and yield submissively to him who threatens to take by violence what is my own? Does the Tathagat maintain that all strife including such warfare as to wage for a righteous cause, should be forbidden?”

Lord Buddha replied: “The Tathagat teaches that all warfare in which man tries to slay his brother is lamentable, but He does not teach that those who go to war in a right cause, after having exhausted all means to preserve the peace, are blameworthy. He must be blamed who is the cause of war. The Tathagat teaches a complete surrender of self, but does not teach a surrender to those powers that are evil, be they men, gods or the elements of nature. Struggle must be, for all life is a struggle of some kind. But he that struggle should look to it, lest he struggle in the interest of self against truth and righteousness. Struggle then, O General, courageously and fight your battles vigorously, but be a soldier of truth, and the Tathagat will bless you.”

Mr. D.Rochlen

Question V : Death of President Kennedy. The world has been deeply shocked in this moment of terror and tragedy. The feeling of hopelessness and helplessness in the face of such an unexpected and

unjustified loss has shaken all of us. Is there a lesson that can be learnt from this? How would Buddhism console men in this hour of pain and fear?

Prof. Direck Jayanama

Yes, the death of the President had deeply shocked all of us in the Thai Delegation. As chairman of the Delegation I had at one issued a statement expressing our deepest sympathies with Mrs. Kennedy and her family, with the United States of America and the American people. We are stunned, shocked and horrified that such a great man, a champion of human freedom; a friend of all peoples in the world, a man who really dedicated his life for peace should be taken away in this manner. I know it has been a great shock, not to the American themselves, but the peoples of the world. But we cannot resign ourselves to a feeling of hopelessness and helplessness. This kind of thing did happen in the past. There has been great and good men who died in the same way as the President. Why this kind of base crime had been committed? The answer is very simple because the assasin had not been imbued with what the Lord taught: ignorance, greed, delusion, anger etc. If he is not ignorant, without greed and clear vision and follows the four sublime consciousness; that is loving kindness, pity, equanimity and sympathy, he would not certainly commit this heinous crime. Again I have to say that what happened is Karma. To your last question, in this hour of pain and fear, how would Buddhism console men, I have to quote the Lord Buddha again. The Lord said that, All that we are is the result of what we have thought, it is found on our thoughts, it is made up of our thoughts. If a man speaks or acts with an evil thought, pain follows him, as the wheel follows the foot of the ox that draws the carriage.

All that we are is the result of what we have thought, it is found on our thoughts, it is made up of our thoughts. If a man speaks and acts with a pure thought, happiness follows him, like a shadow that never leaves him.

03/04/2566

“He abused me, he beat me, he defeated me” – in those who harbour such thoughts, hatred will never cease.

“He abused me, he beat me, he defeated me, he robbed me” – in those who do not harbour such thoughts, hatred will cease. For hatred does not cease by hatred at any time, hatred ceases by love - this is an eternal law. The evil doer mourns in this world, and he mourns in the next. He mourns in both. He mourns and suffers when he sees the evil result of his own acts. The virtuous man delights in this world, and he delights in the next, he delights in both. He delights and rejoices when he sees the purity of his own work. The evil doer suffers in this world and he suffers in the next, he suffers in both. He suffers when he thinks of the evil he has done, he suffers even more when going on the evil path.

The virtuous man is happy in this world, and he is happy in the next, he is happy in both. He is happy when he thinks of the good he has done, he is still more happy when advancing on the good path.

Several years ago, a Thai Buddhist and one of my good friends wrote this :

Wisdom :

Meet life with open arms,
Take it as it comes to you,
Enjoy its many little charms,
Though your dreams may never come true.
And while you wander to and fro,
Ask not what Fate may give,
Be content to love and live
Seize -hold one moment, then let go,
Cause life is but a fleeting process,
Of give and take, of come and go,
Of joys untold, of sorrow,
Mixed with but little happiness.

Simple life :

We live and work and dream,
Each has little scheme,
Sometimes we rough, sometimes we cry,
And thus the days go by.
There are no stars which we could trust,
There is no guiding light,
And all we know is that we must,
Be good, Be right, Be just.

นักหนังสือพิมพ์กับการทูต

สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ได้จัดให้มีการประชุมทางวิชาการ เมื่อวันที่ ๒๓ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๘ โดยเชิญศาสตราจารย์ คีเรก ชัยนาม อดีตเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงบอนน์มาพูดเรื่อง “นักหนังสือพิมพ์กับการทูต” ที่ห้องประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยได้รับความร่วมมือด้วยดีจากคณะวารสารศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยนั้น มีปรากฏดังต่อไปนี้

ท่านนายกสมาคม ฯ และท่านผู้มเกียรตทั้งหลาย

ข้าพเจ้าขอขอบคุณสมาคมนักหนังสือพิมพ์และคณะวารสารศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นอย่างมาก ที่ให้เกียรติขอให้ข้าพเจ้ามาพูดเรื่องหนังสือพิมพ์กับการทูตกับท่านทั้งหลายในวันนี้ ข้าพเจ้ายอมรับสารภาพว่าข้าพเจ้ารู้เรื่องการทูตแต่เรื่องหนังสือพิมพ์ข้าพเจ้าแทบไม่มีความรู้เลย แต่ท่านนายกสมาคม ฯ และคุณเสฐียร พันธรั้งฯ ซึ่งรักใคร่ชอบพอกันมาช้านาน ยินยอมขอให้มาพูดให้ได้ข้าพเจ้าก็ไม่ทราบจะปฏิบัติอย่างไร

ท่านทั้งหลายคงเคยได้ยินคำกล่าวที่ว่าหนังสือพิมพ์คือ ฐานันดรที่ ๔ แล้ว (The Fourth Estate) แต่อาจยังไม่ทราบว่าใครเป็นผู้ชานาน

นาม ผู้ชื่อนานนามคือพระเจ้าโนโปเลียนที่ ๑ เมื่อพระเจ้าโนโปเลียนขึ้น
เสวยราชย์ในฝรั่งเศสนั้นเป็นเวลาต่อเนื่องกับปฏิวัติฝรั่งเศส ซึ่งใน
สมัยก่อนปฏิวัตินั้น ประชาชนฝรั่งเศสแบ่งออกเป็น ๓ ฐานันดร

ฐานันดรที่หนึ่งกับฐานันดรที่สอง คือฐานันดรประเภทมีเอกสิทธิ์
ฐานันดรที่หนึ่งได้แก่พวกนักพรต พวกนี้มีสิทธิเก็บภาษีมาบำรุงวัดได้
เอง ทำผิดไม่ต้องขึ้นศาลยุติธรรม แต่ขึ้นศาลทางศาสนา ไม่ต้องเสีย
ภาษีอากร ฐานันดรที่สองได้แก่พวกขุนนาง พวกนี้เก็บภาษีจากราษฎร
ได้ และผูกขาดในการรับตำแหน่งหน้าที่ราชการทั้งทหารและพลเรือน
ไม่ต้องเสียภาษีอากร ฐานันดรที่สามเป็นฐานันดรที่ไม่ได้เอกสิทธิ์
ได้แก่ราษฎรทั่วไป พวกนี้ต้องเสียภาษีเต็มที และไม่มีสิทธิฐาน
มนุษย์ชนอย่างใด ผลก็คือเกิดปฏิวัติฝรั่งเศสดังที่เราทราบแล้ว

โนโปเลียนนั้น รบยุโรปชนะทุกแห่ง แต่ภายหลังโนโปเลียนแพ้เพราะ
ถูกชาติใหญ่ เช่น อังกฤษ รัสเซีย ปรัสเซีย ออสเตรียและ สวีเดน
รวมปราบ ไม่เพียงการรบในสนามรบเท่านั้น ฝ่ายสัมพันธมิตรยังใช้
หนังสือพิมพ์เป็นเครื่องมือเร้าใจให้ชาติในยุโรปเห็นภัยจากโนโปเลียน
จึงมาช่วยกันปราบ ซึ่งได้ผลมาก โนโปเลียนเองตระหนักในกำลังของ
หนังสือพิมพ์ดีจึงได้ชื่อนานนามว่าเป็นฐานันดรที่ ๔ ซึ่งจะต้องยกย่องและ

อาจกล่าวได้ว่า ตั้งแต่สงครามโปเลียนครั้งนั้นเป็นต้นมา กระทรวงการต่างประเทศและกระทรวงกลาโหมของชาติต่าง ๆ ในยุโรปได้เอาหนังสือพิมพ์เข้ามาเป็นกำลังช่วยในยามสันติและยามสงคราม

อย่างไรก็ดี หนังสือพิมพ์เริ่มช่วยการทูตอย่างจริงจังก็ในราวปี พ.ศ. ๒๓๙๙ (ค.ศ. ๑๘๕๖) คาแวร์ร์ นายกรัฐมนตรีแห่งรัฐซาร์ดิเนีย ซึ่งมีความปรียาสามารถรวมรัฐต่าง ๆ ในอิตาลี เป็นราชอาณาจักรอิตาลี เป็นนักการทูตคนแรกก็ว่าได้ที่มองเห็นว่าหนังสือพิมพ์จะช่วยการทูตได้อย่างดี คาแวร์ร์เริ่มเชิญนักหนังสือพิมพ์ไปพบเป็นส่วนตัวทีละคนและเล่าข้อเท็จจริงบางอย่างให้ฟัง มากบ้างน้อยมาก แล้วแต่คาแวร์ร์จะพิจารณาเห็นว่ามีความสำคัญสูงต่ำเพียงใด

นักหนังสือพิมพ์ที่คาแวร์ร์เชิญไปพบไม่เพียงชาวอิตาลีแต่รวมทั้งต่างก้าวก้วย มีผู้อธิบายว่าการทูตโดยใช้หนังสือพิมพ์นี้แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ประเภทแรกคือ รับฟังคำสั่งทุกอย่าง แต่ก็ไม่ทุกรายไป เพราะบางราย ถึงแม้จะรับคำสั่งตอบแทน แต่ก็มีอิสระที่จะพิจารณาว่าควรจะลงให้หรือไม่ ทั้งนี้หมายถึงหนังสือพิมพ์อิสระไม่ใช่หนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นปากเสียงของรัฐบาลหรือหนังสือพิมพ์ราชการโดยแท้ ประเภท ๒ คือ หนังสือพิมพ์ซึ่งมีเข็มอิสระโดยแท้ คือพิจารณาตามความนึกเห็นตน แต่ก็มีควมรับผิดชอบมาก ต้องรอบรู้เหตุการณ์ของโลกเป็นอย่างดี มิฉะนั้นก็เสียหายแก่ชาติบ้านเมือง

หนังสือพิมพ์ประเภทหลังนี้ ที่มีชื่อเสียงในอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และเยอรมันตะวันตกก็คือ หนังสือพิมพ์ไทมส์ (Times) ของอังกฤษ ซึ่งยังมีผู้เข้าใจผิดเป็นอันมากกว่า หนังสือพิมพ์ไทมส์เป็นของราชการ อังกฤษ ความจริงเปล่า แต่เป็นหนังสือพิมพ์ที่หลักฐานและ อิศระจริง ๆ

ในสหรัฐอเมริกา หนังสือพิมพ์ที่ข้าพเจ้าเห็นว่าอิสระและดีที่สุด เพราะลงข้อความถูกต้องคือ New York Times หนังสือพิมพ์ นิวยอร์กไทมส์ มีอิทธิพลสูงใจประชาชนอเมริกันมาก และไม่เฉพาะใน สหรัฐอเมริกาแต่ทั่วโลกด้วย ในเยอรมันตะวันตกก็มี ๒-๓ ฉบับ ที่มีชื่อเสียงคือ Die Welt Die Zeit และ Franfurter Allgemeine แต่ หนังสือพิมพ์เยอรมันที่มีชื่อเสียงว่าไม่กลัวใคร และประกาศสนับสนุน หลักประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการที่สุดคือหนังสือพิมพ์ Franfurter Rundshav หนังสือพิมพ์ที่ชอบคุยเขี่ยเรื่องซึ่งผู้เกี่ยวข้องไม่ชอบให้เขี่ย ออกมาก็คือ หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ชื่อ Spiegel

เรื่องมีว่า เมื่อ ๒-๓ ปีมานี้ได้คุยเขี่ยเรื่องหนึ่ง แต่เรื่องนี้จะจริง หรือไม่จริงไม่ขอยืนยัน คือ สเตราส์ รัฐมนตรีกลาโหมเยอรมันผู้หนึ่ง ได้รับมอบหมายจากองค์การ NATO ให้ควบคุมดำเนินงานสร้าง อาคาร นักหนังสือพิมพ์ได้คุยเขี่ยเอาเรื่องหลังฉากการก่อสร้างขึ้นมา พูดยุอย่างมาก ท่านรัฐมนตรีผู้นี้ ก็กล่าวรุนแรงต่อนักหนังสือพิมพ์ไว้

มากเหมือนกัน เมื่อนักหนังสือพิมพ์ออกไปตากอากาศอยู่ที่สเปน
ท่านรัฐมนตรีกลาโหมผู้ซึ่งส่งทูตทหารของตนที่ไปอยู่ในสเปนเจรจากับรัฐบาลสเปนขออนุญาตไปจับตัวมา ดังนั้นจึงถูกหนังสือพิมพ์คุย
เขี่ยเอาอีกและมีการไต่สวน ในที่สุดรัฐมนตรีผู้นั้น ก็ต้องออกจาก
ตำแหน่ง

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ นี้เนื่องจากมีนักหนังสือพิมพ์มีชื่อเสียงในการต่างประเทศขึ้นมาหลายคน ทั้งในอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน และสหรัฐอเมริกา จึงมีผู้ยกย่องว่า มีฐานะเท่ากับนักการทูต และบางครั้งก็เรียกกันว่า “Colleagues” หรือเพื่อนร่วมงาน ซึ่งคำนี้โดยปกตินักการทูตเรียกซึ่งกันและกัน ซึ่งความจริงถูกต้อง เพราะอาชีพการทูตกับอาชีพนักหนังสือพิมพ์ ก็เกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

นักการทูตต้องพยายามสืบข่าว แล้วรายงานความคิดเห็นให้รัฐบาลของตนทราบ นักหนังสือพิมพ์ต้องพยายามหาข่าว แล้วมาลงพร้อมทั้งวิจารณ์ให้ประชาชนอ่าน นักการทูตต้องพยายามปฏิบัติตน และเจรจาให้รัฐบาลของประเทศที่ตนไปประจำอยู่ เห็นอกเห็นใจประเทศของตน ตลอดจนเรียกความรักนับถือจากประชาชนในประเทศนั้น นักหนังสือพิมพ์ก็มีหน้าที่คล้าย ๆ กันคือ เขียนเรื่องต่างประเทศ เพื่อจูงใจให้ต่างประเทศนิยมชมชอบประเทศของตน

อย่างไรก็ดี ในการแสวงหาข่าวการเมืองระหว่างประเทศนั้น นักการทูต ได้เปรียบนักหนังสือพิมพ์เพราะสืบได้หลายทาง เช่น ทางกระทรวงการต่างประเทศของประเทศที่ตนประจำอยู่ จากวงกรอื่น ๆ ของรัฐบาล โดยทางสังสรรค์ และเฉพาะอย่างยิ่งจากพวกนักการทูตด้วยกัน ซึ่งโดยปกติรู้อะไรมากก็เล่าสู่กันฟังเป็นประจำ

มีอยู่เรื่องหนึ่งที่ข้าพเจ้าพบด้วยตนเองคือ เอกอัครราชทูตประเทศหนึ่ง ได้เล่าให้ฟังว่าความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของท่านกับประเทศหนึ่งกำลังยุ่งยาก ก็ไปขอความเห็นนอกเหนือใจกับทูตประเทศนั้น หลังจากเล่าให้ฟังแล้วก็ถามว่า มีความเห็นเป็นยังไง ท่านทูตผู้นั้นกลับตอบแบบการทูตว่า ที่คุณคุยนั้นผมไม่รู้เรื่อง (ที่จริงท่านทูตนั้นก็รู้ภาษาอังกฤษดี)

ส่วนนักหนังสือพิมพ์มักได้ข่าวจากกำแพงการณของทางราชการหรือกระทรวงการต่างประเทศ หรือในงานรับรอง หรือจากการสัมภาษณ์กับรัฐมนตรี และข้าราชการผู้ใหญ่ซึ่งก็ไม่บ่อยนัก ในเยอรมันตะวันตกอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งมีฐานะเป็นปลัดกระทรวงในสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ให้ข่าวและสัมภาษณ์การต่างประเทศทุกวัน โดยมีนักหนังสือพิมพ์ทั้งเยอรมันและต่างก้าวไปฟังร่วมร้อย พวกนี้เมื่อกลับจากฟังด้อยแถลงและสัมภาษณ์แล้วโดยปกติก็กลับ รีบส่งข่าวไปยังหนังสือพิมพ์ของตนแล้วก็ไปชุมนุมกันที่สมาคมนักหนังสือพิมพ์

ปริกษาวิจารณ์ เท่าที่ข้าพเจ้าทราบ นักหนังสือพิมพ์ต่างประเทศบางฉบับที่มีสัญชาติต่างประเทศ เมื่อมีเรื่องสำคัญ ๆ มักรีบไปรายงานทูตของตน อย่างไรก็ตาม เจ้าชายบิสมาร์ก นายกรัฐมนตรีของเยอรมันเมื่อเกือบ ๑๐๐ ปีมานี้ ได้ยกย่องหนังสือพิมพ์มาก ว่าท่านทราบข่าวการเมืองระหว่างประเทศจากหนังสือพิมพ์มากกว่ารายงานของทูต แต่บิสมาร์กก็เตือนว่า ในการอ่านข่าวการเมืองระหว่างประเทศจากหนังสือพิมพ์นั้น จำต้องรู้ตัวว่าหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ๆ ใครเป็นเจ้าของมีเข็มขัดยักกลาง ขวาวอย่างใด และบิสมาร์กนั่นเองเป็นผู้ใช้หนังสือพิมพ์ช่วย ให้ฝรั่งเศสกลายเป็นผู้รุกรานประกาศสงครามกับเยอรมันเมื่อ ค.ศ. ๑๘๗๐

^{๒๗๘} ผู้ศึกษาประวัติศาสตร์ทางการทูต คงเคยได้ยินเรื่องนี้แล้ว แต่คงมีอีกหลายท่านที่ยังไม่ได้ยิน คือ ปี พ.ศ. ๒๔๑๓ (ค.ศ. ๑๘๗๐) เจ้าชายบิสมาร์ก นายกรัฐมนตรีแห่งรัฐปรัสเซีย เติมนโยบายจระรวมรัฐทั้งหมดของเยอรมันให้เป็นจักรวรรดิประเทศเดียว โดยให้กษัตริย์ปรัสเซียของบิสมาร์กเป็นจักรพรรดิของจักรวรรดิ ขณะนั้น Germany ยังมีได้รวมกัน มีรัฐปรัสเซียเป็นหัวหน้า บิสมาร์กได้ดำเนินการโดย

๑. รุกรานเดนมาร์กและชเนะ

๒. โดยที่ Austria-Hungary เป็นหัวหน้าของรัฐเยอรมัน บิสมาร์กจึงหาทางทำลายเสียก่อนแล้วก็ได้สำเร็จ แต่พระเจ้านโปเลียนที่ ๓

แห่งฝรั่งเศสชักชวน บิสมาร์กจึงหาวิธีกำจัดฝรั่งเศส โดยโยนความผิด
ไปให้ฝรั่งเศส ฝรั่งเศสต่างหากที่เป็นผู้รุกราน

แต่พระเจ้านโปเลียนที่ ๓ ของฝรั่งเศสคอยชักชวน เวลานั้น
บิสมาร์กทราบดีว่า ถ้ารบกันฝ่ายบิสมาร์กต้องชนะเพราะบิสมาร์กมี
พวกมาก คือมีรัฐเยอรมันทั้งหมดหนุนหลัง แต่ถ้าเยอรมันประกาศ
สงครามกับฝรั่งเศส ก็จะถูกหาว่าเป็นฝ่ายรุกรานต้องคิดหาวิธียั่วให้
ฝรั่งเศสประกาศสงคราม โลกจะได้เห็นว่าเยอรมันต้องรบป้องกันตัว

เหตุใกล้ซิกซึ่งเกิดขึ้นเป็นเหตุให้บิสมาร์กถือโอกาสนี้ ความจริง
เป็นเรื่องเล็กน้อย บังเอิญในขณะนั้น ราชบัลลังก์สเปนว่างลง
รัฐบาลสเปนจึงเสนอต่อกษัตริย์รัฐปรัสเซียของบิสมาร์ก ในฐานะ
เป็นประมุขของราชวงศ์โฮเฮนซอลเลิร์น เพื่อขออนุมัติที่จะเชิญ
เจ้าชายเลโอโปลด์ ซึ่งเป็นพระญาติมาเป็นกษัตริย์สเปน

เมื่อข่าวนี้รั่วไปถึงนโปเลียนที่ ๓ ทรงสั่งให้ทูตไปกักกันทันทีเพราะ
เกรงปรัสเซียจะมีอิทธิพลมากขึ้น และล้อมวงฝรั่งเศส พระราชาของ
ปรัสเซีย โดยไม่ได้ปรึกษาบิสมาร์ก ทรงตอบไม่ซัดซ้อง และสั่งห้าม
ไม่ให้เจ้าชายเลโอโปลด์ทรงรับคำเชิญ ทั้งนี้เพราะเกรงว่าฝรั่งเศสจะ
หาเรื่อง พระราชวินิจฉัยของพระราชาในเรื่องนี้ ทำให้บิสมาร์ก
นายกรัฐมนตรีไม่พอใจมาก เพราะเห็นว่า เป็นโอกาสแล้วที่จะให้
ฝรั่งเศสทำสงคราม แล้วปรัสเซียก็จะสามารถรวมรัฐเยอรมันทั้งหมด

03/04/2566

รบฝรั่งเศส และประกาศสร้างจักรวรรดิเยอรมันได้ บิสมาร์กจึงคิดจะ
ลาออก

ทางนโปเลียนนั้น พอเห็นกษัตริย์ปรัสเซียยอมก้ทรงตีพระทัย ทรง
สั่งให้ทูตฝรั่งเศสไปเฝ้าถวายบันทึก ลำดับอีกว่า ในกาลต่อไปถ้า
รัฐบาลสเปนยอมมาอีก ก็อย่าให้เจ้าชายเลโอโปลด์รับเป็นอันขาด คราว
นี้ พระราชาปรัสเซียทรงตอบบัตันที่ว่าจะให้พระองค์ให้คำมั่นสำหรับ
เหตุการณ์ข้างหน้าอย่างไรได้ ในขณะที่เดียวกันมีพระราชโอรสเลขถึง
บิสมาร์ก ทรงเล่าเรื่องไปให้ฟังและทรงอนุมัติให้บิสมาร์กเผยข่าวนี้
ให้ประชาชนทราบได้ บิสมาร์กเขียนไว้ในบันทึกความจำของท่านว่า
ถ้าวันที่ได้รับพระราชโอรสเลขนั้น บิสมาร์กกำลังเชิญรัฐมนตรีกลาโหม
และเสนาธิการทหารบกมารับประทานอาหารด้วย และแจ้งให้ท่าน
ทั้งสองทราบว่า ตัดสินใจลาออก นายทหารทั้งสองไม่เห็นด้วยและ
ติเตียนว่าเป็นการเห็นแก่ตัว ถือว่าเป็นนักการเมืองก็ลาออกง่าย
นายทหารทั้งสองก็ใคร่จะออกเหมือนกัน แต่เป็นทหารจะทำเช่นนั้น
ไม่ได้

บิสมาร์กคิดว่าไม่ใช่เห็นแก่ตัว แต่ท่านเป็นนักการเมืองก็ต้องการ
รักษาเกียรติ เพราะเมื่อไม่เห็นด้วยก็ไม่ควรอยู่ต่อไป ระหว่างโต้เถียง
กันอยู่นั้นเอง มีผู้นำพระราชโอรสเลขมาขึ้น บิสมาร์กอ่านแล้วก็สั่งให้
นายพลทั้งสองอ่าน ท่านทั้งสองหน้าสลดลงอีกทันใดนั้น บิสมาร์ก

กล่าวขึ้นว่า พระราชโอรสเลขนี้ทรงอนุญาตให้แจ้งแก่หนังสือพิมพ์ด้วย
จะนั้นขอทราบจากฟอนมवलเกเสนาธิการทหารบกว่า สมมุติปรัสเซีย
จะต้องเข้าสงคราม ทางทหารจะใช้เวลาสักเท่าใดเพื่อเตรียมพร้อม
ฟอนมवलเกตอบว่า ถ้าจะรบแล้วไม่ควรรื้อรอ พร้อมเสมอ และขอให้
รับดำเนินการ

บิสมาร์กจึงเรียงถ้อยคำในโทรเลขเสียใหม่ ความว่า ตามที่ทราบกัน
อยู่แล้วว่ารัฐบาลสเปนได้แจ้งให้รัฐบาลฝรั่งเศสทราบ แม้ว่าสมาชิกร
แห่งราชวงศ์โฮเซนซอลเลิร์น ได้สละสิทธิในราชบัลลังก์สเปนแล้ว
แต่ต่อมาทูตฝรั่งเศสได้ขอเฝ้าพระราชอาอีก เพื่อขออนุมัติรายงานไปยัง
รัฐบาลฝรั่งเศสว่า พระราชาทรงยอมผูกพันพระองค์ ว่าต่อไป
ในภายหน้า ก็จะไม่ทรงอนุมัติให้สมาชิกรในพระราชวงศ์ของพระองค์
รับราชบัลลังก์สเปนอีก เมื่อถูกเรียกร้องเช่นนี้ พระราชาจึงตัดสิน
พระทัยไม่ให้ทูตฝรั่งเศสเข้าเฝ้าอีก ความจริงนั้น พระราชาได้ให้ทูต
ฝรั่งเศสเข้าเฝ้าแล้วและได้ทรงตอบไปแล้ว และเพียงทรงสั่งราชเลขา
นุกรไว้ว่า เรื่องนี้ ต่อไปทูตฝรั่งเศสไม่ต้องเข้าเฝ้าเพราะไม่มีอะไรที่
จะทรงแจ้งให้ทราบ

บิสมาร์กอ่านข้อความที่แปลงไปใหม่ให้นายพลทั้งสองฟัง ทั้งสอง
ท่านเห็นพ้องด้วย เพราะไม่ได้คัดทอนรุนแรงอย่างใด แต่เมื่ออ่าน
แล้ว เป็นได้ความว่าฝรั่งเศสถูกสบประมาท ผลก็เป็นไปตามความ

ประสงค์ของบิสมาร์ก คือพอหนังสือพิมพ์ลง พระเจ้านโปเลียนที่ ๓ ก็ประชุมคณะรัฐมนตรีและประกาศสงครามกับปรัสเซียทันที รัฐอื่นในเยอรมันทั้งหมด ก็ประกาศร่วมกับปรัสเซีย ผลก็คือฝรั่งเศสแพ้ และบิสมาร์กได้นำกษัตริย์ปรัสเซียไปทำพิธีบรมราชาภิเษก เป็นจักรพรรดิแห่งจักรวรรดิเยอรมันในพระราชวังแวร์ซายส์

แต่ในเรื่องการเขียนข่าวต่างประเทศ เพื่อให้มีอิทธิพลจูงใจสาธารณชน ในต่างประเทศนั้นนักหนังสือพิมพ์อยู่ในฐานะดีกว่านักการทูต ทั้งนี้เพราะนักหนังสือพิมพ์มีอิสระมากกว่านักการทูต ซึ่งเป็นข้าราชการและต้องปฏิบัติภายในขอบเขตของคำสั่ง

นักการทูตไม่อาจวิพากษ์วิจารณ์นโยบายของรัฐบาลต่างประเทศซึ่งเป็นมิตรกับประเทศของตนได้โดยเปิดเผย และนักการทูตต้องระลึกลอยุ่เสมอว่า สุนทรพจน์หรือถ้อยคำที่ตนแสดงออกมาในสังคมอื่นใด อาจจะมีผู้เก็บไปเล่าหรือระบายเกินความจริง แต่นักหนังสือพิมพ์อยู่ในฐานะดีกว่า คือเขียนวิจารณ์อย่างไรก็ได้ โดยไม่ต้องหวาดเกรงว่ารัฐบาลของตนนั้นจะมาทำโทษอย่างไร

ที่ว่านี้หมายถึงเฉพาะประเทศประชาธิปไตย เพราะประเทศที่ปกครองระบอบคอมมิวนิสต์หรือเผด็จการ หนังสือพิมพ์ก็จะต้องถูกเก็บทันทีจริงอยู่ในการสนทนาส่วนตัว นักการทูตมีฝีมือ สามารถจูงใจผู้ร่วมสนทนาได้มาก แต่ต้องระลึกว่า นักการทูตสังสรรค์ในวงแคบกว่า

นักหนังสือพิมพ์ นักการทูตเคลื่อนไหวพบปะส่วนมากในวงราชการ และในวงคณะทูตด้วยกัน แต่บทความซึ่งนักหนังสือพิมพ์เขียนนั้น อ่านโดยทั่วไปไม่เพียงผู้คงแก่เรียน แต่รวมทั้งประชาชนทั่ว ๆ ไป และบุคคลเหล่านี้แหละ ที่จะเป็นผู้สร้างนโยบายการต่างประเทศ

ที่ว่าอิสระของหนังสือพิมพ์นั้นย่อมอยู่ภายใต้เงื่อนไข เพราะโดยปกติบรรณาธิการมักจะไม่ใช่เจ้าของ เจ้าของอาจเป็นเศรษฐี นักธุรกิจหรือบริษัทจำกัด หรือองค์การซึ่งมีอิทธิพล หรือนักการเมืองก็ได้ ฉะนั้น อิสระในที่นี้จึงหมายความว่าไม่ต้องฟังเสียงรัฐบาล แต่จะต้องฟังเสียงเจ้าของ ในเมืองของเราเท่าที่ไต่ถามมาก็มีบ่อย ที่บรรณาธิการยึดหลักอิสระไม่ยอมฟังเสียงเจ้าของ และในที่สุดก็ลาออกบ่อย ๆ

ในระหว่างสงครามรัสเซีย—ญี่ปุ่น ปี ค.ศ. ๑๙๐๕ เพื่อให้ประชาชนฝรั่งเศสเห็นอกเห็นใจ รัสเซียทุ่มเงินให้หนังสือพิมพ์ในกรุงปารีสมากมาย ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๑๐ ถึง ๑๙๑๗ รัสเซียสมัยพระเจ้าซาร์ ก็ยังคงทุ่มเทเงินให้หนังสือพิมพ์ฝรั่งเศส พระเจ้าไกเซอร์ถึงกับมีพระราชหัตถเลขาทูลพระเจ้าซาร์เตือนว่า วิธีนี้ อาจจะก่อสงครามได้ อย่างไรก็ดี ตามประวัติผู้ใช้หนังสือพิมพ์เป็นเครื่องมือการทูตมากที่สุด คือ เจ้าชายบิสมาร์กถึงกับเขียนบทความการต่างประเทศ ลงในหนังสือพิมพ์เป็นประจำ และมีนักหนังสือพิมพ์ที่ไว้วางใจเข้าพบทุกวัน

ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ ทั้งสองฝ่ายคือฝ่ายสหประเทศ กับ ฝ่ายอักษะต่างใช้หนังสือพิมพ์เป็นเครื่องมือการทูตเต็มที่ เพื่อให้โลก เห็นอกเห็นใจฝ่ายตน

ในประเทศประชาธิปไตยนั้น ต่างกับประเทศคอมมิวนิสต์และ เผด็จการ ซึ่งรัฐบาลดำเนินการตามชอบใจ ไม่ต้องฟังเสียงราษฎร และราษฎรก็ไม่มีเสียงอยู่แล้ว แต่สำหรับประเทศประชาธิปไตยนั้น ราษฎรมีเสียงมาก ฉะนั้นประเทศเหล่านี้ เช่น สหรัฐอเมริกาและ อังกฤษ เป็นต้น จึงพยายามอย่างยิ่งที่จะชี้แจงจุดมิตมหาชน หรือ สาธารณมติให้คล้อยตามนโยบาย เพราะเมื่อคล้อยตามแล้ว ราษฎรก็ หันมาสนับสนุน เมื่อสนับสนุนแล้ว รัฐบาลพูดกับต่างประเทศก็มี น้ำหนัก ต่างประเทศก็เกรงใจ เพราะรู้ว่ารัฐบาลต่างประเทศนั้น ๆ ราษฎรสนับสนุนเป็นปีกแผ่น

เคยมีหลายเรื่องซึ่งสหภาพโซเวียตย่นกับสหรัฐอเมริกา ในประเด็น บางเรื่อง เช่น กรณีสหภาพโซเวียตไปตั้งฐานทัพอากาศชนิดซีปนาวูช ระยะปานกลาง สามารถยิงได้ ๑,๐๐๐ ไมล์ ซึ่งสามารถยิงถูกลอยขิงต้น คลองปานามา เคปคานาเวรอลและเมืองอื่น ๆ ในภาคตะวันออก เฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกา และกำลังตั้งฐานทัพอากาศชนิดซีปนาวูชชนิดยิง ได้ ๑,๘๐๐ ไมล์ รวมความว่า ถ้าตั้งเสร็จครบถ้วน จะสามารถทำลาย สหรัฐอเมริกาได้ทั้งประเทศ

ปัญหา^๕ เป็นปัญหาเป็นตายของสหรัฐอเมริกา ถ้าอยู่เฉย ๆ
สหรัฐอเมริกาก็จะต้องยอมจำนนต่อสหภาพโซเวียตในไม่ช้า^๕ เพราะ
ถ้าสหรัฐอเมริกาถือตั้งไม่ยอมสหภาพโซเวียตก็จะทำลายสหรัฐอเมริกา
ภายใน ๒-๓ นาที เพราะมาตั้งอาวุธอยู่แล้วที่คิวบาซึ่งห่างเพียงไม่ถึง
๑๐๐ ไมล์ อดีตประธานาธิบดีเคนเนดีจึงประกาศทางวิทยุกระจายเสียง
ในคืนวันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ (ค.ศ. ๑๙๖๒) เรือบรรทุก
ของชาติใด ๆ จะเดินทางไปสู่คิวบา กองทัพสหรัฐอเมริกาจะขอตรวจ
ค้นก่อนถ้าขัดขืนก็จะใช้กำลัง และเริ่มตรวจค้นในเวลา ๒ ยามคืนวันที่
๒๒ ตุลาคม เป็นค้นไป ปรากฏว่าเรือสหภาพโซเวียตทุกลำซึ่งแล่น
ตรงมาเกาะคิวบา พอเข้าเขตที่กองทัพเรืออเมริกาเรียงรายอยู่บน
หัวเรือกลับทุกลำ ในขณะที่ทั่วโลกกำลังใจเต้นระทึกว่าสงคราม
ปรมาณูจะเกิดขึ้นหรือไม่

การที่เคนเนดีมีความสำเร็จครั้งนั้นก็เพราะสร้างสาธารณเมตติไว้ก่อน
แล้วว่าถ้าถึงขั้นเป็นตายสหรัฐอเมริกาจะต้องเสีย และรัสเซียก็คง
ทราบดีว่าราษฎรอเมริกันทั้ง ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ยินยอมหนุนหลัง
เคนเนดีในปัญหา^๕

ในเรื่องจะชักชวนให้ราษฎรเห็นดีสนับสนุน^๕ ไม่เพียงเริ่มทำใน
สมัยปัจจุบันแม้ในสมัย ๒๐๐ ปีที่ผ่านมา^๕ ก็ทำกัน คางคินาสริเซอร์ลีเออ
นายกรัฐมนตรีนครของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๓ ก็เขียนไว้ว่า นโยบายต่าง

ประเทศจะสำเร็จได้ ต้องพยายามให้ราษฎรสนับสนุน อย่างไรก็ตามก็
ทั้งนี้ไม่แปลว่าปล่อยให้ราษฎรนำก่อน นายคัลเลสอติค รัฐมนตรี
ต่างประเทศอเมริกาที่ล่องลับไปแล้ว ผู้ตำริเริ่มตั้งซีโต้กล่าวว่่า ท่าน
เชื่อว่า การนำนโยบายต่างประเทศนั้น เป็นหน้าที่ของประธานาธิบดี
และรัฐมนตรีต่างประเทศร่วมกัน ไม่ใช่เดินตามประชาชน แต่ในขณะ
เดียวกัน เมื่อนำแล้วต้องทำทุกทางให้ประชาชนส่วนมากเห็นดีเห็น
ชอบด้วย และในการนี้ นักหนังสือพิมพ์จะมีส่วนสำคัญที่สุด

เท่าที่ข้าพเจ้าได้สังเกตการณ์ ให้นักหนังสือพิมพ์เข้าใจนโยบายต่าง
ประเทศและช่วยเป็นเครื่องมือรัฐบาลนั้น ทำหลายวิธีด้วยกัน เช่น
ในเยอรมันตะวันตก นายกรัฐมนตรีให้สัมภาษณ์บางครั้งบางคราวแต่
ไม่บ่อยนัก รัฐมนตรีต่างประเทศก็เช่นเดียวกัน ทั้งสองท่านนี้ มักถือ
โอกาสแถลงในสภาราษฎร ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ และให้ข่าวประจำ
ทุกวัน คืออธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ และมีองค์การชื่อว่า German
Press Agency เป็นผู้จำหน่ายข่าวเยอรมันและข่าวทั่วโลกให้หนังสือ
พิมพ์ สำหรับอังกฤษนั้น ถือหลักประชาธิปไตยจัด ก็จะแถลงเรื่อง
การต่างประเทศเป็นทางการ นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต่างประเทศ
ไปแถลงในสภาสามัญ แต่ก็มีบางคราวให้โฆษกกระทรวงการต่าง
ประเทศออกคำแถลง

แต่ที่ข้าพเจ้าเห็นว่าได้ผลมาก คือวิธีของสหรัฐอเมริกา อเมริกา
ทำดังนี้ คือ

๑. ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา เป็นนายกรัฐมนตรีด้วยโดย
ตำแหน่ง คำแถลงด้วยวาจาของท่านจึงเป็นด้อยแถลงที่สำคัญที่สุดใน
ประเทศ ประธานาธิบดีพบ ให้สัมภาษณ์แก่หนังสือพิมพ์อย่างน้อย
สัปดาห์ละ ๑ ครั้ง บางคราวก็ ๒ ครั้ง โดยปกตินำคำแถลง - พิมพ์
เสร็จมาแจกแล้วก็ให้หนังสือพิมพ์ตั้งคำถาม บางคราวประธานาธิบดี
ก็ปฏิเสธไม่ตอบโดยให้เหตุผลว่า ผู้สัมภาษณ์อาจไม่เข้าใจเรื่องต้นลึก
หนาบาง แล้วไปลงกลาดเกลื่อน จะเสียหายมาก หรือกลับจะไปทำ
ให้ด้อยแถลงที่แจกไปคลุมเครือ

นอกจากสัมภาษณ์ประจำสัปดาห์แล้ว ยังมีการไปปราศรัยตาม
มหาวิทยาลัย องค์กรต่าง ๆ ปราศรัยทางวิทยุกระจายเสียง ปราศรัย
ทางโทรทัศน์ เท่าที่ทราบ ประธานาธิบดีเคนเนดีและจอห์นสัน ได้ถือ
โอกาสเต็มทีติดต่อกับประชาชน โดยวิธีดังกล่าวทุกวิธี

๒. รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศอเมริกัน ก็ใช้วิธีปล่อยข่าวค่าน
นโยบายต่างประเทศทางหนังสือพิมพ์มากเหมือนกัน แต่รัฐมนตรีบาง
ท่านก็ไม่ชอบเช่นคัลเลส แม้กระนั้นก็คัลเลสก็เคยกล่าวไว้ว่า ท่านเห็น
ว่าการให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ เป็นโอกาสดีที่สุดที่จะได้ระบายความ
วิตกกังวลบ้านเมืองให้เพื่อนร่วมชาติเข้าใจ และสนับสนุน

อนึ่ง เนื่องจากการสัมภาษณ์นั้นไม่มีพิธีต้องไม่ใช่พบกับทูตานุทูต ฉะนั้นการพูดจาจึงสะดวกและบางครั้งาก็ได้ระบายเรื่องยากลำบากให้ หนังสือพิมพ์ฟัง ซึ่งโดยปกติระบายกับทูตานุทูตไม่ได้ เพราะเป็น ราชการ

นายคัลเลสเคยกล่าวกับนักหนังสือพิมพ์ว่า สัมภาษณ์คราวหนึ่งนึกว่าจะเสร็จภายในครึ่งชั่วโมง แต่ว่าเข้าไปตั้งชั่วโมงแทบทุกคราว งาน การที่หนักไว้ต้องเคลื่อน นักหนังสือพิมพ์จึงตอบว่าเป็นความผิดของ นายคัลเลสเอง เพราะยิ่งตอนจะจบท่านยังมีเรื่องหลังจากการเจรจา มาเล่าให้ฟังอีกส่วนแต่สนุก ชูให้เห็นถึงเขาวน ไหวพริบ อารมณ์ ความรักชาติบ้านเมืองท้องถิ่น คนฟังก็อยากฟัง ยิ่งฟังก็ยิ่งรู้มากขึ้น ยิ่งอยากรู้ก็ยิ่งประเคนคำถามร้อยแปดให้ นายติน รัสค์ รัฐมนตรี ต่างประเทศปัจจุบันก็ให้สัมภาษณ์บ่อย ๆ แต่ถ้าเห็นเป็นเรื่องสำคัญ ท่านผู้นี้มักโอนให้ท่านประธานาธิบดี

อย่างไรก็ดี ข้าพเจ้ามีความเห็นว่า นักหนังสือพิมพ์ก็ควรจะเข้าใจ ฐานะของรัฐบาลหรือผู้แทนไม่จำเป็นต้องตอบปัญหาทุกปัญหา รัฐบาล หรือผู้แทนมีสิทธิที่จะเลี่ยงการวิจารณ์ปัญหาใด ๆ ใดทั้งสิ้น เพราะเราเองก็อาจไม่ทราบว่าการตอบปัญหานั้น ๆ อาจนำความยุ่งยากในการ ต่างประเทศ หรือความเสียหายสู่รัฐบาลหรือชาติได้เพราะผู้ที่รู้เข้าใจ ลักษณะสภาพของเรื่องดี ก็คือรัฐบาลหรือผู้แทน

ในขณะที่เดียวกัน เท่าที่ข้าพเจ้าสังเกตในเยอรมันและสหรัฐอเมริกา
รัฐบาลมักจะใช้วิธีดังต่อไปนี้ เพื่อช่วยในทางการทูต

๑ รัฐบาลปล่อยข่าวทางก้านต่างประเทศทางหนังสือพิมพ์ องค์กร
การข่าวสารต่าง ๆ หนังสือ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์
และภาพยนตร์ข่าวมากที่สุด เพราะถ้าบอกว่าเป็นข่าวราชการตรง ๆ
ไม่สู้ได้ผลเท่า รัฐบาลจะพิมพ์เอกสารเป็นทางการก็เฉพาะตัวบทสนธิ
สัญญา หรือความตกลงหรือคำแถลงร่วมกับรัฐบาลต่างประเทศเท่านั้น
หรือมิฉะนั้นรัฐบาลก็มอบให้เอกชนหรือองค์การพิเศษไปทำ

๒ ให้ข่าวต่างประเทศแก่หนังสือพิมพ์มากที่สุด เท่าที่จะทำได้
ในการนี้ได้พยายามเขียนชัดแจ้งที่สุดไม่คลุมเครือ เพราะการต่าง
ประเทศเป็นปัญหาที่สลับซับซ้อนมาก ยังมีประเทศเกิดใหม่มาก
ความสลับซับซ้อนก็ยิ่งทวีขึ้น และปัญหาบางปัญหาก็กยากที่จะเข้าใจ
ฉะนั้นข่าวที่ปล่อยออกไป จึงต้องให้ประชาชนที่มีการศึกษาปาน
กลาง อ่านเข้าใจได้

เราทราบแล้วว่า เวลานี้โลกแบ่งออกเป็น ๓ ก่าย คือ ก่ายโลกเสรี
ก่ายคอมมิวนิสต์ และก่ายพวกไม่เป็นฝ่ายใด แต่ที่เป็นปรบักษ์ ซึ่ง
กันและกันก็คือระหว่างก่ายโลกเสรีกับก่ายคอมมิวนิสต์ ฝ่ายคอมมิว
นิสต์ได้ทำสงครามจิตวิทยาทุกอย่าง ต่อฝ่ายโลกเสรีอย่างสุดเหวี่ยง

เพื่อให้ฝ่ายโลกเสรีอ่อนกำลังฝ่ายเผด็จการเป็นพวกคอมมิวนิสต์ หรือ เป็นคอมมิวนิสต์ อาทิ ใช้เครื่องมือทางการทูต การเศรษฐกิจ การโฆษณาชวนเชื่อ การก่อวินาศกรรม การแทรกซึม การขู่ให้หวาดกลัว การจารกรรม ฉะนั้นสำหรับประเทศเราซึ่งอยู่ในกลุ่มโลกเสรี หนังสือพิมพ์ จึงมีภาระสำคัญที่สุด ที่จะต้องร่วมมือกับรัฐบาลในด้านการทูต เท่าที่ไม่ขัดกับหลักการของการทำหนังสือพิมพ์ คืออิสระของหนังสือพิมพ์ (Freedom of the Press) แต่ในขณะเดียวกันต้องไม่ให้ถูกเป็นเครื่องมือของการโฆษณาชวนเชื่อของฝ่ายศัตรูโดยเราไม่รู้ตัว

คำว่า “โฆษณาชวนเชื่อ” (propaganda) มีผู้อธิบายว่าเป็นกิจกรรมชนิดหนึ่งซึ่งประกอบมุงที่จะจูงใจมนุษย์มีความคิดและเห็นคล้อยตามในขั้นที่สุด คือ เปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์ คำนิยามนี้กว้างมาก เพราะกินไปถึงตำหรับตำรา ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ทุกอย่าง ที่จะพยายามส่งเสริมให้มนุษย์ประพฤติ ก็กลายเป็นโฆษณาชวนเชื่อ

ฉะนั้น ถ้าเราใช้ความหมายในทางกว้างขวางแล้วก็ไม่มีความหมาย แต่ก็เป็นการยากที่จะนิยามให้ชัดเจน เหมือนเราจะชี้ตลงไปในกระดาษนั้นว่า หมายความว่าเพียงใดแน่ มีผู้พยายามนิยาม โดยอธิบายเข้าไปใกล้ที่สุดว่า หมายความว่าถึงความเพียรพยายามอย่างเป็นระบบที่

จะชักชวนระหว่างหมู่การเมืองต่าง ๆ เพื่อที่จะให้สัมฤทธิ์ผลให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง หรือสกัดกั้นมิให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยปกติ ความเพียรพยายามนี้ มักปฏิบัติโดยฝ่ายซึ่งเป็นศัตรู แต่บางครั้งการโฆษณาชวนเชื่อนี้ ก็ใช้ต่อประเทศที่เป็นกลางหรือเป็นมิตรก็มี

ตัวอย่างเช่น ผลการประชุมเจนีวาเรื่องลาว เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ ไทยก็ถูกเรียกเข้าร่วมประชุมในครั้งนั้น เวลานั้นไทยเราเองก็ตระหนักดีว่า ถึงจะตกลงกับ Communist ฝ่ายคอมมิวนิสต์ญวนเหนือ ก็คงไม่ปฏิบัติตามสัญญา เพราะมีหลักฐานปรากฏชัดแล้ว ตั้งแต่สัญญาเจนีวาเรื่องการรับรองเอกราชญวนและลาว ตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๕๔ แล้ว จะเห็นได้ชัดว่า ญวนคอมมิวนิสต์โดยผ่านการช่วยเหลือของจีนคอมมิวนิสต์ ได้ส่งคนไปในเขมรในลาวและญวนใต้ ซึ่งแม้จะถูกจับได้ก็ไม่ยอมรับ เพราะฉะนั้นรัฐบาลเราจึงไม่ยอมประชุมในครั้งนั้นด้วย เพราะเห็นว่าทำอย่างไร ๆ คอมมิวนิสต์ก็ต้องละเมิดอยู่ดี ในขณะที่เดียวกันนี้ ญวนเหนือก็โฆษณาชวนเชื่อเต็มที่ ว่าใครที่ไม่มาร่วมประชุม ก็จะต้องว่าฝ่ายนั้นไม่รักสันติภาพ

การประชุมครั้งนั้นเจ้าสุวรรณภูมิเป็นหัวหน้าฝ่ายเป็นกลาง รัฐบาลของเจ้าบุญอุ้มเป็นหัวหน้าฝ่ายขวา และเจ้าสุภานุวงศ์ เป็นหัวหน้า

ฝ่ายซ้าย ทางฝ่ายพันธมิตรเห็นว่า ควรจัดตั้งรัฐบาลผสมค้ำเนินนโยบายเป็นกลาง โดยให้เจ้าสุวรรณหงษ์มาเป็นนายกรัฐมนตรีและเห็นว่า Communist คงรามือไป และเรื่องคงเรียบร้อย แต่ในวันลงนาม รัฐบาลให้ข้าพเจ้าแสดงว่า ให้คอมมิวนิสต์รักษากฎเกณฑ์ที่ให้ไว้ แต่พอเซ็นสัญญาแล้วคอมมิวนิสต์ก็ละเมิดทันที

ตัวอย่างแห่งการละเมิดคงว่า ก็คือเช่นเมื่อ ๒-๓ วันก่อน เจ้าสุวรรณหงษ์ก็ได้นำหลักฐานมาแสดงหลายอย่างว่า ฝ่ายคอมมิวนิสต์ละเมิดทุกอย่าง กล่าวคือได้จับคนของญวนเหนือได้ในลาว

อย่างไรก็ดี ถ้าจะเรียกว่าเป็นการโฆษณาชวนเชื่อแล้ว โดยปกติเอาความเท็จมาประกอบใช้ เรื่องใดแม้เป็นความจริง ผู้โฆษณาก็มักบิดเบือนเลือกเอาตอนที่ได้ประโยชน์ ความจริงตอนใดที่ตนไม่ได้ประโยชน์ก็ตัดออก

บัดนี้มีต่อไปว่า การโฆษณาชวนเชื่อเกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศนั้นทำเพื่ออะไร เจ้าตำราหลายเล่มให้คำตอบตรงกันว่า เพื่อจะมีอิทธิพลจงใจให้รัฐบาลต่างประเทศ ซึ่งคนมุ่งประสงค์ ให้เดินนโยบายเป็นประโยชน์ก่อนนโยบายของตน หรือถ้ารัฐบาลต่างประเทศนั้นแข็งแกร่งไม่รับเอาการโฆษณาชวนเชื่อ ก็พยายามให้ราษฎรในประเทศนั้นไม่เห็นด้วยกับนโยบายของรัฐบาล

เมื่อทราบกลวิธีของฝ่ายคอมมิวนิสต์เช่นนี้ หนังสือพิมพ์ในค่าย
โลกเสรี จึงต้องพิจารณาว่าประชาชนต้องการข่าวอย่างไร และ
ประชาชนก็ควรจะปฏิบัติอย่างไร

ความต้องการข่าวของประชาชนอาจแยกได้ออกเป็น ๒ ประเภท
ข่าวทั่ว ๆ ไปกับต่างประเทศ

๑ ข่าวทั่ว ๆ ไปในต่างประเทศ และข้าพเจ้าก็เข้าใจว่าในประเทศ
เราหนังสือพิมพ์ที่ตงซุนเนน นอกจากจำหน่ายเพื่อได้ทรัพย์สินแล้ว บาง
ฉบับยังมีเชื่อมทางการเมืองอีกด้วย ที่ข้าพเจ้าจะกล่าวนี้หมายถึงหนังสือ
พิมพ์ทั่ว ๆ ไป การที่จะให้ประชาชนทุกคนพอใจนั้น ยากลำบาก
เพราะนานาจิตตัง ฉะนั้น หนังสือพิมพ์ส่วนมากจึงมุ่งทำความพอใจให้
กลุ่มชนส่วนมากเท่าที่จะทำได้ กลุ่มชนส่วนมากโดยที่เป็นธรรมชาติของ
มนุษย์จึงต้องการอ่านข่าวที่เป็นธรรมชาติของมนุษย์ ได้มีผู้รวบรวม
หลักการต่าง ๆ ซึ่งจะจูงใจประชาชนให้ซื้ออ่าน เช่น ข่าวที่จะนำ
ลงนั้นเป็นข่าวไม่ใช่ธรรมดาอย่าง ลอร์ด นอร์ทคิลฟ์ ราชาหนังสือ
พิมพ์ในอังกฤษกล่าวไว้ว่า “ถ้าสุนัขกัดคนไม่ใช่ข่าว แต่ถ้าคนไปกัด
สุนัขเช่นนี้เป็นข่าว” ซึ่งเป็นความจริง ถ้าหนังสือพิมพ์ลงข่าวว่าใคร
ก็ตามเกิดไปกัดเข้าแล้ว หนังสือพิมพ์ฉบับนั้นจะขายดิบขายดี อีก
นัยหนึ่งมนุษย์เราสนใจอยากฟังอยากอ่านข่าวที่ Eccentric โดดโผน
ยิ่งกว่าข่าวธรรมดา

ลอร์ด นอร์ทคิลฟ์ กล่าวต่อไปว่า ลำดับต่อมาคือข่าวเกี่ยวกับเพศ และอาชญากรรมคนชอบอ่านมาก ถัดจากนั้นก็คือข่าวกีฬา ข้าพเจ้าไม่แน่ใจว่าสำหรับข่าวกีฬาจะมาเป็นลำดับที่ ๓ แต่นี่เป็นลำดับซึ่งคนอังกฤษลำดับไว้

ลำดับสุดท้าย คือ การรอนามัย ความสุข ความเจริญของบุคคล หรือของบ้านเมืองโดยทั่วไป

แต่ที่เรามุ่งหมายในวันนี้ คือข่าวการต่างประเทศ ซึ่งเราจะต้องพิจารณาให้ดีถึว่า เป็นข่าวที่จะจงให้เราหลงกลหรือไม่ โดยวิจัยตรวจสอบข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งมีมาจากฝ่ายตรงข้าม เช่น สิ่งตีพิมพ์ วิทยุ กระจายเสียง ว่าอะไรเป็นความจริง อะไรเป็นข่าวชวนเชื่อ และจะขัดต่อหลักนโยบายของชาติเราหรือไม่

ปัญหาหาต่อไปในทันประชาชน ทำอย่างไรจึงจะมีพหุสูตรในการต่างประเทศ เพื่อช่วยชาติบ้านเมืองได้ ประการแรก เราต้องศึกษา สักับรับฟังนโยบายต่างประเทศเรา และพยายามเข้าใจ ประการที่ ๒ คือสักับฟังข่าวนโยบายต่างประเทศของประเทศต่าง ๆ ทั้งยังเป็นมิตรของเราและฝ่ายตรงข้าม และเร้าใจให้ญาติมิตรสนใจด้วย เท่าที่ข้าพเจ้าเห็นว่าเกี่ยวกับนโยบายของเราที่มีมา ซึ่งเราจะศึกษาได้หลายแห่ง เช่น แถลงการณ์ของรัฐบาล ถ้อยแถลงของนายกรัฐมนตรี และรัฐ

มนตรีว่าการต่างประเทศ ของอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์และโฆษก
กระทรวงการต่างประเทศ เป็นต้น

๒ ส่วนข่าวสารนโยบายของต่างประเทศ มีมากมาย หาได้จากหนังสือพิมพ์ประจำวัน และข่าวทางวิทยุกระจายเสียงในเมืองเรา สำหรับหนังสือที่พิมพ์ในต่างประเทศ ที่ข้าพเจ้าชอบอ่านได้ความรู้มากที่สุด คือ New York Times, Times และ U.S. News and World Report เป็นต้น

ข้าพเจ้าเห็นสมควรแก่เวลา เรื่อง “นักหนังสือพิมพ์กับการทูต” จึงขอจบเพียงเท่านี้

สงครามการเมือง (Political Warfare)

บรรยายที่ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๘

ในการบรรยายวันนี้ ทางวิทยาลัยฯ ได้กำหนดหัวข้อเรื่อง “สงครามการเมือง” ซึ่งตกกันในปัจจุบัน

คำว่า “สงครามการเมือง” หรือ Political Warfare เป็นคำที่คลุมเครือ ซึ่งไม่มีความหมายทางวิชาการหรือทางเทคนิคแน่นอน ถ้าจะแปลเอาง่าย ๆ โดยไม่เคร่งครัดต่อถ้อยคำแล้ว จะแปลว่าเป็นการแทรกแซง (intervention) ก็ดูเหมือนจะพอเข้าใจบ้าง

อย่างไรก็ดี มีเจ้าคาราหลายท่านให้คำนิยามไว้หลายอย่าง ซึ่งพอสรุปได้ว่า “สงครามทางการเมือง เป็นกิจกรรมชนิดหนึ่ง ซึ่งจัดเป็นระบบ ส่วนมากทำกันเป็นลับหรือไม่ให้ฝ่ายตรงข้ามรู้ตัว เพื่อใช้ให้มีอิทธิพลเหนือหรือนำนโยบายของชาติอื่น”

สงครามทางการเมืองใช้วิธีดังต่อไปนี้ การทูต การบีบบังคับเศรษฐกิจ การแสดงกำลังทหารหรืออาวุธ การโฆษณาชวนเชื่อ การใช้แนวที่ห้า การก่อวินาศกรรม การก่อกวน การแทรกซึม การบ่อนทำลาย การก่อให้เกิดความหวาดกลัวว่าจะต้องตาย และการยุให้มีการกบฏ

หรือปฏิวัติเป็นต้น การทำสงครามจิตวิทยา (Psychological Warfare) ก็เป็นส่วนหนึ่งของสงครามทางการเมืองด้วย

ความมุ่งประสงค์ในการทำสงครามทางการเมืองก็คือเพื่อให้ฝ่ายตรงกันข้ามอ่อนกำลังลง หรือเพื่อให้ตนและพรรคพวกของตนมีกำลัง ซึ่งอาจไม่ต้องใช้กำลังอาวุธและเพื่อให้อีกฝ่ายยอมทำตามนโยบายของตน

อย่างไรก็ดี กิจกรรมต่าง ๆ ที่กล่าวแล้วนี้ ใช้ว่าจะเป็นสงครามทางการเมืองไปทุกเรื่องก็หาไม่ได้ เช่น การโฆษณาชวนเชื่อ เพื่อให้อีกรัฐหนึ่งมีไมตรีจิตต่อรัฐบาลตน เช่นนี้ไม่เรียกว่า สงครามทางการเมือง แต่จะกลายเป็นสงครามทางการเมือง ถ้าทำโดยมุ่งหวังที่จะบีบบังคับให้รัฐต่างประเทศนั้นเปลี่ยนแปลงนโยบาย การห้ามไม่ให้ส่งสินค้าบางชนิดออกนอกประเทศ ไม่ใช่เป็นสงครามทางการเมือง ถ้ามุ่งประสงค์ที่จะเก็บไว้ใช้ภายในเพราะมีน้อย แต่จะกลายเป็นสงครามทางการเมือง ถ้ามุ่งประกาศตัดกำลังทางอ้อมของประเทศใดประเทศหนึ่ง เช่น สหรัฐอเมริกา ห้ามขายยุทธปัจจัย เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๓-๒๔๘๘ ให้แก่ญี่ปุ่นก่อนประกาศสงคราม ถึงแม้จะเกิดสงครามต้องใช้อาวุธขึ้นแล้วก็ตาม สงครามทางการเมืองก็ยังคงดำเนินอยู่เพื่อบั่นทอนกำลังของข้าศึก

อาจกล่าวได้ว่า สงครามทางการเมืองเกิดขึ้นระหว่างกลุ่มโลกเสรี เฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกาฝ่ายหนึ่ง กับคอมมิวนิสต์ซึ่งมีสหภาพโซเวียตเป็นหัวหน้า นับตั้งแต่มหาสงครามโลกครั้งที่ ๒ สิ้นสุดลง

มีผู้ตั้งปัญหาถามว่า ก็ระหว่างมหาสงคราม ทั้งสองกลุ่มนักเป็นมิตร
ร่วมรบต่อฝ่ายอักษะ น่าจะร่วมมืออันแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เพราะยอมเห็น
แล้วว่าภัยของสงครามนำสยบของเพียงใด แต่ถ้าจะศึกษาให้ถ่องแท้
ซึ่งลงไปก็จะทราบได้ว่า ความจริงระหว่างมหาสงคราม สองกลุ่มนี้
เฉพาอย่างยิ่ง สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และสหภาพโซเวียตก็ร่วมมือ
กันไปแค้น ๆ เพราะมุ่งปราบศัตรูร่วมกัน แต่ในขณะที่ต่างระแวง
ซึ่งกันและกัน สำหรับโซเวียตก็แสดงให้เห็นในท่าที ซึ่งไม่น่าไว้วาง
ใจในที่ประชุมต่าง ๆ ก่อนสงครามสิ้นสุดลง เช่นในการประชุมที่ยัลตา
หรือที่ปอตสدامสหภาพโซเวียตก็แสดงให้เห็นเชิงจะเอาประโยชน์ต่างๆ
และต่อมาภายหลังสงครามสิ้นสุดลงโซเวียตก็ได้ปฏิบัติการซึ่งทำให้เกิด
การแตกแยกขึ้นทุกที่ดังข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้

๑ เมื่อเสร็จมหาสงครามโลกครั้งที่ ๒ แล้ว ชาติใหญ่ที่สุดใน
ยุโรปกลายเป็นสหภาพโซเวียต ส่วนอังกฤษนั้นเปลี่ยนฐานะลง
สหรัฐอเมริกากลายเป็นประเทศใหญ่มีกำลังที่สุดในกลุ่มโลกเสรี ความ
จริงในชั้นเดิม ทั้งสหรัฐอเมริกาและอังกฤษก็ยังหวังว่าเสร็จสงคราม
แล้วโซเวียตคงจะหวังให้โลกมีสันติ ฉะนั้น คงจะร่วมมือช่วยอย่าง
จริงใจ แต่ต่อมาไม่กี่เดือน โซเวียตก็เริ่มแสดงกิริยาท่าทีให้เห็นว่าไม่
สุจริต และตีความในการตกลงยัลตา และปอตสدامไปในทางที่ตนจะ
ได้ประโยชน์ เมื่อเป็นเช่นนั้นต่างฝ่ายต่างจึงพยายามแผ่อิทธิพลและยึด
จุดยุทธศาสตร์สำคัญ ๆ ไว้ ในกรณีนี้อาจจะเกิดการปะทะกันขึ้น ฝ่าย

ตะวันตกหรือกลุ่มเสรี เมื่อเห็นว่าโซเวียตเริ่มตรึงอำนาจในยุโรปตะวันออก คือ ไปแลนซ์ เซกโกสโลวาเกีย ฮังการี และเริ่มบีบ กรีซ ตุรกี กับตั้งรัฐบาลคอมมิวนิสต์หุ่นขึ้นในมณฑลอาเซอร์ไบจานของอิหร่าน และบีบเอาประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากประเทศเหล่านี้ ฝ่ายตะวันตกจึงประท้วงโซเวียตและหันเข้าสนับสนุนตุรกี กรีซ และอิหร่าน ไม่ให้ยอมโซเวียต และริบแสวงหาฐานทัพในดินแดนต่าง ๆ ซึ่งสามารถจะโจมตีโซเวียตได้โดยง่าย

๒ เหตุสำคัญที่สมานกันได้ยากและรุนแรงก็คือ การที่โซเวียตพยายามแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ออกไปอย่างกว้างขวาง ระหว่างสงครามประธานาธิบดี โรสเวลต์ได้แสดงท่าทีให้สตาลินทราบว่า สหรัฐอเมริกาไม่พอใจอย่างยิ่งที่โซเวียตตั้งองค์การคอมินเทอร์นเพื่อเผยแพร่อลัทธิคอมมิวนิสต์ เพื่อที่จะเอาใจสหรัฐอเมริกา (เพราะในขณะนั้นโซเวียตได้รับความช่วยเหลือจากอเมริกามากมาย ทั้งกำลังเงินและอาวุธยุทโธปกรณ์) สตาลินจึงประกาศยกเลิกองค์การนั้น แต่พอเสร็จสงคราม โซเวียตกลับฟื้นฟูตั้งองค์การนี้ขึ้นใหม่อีก โดยเปลี่ยนชื่อใหม่ เรียกว่าองค์การคอมินฟอร์ม นอกจากนี้ ยังมีการกระทำอื่น ๆ อีกมาก ซึ่งทำให้อเมริกาและชาติตะวันตกอื่น ๆ ไม่ไว้ใจ อาทิ การกวาดล้างพวกที่ไม่ใช่คอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันออก การสนับสนุนให้ยูโกสลาเวีย และบัลแกเรียรวมกับยูเครนกรีซ การใช้สิทธิยับยั้ง

(Veto) ในคณะมนตรีความมั่นคงอย่างฟุ่มเฟือยโดยไม่มีเหตุผล ไม่คำนึงถึงความถูกต้องของกรณีเป็นเรื่อง ๆ ไป จะนับจำนวน Veto ที่โซเวียตใช้ จนบัดนี้เห็นจะประมาณ ๑๒๐-๑๓๐ ครั้ง การขัดขวางไม่ยอมให้มีการควบคุมการใช้อาวุธปรมาณู การปฏิเสธไม่ยอมรับร่วมมือในการร่วมกันบูรณะสถานะเศรษฐกิจของโลก (แผนมาร์แชลล์) พฤติการณ์ทั้งหมดนี้ทำให้ฝ่ายตะวันตกเห็นว่า โซเวียตไม่สนใจในการที่จะร่วมมือ แต่ตั้งใจที่จะละเมิกนโยบายตามความประสงค์ของตนโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์สำคัญของชาติอื่น ๆ ละเมิกสนธิสัญญาต่าง ๆ เกี่ยวก่อวินาศกรรมแก๊สพิษภาพ ดำเนินการไต่ตั้น เพื่อล้มการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้เป็นคอมมิวนิสต์ และต้องการครองโลกโดยให้โลกเป็นคอมมิวนิสต์ทั่วไป

เมื่อเป็นเช่นนั้น ทางฝ่ายกลุ่มตะวันตกหรือกลุ่มโลกเสรี จึงร่วมกันดำเนินการต่อต้านการกระทำของโซเวียตทุกทาง

การควั่นเส้นสงครามทางการเมืองวิธีต่าง ๆ

๑ การทูต

การทูตคืออะไร ท่านผู้มีเกียรติย่อมทราบดีแล้ว การใช้การทูตเพื่อให้อีกฝ่ายตกลงโดยชี้แจงเหตุผลตรงไปตรงมา ไม่ได้ถือว่าเป็นการ

ทำสงครามทางการเมือง แต่จะกลายเป็นสงครามการเมือง ในเมื่อ
การเจรจานั้น ใช้ถ้อยคำซึ่งแฝงการข่มขู่คุกคามให้อีกฝ่ายตระหนักว่า
ถ้าไม่ตกลง ฝ่ายนั้นจะได้รับผลภัยอย่างใด ในสมัย ๗๐ ปีมานี้ การโต้
เถียงทางการทูต มักจะมีเรื่อรบมาจ่อครออยู่เบื้องหลังอย่างสมัยปี
ค.ศ. ๑๘๕๔ นายพลเรือเปอริ แห่งกองทัพเรืออเมริกันไปขอเจรจา
ทำสนธิสัญญาพาณิชย์กับญี่ปุ่น ญี่ปุ่นก็ตั้งเพราะสมัยนั้นญี่ปุ่นไม่ยอม
ให้ชาวต่างประเทศเข้ามาติดต่อ นายพลเปอริเจรจาสำเร็จด้วยมีเรือรบ
ถึง ๗ ลำมาลอยลำอยู่ ทางไทยก็มีหลายเรื่องกับฝรั่งเศสเช่นกรณี
ร.ศ. ๑๑๒ เป็นต้น

๒ การเศรษฐกิจ

เรื่องเศรษฐกิจนี้ เมื่อขณะร่างกฎบัตรสหประชาชาติ ที่ประชุม
เห็นพ้องกันว่าการบีบทางเศรษฐกิจนี้เป็นบ่อเกิดอันหนึ่งของสงคราม
ทางอาวุธ ฉะนั้น จึงใส่ในกฎบัตรว่าสมาชิกจะร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกัน
และกันในด้านเศรษฐกิจ แต่เมื่อต่อมาเกิดแตกแยกเป็นสองพวก
สามพวกเช่นนี้ นโยบายการร่วมมือทางเศรษฐกิจจึงเปลี่ยนแปลงไป
ต่างฝ่ายต่างพยายามเร่งเสริมฐานะเศรษฐกิจของตน หาดทางนั้นทอน
ทำลายกำลังความสามารถทางด้านเศรษฐกิจของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งมีมาก
มายหลายวิธี แล้วแต่กรณีเห็นสมควรว่าจะหนักเบากระทบกระทั่งกัน
ไม่ตรึมน้อยเพียงใด เช่นการผลิตการค้า การขนส่ง การคมนาคม

การรักษาระดับค่าครองชีพ การชำระเงินระหว่างประเทศ การแลกเปลี่ยนเงิน การกู้ยืมเงิน การคลัง การภาษีอากร การล้อมปิดสกัดสินค้า การชักชวนไม่ให้ซื้อสินค้า การคว่ำหน้าซื้อสินค้า วิธีสำคัญที่สุดวิธีหนึ่งซึ่งใช้กันมากก็คือ พยายามทำลายกำลังทางการคลังเพื่อให้ค่าของเงินตกต่ำ โดยไม่ยอมใช้สินเชื่อ และหาวิถีทางที่จะให้ชาติอื่น ๆ ไม่เชื่อในค่าของเงินของประเทศที่ต้องการทำลาย

บางคราวก็ใช้วิธีเอาเงินไปลงทุนในต่างประเทศนั้น ๆ และบีบบังคับ อ้อม วิธีนี้มักจะใช้โดยประเทศใหญ่ต่อประเทศเล็ก หรือประเทศที่ต้อการพัฒนาการ และใช้กันมากในสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ ประเทศที่ถูกบีบบังคับร้องไม่ออก เพราะในสมัยนั้นเป็นธรรมเนียมปฏิบัติทั่วไปของประเทศใหญ่ ๆ ในสมัยนั้นจะใช้วิธีนี้ไม่สะดวกเพราะกฎบัตรสหประชาชาติมีค่าอยู่ ประเทศที่ถูกบีบบังคับอาจร้องต่อสหประชาชาติได้ และหันไปหาฝ่ายตรงกันข้ามอีกกลุ่มหนึ่ง คือฝ่ายตะวันตกหรือฝ่ายคอมมิวนิสต์

การชักชวนไม่ให้ซื้อสินค้า (boycott) ก็เคยใช้กันมาก ก่อนมหาสงครามโลกครั้งที่ ๒ เช่น จีนใช้กับญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกาใช้กับฮังการี เมื่อฮังการีข่มเหงยิว

สงครามการเมืองก้านเศรษฐกิจนี้ ฝ่ายคอมมิวนิสต์เดิน ๓ วิธี คือ ๑ ทวิการก้ากับประเทศต่าง ๆ ซึ่งไม่ใช่พวกคอมมิวนิสต์ ๒ โดยพยายามให้สินเชื่อ และ ๓ ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ

ฝ่ายคอมมิวนิสต์เริ่มตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๕๔ รุกทางเศรษฐกิจทั่วโลก ตามวิธีทั้งสามดังกล่าว เนื่องจากฝ่ายคอมมิวนิสต์ เอกชนทำการค้า กับต่างประเทศไม่ได้ รัฐบาลเป็นผู้ทำเอง ฉะนั้น จึงได้เปรียบฝ่าย ตะวันตก เพราะเข้าควบคุมเศรษฐกิจทั้งหมดทั้งประเทศจึงดำเนินการ ได้ตามชอบใจ และสามารถเสนอราคาได้ถูกกว่าฝ่ายตะวันตก โดย รัฐบาลยอมชดเชยให้ หรือมิฉะนั้นก็สามารถขายสินค้าให้โดยวิธีผ่อน ใช้อย่างง่ายที่สุด ซึ่งฝ่ายตะวันตกทำไม่ได้

เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๖๐ รัฐบาลอเมริกันได้ประกาศสถิติการช่วยเหลือ ซึ่งประเทศต่าง ๆ ในโลกที่ได้รับความช่วยเหลือทั้งสองฝ่ายดังนี้

	สหรัฐอเมริกาช่วย	กลุ่มโซเวียตช่วย
ประเทศในเอเชีย		
อัฟกานิสถาน	๑๑๓ ล้านดอลลาร์	๒๐๖ ล้านดอลลาร์
พม่า	๖๘ ล้านดอลลาร์	๑๒ ล้านดอลลาร์
กัมพูชา	๑๗๓ ล้านดอลลาร์	๕๕ ล้านดอลลาร์
อินเดียน	๒,๑๐๒ ล้านดอลลาร์	๙๓๓ ล้านดอลลาร์
อินโดนีเซีย	๒๗๒ ล้านดอลลาร์	๕๐๘ ล้านดอลลาร์
ปากีสถาน	๑,๐๔๑ ล้านดอลลาร์	๓ ล้านดอลลาร์
ประเทศในยุโรป		
ไอซ์แลนด์	๒๘ ล้านดอลลาร์	๕ ล้านดอลลาร์

สหรัฐอเมริกาช่วย กลุ่มโซเวียตช่วย

ประเทศในตะวันออกไกล

อิหร่าน	๓๕๒ ล้านเหรียญ	๖ ล้านเหรียญ
อิรัก	๘๑๘ ล้านเหรียญ	๑๗ ล้านเหรียญ
สหสาธารณรัฐอาหรับ (อียิปต์)	๒๕๐ ล้านเหรียญ	๗๘๓ ล้านเหรียญ
เยเมน	๑๒ ล้านเหรียญ	๔๔ ล้านเหรียญ

ประเทศในแอฟริกา

เอธิโอเปีย	๗๓ ล้านเหรียญ	๑๑๔ ล้านเหรียญ
ฆานา	๕ ล้านเหรียญ	๕๐ ล้านเหรียญ
กินี	๔ ล้านเหรียญ	๑๐๗ ล้านเหรียญ
ตูนิเซีย	๑๘๒ ล้านเหรียญ	๘ ล้านเหรียญ

ประเทศในลาตินอเมริกกัน

อาร์เจนตินา	๓๗๕ ล้านเหรียญ	๑๐๔ ล้านเหรียญ
บราซิล	๖๔๔ ล้านเหรียญ	๓ ล้านเหรียญ
คิวบา	๒๐ ล้านเหรียญ	๒๑๕ ล้านเหรียญ

นอกจากนี้กลุ่มคอมมิวนิสต์ เฉพาะอย่างยิ่งจีนกับโซเวียตยังส่งเจ้าหน้าที่ทางวิชาการไปช่วยประเทศต่าง ๆ อาทิคือ สหสาธารณรัฐ

อาหรับ เอธิโอเปีย กรีซ อิหร่าน ตุรกี เยเมน อัฟกานิสถาน พม่า
กัมพูชา ลังกา อินเดีย อินโดนีเซีย ปากีสถาน อาร์เจนตินา และคิวบา

โดยที่สหรัฐอเมริกาเห็นภัยจากฝ่ายคอมมิวนิสต์ดังกล่าว จึงพยายาม
ทุ่มความช่วยเหลือประเทศต่าง ๆ ทั้งที่เป็นพันธมิตรและประเทศที่ยังไม่
ผูกพันกับฝ่ายใด เฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่ด้อยพัฒนาการ อาทิ

๑ ให้ความร่วมมือทางวิชาการ โดยถ่ายทอดความรู้ความชำนาญ
และเครื่องมือเครื่องใช้ให้แก่ประเทศด้อยพัฒนาการ ในด้านการศึกษา
การสาธารณสุข การอนามัย การช่าง การขนส่ง การคมนาคม
การเกษตร การอุตสาหกรรม และการปกครองในก้านนี้ปรากฏตาม
งบประมาณ ค.ศ. ๑๙๖๐ ใช้ ๒๑๑,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญ และมีผู้ชำนาญ
วิชาการ ๖,๘๒๖ คนไปช่วย ในขณะที่เกี่ยวกับที่รับฝึกชนชาติต่าง
ประเทศในสหรัฐอเมริกาด้วย

๒ ตั้งทุนกู้ยืมเพื่อพัฒนาการ โดยออกทุนให้กู้ยืมใด สำหรับ
โครงการที่มั่นใจได้ว่าจะสำเร็จ เงินกู้เหล่านี้คิดอัตราดอกเบี้ยต่ำ และ
มีข้อจำกัดน้อยกว่าสถาบันการให้กู้เงินอื่น ๆ ที่มีอยู่ แต่จะต้องใช้เงิน
กู้คืนทุกกรณี ตามสถิติงบประมาณปี ค.ศ. ๑๙๖๐ กำหนดไว้
๗๐๐,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญ

๓ การช่วยเหลือพิเศษ ในบางประการสหรัฐอเมริกามีส่วนได้
เสียเป็นพิเศษ แม้ประเทศนั้น ๆ จะไม่มีกำลังทางทหารเป็นจำนวน

มากตามความตกลงทางทหารกับสหรัฐอเมริกาที่ การช่วยเหลือนี้
อาจเป็นการช่วยกำจัดไข้มาเลเรีย ฯ ช่วยบรรเทาทุกข์ ฯลฯ ตาม
งบประมาณปี ค.ศ. ๑๙๖๐ กำหนดไว้ ๒๗๑,๘๐๐,๐๐๐ เหรียญ

๔ โครงการรับประกันการลงทุน ตามนี้รัฐบาลอเมริกันจะช่วย
และส่งเสริมให้คนอเมริกันไปลงทุนในต่างประเทศ โดยช่วยรับประกัน
สำหรับการลงทุนบางประเภทเพื่อมิให้เป็นความเสี่ยงภัย

๕ ทุนการจร ^{๕๕} ตั้งขึ้นเพื่อใช้จ่ายในกรณีตั้งขึ้นไว้แล้วแต่ไม่พอ
หรือจะต้องจ่ายในบางกรณีซึ่งไม่ได้คาดหมาย ตามงบประมาณปี
ค.ศ. ๑๙๖๐ ^{๕๖} ตั้งไว้ ๒๐๐,๐๐๐,๐๐๐ เหรียญ

๖ โครงการอื่น ๆ เช่นทุนสำหรับสำนักงานร่วมมือระหว่าง
ประเทศ (ICA) ค่าใช้จ่ายทางกระทรวงต่างประเทศอเมริกา เกี่ยวกับการ
ปฏิบัติตามโครงการมั่นคงร่วมกัน เกี่ยวกับสหประชาชาติช่วย
เหลือผู้ลี้ภัยจากปาเลสไตน์ โครงการช่วยเหลือเรื่องปริมาณเพื่อสันติ
ทุนสำหรับเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) ทุนช่วยคณะกรรมการ
ระหว่างรัฐบาล เพื่อช่วยชาวยุโรปที่อพยพจากทวีปนั้น (ICEM)
ทุนช่วยผู้ลี้ภัย (UNHCR) ฯลฯ ตามงบประมาณปี ค.ศ. ๑๙๖๐
ตั้งไว้ ๑๑๒,๑๙๕,๐๐๐ เหรียญ

เหตุผลต่าง ๆ ที่สหรัฐอเมริกาจำต้องดำเนินดังกล่าวมานี้ ปรากฏ
โดยชัดเจนจากสำเนาของประธานาธิบดีไอเซนเฮอว์ ซึ่งเสนอต่อ

รัฐสภาเกี่ยวกับโครงการความมั่นคงปี ค.ศ. ๑๙๖๐ ตอนหนึ่งท่าน
ประธานาธิบดีกล่าวมีสาระสำคัญว่า ความแท้จริงของสถานการณ์ใน
โลกนี้มีอยู่ ๔ ประการ

๑ สหรัฐอเมริกาและโลกเสรีทุกวันนี้ กำลังเผชิญกับแสนยา
นุภาพมหาศาลของสหภาพโซเวียต จีนคอมมิวนิสต์ และประเทศ
บริวาร กลุ่มดังกล่าวนี้มีทหารประจำการ ๖๕,๐๐๐,๐๐๐ ประกอบด้วย
๔๐๐ กองพลใหญ่ กระจายอยู่ตามชายแดนของพันธมิตร และ
มิตรของอเมริกา กำลังทหารเหล่านี้มีกำลังอากาศหนุนหลัง มีเครื่องบิน
ประจำการ ๒๕,๐๐๐ และมีอีกมากมายที่ไม่ประจำการ กำลังอากาศ
เหล่านี้มีกำลังอาวุธนิวเคลียร์ และอาวุธจรวดหนุน กำลังทางเรือมี
มากมาย และเรือดำน้ำหลายร้อยลำ

๒ โลกปัจจุบันกำลังวิวัฒนาการอย่างรวดเร็ว ภายใน ๑๐ ปีที่
ล่วงมานี้ ได้มีการปฏิวัติทางการเมืองทั่วไป มีประเทศเอกราชใหม่
๒๑ ประเทศ และประชากรเกือบหนึ่งพันล้าน และยังมีใหม่เพิ่มขึ้น
พลเมืองของโลกก็กำลังทวีอย่างรวดเร็ว ปฏิวัติอุตสาหกรรมได้เปลี่ยน
แปลงฐานะของยุโรปอย่างไรเวลานั้น ในอาฟริกา เอเชีย และอเมริกา
ใต้ก็กำลังจะเดินรอยเดียวกัน ความก้าวหน้าในทางอุตสาหกรรม การ
แพทย์ ความคิดเห็นสภัญญารุคหน้าไปอย่างรวดเร็ว ประชากรทั่ว
โลกทั้งใจจะอยู่ที่กินที่ ประเทศใหม่ก็มีชาตินิยมอย่างเต็มที่

๓ โลกทุกวันนี้มีลัทธิหนึ่ง ซึ่งร่วมสมคบกันอย่างแนบชิด ลัทธิ
นี้คือคอมมิวนิสต์ หัวหน้าลัทธินี้ภายใน ๔๐ ปี ได้เข้ายึดควบคุม
ประเทศต่างๆ ไปได้ถึง ๑๗ ประเทศ ประกอบด้วยพลเมืองเกือบหนึ่ง
พันล้าน หัวหน้าใหม่ของลัทธินี้คือรัสเซีย ซึ่งบัดนี้กำลังทหารและ
เศรษฐกิจเป็นที่สองในโลก และได้ประกาศว่าจะเป็นที่หนึ่งโดยเร็ว
ที่สุด สหายของเขาคือจีนแดง ก็กำลังดำเนินตามลัทธิคอมมิวนิสต์
ถือโอกาสทุกคราวที่จะให้โลกไม่สงบ เป็นหน้าที่ของฝ่ายโลกเสรีที่จะ
ชักจูงใจประชากรพันล้านคนที่ได้เอกราชใหม่ให้เห็นว่ามรดกชีวิตซึ่งตน
อาจจะดำเนินได้โดยมีอาหารเพียงพอ และมีสิทธิในการเลือกตั้ง มี
มาตรฐานการครองชีพดีขึ้น มีสิทธิที่จะเลือกอาชีพและได้รับความ
ยุติธรรมจากสังคม อีกนัยหนึ่งมีความเจริญก้าวหน้าและเสรีภาพ มี
เกียรติศักดิ์ของมนุษย์ ฝ่ายคอมมิวนิสต์ตั้งใจจะต่อต้านอุดมคตินี้ โดย
ทำลายอิสรภาพและระบอบประชาธิปไตย เวลานี้สงครามชนิดนี้กำลัง
ดำเนินอยู่แล้ว อีก ๑๐ ปีข้างหน้าจึงจะพอรู้ว่าผลเป็นอย่างไร

๔ ความจริงข้อที่ ๔ ก็คือ ฐานะทางทหารและเศรษฐกิจของ
สหรัฐอเมริกาขึ้นอยู่กับประเทศอื่น ๆ ในโลกนี้ เพราะการป้องกัน
ทางทหาร สหรัฐอเมริกาต้องอาศัยความร่วมมือจากประเทศอื่น ๆ
การเศรษฐกิจก็เช่นเดียวกัน สหรัฐอเมริกาไม่มีวัสดุขุดหลายสิบล้าน

นโยบายของสหรัฐอเมริกา คือป้องกันไม่ให้เกิดสงครามทั่วไป
และสกัดกั้นไม่ให้คอมมิวนิสต์รุกรานทางภูมิภาคต่าง ๆ

๓. การโฆษณาชวนเชื่อ

การโฆษณาชวนเชื่อหรือการทำสงครามจิตวิทยา (Psychological Warfare) เพื่อบั่นทอนกำลังของฝ่ายตรงกันข้าม โดยใช้การโฆษณา ซึ่งอาจเป็นทางหนังสือพิมพ์ ทางวิทยุกระจายเสียง ทางโทรทัศน์ ทางภาพยนตร์ หรือความสัมพันธ์ด้านอื่น ๆ

การโฆษณาชวนเชื่อ คำว่า “โฆษณาชวนเชื่อ” (Propaganda) มีผู้อธิบายว่าเป็นกิจกรรมชนิดหนึ่ง ซึ่งผู้ประกอบมุ่งที่จะจูงให้มนุษย์มีความคิดและความเห็นคล้อยตาม ในขั้นที่สุดคือเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์ คำนิยามนี้กว้างมาก เพราะกินไปถึงคำรับคำรา ตลอดจนความสัมพันธ์ระบบมนุษย์ทุกอย่าง ที่จะพยายามส่งเสริมให้มนุษย์ประพฤติดีก็กลายเป็นการโฆษณาชวนเชื่อ ฉะนั้นถ้าเราใช้หมายความในทางกว้างขวางแล้ว ก็ไม่มีความหมาย แต่ก็เป็นการยากที่จะนิยามให้ชัดเจนเหมือนเราจะชี้คั่นลงไป ในกระดาษว่า หมายความว่าเพียงใด แน่ มีผู้พยายามนิยามโดยอธิบายเข้าไปใกล้ที่สุดว่า “หมายถึงความเพียรพยายามอย่างเป็นระบบที่จะชักชวนระหว่างหมู่การเมืองต่าง ๆ เพื่อที่จะสัมฤทธิ์ผลให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหรือสังคมมิให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยปกติกความเพียรพยายามนี้มักปฏิบัติโดยฝ่ายซึ่งเป็นศัตรู แต่บางครั้งการโฆษณาชวนเชื่อก็ใช้ต่อประเทศที่เป็นกลางหรือเป็นมิตร”

03/04/2566

การโฆษณาชวนเชื่อโดยปกติเอาความเท็จมาประกอบใช้ แต่ก็ไม่
จำเป็นเสมอไป ผู้ที่ทำการโฆษณาชวนเชื่อเก่ง มักจะเสนอเรื่องของ
ตนทำนองทนายความแก้คดีพยายามหาเหตุผลต่าง ๆ มาประกอบให้
คณะลูกขุน หรือศาลเห็นตามเรื่องใด แม้เป็นความจริงผู้โฆษณาก็
มักจะเลือกเอาตอนที่มีประโยชน์ ความจริงตอนใดที่ไม่มีประโยชน์
จะทำให้เสื่อมความเชื่อถือ ก็มักตัดออก

ปัญหามีต่อไปว่า การโฆษณาชวนเชื่อเกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศ
นั้น ทำเพื่ออะไร เจ้าตำราหลายเล่มให้คำตอบตรงกันว่า เพื่อจะมี
อิทธิพลจูงให้รัฐบาลต่างประเทศ ซึ่งตนมุ่งประสงค์ให้เดินนโยบาย
เป็นประโยชน์ต่อนโยบายของตน หรือถ้ารัฐบาลต่างประเทศนั้นแข็ง
แกร่งไม่รับเอาการโฆษณาชวนเชื่อ ก็พยายามให้ราษฎรในประเทศนั้น
ไม่เห็นด้วยกับนโยบายของรัฐบาล

ตัวอย่างการโฆษณาชวนเชื่อ ซึ่งได้ผลสำเร็จสมความมุ่งหมาย คือ
กรณีบิสมาร์กแก้โทรเลข ซึ่งกษัตริย์ปรัสเซียถึงบิสมาร์ก เป็นไปใน
ทำนองว่าฝรั่งเศสถูกสบบประมาท รัฐบาลฝรั่งเศสรีบประกาศสงคราม
กับเยอรมัน ใน ค.ศ. ๑๘๗๐ บิสมาร์กทำเช่นนั้นขึ้นเพื่อให้โลกเห็นว่า
ฝ่ายฝรั่งเศสเป็นฝ่ายผิดรุกรานก่อน

มีผู้อธิบายว่า การโฆษณาชวนเชื่อถ้าทำซ้ำแบบโดยไม่มีวิธีใหม่
มักจะจืดและไม่ไฉน เพราะผู้รับการชวนเชื่อมักรู้ตัว ฉะนั้นผู้โฆษณา
จะต้องศึกษาวิธีใหม่อยู่เรื่อย ๆ

การโฆษณาชวนเชื่อ ซึ่งทำกันมากที่สุดก็คือโดยแพร่ข่าวหรือปล่อยข่าวลือ ทั้งนี้เพราะข่าวหรือข่าวลือ มีอิทธิพลยิ่งเหนือกำลังใจ และมีผลในการวินิจฉัยทางการเมือง

ในระหว่างมหาสงครามโลกครั้งที่ ๒ คู่สงครามต่างใช้วิธีโฆษณาชวนเชื่อ ตัวยกกันอย่างเต็มที่

ทางเยอรมัน ฮิตเลอร์เริ่มป่าวให้ราษฎรของตนเชื่อจริงจังว่า ทั้งโลกอีกฉาเยอรมัน จึงรวมกันเล่นงานเยอรมัน ทั้ง ๆ ที่ตนเองเป็นฝ่ายรุกรานเขาก่อน โฆษณาว่าฝรั่งเศสกำลังเสื่อมไม่มีทางก้าวหน้าต่อไป อังกฤษก็กำลังจะล้ม สำหรับรัสเซียนี้ ลัทธิคอมมิวนิสต์เป็นภัยที่ร้ายที่สุด กองทัพเยอรมันไม่มีแพ้ และการสงครามครั้งนี้เยอรมันต้องชนะแน่ แล้วก็จะได้อาณานิคมที่เสียไปสมัยมหาสงครามโลกครั้งที่ ๑ กลับคืนมาหมด ปราบฎว่าใน ๒ ปีแรกมีผลมาก เพราะเยอรมันชนะแทบทุกแห่ง มาในตอนหลังเมื่อเยอรมันเริ่มปราชัยและฝ่ายสัมพันธมิตรประกาศให้ยอมแพ้โดยไม่มีเงื่อนไข กระทรวงการโฆษณาชวนเชื่อของฮิตเลอร์ประกาศใหม่ว่า ถ้าเยอรมันยอมแพ้ชาวเยอรมันจะตายหมดเพราะฝ่ายสัมพันธมิตรคงไม่ปล่อยให้มีชีวิตอยู่ ทุกสิ่งทุกอย่างฝ่ายชนะคงทำลายหมด ยิ่งตอนนายมอร์แกนเทา (Morgenthau) รัฐมนตรีว่าการคลังอเมริกันเสนอว่า เพื่อไม่ให้เยอรมันฟื้นตัว เป็นผู้รุกรานอีก ควรจะแบ่งเยอรมันออกเป็นประเทศเล็กสักสิบประเทศ

เพื่อตัดกำลังทั้งทางทหารและเศรษฐกิจ พวกนาซียังชี้แจงย้ำกับ
ราษฎรว่ามีทางเดียวคือ ต้องสู้เพราะยังมีหวัง ซึ่งก็ได้ผลมาก

ในค่านกองทัพ ทหารทุกคนถูกอบรมว่า ในการที่จะเป็นทหารที่ดี
นั้น ต้องกล้าหาญไม่กลัวทุกอย่าง ต้องรู้จักใช้อาวุธให้ได้ประโยชน์
บริบูรณ์ อบรมให้เคารพตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาอย่างหลับทูลัทธิ
ให้เคารพบูชาผู้นำคือฮิตเลอร์ ซึ่งทำอะไรไม่มีผิด

ทางฝ่ายสหภาพโซเวียต ก็ชำนาญในเรื่องโฆษณาชวนเชื่อ ไม่แพ้
เยอรมัน เราทราบแม้ว่าสหภาพโซเวียตถูกเยอรมันโจมตีก่อน ในชั้น
แรกสหภาพโซเวียตอยู่ในฐานะเป็นฝ่ายรับและถอยร่อย โซเวียต
สามารถชี้แจงกับสหรัฐอเมริกาว่า ถ้าสหรัฐอเมริกาไม่รีบช่วยด้วย
กำลังอาวุธมากมายโดยด่วนแล้ว ในที่สุดอเมริกาจะเสียใจและอเมริกา
เองจะแพ้สงคราม ทั้ง ๆ ที่ในขณะนั้นสหรัฐอเมริกายังไม่ได้เข้า
สงครามสหรัฐอเมริกาเห็นจริงเข้าช่วยในด้านอาวุธและเงิน ในที่สุด
สหภาพโซเวียตเองกลับเข้ายึดจุดสำคัญทางแหลมบอลข่าน และยุโรป
กลางได้หมด ซึ่งสหรัฐอเมริกาเองก็เสียใจจนทุกวันนี้ว่าไม่ควรช่วย
รัสเซียเต็มที่ในสมัยนั้น

ภายหลังมหาสงครามโลกครั้งที่ ๒ สหภาพโซเวียตก็ยังถือว่า การ
โฆษณาชวนเชื่อเป็นอาวุธสำคัญที่สุด โดยยังไม่ต้องทำสงครามอาวุธ
เช่น พยายามชี้ให้ประเทศที่ได้เอกราชใหม่ทั้งในเอเชียและแอฟริกา

เห็นว่าภัยแท้จริงไม่ใช่มาจากคอมมิวนิสต์ แต่มาจากลัทธิอาณานิคม ซึ่งประเทศเหล่านี้หลายประเทศพลอยเห็นไปด้วย โดยนึกไปถึงสมัยตนเป็นอาณานิคม ถูกประเทศที่เป็นนายกดขี่ และยังไม่เคยถูกสหภาพโซเวียตครอบครอง สหภาพโซเวียตใช้การโฆษณาชวนเชื่อ ๒ วิธี วิธีหนึ่งสำหรับประเทศที่ไม่ใช่คอมมิวนิสต์ อีกวิธีหนึ่งสำหรับประเทศที่เป็นคอมมิวนิสต์ด้วยกัน

สำหรับประเทศที่ไม่ใช่คอมมิวนิสต์ โซเวียตพยายามชี้แจงให้เห็นว่า ลัทธินายทุน จะนำมาซึ่งสงครามในที่สุด โซเวียตเป็นผู้ที่คอยป้องกันรักษาสันติภาพในโลก เป็นผู้เห็นอกเห็นใจคนยากจน แต่ในขณะที่พวกมันเป็นประเทศที่มีแสนยานุภาพมากที่สุดในโลก จะเป็นประโยชน์แก่ประเทศเหล่านั้นเอง ที่จะสนับสนุนโซเวียตในประเด็นสำคัญซึ่งโซเวียตโต้กับฝ่ายตะวันตก และอย่าดำเนินการเป็นศัตรูกับระบบคอมมิวนิสต์

เนื่องจากถูกฝ่ายคอมมิวนิสต์โจมตีเช่นนั้น ทางสหรัฐอเมริกาและอังกฤษเห็นว่าภัยจะมาถึงตัว จึงดำเนินการโต้โดยโฆษณาชวนเชื่อเช่นเดียวกัน แต่การโต้ตอบของสองชาตินี้อยู่ในฐานะยากกว่าฝ่ายคอมมิวนิสต์ ทางคอมมิวนิสต์เป็นฝ่ายเผด็จการ ฉะนั้น จะโฆษณาอย่างไรก็ได้ ไม่มีใครมาควบคุม แต่ทางฝ่ายตะวันตกมีรัฐสภาควบคุม

ราษฎรวิจารณ์ได้เต็มที่ ฉะนั้น ถ้าเอาความไม่จริงมาโฆษณาต่อไป
ราษฎรของตนเองก็จะไม่เชื่อถือ

ในการโฆษณาชวนเชื่อนี้ประเทศต่าง ๆ ใช้สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องมือหรือสื่อ คือหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง หนังสือหรือตำราต่าง ๆ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ โรงละคร ศิลปะ ดนตรี ศาสนา กิจการสังคม โรงเรียน มหาวิทยาลัย และสื่ออื่น ๆ ซึ่งสามารถถ่ายทอดความคิดไปสู่มนุษย์ได้

สื่อต่าง ๆ เหล่านี้ได้ประโยชน์ทั้งนั้น แต่ที่สำคัญที่สุดคือหนังสือพิมพ์และวิทยุกระจายเสียง เพราะหนังสือพิมพ์และวิทยุกระจายแพร่เวียนไปทั่วโลก

๔. การก่อกวน การแทรกซึม การก่อวินาศกรรม

การบุ้ให้หวาดกลัว ฯลฯ

การก่อกวน (Subversion) การแทรกซึม (Infiltration) ทำมากที่สุดโดยฝ่ายคอมมิวนิสต์ การก่อกวนคือการทำให้แบ่งแยก และการทำทุกอย่าง เพื่อไม่ให้การปกครองบ้านเมืองนั้น ๆ ดำเนินไปโดยปกติสุข

การแทรกซึมคือการใช้คนซึ่งไว้วางใจได้ อาจเป็นชนชาติของผู้ใช้หรือชนชาติอื่นก็ได้ เพื่อไปทำการทุกอย่างที่จะเป็นประโยชน์แก่ตน โดยฝ่ายตรงกันข้ามไม่รู้สึกรู้สั

การทำให้หวาดกลัว (Terror) ก็เป็นวิธีการที่ใช้กันมากและได้ผลมากเช่นเดียวกัน

ถ้าจะสำรวจประวัติศาสตร์ตั้งแต่ต้นคริสต์ศตวรรษนี้ จนถึงปัจจุบัน ก็อระยะ ๑๐ ปีนี้ มีการฆ่ากันเกี่ยวกับทางการเมืองระหว่างประเทศ หลายสิบลาย ผู้ถูกฆ่ามีประมุขของประเทศ ประมุขรัฐบาล และ รัฐบุรุษสำคัญ ส่วนมากในยุโรปและอเมริกาใต้

มหาสงครามโลกครั้งที่ ๑ เกิดขึ้น ก็เพราะผู้ฆ่าเป็นพรรคพวกของ ฝ่ายไม่พอใจที่ออสเตรีย-ฮังการี มายึดครองมณฑลบอลข่าน ซึ่งพวก เซอร์เบียถือว่าควรจะเป็นของตน เลยหาโอกาสปลงพระชนม์มกุฎ ราชกุมารออสเตรีย-ฮังการี การปลงพระชนม์พระเจ้าอเล็กซานเดอร์ แห่งยูโกสลาเวีย ขณะเสด็จเยี่ยมฝรั่งเศสเมื่อ ค.ศ. ๑๙๓๔ ก็เช่นเดียวกัน เพราะพวกชนหมุ่ย่อยพวกโครท (Croate) และแมซีโดเนียน คิดว่าตนจะได้เอกราชหรืออย่างน้อยก็ได้สิทธิ กำหนดตนเองได้

เมื่อ ค.ศ. ๑๙๓๔ ชาวออสเตรียที่เป็นพวกนาซีฮิตเลอร์ อยากให้ ออสเตรียเข้าผนวกกับเยอรมัน จึงพยายามยึดอำนาจและฆ่า นายกรัฐมนตรีคอสฟูส โทยเชื่อว่าถ้าคอสฟูสตายแล้ว คงจะสำเร็จ แต่ก็ไม่ได้ผล มาสำเร็จในตอนหลังเมื่อฮิตเลอร์ประกาศผนวกที่เรียกกันว่า

Anschluss

ในปี ค.ศ. ๑๙๓๕ คณะพรรคนาซีของรุมานีเย ชื่อ Iron Guard ก็ต้องการให้รุมานีเยมีนโยบายร่วมกับฮิตเลอร์ แต่ขัดอยู่ที่นายกรัฐมนตรีซึ่งแอนตี้ฮิตเลอร์ จึงเข้าทำการฆ่านายกรัฐมนตรีของตนเสีย

ภายหลังมหาสงครามโลกครั้งที่ ๒ พวกฝ่ายที่รุนแรงเห็นว่าถ้าไม่ฆ่าคนสำคัญ ๆ เสียคงจะไม่ไต่เอกราช จึงเริ่มฆ่า ลอร์ด มอยน์ (Lord Moyne) ข้าหลวงใหญ่ประจำปาเลสไตน์ ดำเนินการก่อวินาศกรรมและฆ่าพวกอาหรับและพวกที่นิยมอาหรับมากมาย จนกระทั่งในที่สุดฆ่า เกานท์ เบอรรนาคอตต์ซึ่งสหประชาชาติส่งไปไกล่เกลี่ยระหว่างยิวกับอาหรับ

กลวิธีของฝ่ายคอมมิวนิสต์ในการทำสงครามการเมือง

ฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้ใช้กลวิธีสงครามการเมืองเป็นมูลฐานอย่างสำคัญ ความมุ่งประสงค์ก็คือในประเทศใดที่มีการปกครองไม่ใช่คอมมิวนิสต์ และไม่มียุโรปายเป็นพวกตน จะต้องพยายามโค่นล้มระบบนั้นให้สำเร็จ และฝ่ายคอมมิวนิสต์มีองค์การเพื่อดำเนินการนี้อย่างเข้มแข็ง โดยใช้พรรคคอมมิวนิสต์ซึ่งมีองค์การต่าง ๆ บังหน้าเช่น ซอบใช้ทางองค์การทหารผ่านศึก องค์การวิชาชีพต่าง ๆ หรือสหบาลกรรมกรและรัฐสภา หรือใช้องค์การที่ไม่ใช่คอมมิวนิสต์ แต่ให้คือนโยบายเป็นประโยชน์แก่ตน หรือดำเนินการโดยใช้สายลับเข้าไปพัวพันในกองทัพ กระทรวงทบวงกรม สหบาลกรรมกร ซึ่งไม่ใช่คอมมิวนิสต์

นิสต์ สถาบันการศึกษา หนังสือพิมพ์ หรือองค์การสังคมอื่น ๆ ซึ่ง
คอมมิวนิสต์สามารถแทรกซึมเข้าไปได้

องค์การทั้งหมดดังกล่าวมีหน้าที่มากมาย รวมทั้งการช่วยให้พวก
กลัวภัย

จารกรรม

เราได้ยินคำว่า “จารกรรม” หรือ “จารบรุษ” รู้สึกขยะแขยง
และใคร่ถูกกล่าวหาหรือแม้กล่าวขำเล่น ก็ถือว่าเป็นการสบประมาท
อย่างแรง แต่ตามประวัติศาสตร์หลายร้อยปีมาแล้ว ประเทศต่าง ๆ
ทั่วโลกต่างก็ใช้วิธีจารกรรมกันทั่วไปเพื่อสืบทราบความเป็นไปในอีก
ประเทศหนึ่ง ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์หลายประการ เช่น เพื่อทราบกำลัง
อีกฝ่ายในกรณีที่ตนคิดจะรุกราน หรือสงสัยว่าจะรุกรานตน หรือเพื่อ
ทราบถึงนโยบายของประเทศนั้น ๆ ว่ามีต่อตนอย่างไรและมีต่อประ
เทศอื่นอย่างไร เพียงใด ถ้าวา “จารกรรม” แม้จะขยะแขยงก็ตาม
แต่ก็มีความหมายเพียงว่าการสืบ การสังเกตการรบ การเฝ้าดูพฤติกรรม
ต่าง ๆ โดยไม่ให้มีผู้ทราบว่าคุณเป็นผู้ทำหน้าที่นี้ และข้อเท็จจริงที่ได้
สืบมักจะเป็นเรื่องลับ ซึ่งอีกฝ่ายสงวนไม่ให้ใครทราบจารกรรมเป็น
สิ่งจำเป็น เพราะแม้ให้เรามีกำลังทหาร และอาวุธล้ำค้ำญมากหมายมหาศาล
เพียงใดก็ตาม ถ้าไม่ทราบฐานะอันแท้จริงของผู้ที่เราสงสัยว่าจะเป็น
ศัตรู กำลังที่เรามีอยู่ก็เหมือนเปล่า ในระหว่างมหาสงครามโลกครั้งที่

ที่ ๒ และ ภายหลังจากที่มีชื่อเสียงในการใช้จารกรรมก็คือ เยอรมัน
ญี่ปุ่น และสหภาพโซเวียต

อย่างไรก็ดี ในระหว่างสามชาตินี้ เยอรมันมีชื่อชานาญมาก่อน
เริ่มตั้งแต่สงครามกับฝรั่งเศส เมื่อ ค.ศ. ๑๘๗๐ เยอรมันรู้หมดว่าฝรั่งเศส
จะมีกำลังเท่าใด อยู่ที่ไหนใครเป็นแม่ทัพนายกอง และพอยกทัพ
ข้ามพรมแดนฝรั่งเศสเข้าไป มีจารบุรุษภายในฝรั่งเศสร่วมมือมากมาย
นักหนังสือพิมพ์ฝรั่งเศสสมัยนั้นก็มีมาก ที่รับเงินเคื้อนเยอรมัน

มาถึงสมัยฮิตเลอร์สมรรถภาพในการจารกรรมยิ่งดีขึ้น มีการจัดเป็น
สาย ๆ เช่น

- ๑ ชาวเยอรมันเป็นพรรคนาซี และอยู่ในต่างประเทศร่วมมือ
- ๒ พวกนักการทูต กงสุล ผู้ช่วยทูตทหารบก ทหารเรือ และ
ทหารอากาศ
- ๓ พวกนักการเมืองที่เป็นสมาชิกพรรคนาซี รายงานกรมสืบ
ราชการลับ ผู้แทนตำรวจลับในโรงงาน ฯ บุรุษไปรษณีย์
- ๔ สโมสรนาซีตามท้องถิ่นต่าง ๆ
- ๕ โรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ
- ๖ สมาคมรักชาติต่าง ๆ
- ๗ พวกอันธพาล
- ๘ พวกศิลปิน และนักศึกษาที่นิยมลัทธินาซี

๔) พวกเกลี้ยกล่อม และพวกเสรีรัฐหรือกบฏมีชื่อเสียงที่ชอบ
ลัทธินาซี

ก่อนมหาสงครามโลกครั้งที่ ๒ ญี่ปุ่นวางแผนการจารกรรมในสหรัฐ
อเมริกาไว้ทั่วไป ญี่ปุ่นทราบความเป็นอยู่แถวฝั่งลอสซังเจลิซตี ตลอดจน
จนที่ใดเป็นโรงงานอูเรโอ โรงสร้างเครื่องบิน ฝั่งตอนไหนน้ำลึกขึ้นเท่า
ใด รัฐบาลญี่ปุ่นถึงกับลงทุนให้ นายแพทย์ญี่ปุ่นมีชื่อเสียงคนหนึ่งไป
ตั้งโรงพยาบาลที่เมืองคังกล่าว เมื่อเกิดสงครามขึ้น จึงปรากฏว่าเป็น
แหล่งจารกรรมสำคัญที่สุดของญี่ปุ่น ปรากฏว่าชาวญี่ปุ่นในสหรัฐ
อเมริกามีอาชีพต่าง ๆ ล้วนแต่เป็นจารบุรุษแทบทั้งสิ้น

รัสเซียเองก็เก่งมาก มีจารบุรุษตัวสำคัญชื่อ ริชาร์ด ซอร์จ (Richard
Sorge) บิดาเป็นเยอรมัน มารดาเป็นรัสเซีย เป็นคอมมิวนิสต์ แต่ไม่มี
ใครทราบ ในปี ค.ศ. ๑๙๓๓ ปลอมเข้าไปสมัครเป็นสมาชิกพรรคนาซี
ของฮิตเลอร์ ต่อมาได้เป็นผู้แทนหนังสือพิมพ์เยอรมันในญี่ปุ่น และเป็น
ที่ไว้วางใจของเอกอัครราชทูตเยอรมันในกรุงโตเกียว ได้รับแต่งตั้ง
เป็นผู้ช่วยทูตการหนังสือพิมพ์ ซอร์จสามารถรู้ความลับเกี่ยวกับ
นโยบายดำเนินการของเยอรมันดี บังเอิญในขณะนั้น ที่ปรึกษาคน
สำคัญของเจ้าชายโกโนเอ นายกรัฐมนตรี ชื่อ โอซากิ (Ozaki) ก็เป็น
คอมมิวนิสต์ที่สำคัญด้วย โอซากิรู้ถึงความลับของรัฐบาลญี่ปุ่นหมด
มติคณะรัฐบาลทุกเรื่อง โอซากิทราบเพราะเจ้าชาย โกโนเอ ไว้วางใจ

เมื่อเกิดสงครามโลกด้านยุโรประหว่างเยอรมันกับรัสเซีย แต่ญี่ปุ่น
ไม่เห็นด้วยกลับเจรจาขอให้เยอรมันทำสัญญาประนีประนอมกับรัสเซีย
นโยบายของญี่ปุ่นเวลานั้นมีอยู่ว่า ถ้ารัสเซียจะแพ้แน่นอนหรือรัสเซีย
ยอมให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาตั้งฐานทัพทางท่ากันไซบีเรีย ญี่ปุ่นจึงจะประ
ภาศสงครามกับรัสเซีย นโยบายต่าง ๆ เหล่านี้ ทั้งของเยอรมันและญี่ปุ่น
ซอร์จซึ่งเป็นจารบุรุษสำคัญของรัสเซียรายงานให้ รัฐบาลทราบหมด
รัสเซียจึงทราบว่าเยอรมันกับญี่ปุ่นมีนโยบายอย่างไร แต่ในที่สุดทั้ง
ซอร์จและโอซากากิก็ถูกจับ และถูกประหารชีวิตในกรุงโตเกียว เมื่อ
เดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๔๔

ในปัจจุบันนี้ทั้งสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียตต่างใช้วิธีการกรรม
ซึ่งกันและกันเต็มที่

เมื่อมีกรณีที่โซเวียตยิงเครื่องบินสำรวจสภาพดินแดนโซเวียต ยุ ๒
ตกเมื่อเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๖๐ ประธานาธิบดีไอเซนฮาวร์ของ
สหรัฐอเมริกาในขณะนั้นถึงกับแถลงว่า การแสวงหาข้อสนเทศใน
โลกปัจจุบันนี้ สำคัญจำเป็นยิ่งสำหรับสหรัฐอเมริกา เราไม่ต้องการ
ให้มีกรณีถูกจู่โจมตัวอย่างญี่ปุ่นทำกับเรากราวเฟิร์ลซาเบอร์ ฉะนั้นเรา
จึงต้องรู้ว่ารอบตัวเรา ใครมีกำลังเพียงใด เตรียมการเพียงใด เฉพาะ
อย่างยิ่งกำลังจู่โจมที่ไม่ให้เรารู้ตัว เนื่องจากสหภาพโซเวียตปกปิด

ความลับมาก เราจึงจำต้องแสวงหา เพราะไซเวียตปกปิดนี้เอง จึงทำ
ให้เกิดความไม่ไว้วางใจ เกรงจะถูกจับกุมก่อนให้เกิดความตึงเครียดไม่สบาย
ใจ นอกจากนี้สหรัฐอเมริกาที่เคยเสนอกับไซเวียตให้เปิดท้องฟ้าโดย
เปิดเผยแลกเปลี่ยนกันเต็มที่ว่าใครมีฐานทัพ แหล่งยุทธศาสตร์ ฯลฯ
ที่ไหนบ้างรัสเซียก็ไม่เอาและในขณะเดียวกัน รัสเซียก็ใช้วิธีการกรรม
ทั่วไปในสหรัฐอเมริกา

สำหรับสหภาพไซเวียตนั้นก็เป็นที่รู้กันทั่วโลกว่า จารกรรมมีปฏิบัติ
อยู่ทั่วไป ที่ถูกจับก็นับไม่ถ้วน เช่นคดีในคานาดา เมื่อ ค.ศ. ๑๙๔๕
ซึ่งจารบรูษของไซเวียตเอง ชื่อ อิกอร์ กูเซงโก เป็นผู้ขยายคดี
แอลเยอร์ ฮิส (Alger Hiss) ข้าราชการผู้ใหญ่ของสหรัฐอเมริกาถูก
จำคุกให้การเท็จ เมื่อ ค.ศ. ๑๙๕๐ คดี เคลลาซ์ ฟุชส์ (Klaus Fuchs)
ให้ความลับเกี่ยวกับการทำลูกระเบิดปรมาณูให้รัสเซีย เมื่อ ค.ศ. ๑๙๕๐
คดีโรเซนเบิร์ก คู่สามีเมียถูกประหารชีวิตในสหรัฐอเมริกา ฐานเอา
ความลับทางทหารให้รัสเซีย เมื่อ พ.ศ. ๑๙๕๑ ในเยอรมันตะวันตก
เมื่อ ค.ศ. ๑๙๕๙ จารบรูษคอมมิวนิสต์ที่ถูกจับมีถึง ๒๗๘๗ คน

วิธีการเพื่อขยายตัวของคอมมิวนิสต์ทั่วไป โดยใช้การทำสงคราม
การเมืองอาจแยกได้ออกเป็น ๒ ประเภทใหญ่ กล่าวคือ การใช้กำลัง
ภายนอกและการก่อวินภายใน

๑ การใช้กำลังภายนอก (External Force)

ตามประวัติในระหว่าง ๒๕ ปีที่ล่วงมา^๕ แสดงให้เห็นว่าสหภาพโซเวียตใช้กำลังทหารเข้ายึดครองประเทศลิทัวเนีย ลัตเวีย เอสโตเนีย และบางส่วนของโปแลนด์ เมื่อ ค.ศ. ๑๙๓๙ ระหว่างมหาสงครามโลกครั้งที่ ๒ โซเวียตก็ใช้กองทัพแดงเป็นเครื่องมือสำคัญในการขยายตัวอีก เช่นยึดครองโปแลนด์ ฮังการี รัมเนีย และบัลแกเรีย ในที่สุดก็ยึดได้ ประเทศเหล่านี้ปกครองโดยคอมมิวนิสต์ ต่อมาก็เดินนโยบายเอาเชกโกสโลวาเกีย โดยใช้กำลังเข้าข่มขู่ จีนแดงก็ใช้กำลังทั้งโดยตรงและทางอ้อม เช่น ทำกับระเบิด อินเกีย และส่งอาวุธยุทธภัณฑ์ที่ปรากฏให้เวียตนามเหนือทำกับลาวและกับฝ่ายเวียตนามใต้

๒ การก่อวินภายใน (Internal Subversion)

ทฤษฎีของคอมมิวนิสต์สอนให้ทำสงครามโดยลัทธิความเชื่อ (Ideology) และเศรษฐกิจ เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยหรือหลีกเลี่ยงการใช้กำลังทหารในการยึดอำนาจการปกครอง วิธีของคอมมิวนิสต์สำหรับก่อวินภายในมักจะย่ำในจุดมุ่งประกาศดังต่อไปนี้

ก. การควบคุมความเห็นอกเห็นใจของประชาชน

พวกคอมมิวนิสต์ มักจะเอาเรื่องต่อไปนี้มาโจมตีฝ่ายประชาธิปไตย เช่นการว่างงาน การที่มีเจ้าของที่ดิน พวกนายทุนที่เรียกดอกเบี้ยยแรง ๆ ความไม่เสมอภาคในฐานะเศรษฐกิจของบุคคล การ

ได้ค่าจ้างแรงงานต่ำ การกีดกันผิว และการเลือกปฏิบัติเกี่ยวกับผิว พวกคอมมิวนิสต์มักจะโฆษณาว่า ตนเท่านั้นสามารถบันดาลสิ่งตรงกันข้ามให้ได้ทั้งด้านสงคราม เศรษฐกิจ และความไม่เสมอภาคในเชื้อชาติ แสดงว่าตัวเท่านั้นรักชาติ พวกคอมมิวนิสต์ชอบใช้คำว่า "ทำเพื่อสันติภาพ" และหาว่าฝ่ายโลกเสรีเป็นฝ่ายต้องการทำสงคราม

ข. การลดอัตรากวักตักการณชนเพื่อให้ออกฝ่ายหวาดกลัว

พวกคอมมิวนิสต์มักจะยุให้มีการหยุดงาน จลาจล ก่อวินาศกรรมฆ่าคน เพื่อจะให้เห็นว่ารัฐบาลไม่สามารถให้ความคุ้มครองได้ เช่นในกรณีเวียคนามใต้ทุกวันนี้ หรือกรณีผิว คังกล่าวแล้ว

ค. พยายามใช้อิทธิพลเพื่อให้เปลี่ยนนโยบาย

คอมมิวนิสต์พยายามให้คนของตัวเข้าดำรงตำแหน่งในวงการรัฐบาลเพื่อสามารถเอนเอียงนโยบายได้ ฝ่ายประเทศลาวยืนยันนักหนาที่จะต้องมีคนของตนเข้าเป็นรัฐมนตรี เมื่อคราวประชุมลาว ก.ศ. ๑๙๖๒ ที่นครเจนีวา

ที่กล่าวมานี้เป็นเพียงตัวอย่างบางเรื่อง ยังมีอีกมาก

ฝ่ายตะวันตกมองเห็นการกระทำของคอมมิวนิสต์ทุกอย่าง จึงพยายามต่อต้านเต็มที่ ซึ่งอยู่ในหลัก ๔ ประการ ดังต่อไปนี้

๑. การฟื้นฟูฐานะทางเศรษฐกิจ

ย่อมเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า ลัทธิคอมมิวนิสต์เติบโตได้ง่ายในถิ่นแค้นที่ราษฎรยากจน และเฉพะอย่างยิ่งที่ราษฎรเห็นความแตก

ต่างกันระหว่างคนมีกนจน เมื่อเสรีมหาสงครามโลกครั้งที่ ๒ ใหม่ ๆ
ภัยคอมมิวนิสต์ในยุโรปมีมากเพราะเหตุดังกล่าว ฝ่ายสัมพันธมิตรใน
ยุโรปจึงรีบปรับปรุงกิจการในประเทศของตน เฉพาะอย่างยิ่งยก
มาตรฐานการครองชีพ และพยายามทำความพอใจให้แก่ราษฎรส่วน
มาก แผนมาร์แชลล์เป็นส่วนหนึ่งของสหรัฐอเมริกาที่จะต่อต้านลัทธิ
คอมมิวนิสต์ ซึ่งได้ผลดีมาก ประกาศ ๔ ข้อของประธานาธิบดีทรูแมน
(Point Four Program) คือ

- ๑ จะสนับสนุนสหประชาชาติอย่างไม่ลดละ
- ๒ จะคงดำเนินตามโครงการ ช่วยให้โลกฟื้นฟูในถิ่น
เศรษฐกิจ
- ๓ จะสนับสนุนช่วยเหลือ เพื่อต่อต้านการรุกราน และ
- ๔ จะวางโครงการช่วยเหลือประเทศที่ด้อยพัฒนาการในด้าน
วิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรม ทั้งนี้ เพื่อให้ราษฎรที่อยู่
ในประเทศนั้น ๆ เจริญก้าวหน้าอยู่ดีกินดี แผนโคลัมโบ
ซึ่งไทยเราเป็นสมาชิก ก็เป็นส่วนหนึ่งของการต่อต้าน
คอมมิวนิสต์ การปฏิบัติขององค์การชำนาญพิเศษ
สหประชาชาติก็มุ่งให้พลเมืองของโลก รับความสุข
เช่นเดียวกัน

๒. การระมัดระวังรักษาความมั่นคงภายใน

ได้กล่าวแล้วว่าคอมมิวนิสต์ใช้หลายวิธีในการทำสงครามการเมือง แต่ที่อันตรายมาก คือ การก่อกวน การแทรกซึม และจารกรรม ฉะนั้น ฝ่ายโลกเสรีจึงกวัดกันระมัดระวังยิ่งขึ้น เฉพาะอย่างยิ่งในวง การรัฐบาล ปรากฏว่ารัฐบาลสหรัฐอเมริกาวางระเบียบกวัดกันที่สุด เกี่ยวกับการแทรกซึมของพวกคอมมิวนิสต์

๓. กิจกรรมทางทหาร

ฝ่ายตะวันตกโดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกาเห็นว่าควรจะต้องต้าน การคุกคามทางทหารของโซเวียตหรือจีนแดงได้ก็คือ โดยโต้ตอบอย่าง หนักแน่น เช่น ตกตั้งองค์การนาโต้ องค์การซีโต้ และองค์การ อื่น ๆ อีกหลายองค์การ นอกจากนี้สหรัฐอเมริกาในฐานะที่เป็น ประเทศร่ำรวยที่สุด มีกำลังมากที่สุด ได้ช่วยเหลือทั้งเงิน อาวุธ และวิชาการแก่ประเทศพันธมิตรของตน แหล่งใดที่คอมมิวนิสต์ใช้ กำลังทหารก็ต้องโต้ด้วยกำลังทหาร เช่น กรีซ เกาหลี และเวียดนาม ใต้ เป็นต้น สหรัฐอเมริกาได้รับอนุญาตจากประเทศที่เป็นมิตรให้ตั้ง ฐานทัพอากาศ เพื่อใช้อาวุธปรมาณูล้อมรอบโซเวียตเกือบหมด ทาง ก้านแปซิฟิกก็มีฐานทัพอากาศและฐานทัพเรือเชื่อมโยงกันเพื่อต่อต้าน จีนแดง และสมรรถภาพนี้ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วในระหว่าง ๗-๘ เดือน ที่ล่วงมาแล้วเกี่ยวกับการโจมตีเวียดนามเหนือ

๔. สงครามทางมโนคติ

ได้กล่าวแล้วว่า สงครามเย็นหรือสงครามการเมือง เป็นการกระทำทุกอย่าง นอกจากใช้อาวุธเพื่อให้อีกฝ่ายยอมปฏิบัติตามนโยบายอาวุธสำคัญคือการโฆษณาชวนเชื่อ เพื่อให้ประเทศที่ไม่ยอมพัวพันกับฝ่ายใด หันมาสนับสนุนหรือให้ฝ่ายศัตรูเองแตกแยกกันในข้อนี้ ฝ่ายตะวันตกรู้สึกกลัวว่าทั่วโลกเปรียบฝ่ายคอมมิวนิสต์ เพราะชี้ให้พลโลกเห็นว่าเคารพในสิทธิมนุษยชน ไม่คิดเอาคนลงเป็นทาส และจะช่วยต่าง ๆ ในเรื่องเศรษฐกิจทั้งถ้อยแถลงของทรูแมนข้างต้น แต่ฝ่ายคอมมิวนิสต์ก็พยายามโต้และว่าฝ่ายโลกเสรีเป็นฝ่ายปฏิบัติ และจักรวรรดินิยม

ก่อนยุติคำบรรยายวันนี้ ขอชี้ให้เห็นว่า วิกฤตการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเมื่อฝ่ายตะวันตกยกยั้นฝ่ายคอมมิวนิสต์จริงจัง ฝ่ายคอมมิวนิสต์ก็ถอย คือ

- ๑ กรณีอิหร่านเกี่ยวกับรัสเซียเอาทหารไว้ในมณฑลอาเซอร์ไบจานดังกล่าวแล้ว เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๕-๑๙๔๖
- ๒ กรณีกรีซ ค.ศ. ๑๙๔๗ ซึ่งครั้งนั้นไซเวียตก็หนุนพวกกรีซคอมมิวนิสต์ทำนองกรณีเวียดนามใต้ในปัจจุบัน
- ๓ กรณีเบคส้อมกรุงเบอร์ลินเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๘
- ๔ เมื่อตั้งองค์การนาโตขึ้นในปี ๑๙๔๙ และแผนมาซาลด์

- ๕ เมื่อฝ่ายตะวันตกอนุญาตให้เยอรมันตะวันตกมีอาวุธได้เมื่อ ค.ศ. ๑๙๕๑ และให้เยอรมันเข้าเป็นภาคีนาโต้
- ๖ เมื่อจีนแดงคุกคามไต้หวัน ปี ค.ศ. ๑๙๕๔ (จีนชาติกับ สหรัฐเซ็นสัญญาพันธมิตร)
- ๗ ในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ รัสเซียยื่นคำขาดให้สัมพันธมิตรออกจากเบอร์ลิน
- ๘ ในปี ค.ศ. ๑๙๕๘ จีนแดงโจมตีเกาะกีมอยและมัตซู่
- ๙ สหรัฐอเมริกายกทหารเข้าเลบานอน ค.ศ. ๑๙๘๕
- ๑๐ วิกฤตการณ์กรุงเบอร์ลิน ค.ศ. ๑๙๖๑
- ๑๑ กรณีคิวบาสั่งกล่าวแล้ว และ
- ๑๒ กรณีเวียดนามใต้ในปัจจุบันนี้

ประวัติศาสตร์การทูต

ภายหลังมหาสงครามโลกครั้งที่ ๑

คำบรรยายเรื่องนี้ นายดิเรก ชัยนาม ได้แสดงที่กระทรวงการต่างประเทศ เมื่อวันที่ ๑๑ และ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๐๙ รวม ๒ ครั้ง แก่ข้าราชการของ กระทรวงการต่างประเทศ และของกระทรวงอื่นบางหน่วยที่เข้าร่วมในการศึกษา และฝึกอบรมของกระทรวงการต่างประเทศด้วย คำบรรยายนี้ได้เจตจากเจ้าหน้าที่ อัดเสียงไว้ นับว่าเป็นคำบรรยายรุ่นสุดท้าย ๓-๔ เรื่อง ของนายดิเรก ชัยนาม ก่อนถึงแก่กรรม เป็นที่น่าเสียดายว่า ผู้บรรยายไม่มีโอกาสตรวจแก้ทั้งข้อความ และด้อยคำ เพราะเมื่อเจ้าหน้าที่ได้ถอดคำบรรยายนี้ออกมาตีพิมพ์ขึ้นเสร็จและ ส่งไปให้ดู ท่านก็บ่ช่วยมากเสียแล้ว แต่ก็ได้แสดงความปรารถนาไว้ว่า หาก ก้อยยังชั่วชั้นจะรีบขัดเกลาคัดแต่งส่งมาให้ อย่างไรก็ตาม ท่านก็ได้บอกให้ เจ้าหน้าที่ฝ่ายอำนวยการอบรมได้ช่วยตรวจให้ด้วย เพราะไม่อยากจะทิ้งไว้นาน เมื่อท่านถึงแก่กรรมแล้ว เจ้าหน้าที่จึงได้พยายามช่วย เพียงขัดเกล้าให้เท่าที่จะ ทำได้เท่านั้น นอกนั้นก็คงปล่อยไว้เช่นเดิม

ทำนุผู้มีเกียรติทั้งหลาย

ข้าพเจ้าขอขอบคุณทางกระทรวงการต่างประเทศที่ขอให้มาบรรยายกับท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายในเรื่อง ประวัติความสัมพันธ์ทางการทูตภายหลังมหาสงครามโลกครั้งที่ ๑ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน เรื่องนี้ที่ท่านศึกษาตำรับตำราต่าง ๆ แล้วจะเห็นว่า เป็นเรื่องใหญ่มาก เพราะเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่ระยะเวลานั้น คือ ค.ศ. ๑๙๑๘ มาจนบัดนี้หลายร้อยหลายพันเรื่อง ฉะนั้น ถ้าจะบรรยายจริง ๆ แล้วก็เป็นงานพันวิสัย ข้าพเจ้าจะได้บรรยายในเรื่องและเหตุการณ์สำคัญ ๆ เท่านั้น ในการบรรยายเพียง ๒ ครั้งนี้

ท่านทั้งหลายคงทราบแล้วว่า มหาสงครามโลกครั้งที่ ๑ เกิดขึ้นเพราะอะไร ในระหว่างมหาสงครามโลกครั้งที่ ๑ นั้น ท่านคงเคยได้ยินที่เรียกว่า ๑๔ ข้อของประธานาธิบดีวิลสัน คือในระหว่างสงครามประธานาธิบดีวิลสันได้เสนอว่า ภายหลังสงครามแล้วจะให้โลกมีสันติสุขได้ใน ๑๔ ข้อ ข้าพเจ้าจะไม่กล่าวให้เสียเวลา เพราะท่านอาจค้นได้จากตำราซึ่งมีอยู่มากหลาย สารสำคัญที่วิลสันพูดก็คือ การทูตต่อไปจะให้เป็นการเปิดเผยไม่มีความลับ เพราะวิลสันเองได้ประสบว่าการที่เกิดมหาสงครามโลกครั้งที่ ๑ ขึ้นนั้น เพราะประเทศต่าง ๆ ได้ทำสัญญาลับซึ่งกันและกัน เรื่องที่น่าประหลาดก็คือทั้ง ๆ ที่วิลสันเสนอ ในระหว่างสงครามห้ามการทำสัญญาลับหรือการทูตลับนั้น แต่

พอเสร็จแล้วไปทำสนธิสัญญาที่แวร์ซายส์ กลับปรากฏว่ามหาประเทศ
ต่าง ๆ เช่น อิตาลี ฝรั่งเศส รัสเซีย ได้ทำสัญญาลับซึ่งกันและกันไว้

ผลแห่งมหาสงครามโลกครั้งที่ ๑ มีอะไรบ้าง

๑. ประธานาธิบดีวิลสันเสนอให้ตั้งองค์การสันนิบาตชาติ หรือที่
ในสมัยนั้นเรียกว่า League of Nations ที่น่าเสียดายก็คือ สันนิบาต
ชาติซึ่งวิลสันเป็นคนเสนอนี้ เวลาวิลสันกลับไปอเมริกา รัฐสภากลับ
ไม่ให้สัตยาบัน ทั้งนี้ มีผู้วิจารณ์ว่าเพราะความผิดพลาดประการของ
ฝ่ายวิลสันเองและฝ่ายรัฐสภาด้วย คือเมื่อวิลสันไปประชุมสันนิบาต
ชาติครั้งที่แวร์ซายส์ วิลสันไม่ได้เอาฝ่าย opposition หรือฝ่าย
Republican ไป และไม่ยอมฟังเสียงใคร ๆ หมด แม้รัฐมนตรีต่าง
ประเทศ โรเบิร์ต แลนซิง ก็ตาม วิลสันแท้ก็ dictate อะไรต่าง ๆ
เมื่อเป็นเช่นนั้น วิลสันกลับมาเพื่อขอให้รัฐสภาให้สัตยาบันบ้างเอิญเวลา
นั้นรัฐสภาใหม่ของอเมริกามีการเลือกตั้งใหม่ พวกที่เข้ามาจะเป็น
Congressman ก็ดี Senator ก็ดี ส่วนมากเป็นพวก Republican พวก
นี้โกรธอยู่แล้วก็เลยไม่ยอมให้สัตยาบัน นอกจากนี้ยังเกี่ยวกับนโยบาย
อยู่อย่างโดดเดี่ยวของอเมริกา หรือที่เรียกว่า Isolation อีกด้วย เมื่อ
เป็นเช่นนั้นท่านจะเห็นได้ว่า เมื่อตั้งสันนิบาตชาติขึ้นเวลานั้นใคร ๆ
ก็นึกว่าอเมริกาจะเป็นประเทศสันหลัง เมื่ออเมริกาไม่เข้า อังกฤษ
ฝรั่งเศสก็รวนเร ในที่สุดก็ตั้งขึ้นไปแทน ๆ เช่นนั้น อีกประการหนึ่ง

ต้นนิบาตชาติในเวลานั้น เมื่ออเมริกาไม่ได้เข้า รัสเซียก็ไม่ได้เข้า เยอรมันก็ยังถูกห้ามอยู่ ฉะนั้น ประเทศที่ใหญ่ยิ่งจริงๆ ในเวลานั้นจึงมีเพียง ๔ ประเทศ คือ อังกฤษ ฝรั่งเศส อิตาลีและญี่ปุ่น ท่านคงทราบแล้วว่า ผลของสงครามโลก ค.ศ. ๑๙๑๘ นั้น ตกลงอย่างไรบ้าง มีการตกลงกันหลายประการ

๒. ในเรื่องดินแดน ตกลงเยอรมันต้องเสีย Alsace-Lorraine กลับไปยังฝรั่งเศส แคว้นซาร์ก็ให้ฝรั่งเศสดูแลไปก่อนจนกว่าจะมีการแสดงประชามติที่เรียกว่า Plebiscite ไปแลนก็ได้เอกราชโดยเอาเนื้อที่จากเยอรมันกับรัสเซีย มาตั้งเป็นรัฐโปแลนด์ขึ้นแล้วเกิดฉนวนแดนซิค ดินแดนของเยอรมันที่อยู่ในแอฟริกาเสียไปหมด ดินแดนหรือเกาะต่างๆ ที่เยอรมันมีอยู่ทางเอเชียส่วนมาก ญี่ปุ่นก็ยึดเอาไป บางส่วนก็ตั้งเป็นดินแดนซึ่งในเวลานั้นเรียกว่า mandate หรืออาณัติ

๓. ทางด้านการทหาร เยอรมันก็ถูกตัดว่าจะมีทหารเท่านั้นเท่านั้น ไม่ได้ต้องมีกำหนดจำนวน และเพื่อเป็นประกันว่าเยอรมันจะไม่รุกรานอีก มีเขตตามลำแม่น้ำไรน์เป็นเขตปลอดทหาร จะมีกำลังทหาร กำลังกองทัพอากาศได้เพียงเท่านั้นเท่านั้นตามจำนวนที่กำหนดไว้

๔. ทางเศรษฐกิจก็เช่นเดียวกัน จะต้องชำระค่าเสียหายให้แก่สัมพันธมิตรเป็นอันมาก ทั้งยังมีมติด้วยว่าเยอรมันจะต้องรับผิดชอบ

ในการทำสงครามครั้งนั้น ความตกลงแวร์ซายส์ เป็นมูลเหตุอันหนึ่ง
ของมหาสงครามโลกครั้งที่ ๒

๕. ท่านคงทราบแล้วว่า มหาสงครามโลกครั้งที่ ๑ ทำให้ฝรั่งเศส
เจ็บใจมาก ฉะนั้น ในการทำสัญญาต่าง ๆ ฝรั่งเศส โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ปวงกาเรจึงมีนโยบายว่าจะต้องปรับเยอรมันให้อยู่ที่เดียว ต้องตัดแขน
ตัดขาทั้งหมด แต่ในที่สุดอังกฤษและอเมริกาก็แข็งแรงว่าจะทำกับ
เยอรมันอย่างนั้นไม่ได้ ฝรั่งเศสก็ยื่นเอากับอังกฤษว่า ถ้าอย่างนั้น
ท่านจะรับได้หรือไม่ว่าเยอรมันจะไม่รุกราน อังกฤษเวลานั้นก็จะให้
การรับรอง แต่ฝรั่งเศสประสงค์จะให้รับรองทั่วทั้งแนวตะวันออกของ
ฝรั่งเศส อังกฤษก็บอกว่ารับรองไม่ได้ เมื่อเป็นเช่นนั้นภายหลัง
มหาสงครามโลกครั้งที่ ๑ นโยบายของฝรั่งเศสก็คือเรียกค่าปฏิกรรม
สงครามเสียจนเยอรมันไม่สามารถชำระหนี้ได้ ในที่สุดสถานการณ์
เศรษฐกิจปั่นป่วน ท่านคงเคยได้ยินแล้ว เงินมาร์คหลายล้านมาร์ค
เท่ากับไม่กี่สตางค์ ที่เราเอาเงินมาร์คมาติดฝาคูเล่น ในเวลานั้น
ข้าพเจ้ายังจำได้ ค.ศ. ๑๙๒๐—๑๙๒๑ สับสนกว่าปีมานี้ เมื่อเป็นเช่นนั้น
ฝรั่งเศสจึงเกินนโยบายหาพวก ในที่สุดฝรั่งเศสก็ทำสัญญากับรัสเซีย
และโปแลนด์ ในการที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในกรณีเยอรมัน
โจมตี นี่เป็นฐานะทั่วไปในยุโรป

ท่านคงทราบแล้วว่าก่อนมหาสงครามโลกครั้งที่ ๑ ตุรกีมีอำนาจแผ่อาณาเขตไปในตะวันออกกลางเป็นอันมาก เวลานั้นตุรกีมีชื่อเรียกว่า Ottoman Empire แต่เนื่องจากเข้าสงครามผิดไปเข้ากับฝ่ายเยอรมัน ฉะนั้นเมื่อเสร็จสงครามแล้ว ประเทศตุรกีหรือจักรวรรดิตุรกี จึงถูกฉีกออกเป็นประเทศเล็ก ๆ ก็เกิดประเทศอย่างอิรักเป็นต้น แม้กระนั้นก็ตาม ตุรกีท่านก็ทราบแล้วว่าได้ผู้นำที่สามารถคนหนึ่งคือ Ataturk ท่านผู้นี้สามารถกู้ชื่อเสียงตุรกีกลับมาใหม่ชื่อเสียง และนำตุรกีให้ก้าวหน้าเป็นอารยประเทศทุกวันนี้ และตุรกีก็มีมือขวาอีกคนหนึ่งชื่อ Ismet İnönü เวลานั้นดูเหมือนเพิ่งออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีไป เคยเป็นประธานาธิบดีเหมือนกัน เวลาประชุมกันที่ Montreux เพื่อตกลงในเรื่องช่องแคบ Dardanelles ฝ่ายสัมพันธมิตรต้องการกักขัง İnönü ต้องเข้าประชุม พอเข้าไปในห้องประชุมเจ้าหน้าที่กักต้อนเล็ก ๆ ไขว่ให้ตัวหนึ่ง แล้วชี้เข้าไปให้ว่านี่ของผู้แทนตุรกี ท่านก็ถามว่านี่จัดไว้ให้ใคร ก็ตอบว่าสำหรับท่าน ท่านก็ว่าแก้อื่น ๆ ทำไมมีพนักสูง ๆ สำหรับฉันทำไมตัวเล็ก ๆ เจ้าหน้าที่ก็บอกว่าจัดไม่ทัน ท่านก็บอกว่าไปจัดให้ทันแล้วค่อยมาตามใหม่ แล้วท่านก็เดินออกจากห้องประชุม ซึ่งแสดงถึงการรักษาเกียรติของประเทศ

ในเรื่องการจกเก้าอี้^{๕๖} ท่านคงเคยได้ยินแล้วเมื่อคราว Congress of Vienna ค.ศ. ๑๘๑๕ ในสมัยนั้น เวลาจะเดินเข้าห้องประชุมต้องก้าวพร้อม ๆ กัน และท่านเชื่อหรือไม่ว่า ในการประชุม ณ ปอทสแคมเมื่อเสร็จมหาสงครามโลกครั้งที่ ๒ ด้านยุโรปใหม่ ๆ อังกฤษ อเมริกา รัสเซีย เติงกันในเรื่องเดินเข้าห้องประชุมเหมือนกัน ในที่สุดต้องตกลงเอาอย่างเดียวกับสมัย Congress of Vienna กล่าว คือ นับ ๑-๒-๓ แล้วเดินเข้าประตูพร้อมกัน

ฝรั่งเศสและรัสเซีย

เพื่อป้องกันการรุกรานจากเยอรมัน ฝรั่งเศสทำสัญญากับเบลเยียมด้วย ท่านคงทราบแล้วว่า ระหว่างและภายหลังมหาสงครามโลกครั้งที่ ๑ นั้นเอง ทางประเทศรัสเซียได้เกิดปฏิวัติใหญ่หลวงที่สุดในประวัติศาสตร์ โดยพวกบอลเชวิค และในที่สุดคือพวกคอมมิวนิสต์ทุกวัน^{๕๗} เมื่อปฏิวัติ ๑๙๑๗ พวกปฏิวัติคือพวกคอมมิวนิสต์เข้าไปยึดพระราชวังเครมลินได้ แล้วไปได้เอกสารลับต่าง ๆ ซึ่งปรากฏว่าประเทศอังกฤษก็มี ฝรั่งเศสก็มี ทำสัญญาลับกับซาร์ว่า ถ้าเสร็จสงครามแล้วจะแบ่งให้รัสเซียเข้าควบคุมช่องแคบ Dardanelles จะให้รัสเซียมีอิทธิพลทางเหนือเปอร์เซีย เหล่านี้เป็นต้น พวกคอมมิวนิสต์ได้เอาสัญญาลับเหล่านี้มาพิมพ์ ฝ่ายสัมพันธมิตรก็ประกาศว่า ไม่จริงแต่ความจริงนะจริง

เมื่อเสร็จสงคราม โดยที่รัสเซียเป็นคอมมิวนิสต์ ประเทศต่างๆ ในยุโรปไม่ยอมรับนับถือ รัสเซียจึงพยายามเดินทุกอย่างเพื่อให้ ประเทศต่างๆ รับนับถือคนในที่สุดประเทศแรกในยุโรปที่ยอมรับนับ ถือรัสเซีย คือ เยอรมันนั่นเอง ที่เรียกว่าสัญญา Rapallo โลกพากันแตกตื่นในการที่เยอรมัน ทั้ง ๆ ที่ถูกผูกมัดโดยสัญญา แวร์ซายส์ กลับเป็นผู้ยอมรับนับถือรัสเซีย บังเอิญในเวลานั้น อิตาลีซึ่งทำนอง ทราบแล้วว่าเป็นฝ่ายสัมพันธ์มิตรกับเยอรมัน แต่เมื่อเสร็จมหาสงคราม โลกครั้งที่ ๑ แล้ว ตามสัญญาซึ่งอังกฤษและฝรั่งเศสให้ไว้ อิตาลีจะ ได้คืนแคว้นต่างๆ มากมาย ก็ไม่ได้สมความปรารถนา เพราะประธานาธิบดีวิลสันยืนยันหลักในเรื่อง Self determination คือกำหนดการตนเอง ถึงแม้อิตาลีจะไปได้บ้าง ก็ไม่ได้สมกับที่ตนปรารถนา เมื่อเป็น เช่นนี้ราษฎรในอิตาลีซึ่งมีความยากจน จึงไม่พอใจรัฐบาลในขณะนั้น เป็นอันมาก ได้เกิดพรรค Fascist ขึ้นโดยมุสโสลินีเป็นหัวหน้านำทหาร เข้ายึดกรุงโรม พระเจ้าแผ่นดินทรงเชิญให้มุสโสลินีเข้าจัดตั้งรัฐบาล อิตาลีก็เริ่มมีนโยบายเป็นประเทศเผด็จการ

ในระยະนั้น ฝรั่งเศสมีรัฐมนตรีต่างประเทศคนหนึ่งซึ่งมีนโยบาย จะดีกับเยอรมัน รัฐมนตรีต่างประเทศคนใหม่นี้ชื่อ Briand ซึ่งมีความเห็นว่ายุโรปจะมีสันติได้ต้องร่วมกับเยอรมัน บังเอิญในเวลานั้น เยอรมันมีรัฐมนตรีต่างประเทศคนหนึ่งชื่อ Gustav Stresemann ซึ่งได้

ประกาศว่า เยอรมันเลิกความต้องการที่จะได้ดินแดน คืนที่เสียไปแล้ว
ยอมสละหมดทุกอย่าง บริอังก์มีนโยบายที่จะศึกกับเยอรมันอยู่แล้ว จึง
ถือโอกาสประกาศบัต้อยแถลงของเสกตรสมาน เป็นเหตุให้คนฝรั่งเศส
พอใจมาก แต่พอเซ็นสัญญาได้ไม่เท่าใด Stresemann ก็ระหวัญถึง
แก่กรรม ผู้ที่เข้ามาใหม่ฝีมือไม่ถึง นโยบายความสนิทสนมระหว่าง
เยอรมันกับฝรั่งเศสก็จางไปอีก

ออสเตเรีย

ท่านคงทราบแล้วเหมือนกันว่า ออสเตเรียก่อนสงครามก็เป็นจักร
วรรดิใหญ่เรียกว่า ออสเตเรีย-ฮังการี เอ็มไพร์ ออสเตเรียนี้เองที่
ทำให้เกิดมหาสงครามโลกครั้งที่ ๑ ภายหลังมหาสงครามโลกครั้งที่ ๑
สัญญาแวร์ซายส์บังคับฮังการีออกไป ให้เหลือออสเตเรียเป็นประเทศ
เล็ก ๆ ใคร ๆ ก็ทำนายว่าไม่สามารถดำรงอยู่ได้ เพราะรายได้ไม่พอ
วันหนึ่งจะต้องกลับเข้าไปรวมกับเยอรมัน เพราะออสเตเรียเป็นเยอรมัน
สต็อก เชื้อชาติเยอรมัน พูดภาษาเดียวกัน ชนบธรรมเนียมอย่าง
เดียวกัน ต่อมาเยอรมันกับออสเตเรียตกลงทำสหภาพศุลกากร ก็ทั้งสอง
ฝ่ายจะซื้อขายอะไรกันไม่ต้องเสียภาษี เป็นความตกลงพิเศษ พอ
สัมพันธมิตรรู้เข้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝรั่งเศสก็บังคับให้เลิกสัญญา
สัญญากังกล่าวก็ต้องเลิกกันไป

สันนิบาตชาติ

เหตุการณ์ต่อมาคือสันนิบาตชาติ มีผู้ถามเป็นจำนวนมากว่า ทำไมสันนิบาตชาติจึงล้มเหลว ถ้าอ่านตัวบทกติกาสันนิบาตชาติแล้ว จะเห็นได้ว่าตัวบทกติกาสันนิบาตชาตินั้นซับซ้อนหมด สมมติว่า เกิดกรณีรบพุ่งขึ้นในสองประเทศ ใครเป็นผู้มีหน้าที่พิจารณาคำเนิการ ในกติกาสันนิบาตชาติปล่อยให้ทั้งสมัชชา และคณะมนตรีมีอำนาจพิจารณา ไม่ได้บอกเด็ดขาดอย่างกฎบัตรสหประชาชาติ ในกฎบัตรสหประชาชาติถามเรื่องขึ้น หน้าที่ปฐมที่เรียกว่า primary responsibility ในการที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยของโลกนั้นตกอยู่แก่คณะมนตรีความมั่นคง แต่ในกติกาสันนิบาตชาติไม่ได้พูดไว้ สมัชชาพิจารณาก็ได้ คณะมนตรีพิจารณาก็ได้ แต่ที่สำคัญที่สุด คือการ sanction ทำเนิการปราบปรามจริง ๆ นั้น ถ้าข้าพเจ้าจำไม่ผิด ต้องเป็นความเห็นหรือความตกลงเป็นเอกฉันท์ ถ้าต้องเป็นความเห็นเอกฉันท์แล้วอย่างไร ๆ ก็ปราบไม่ได้ นี่เป็น weakness ของกติกาสันนิบาตชาติ

ต่อมา เรื่องสันนิบาตชาติกับแมนจูเรีย เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่จนถึงญี่ปุ่นลาออกจากสันนิบาตชาติ ท่านทราบแล้วว่าจีนในสมัยก่อนมหาสงครามโลกครั้งที่ ๒ อีกนัยหนึ่งระหว่าง ค.ศ. ๑๙๓๑ ถึง ๑๙๓๕ นั้น มีเจียงไคเช็คเป็นประมุขของประเทศ ข้าพเจ้าขอย้อนหลังไปอีกหน่อย เพราะมันเกี่ยวโยงกัน ท่านทราบแล้วว่าตั้งแต่ประมาณปี ค.ศ. ๑๖๔๔

คือประมาณ ๓๐๐ ปีมานี้ มีการปฏิวัติใหญ่ในประเทศจีน ราชวงศ์
แมนจูโค่นราชวงศ์ของจีนดั้งเดิม พอแมนจูยึดอำนาจในประเทศจีน
ได้ก็บังคับให้คนจีนทิ้งหนวดไว้หางเปีย เพื่อแสดงให้เห็นว่าจีนเป็น
ทาสของแมนจู

ต่อมาเมื่อ ค.ศ. ๑๘๑๑ ชุน ยัก เซน ซึ่งได้รับการศึกษามาจาก
อเมริกา ได้เป็นหัวหน้าปฏิวัติสำเร็จ แต่การปกครองของ ชุน ยัก เซน
ไม่ success ไม่ตลอดรอดฝั่งเพราะในประเทศจีนท่านก็ทราบแล้วว่าใหญ่
โตมหาศาล แต่การคมนาคมแทบจะไม่มี เขาได้ทำสถิติว่าการคมนาคม
ถนนหนทางในเมืองจีนเวลานั้น ถนนชั้นสามขรุขระๆ อย่างทาง
เกวียนนี่เอง มีประมาณ ๔ หรือ ๕ พันไมล์เท่านั้น เมื่อการคมนาคม
ไม่ดีการปกครองก็ไปไม่ถึง เมื่อปกครองไม่ได้ ประเทศจีนในเวลา
นั้นจึงมี war lorde ที่เรียกกันว่าขุนศึก war lords ในสมัยเจียงไคเช็ค
บนผืนแผ่นดินใหญ่มีประมาณ ๑๐๐ คน ล้วนเป็นนายพลเอกหรือ
จอมพลทั้งนั้น พวกเหล่านี้หากินโดยเก็บภาษีเอง เจียงไคเช็คต้อง
การจะ control ให้ได้ แต่ก็ทำไม่สำเร็จ นี่เป็นจุดอ่อนอีกประการหนึ่ง
ต้องไม่ลืมว่าประเทศจีนถูกพวกฝรั่งรวมทั้งญี่ปุ่นมารุมกินอยู่นับเป็น
จำนวนอย่างน้อย ๒ หรือ ๓ ร้อยปี เพราะเมืองจีนเป็นเมืองที่อุดม
สมบูรณ์ทั้งในแง่ของการค้าขายด้วย

ญี่ปุ่น

ระหว่าง ค.ศ. ๑๕๓๐ ถึง ๑๕๓๕ ญี่ปุ่นซึ่งเป็นมหาประเทศในเอเชีย หลังจากทีชนะวัตเซียวคราวสงคราม ๑๕๐๔-๑๕๐๕ มีพลเมืองมากขึ้น ต้องการจะระบายพลเมืองประการหนึ่ง ท่านกงทราบแล้วว่า การปกครองของญี่ปุ่นก่อนปี ค.ศ. ๑๕๖๗ ญี่ปุ่นปกครองโดยโชกุนซึ่งเป็นผู้สำเร็จราชการมีอำนาจทุกอย่าง และปกครองอย่าง Feudal ท่านองเดียวกับ Feudal ในยุโรป ต่อมาขุนนางบางพวกเห็นว่าโชกุนปกครองไม่เจริญ จึงได้ตัดสินใจถวายพระราชอำนาจให้แก่พระเจ้าจักรพรรดิเมจิ เมื่อขึ้นเสวยราชย์ในปี ค.ศ. ๑๕๖๗ เป็นการเลิกอำนาจโชกุนไป ต่อมา Prince ฮิโตะกับคณะได้เดินทางไปอเมริกาและเดินทางไปทั่วยุโรป ฮิโตะก็ไปเยอรมันไปพบไกเซอร์ ไปเห็นรัฐธรรมนูญเยอรมันซึ่งพระเจ้าจักรพรรดิมีอำนาจมากจึงเอามาใช้ รัฐธรรมนูญฉบับนั้นใช้อยู่จนเสร็จมหาสงครามโลกครั้งที่ ๒ ลอกแบบจากเยอรมันเป็นอันมากในรัฐธรรมนูญฉบับนั้นได้ถวายอำนาจแก่พระเจ้าจักรพรรดิ แต่ในทางปฏิบัติ อำนาจอยู่กับคณะทหาร คณะทหารนี้เองที่อยากให้ญี่ปุ่นเป็นมหาประเทศในโลกประเทศหนึ่ง เพราะญี่ปุ่นก็เจ็บใจเหมือนกันที่ถูกฝ่ายฝรั่งกดขี่มามาก และการที่จะมีอำนาจได้ก็ต้องขยายดินแดนออกไปดินแดนที่ใกล้ที่สุดซึ่งญี่ปุ่นได้มาแล้วคือ เกาหลี ดินแดนต่อไปที่อุดมสมบูรณ์ก็คือ แมนจูเรีย คณะทหารกับพ่อค้าญี่ปุ่น จึงรวมกับตั้ง

นโยบายขยายตัวไปทางแมนจูเรีย อเมริกา อังกฤษ และฝรั่งเศสได้
ปรึกษากัน ไม่ใช่เพราะรักจีน แต่เพราะกลัวญี่ปุ่นจะเป็นใหญ่จึงคัดค้าน
ว่าญี่ปุ่นละเมิดสัญญา ๔ ชาติ ซึ่งทำกันไว้ว่าจะรับรองฐานะเดิมของจีน
จะไม่แตะต้อง บุรณภาพอาณาเขตจีน ญี่ปุ่นไม่ฟัง อังกฤษและฝรั่งเศส
ฟ้องไปยังสันนิบาตชาติ สันนิบาตชาติก็ตั้งคณะกรรมการเรียกกันทั่ว
ไปว่า "Lytton Commission" Lord Lytton ได้เดินทางมาดูสถานการณ์
ทั่วไปในเมืองจีน แต่เข้าไปในแมนจูเรียไม่ได้ ญี่ปุ่นไม่ยอมให้เข้า
ก็ได้แต่ศึกษาในประเทศจีนทั่วไป เมื่อ Lord Lytton กลับไปก็ไป
ทำรายงานเสนอสันนิบาตชาติ สันนิบาตชาติก็ลงมติว่าญี่ปุ่นผิดรัฐบาล
แมนจูที่ญี่ปุ่นตั้งขึ้นนั้นเป็นพับไป ญี่ปุ่นโกรธและลาออกจากสัน
นิบาตชาติ ข้าพเจ้ายังจำได้ดี เวลานั้นข้าพเจ้ารับราชการในกระทรวง
การต่างประเทศ เป็นหัวหน้าแผนกกฎหมายที่นี้ และทำหน้าที่เลขา
นุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศด้วย ปี ค.ศ. ๑๙๓๓
ในเวลานั้นเพิ่งเปลี่ยนแปลงการปกครองใหม่ ๆ ขณะนั้นเข้าใจว่า
เจ้าคุณราชวงศ์ยังไม่อยู่ เราก็ตงอูปทุตทำการแทน ผู้แทนไทยที่สัน
นิบาตชาติที่เจนีวา คือ หลวงภัทรวาทซึ่งเพิ่งครบเกษียณอายุเมื่อเร็ว ๆ
นี้ หลวงภัทรวาทมีโทรเลขมาถึงเจ้าคุณศรีวิสาร รัฐมนตรีว่าการกระ
หวงการต่างประเทศ ว่านโยบายไทยจะเอาอย่างไรในเรื่อง Lytton
Report นี้ เจ้าคุณศรีวิสารก็ไปเสนอคณะรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีมีมติว่า

เวลานั้ญปุ่นกำลังใหญ่ชน ทางทิศที่สุกไทย abstain คือตเว้นออกเสียง
เจ้าคุณศรีวิสารภีโทรเลขสั่งหลวงภักทรวาทิปไ้ว่า ในกรณีนี้ให้ abstain
พอ abstain ก็เกิดตั้งขึ้นในโลกเลย คือทุกประเทศในโลกที่เป็นสมาชิก
สันนิบาตชาตินั้น ลงมติรับรอง Lytton Report ว่าญปุ่นผิด มีไทย
เท่านั้นที่ abstain ญปุ่นก็เลยถือโอกาสประกาศว่า การที่ไทย abstain
คือสนับสนุนแล้วหลวงภักทรวาทีกี่รายงานเข้ามายังกระทรวงมหาดสุโอะกะ
ท่านคงเคยได้ยินซึ่งตอนหลังถ่ายในคุกหรือถูกแขวนคอ พอเขาลงมติ
รับรอง Lytton Report ท่านก็เดินมาที่โต๊ะหลวงภักทรวาทิปแล้วจับมือ
บอกว่า ขอขอบใจไทย แล้วก็บอกว่า "It they fight you, we will
fight for you" ผมอยู่กระทรวงในเวลานั้นจึงตั้งปัญหาต่อกันว่า "Will
fight for you" นะ หมายความว่า fight เพื่อจะเอาเรา หรือ fight
เพื่อป้องกันเรา

เยอรมัน

เหตุการณ์นั้นเป็นก้าวแรกที่แสดงให้เห็นท่าทีของญปุ่น ในขณะที่
เดียวกันความไม่พอใจในสัญญาแวร์ซายส์ก็เกิดขึ้นในยุโรป สถานะและ
การปกครองภายในของเยอรมัน ก็ระส่ำระสายด้วยเหตุหลายประการ
๑ เรื่องเงิน ๒ เรื่องยิว เมื่อคอนฮิตเลอร์อยู่ในคุกได้เขียนหนังสือ
ชื่อ "My Struggle" หรือการต่อสู้ของข้าพเจ้า ฮิตเลอร์ได้เขียนไว้
เป็นข้อๆ ว่า ถ้าข้าพเจ้าได้เป็นรัฐบาลนาซี ข้าพเจ้าจะปฏิบัติอย่าง

นี้ ๆ เวลานั้นไม่มีใครเชื่อ แต่เวลาฮิตเลอร์เป็นรัฐบาลแล้ว ฮิตเลอร์
ได้เดินตามนโยบายที่เขียนไว้ใน “My Struggle” ทุกตัวอักษร

นโยบายประการหนึ่งของฮิตเลอร์ คือต้องกำจัดยิวให้หมด ทำไม
ฮิตเลอร์จึงทำเช่นนั้น เพราะฮิตเลอร์รู้ใจคนเยอรมันเป็นส่วนมาก
เมื่อเสร็จสงครามโลกครั้งที่ ๑ คนเยอรมันล้มละลายเป็นอันมาก เงิน
ทองไม่มี แต่บุคคลประเภทเดียวที่ไม่ล้มละลายคือยิว เกี่ยวกับเรื่อง
ยิวนี้ บางทีคนไทยเราจะยังเข้าใจผิด เราพูดว่า คุณนี่ “ยิว” เหลือ
เกิน เราหมายถึงความมีใจคับแคบ ความจริงไม่ใช่ ยิวใจกว้าง
ขวางแต่ยิวหาเงินเก่ง ผมเคยได้ยินหลายคนได้รับเชิญจากรัฐบาล
อิสราเอลให้ไปทำงานกลับมาชมยิวทั้งนั้น บางท่านเล่าว่ายิวมารับที่
สนามบินในขณะที่นั่งรถไป พอเห็นสิ่งของข้างทางและชมว่า สวย
ยิวสั่งหยุดรถทันที พาไปดู พอเราซื้อของ ยิวจ่ายเงินให้เสร็จ ฉะนั้น
ต้องจัดว่ายิวใจคอกว้างขวาง หาเงินเก่ง ยิวในเยอรมันสมัยนั้นที่หาเงิน
เก่งก็เพราะฉลาด ยิวมีความเห็นว่า การที่เงินจะไม่ตกคือมีที่ หรือ
มีฉะนั้น ก็ทำจํานำจําเอง ถ้าใครจะมากู้เงินก็เอาที่เป็นประกัน ฉะนั้น
เมื่อเงินมาร์คตกเหลือล้านบาทก็ไม่มีที่สําคัญยิวก็ไม่เดือดร้อน ฮิตเลอร์
จึงใส่ไว้ในนโยบายว่า ถ้าฉันเป็นรัฐบาล ฉันจะต้องเล่นงานยิวและ
จะเลิกหนี้ให้หมด ใครที่เป็นหนี้จะประกาศยกเลิกให้หมดสิ้น เมื่อ
ฮิตเลอร์ได้อำนาจจริง ๆ นโยบายในข้อหลังนี้ถูกคัดค้านโดยเหตุผลว่า

ถ้าทำเช่นนั้นก็เท่ากับเป็นคอมมิวนิสต์ แต่แม้กระนั้นฮิตเลอร์ก็พยายาม
 tactics ต่าง ๆ ท่านที่เคยอยู่เยอรมันมาแล้วคงรู้ว่าฮิตเลอร์เดินตามค
อย่างไรในเรื่องนี้

นโยบายประการสำคัญอีกประการหนึ่งของฮิตเลอร์ ก็คือการบอก
เล็กสัญญาแวร์ซายส์ จะบำรุงกำลังอาวุธ เพื่อให้เยอรมันมีสิทธิมีเสียง
ในโลกได้ นโยบายต่าง ๆ ที่ฮิตเลอร์ประกาศออกไปนี้ช่วยฮิตเลอร์ใน
การเลือกตั้งต่าง ๆ ฮิตเลอร์สามารถชนะคะแนนในการเลือกตั้งฮิต
เลอร์ขึ้นมาสู่อำนาจได้โดยวิถีทางรัฐธรรมนูญโดยการเลือก - เมื่อได้รับ
เลือกตั้งแล้ว วันดีคืนดีฮิตเลอร์ก็จับสมาชิกคอมมิวนิสต์ ซึ่งมีอยู่
ประมาณ ๓๐-๔๐ คน แล้วก็เสนอกฎหมายฉบับหนึ่งมอบอำนาจให้ฮิต
เลอร์เป็น Dictator ฮิตเลอร์จึงเป็น Dictator ตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ

ฮิตเลอร์ทำอย่างไรจึงสามารถกุมทหารไว้ในมือได้ เมื่อยึดอำนาจ
ฮิตเลอร์มีทหารส่วนตัวเรียกว่า "Brown Shirt" หรือที่เรียกว่า
"Storm Troop" ต่อมา "Storm Troop" ของฮิตเลอร์มีนโยบายจะ
ไปกุมทหารของชาติ พวกทหารก็ไม่พอใจ ในที่สุดฮิตเลอร์ตกอยู่ใน
ฐานะจะต้องเลือกว่าจะเอา "Storm Troop" หรือจะเลือกทหารของ
ชาติ ฮิตเลอร์ฉลาดเลือกเอาข้างทหารของชาติ วันดีคืนดีทหารของ
ชาติจับอีกฝ่ายหนึ่งฆ่าประมาณ ๓-๔ พัน ซึ่งก็เป็นการฆ่าพวกของฮิต
เลอร์เอง เมื่อฮิตเลอร์ไม่ขัดขวางทหารของชาติก็พอใจในฮิตเลอร์เป็น
อันมาก

03/04/2566

มีอยู่ครั้งหนึ่ง ฮิตเลอร์เรียกประชุมแม่ทัพนายกองทั้งหมดและประกาศว่าเพื่อให้ประเทศของเราเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ให้แม่ทัพนายกองทั้งหลายสาบานตัวว่าจะจงรักภักดีต่อท่านฟุเรอร์ คือตัว ฮิตเลอร์เอง เยอรมันมีแปลกอยู่อย่างหนึ่ง คือ “วินัย” ถ้าสาบานแล้วไม่ยอมผิดคำพูดไม่ว่ากรณีจะเป็นอย่างไรก็ตาม ถ้าท่านอ่าน “The Rise and Fall of the Third German Reich” ของวิลเลียม เชอร์เรอร์ ท่านจะทราบความจริงข้อนี้ ฮิตเลอร์ทำเช่นนั้นก็เพราะรู้จักใจของคนเยอรมันว่า ถ้าสาบานแล้วไม่ยอมกลับคำ มีคนจะปฏิวัติฮิตเลอร์หลายครั้ง พอมีการชักชวนกันก็มักจบด้วยคำพูดว่า ไว้ให้ฮิตเลอร์ตายเสียก่อน ถ้าฮิตเลอร์ยังไม่ตายก็ไม่เอาด้วย ซึ่งแสดงถึงหลักในเรื่อง discipline ของคนเยอรมัน

เมื่อฮิตเลอร์ ได้อ่านางในชั้นแรกก็พยายามหยั่งทางทหาร โดยการประกาศเกณฑ์ทหาร อันเป็นการขัดต่อสัญญาแวร์ซายส์ ซึ่งฮิตเลอร์เชื่อว่าทำได้สำเร็จ เพราะฮิตเลอร์ทราบว่าฝรั่งเศสก็อ่อน อังกฤษเองก็ไม่ค่อยแน่ เมื่อฮิตเลอร์ประกาศเกณฑ์ทหาร อังกฤษและฝรั่งเศสก็ได้แต่คัดค้าน ซึ่งก็ไม่เกิดผลอย่างใด ต่อมาวันหนึ่งฮิตเลอร์ประกาศเข้ายึดเขตปลอดทหารในเขตแม่น้ำไรน์ ฝรั่งเศสจะเข้าสู่ อังกฤษห้ามไว้ รวมความว่าฝ่ายสัมพันธมิตรแสดงความอ่อนแอ โดดเดี่ยว ไปแกว่งมา เกียรติภูมิของฮิตเลอร์ต่อแม่ทัพนายกองจึงมีขึ้นมาก นี่เป็นก้าวแรกที่ฮิตเลอร์ได้รับความเชื่อถือจากพวกแม่ทัพนายกอง

ต่อมา ก็มีเรื่องแคว้นซาร์ ซึ่งเดิมเป็นของเยอรมัน แต่สัญญา
แวร์ซายส์ตัดออกไปให้สัมพันธมิตรปกครอง แต่สิบปีภายหลังก็ให้มี
plebiscite ปี ค.ศ. ๑๙๓๓-๓๔ ข้าพเจ้าไปเยอรมันกำลังจะมี plebiscite
ว่าเขตซาร์จะกลับมาอยู่กับเยอรมันหรือไม่ฮิตเลอร์ก็ประกาศกรีกโครม
ว่า ซาร์เป็นของเยอรมัน ผลของการออกเสียงประชามติแคว้นซาร์
ก็กลับไปเป็นของเยอรมัน

อิตาลี

เวลานั้น มุสโสลินีไม่ได้สนิทสนมกับฮิตเลอร์เลย เมื่อฮิตเลอร์
ละเมิดสนธิสัญญาต่าง ๆ มุสโสลินีโกรธมาก เชิญอังกฤษ ฝรั่งเศส
และประเทศต่าง ๆ ที่เป็นพวกสัมพันธมิตรที่เกิดใหม่เนื่องจากสงคราม
โลกครั้งที่ ๑ ไปประชุมที่เสตรสซ่า เพื่อทำสัญญาโลกาโน ฯลฯ แต่
ต่อมามุสโสลินีเห็นว่า ประเทศ dictator จะอยู่เฉย ๆ ไม่ได้ dictator
ต้อง dynamic ต้องก้าวไปเรื่อย ๆ ไม่เช่นนั้น ราษฎรจะไม่เอาด้วย
มุสโสลินีก็เริ่มถือบิสซิเนียหรือเอธิโอเปีย คนอิตาลีเจ็บใจบิสซิเนีย
มาก เพราะเมื่อราว ๆ ๕๐-๖๐ ปีมานี้ อิตาลีเคยรบกับบิสซิเนียและ
แพ้บิสซิเนียอย่างหลุคลุ่ยเป็นเหตุการณ์ที่อิตาลีลืมไม่ได้เป็นอันขาด
ฉะนั้น มุสโสลินีจึงถือโอกาสในคราวนี้สนับนิตชาติ sanction แต่ก็เป็น
การ sanction อย่างเสียไม่ได้ เพราะเป็นการ sanction ในรูปที่ว่า
ถ้าใครลงมติไม่เห็นด้วยก็ไม่ต้อง sanction เมื่อแบบเช่นนั้นก็ไม่ได้ผล

03/04/2566

ไม่ได้เสียงเอกฉันท์ การที่มุสโสลินีเข้าคือบิสซิเนียและสันนิบาตชาติ
ลงมติ sanction นี้ มุสโสลินีโกรธมาก ฮิตเลอร์ได้โทรเลขถึงมุสโสลินี
บอกว่า ไม่ต้องกลัว ข้าพเจ้าขอสนับสนุนท่านทุกอย่าง นี่เป็นก้าวแรก
ที่เผด็จการของมุสโสลินีและเผด็จการของเยอรมันเข้าเป็นมิตรกัน

ต่อมา ฮิตเลอร์ก็ประกาศรวมกำลังใหม่ (rearmament) อังกฤษ
และฝรั่งเศสคัดค้าน แต่เยอรมันก็ไม่ฟัง ฝรั่งเศสเห็นท่าจะไม่ได้การ
จึงได้ทำสัญญาพันธมิตรช่วยเหลือซึ่งกันและกันกับรัสเซีย ในเดือน
พฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๓๕ ทั้งได้กล่าวแล้ว ในขณะที่เดียวกันโซเวียตก็ทำ
สัญญากับเชคโกสโลวาเกีย จะช่วยซึ่งกันและกัน แต่มีเงื่อนไขว่า
ในกรณีเกิดรบกันขึ้น สัญญาโซเวียตกับเชคโกสโลวาเกียจะใช้เป็นผล
ก็ต่อเมื่ออีกประเทศหนึ่งเข้าช่วยรบด้วย สัญญาต่าง ๆ เหล่านี้
นักประวัติศาสตร์ถือว่าเป็นอวสานแห่งสัญญาแวร์ซายส์และเป็นการ
เริ่มต้นกันใหม่

ถ้าท่านอ่านประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจะเห็นว่า นโยบาย
ต่างประเทศของอิตาลีในเวลานั้น เห็นควรจัดการกับอิตาลีจริงจัง แต่
ฝรั่งเศสเองไม่เห็นด้วย มีผู้ตั้งปัญหาถามว่า ถ้าอิตาลีจัดการกับอิตาลี
จริงจัง อังกฤษมีทหาร มีกำลังพอหรือไม่ เมื่อได้ analyse ดูแล้ว
ปรากฏว่าฐานะของอังกฤษในเวลานั้น ไม่เพียงพอก็ไม่สามารถจะทำ
อะไรได้

สัญญาที่โซเวียตทำกับฝรั่งเศส พอให้สัตยาบันแล้ว เกิดเข้าใจให้
ฮิตเลอร์รับประกันการท่วมนในการที่จะเข้าครอบครองดินแดนต่าง ๆ
ชั้นแรกฮิตเลอร์ทำสัญญากับมุสโสลินี ที่เรียกว่า “อักษะโรม-เบอร์ลิน”
ซึ่งต่อมาญี่ปุ่นเข้าร่วมด้วยเป็น “อักษะโรม-เบอร์ลิน-โตเกียว”
การที่ญี่ปุ่นเข้าร่วมด้วย ก็เพราะญี่ปุ่นเห็นว่าถ้าขึ้นคบกับฝ่ายอังกฤษ
อเมริกา ฝรั่งเศส แล้วไม่ได้ประโยชน์ ทั้ง ๓ ประเทศยืนมั่นในหลัก
“status quo” สถานภาพเดิม ไม่ให้มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ

ประเทศเราก็ได้ประสบปัญหาเรื่องสถานภาพเดิมนี่ เมื่อ ค.ศ. ๑๙๔๐
ตอนที่เราเจรจาเรื่องดินแดนกับฝรั่งเศส กล่าวคือ ฝรั่งเศสมาขอทำ
สัญญาไม่รุกราน ซึ่งเราได้ตอบตกลง แต่เราได้ขอให้ฝ่ายฝรั่งเศส
สัญญาว่า จะปรับปรุงเส้นพรมแดนทางแม่น้ำโขงให้เป็นไปตามความ
ยุติธรรม ซึ่งในที่สุดฝรั่งเศสไม่ได้ส่งคณะกรรมการมา ต่อมาจึงได้เกิด
รบกันขึ้น ในการรบเราได้ demand ต่อฝรั่งเศสว่า ในกรณีที่ดินอินโดจีน
ต้องเปลี่ยนสถานภาพเดิมไปแล้วไซ้ เราขอคืนแดนที่เป็นของเรากลับ
คืนฝรั่งเศสก็ตอบว่า สถานการณ์ในอินโดจีนไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่าง
ใด ฉะนั้น ปัญหาจึงไม่เกิดขึ้น ฝรั่งเศสจะต่อต้านการรุกรานไม่ว่าจะมา
จากสารทิศใด เราก็บอกไม่ใช่ การที่ญี่ปุ่นเข้ามาอยู่ในอินโดจีนนั้น
รัฐบาลฝรั่งเศสจะเถียงไม่ได้ว่าสถานการณ์เป็นปกติ เมื่อเป็นเช่นนี้เรา
ก็เชิญอังกฤษ อเมริกา อิตาลี เยอรมัน มาพูด อิตาลีกับเยอรมัน

ตอบทันทีว่าขอสนับสนุน อังกฤษเวลานั้นกำลังแยเหมือนกันบอกว่า
ขอให้เป็น status quo ไม่ได้หรือ เพราะฝ่ายตะวันตกยืนยันแล้วว่า
จะไม่ยอมรับนับถือการเปลี่ยนแปลงอาณาเขตใด ๆ ทั่วโลกในระหว่าง
สงคราม เราก็เจรจากับอังกฤษว่า เราขอว่าในกรณีที่สถานภาพของ
อินโดจีนเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพเดิมไป เราคิดว่าดินแดนที่เคยเป็น
ของเราควรตกมาเป็นของไทยดีกว่าที่จะไปเป็นของญี่ปุ่น อังกฤษก็
รายงานไปยังรัฐบาลอังกฤษ อีกหนึ่งเดือนต่อมาอังกฤษบอกว่าเห็น
ชอบด้วยถ้าในที่สุดอินโดจีนต้องไปเป็นของญี่ปุ่น อย่างไรก็ตามรัฐบาล
อังกฤษขอเตือนรัฐบาลไทยว่า ถ้าทำความเข้าใจเช่นนั้นแล้วจะติดกับ
ญี่ปุ่น ส่วนอเมริกานั้นไม่ยอมฟัง ตอบทันทีว่าอเมริกาไม่ยอมรับ
นับถือการเปลี่ยนแปลงใด ๆ

มหาสงครามโลกครั้งที่ ๒

เหตุการณ์ต่อมา ทางค่านยุโรปนั้น ท่านก็ทราบแล้วว่า ฮิตเลอร์
รุกรานอย่างไร ทุกคราวที่ฮิตเลอร์ได้อะไรไปแล้ว ฮิตเลอร์ก็ประกาศ
ว่าเป็นชั้นสุดท้ายที่ข้าพเจ้าต้องการ แต่อันที่จริง ฮิตเลอร์หลอก
ฝรั่งเศสและอังกฤษตลอดเวลา คราวประชุมกันที่มิวนิกก็เช่นเดียวกัน
ตกลงว่าเชกโกสโลวาเกียเป็นสุดท้ายแล้ว ฮิตเลอร์ไม่เอาอะไรอีก พอ
ตกลงเสร็จ ฮิตเลอร์ก็ demand ขอคืนคานซิค ความจริงคานซิคนี้
ถ้าทุกคนตามความยุติธรรมแล้ว คนในคานซิค ๕๐% เป็นคนเยอรมัน

ลองศึกษาว่า เมื่อเยอรมันจะเข้าไปในดานซิก จะต้องผ่านฉนวน
ดินแดนของโปแลนด์ ซึ่งเรียกว่า "Polish Corridor" จึงมีความไม่
สะดวกทุกอย่างที่จะปกครอง และดานซิกเองก็ให้สันนิบาตชาติ
ปกครอง เมื่อฮิตเลอร์ได้เปรียบเช่นนี้ วันที่คืนดีจึง demand กับ
โปแลนด์ ขอคืนดานซิก โปแลนด์ก็อดคิดเหมือนกัน รัฐมนตรี
ต่างประเทศโปแลนด์เวลานั้นชื่อ พันเอก เบ็ค บุคคลผู้นี้เมื่อตอนที่
เชกโกสโลวาเกียตกอยู่ในฐานะลำบาก ได้ขอแบ่งเชกโกสโลวาเกียจาก
เยอรมัน เยอรมันก็ได้ให้ดินแดนของเชกโกสโลวาเกียไป เบ็คอวดดี
ก็เพราะว่า อังกฤษและฝรั่งเศสให้ blank check กับโปแลนด์
แซมเบอร์เลนของอังกฤษแก่ใจมาก ตอนสุดท้ายแกจึงได้ประกาศ
และเป็นการประกาศฝ่ายเดียวกันว่า อังกฤษขอสัญญาว่าตั้งแต่
ต่อไป ถ้าโปแลนด์ถูกรุกรานอังกฤษจะเข้าช่วยทันที และต่อมาก็ได้มี
การทำสัญญากัน มีข้อความเช่นที่ว่านี้

การที่อังกฤษทำเช่นนี้ และฝรั่งเศสเข้าช่วยตาม ก็เพื่อจะยับยั้งไม่
ให้ฮิตเลอร์ตีโปแลนด์ ซึ่งก็มีผลเหมือนกัน แต่ในที่สุดเมื่อมีสัญญา
เช่นนี้ ฮิตเลอร์ก็ส่งทูตเยอรมันที่มอสโกชื่อ เกานต์ Schulenburg
(ซึ่งต่อมาถูกสงสัยว่าอยู่ในพวกที่คิดจะฆ่าฮิตเลอร์โดยดุษฎี)
ให้พูดกับรัฐมนตรีต่างประเทศโซเวียต ในเวลานั้นดูเหมือนจะเป็น
โมโลกอฟ ชวนทำสัญญาไม่รุกรานซึ่งกันและกัน ในที่สุดรัสเซียก็ทำ

สัญญาไม่รุกรานกับเยอรมัน และทำสัญญาแบ่งโปแลนด์คนละครึ่ง อังกฤษและฝรั่งเศสเจ็บใจมากที่รัสเซียหักหลัง เพราะในระหว่างประกาศใช้สัญญานั้น แม่ทัพนายกองของอังกฤษและฝรั่งเศสไปอยู่ในกรุงมอสโก เพื่อจะทำสัญญาช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกรณีที่ยุโรปโจมตี แต่ติดด้วยปัญหาหลายประการ คือ ในการเจรจาครั้งนั้น รัสเซียเรียกร้องว่า ลัทเวีย เอสโตเนีย ลิทัวเนีย เหล่านี้จะต้องอยู่ในความอารักขาของรัสเซีย สแกนดิเนเวียทั่วไป อิทธิพลของรัสเซียจะต้องมีโซเวียตเรียกร้องหลายอย่าง อังกฤษเอง แทนที่จะส่งชั้นผู้ใหญ่ไปเจรจา กลับส่ง มร.วิลเลียม สแตรง ซึ่งเวลานั้นเป็นเลขาธิการเอกเท่านั้น ต่อมาเป็นลอร์ด วิลเลียม สแตรง ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

ด้วยเหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ รัสเซียจึงเห็นว่า อังกฤษและฝรั่งเศสเดินลูกไม้จะเอารัสเซียเป็นเครื่องมือสำหรับรบเยอรมัน เมื่อเยอรมันมาชวนทำสัญญาไม่รุกรานและชวนแบ่งโปแลนด์คนละครึ่ง ในกรณีเยอรมันตีโปแลนด์แล้ว รัสเซียก็ตะครุบ ปัญหาอยู่ที่ว่า เยอรมันจะตีโปแลนด์หรือไม่ ผู้ที่แนะนำต่อฮิตเลอร์ว่า ทำอย่างไรเสียอังกฤษและฝรั่งเศสก็ไม่รบในกรณีเยอรมันตีโปแลนด์ คือ ริมเบนทรอป ท่านคงเคยได้ยินชื่อท่านผู้นี้แล้ว เป็นพ่อค้า ภรรยาเป็นเศรษฐีทำเหล้าแชมเปญ Henkell มีชื่อเสียงมาก ริมเบนทรอป เก็บค้ำขายแชมเปญ ตอนหลังมีผู้มาฝากให้รู้จักกับฮิตเลอร์ ฮิตเลอร์ก็ให้ริมเบนทรอปตั้ง

กรมพิเศษชั้นกรมหนึ่งเพื่อศึกษาการต่างประเทศ ในเรื่องการต่างประเทศ ธิเบเนทรอป มีสิทธิเสนอต่อฮิตเลอร์ โดยไม่ต้องปรึกษา รัฐมนตรีต่างประเทศ รายงานทูตทุกฉบับที่เสนอรัฐมนตรีต่างประเทศ ต้องเสนอธิเบเนทรอปด้วย ธิเบเนทรอปยืนยันต่อฮิตเลอร์ว่า ทำอย่างไรอังกฤษก็ไม่รบถ้าเยอรมันตีโปแลนด์ซึ่งเป็นการคำนวณผิดของธิเบเนทรอป

เมื่อเกิดมหาสงครามโลกครั้งที่ ๒ ขึ้น อังกฤษยังยื่นคำขาดอยู่อีก ทั้ง ๆ ที่เยอรมันเข้าตีโปแลนด์แล้ว ให้เยอรมันดอยทหารกลับที่ตั้งเดิม ภายใน ๔๘ ชั่วโมง ฝรั่งเศสสนั้นไม่ยกรบ จึงเข้าสงครามหลังอังกฤษ ๒๔ ชั่วโมง เมื่อสงครามเริ่มต้นใหม่ ๆ ก็ตึงอยู่เฉย ๆ ถ้าข้าพเจ้าจำ ไม่ผิด สงครามเกิดเมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๓๙ จนถึงเดือน เมษายน หรือพฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๐ ฮิตเลอร์จึงสั่งเข้าตีจริงจัง โดยเข้าตีฮอลแลนด์ได้ภายใน ๓-๔ วัน เบลเยี่ยมหลายวันหน่อย เคนมาร์กวันเดียว

ในการรบครั้งนี้ ฝรั่งเศสเข้าใจผิด เพราะไปคำนวณว่า เมื่อเสร็จ มหาสงครามโลกครั้งที่ ๑ ฝรั่งเศสมีกำลังทหารเบ็ดเสร็จทุกอย่าง ๑๐๐ ต่อมากำลังของฝรั่งเศสมีเพิ่มเป็น ๓๐๐ ฝรั่งเศสจึงคิดว่าอย่างไร ๆ ก็สู้ ได้ แต่หาได้คิดไม่ว่าเมื่อฮิตเลอร์มีอำนาจขึ้นมาขึ้นนั้น ได้ทวิการผลิตร มากกว่าฝรั่งเศสหลายเท่า สมมติว่าเมื่อเกิดสงคราม ฝรั่งเศสผลิต

เครื่องบินได้วันละ ๕๐ เครื่อง แต่เยอรมันผลิตได้วันละหลายร้อย
เครื่อง โดยฝรั่งเศสไม่รู้ นั่นประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่ง
ฝรั่งเศสไปยึดมันในแนวมายิโนต์ ซึ่งกว้างมากเป็นคอนกรีตใหญ่ ๆ
ได้ดินลงไปเป็นโรงพยาบาล มีโรงแรมและสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ หลาย
อย่าง ทรูหรามาก ยาวตั้งแต่เขตเบลเยียมไปจนถึงเขตประเทศสวิส
ฝรั่งเศสคิดว่าแนวนี้แข็งแรงมาก เยอรมันจะเข้ามาได้อย่างไร ข้าพเจ้า
ได้เคยขับรถไปดู ข้าพเจ้าไม่ใช่ทหาร แต่เห็นว่า ถ้าฝรั่งเศสกับ
เยอรมันรบกันครั้งใด เยอรมันต้องตีเบลเยียมเสมอ เพราะดินแดน
เบลเยียมกับเยอรมันเหมือนเป็นบ้านเดียวกันและเข้าง่ายที่สุด เมื่อเข้า
เบลเยียมแล้วจึงเข้าตีโอบแนวมายิโนต์ข้างหลัง พรหมแดนระหว่าง
เบลเยียมกับเยอรมันไม่มีมายิโนต์ จึงเป็นสงครามสายฟ้าแลบ ฮิตเลอร์
ใช้เวลาตีฝรั่งเศสได้ใน ๔๒ วัน ทำไมจึงรวดเร็วอย่างนี้ เกอโกลให้
ความเห็นไว้ว่า ๑ เพราะฝรั่งเศสขาดผู้นำ (Leadership) ๒ ฝรั่งเศส
ละเลย mechanized warfare และ ๓ พรรคการเมืองของฝรั่งเศสมี
อยู่มากมายอิจฉาริษยากัน ต่อหลังเกอโกลจึงเป็นผู้นำเสียคนเดียว
ด้วยเหตุสำคัญ ๓ ประการนี้ ฝรั่งเศสจึงแพ้ แต่มีเหตุผลอีกประการ
หนึ่งที่ฝรั่งเศสยอมแพ้เร็ว คือ ฝรั่งเศสนับถือวัฒนธรรม (culture)
มาก ฝรั่งเศสมีทรรศนะว่า ในโลกนี้ไม่ว่าในค่านอารยธรรมหรือ
วัฒนธรรมก็ตาม ฝรั่งเศสเป็นที่หนึ่ง ฉะนั้น ถ้าชนรบไปปารีสก็แตก
เสียกายบ้านเมืองจะทรุดโทรม จึงรีบหนีไปจากปารีสเสียก่อน

เมื่อฝรั่งเศสยอมแพ้แล้ว เยอรมันก็รุกตีอังกฤษ อังกฤษต้องถอนทหารจากทันเค็ก ข้าพเจ้าเคยไปดูเหมือนกัน ทันเค็กเป็นฝั่งทะเลใต้เบลเยียมลงมาหน่อย อังกฤษก็เก่งในการอำนวยความสะดวก รอคัพันไปได้ถึง ๔ แสนคน ทายไม่มาก เยอรมันได้ใช้เวลาทั้งระเบิดทั้งกลางวันและกลางคืน บอมบ์อังกฤษอยู่ ๒ เดือนเต็ม ๆ แต่อังกฤษก็เก่งไม่แพ้ เซอร์ซิลได้แถลงต่อ House of Commons โดยใช้คำว่า Never in the field of human conflict was so much owed by so many to so few.

ในเวลานั้นอังกฤษมีเครื่องบินรบ ๑,๒๐๐ เครื่อง มีนักบินประมาณ ๘๐๐ คน นักบินตายไปประมาณ ๖๐๐ คน บินนักบินแทบไม่ทัน เยอรมันทุ่มมาทั้ง ๒-๓ พัน ที่อังกฤษรอดได้ก็เพราะกองทัพอากาศป้องกันไว้ได้ประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่ง เพราะเยอรมันคำนวณผิดว่า อย่งไรอังกฤษก็ต้องสิ้นสุตกัน แต่อังกฤษก็วางทุ่นระเบิดไว้รอบเกาะอังกฤษ และเซอร์ซิลประกาศว่า ถ้าชั้นบนเกาะอังกฤษได้ก็จะรบตามตรอกตามซอก ถ้าแพ้จะไปอัฟริกา ถ้าแพ้ในอัฟริกาจะไปกานาดา เซอร์ซิลเป็นนักต่อสู้ ในตอนนั้นรัสเซียกับเยอรมันเริ่มผิดใจกันแล้ว ความจริงเยอรมันกับรัสเซียทำสัญญากันซึ่งเขาเรียกว่า Marriage of Expediency คือการแต่งงานเพื่อความสะดวก ฮิตเลอร์สะดวกเมื่อรัสเซียอยู่เฉย ๆ รัสเซียสะดวกเพราะเวลานั้นสตาลินก็ยังไม่

พร้อมที่จะทำสงคราม แต่ตอนนั้นเยอรมันก็เริ่มสงสัยแล้ว เพราะ
รัสเซียมีทหารทางชายแดน ประธานาธิบดีรูสเวลท์ได้เรียกทูตรัสเซีย
ไปบอกว่า เคียวนั้นได้หลักฐานมาแน่นอนว่าเยอรมันจะตีรัสเซียแล้ว
ฉะนั้น ขอให้ระวัง รัสเซียก็ไม่ค่อยเชื่อนัก พอเยอรมันหันกลับมาตี
รัสเซีย จึงตีได้รวดเร็วเหลือเกิน แต่ประวัติศาสตร์ก็ซำรอยอีกคือ
ฮิตเลอร์คิดว่าตีรัสเซีย ๓ เดือน รัสเซียก็ต้องแพ้ แต่พอครบ ๓ เดือน
หิมะลงจนถึง ๓๐ ตีกรีกำศูนย์ แม่น้ำมันก็เกือบแข็ง เยอรมันไม่ได้
เตรียมตัวในการตีรัสเซียมากนักจึงสูญๆ พอตีญี่ปุ่นประกาศสงคราม

๔๔ ญี่ปุ่น

ทางท่านญี่ปุ่นมีผู้บอกว่า ญี่ปุ่นถูกบีบ ที่ญี่ปุ่นต้องรบครั้งนี้เพราะ
หายใจไม่ออกอเมริกาบีบน้ำมัน บีบ estate ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในอเมริกา
เงินทองต่าง ๆ ของญี่ปุ่นถูกอเมริกา freeze หมก เวลานั้นเรายังต้อง
ลำบากด้วย ญี่ปุ่นบอกเราว่าไม่มีเงินจะใช้ในคณะรัฐมนตรีของเรา มี
บางท่านบอกว่าไม่ควรให้ ได้พิจารณากันและกันได้เชิญอเมริกามาปรึกษา
ว่าญี่ปุ่นกำลังคลัง เคียวรุนแรงขึ้นจะมาเล่นงานเราเข้า ในที่สุดก็ให้
ยอมไปบ้าง ทำล้านบาท สิบล้านบาท ปัญหาอยู่ที่ว่าที่ญี่ปุ่นเข้าสงคราม
ครั้งนี้เนื่องจากสาเหตุอย่างไร เพราะญี่ปุ่นมีพลเมืองมาก ไม่มีที่
ระบาย ไม่มีตลาดที่จะขายวัตถุดิบสำเร็จ วัตถุดิบมีไม่พอ จะขยายดินแดน

ลงมาทางจีน ก็ถูกอังกฤษอเมริกาขัดขวาง แนะนำเรื่องสถานภาพเดิม (status quo) อย่ารุกรานกัน ญี่ปุ่นเห็นว่าอังกฤษและอเมริกาพูดได้ เพราะตัวอ้อมแล้ว แต่ญี่ปุ่นยังไม่อ้อม เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ต้องหาทางดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ความจริงในญี่ปุ่นไม่ใช่ไม่มีผู้รักสันติภาพ ในฐานะที่ข้าพเจ้าเคยไปอยู่ญี่ปุ่นมา ข้าพเจ้าพูดได้ว่า คนญี่ปุ่น ๕๕% รักสันติ แต่ในญี่ปุ่นก็มีบุคคลหลายประเภทที่ต้องการให้ญี่ปุ่นเข้าสงคราม และเป็นมหาประเทศ มีสมาคมลับมังกรดำ ซึ่งพวกเหล่านี้ลงมติว่า ผู้ใดขัดขวางที่จะให้ญี่ปุ่นก้าวหน้าเป็นมหาประเทศจะต้องตาย แล้วมีแบ่งกันทั้งทหารบกทหารเรือ ญี่ปุ่นไม่มีทหารอากาศ ทหารบกก็มีทหารอากาศของตัวเอง ทหารเรือก็มีทหารอากาศของตัวเอง คณะนายพลก็นับว่าสูงสุดในทางใช้สติปัญญา คณะพันเอกพันโทอยู่กลาง ๆ คณะที่ใช้กำลังไทยไม่ต้องใช้สมอง คือ พันตรี ร้อยเอก ร้อยโท พวกนี้รุนแรงมาก เนื่องจากพวกนี้แม้ไปฆ่าใคร ผ่านายกรัฐมนตรี ศาลก็ปล่อย ในที่สุด พวกลิเบอรัลกลัวแม้แต่ Emperor ก็ยังถูกขู่ ตอนที่ท่านจะได้สันติภาพได้ถูกขู่ว่าจะยินยอมให้จะถูกปลด เหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ได้บีบบังคับให้ญี่ปุ่นเข้าสงคราม

สำหรับเมืองไทย ข้าพเจ้าจำได้ดี เวลานั้นก่อนแรกเข้าสงคราม คือ ก่อนวันที่ ๘ ธันวาคม โลกกำลังต่อสู้ในเรื่องสงครามเศรษฐกิจกันอย่างเต็มที่ บังเอิญเวลานั้นไทยเรามียางและดีบุก ซึ่งเป็นยุทธภัณฑ์ที่สำคัญ

ยางปลอมนั้นในยุคปัจจุบันบ้างอย่าง ยางปลอมใช้ไม่ได้ สู้ยางแท้ไม่ได้ สำหรับตีบูกนั้นไม่ค่อยมีปัญหา เวลานั้น ๕๐% ทำโดยฝีมือออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ยางโดยมากก็คนไทยและจีน ฝรั่งเศสมีบ้างแต่น้อย รวมความว่าส่วนมากอยู่ในมือของรัฐบาลไทย ถ้าข้าพเจ้าจำไม่ผิด เวลานั้น เราผลิตยางบีหนึ่ง ๆ ประมาณหมื่นตัน เวลานั้นเราก็อยากได้น้ำมัน ญี่ปุ่นก็ว่าจะช่วยน้ำมัน แต่มีเงื่อนไขว่าต้องการยาง และเอาหมค ๕๐% เราก็อต้องการเครื่องบิน ญี่ปุ่นก็ให้บ้าง ญี่ปุ่นจะเอาอย่างหมค ฝ่ายอเมริกาและอังกฤษบอกว่าจะเอาครึ่งต่อครึ่ง เราไม่ทราบจะทำอย่างไร จึงให้ช็อกกันอย่างเปิดเผย ผลที่สุด อังกฤษซื้อไปได้มากกว่า ญี่ปุ่น อังกฤษเก่งในทางทว่าน ส่วนตีบูก ๕๐% อังกฤษได้ไป

เท่าที่เกี่ยวกับประเทศไทยนั้น ก่อนญี่ปุ่นขึ้นไม้ก๊วน เราได้ถาม ญี่ปุ่นว่า ญี่ปุ่นต้องการเข้าสงครามหรือไม่ เมื่อเป็นที่แน่นอนว่าญี่ปุ่น ต้องการเข้าสงครามโลกครั้งที่ ๒ เราก็อขอให้ญี่ปุ่นรับรองว่า ให้ไทย เป็นกลาง เพราะการทิ้งให้ไทยเป็นกลางนั้น ญี่ปุ่นจะได้ประโยชน์แต่ ฝ่ายเดียว เพราะเราไปค้าขายติดต่อกับประเทศอื่น ๆ ไม่ได้ ญี่ปุ่นก็ให้ คำมั่นว่าจะไม่เกี่ยวข้องกับไทย ถ้าสมมติจะตีก็ไปตีพม่าเลย แต่แล้ว เหตุการณ์ก็บังคาลให้เราต้องเข้าสงครามตั้งชื่อเท็จจริงตั้งที่ทว่านทราบ อยู่แล้ว

สำหรับเหตุการณ์ทางตำนานยุโรปนั้น ข้าพเจ้าได้เรียนให้ทราบแล้วว่า เยอรมันชนะฝรั่งเศสภายใน ๔๐ วัน ในที่สุดเอาชนะอังกฤษไม่ได้ หันมาตีรัสเซีย ก็เอาชนะรัสเซียไม่ได้ สำหรับอเมริกันนั้น เริ่มต้นอเมริกาประกาศความเป็นกลาง ต่อมาก็ประกาศว่า เนื่องจากเป็นกลางใครจะมาซื้อสินค้าจากอเมริกา ถ้าเป็นคู่แข่งสงครามแล้วขายให้เสมอ อังกฤษก็ร้องต่ออเมริการว่า เมื่อเป็นเช่นนั้น เรืออเมริกันซึ่งเดินในท้องทะเลหลวงอังกฤษจะต้องขอค้น อเมริกาจึงเปลี่ยนใหม่ว่า คู่สงครามซื้อสินค้าและอาวุธจากอเมริกาได้ แต่ต้องเอาเรือของตัวเอง ผลก็คือเยอรมันมาเอาไม่ได้ อังกฤษก็ได้ฝ่ายเดียว ต่อมาอเมริกาเห็นว่าตนเองคงจะต้องเข้าสงครามแน่แท้ มิฉะนั้นเยอรมันก็คงจะเข้ามาถึงโลกตะวันตก จึงได้ประกาศให้เข้ายิม ผลก็คือช่วยฝรั่งเศสและอังกฤษเป็นอันมาก ต่อมาอเมริกาก็เข้าฐานทัพเรือ โดยให้เรือพิฆาต ๕๐ ลำแก่อังกฤษ เป็นเรือเก่า ๆ และก็ได้ฐานทัพต่าง ๆ จากอังกฤษ เมื่อญี่ปุ่นได้ประกาศสงครามกับอเมริกาและอังกฤษเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม แล้ว ผลก็คือฝ่ายสัมพันธมิตรมี อังกฤษ อเมริกา ฝรั่งเศส และรัสเซีย อีกฝ่ายหนึ่งคือฝ่ายอักษะ ก็มีเยอรมัน อิตาลี และญี่ปุ่น ข้าพเจ้าจะไม่บรรยายถึงฐานะของมหาสงครามโลกครั้งที่ ๒ เพราะท่านทั้งหลายคงทราบที่อยู่แล้ว

ในระหว่างสงครามและก่อนที่อเมริกาจะเข้าสงคราม ก็ยังมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นอย่างหนึ่ง คือ นายกรัฐมนตรีเชอร์ชิลได้ลงนามร่วมกับ

ประธานาธิบดีรูสเวลต์ ในเอกสารที่เรียกว่า แอตแลนติก ชาร์เตอร์ (Atlantic Charter) มีผู้กล่าวว่ากติกานี้เหมือนหรือคล้าย ๆ กับ Fourteen Points of Wilson บทบัญญัติของกติกากล่าวมีว่า

๑) เสร็จสงครามแล้วอังกฤษและอเมริกาจะไม่แสวงหาดินแดน

๒) จะยึดหลักกำหนดใจตนเองของประชาชน ที่เรียกว่า

Principle of self-determination

๓) จะให้ประชาชนในดินแดนต่าง ๆ เลือกการปกครองและเลือกรัฐบาลของเขาเอง

๔) จะให้มีการค้าระหว่างประเทศโดยเสรี เพราะเห็นแล้วว่า การบีบคั้นระหว่างประเทศเป็นเหตุหนึ่งนำมาซึ่งสงคราม

๕) จะมีการส่งเสริมมาตรฐานแรงงาน

๖) จะให้มีเสรีภาพจากความกลัวและจากความอดอยาก

๗) จะให้มีเสรีภาพในท้องทะเลหลวง และ

๘) จะมีระบบว่าด้วยความมั่นคง และการจำกัดการสร้างสม

อาวุธ

เมื่อเซอร์ซิลกลับไปอังกฤษได้ถูกสภาตั้งปัญหาถามเกี่ยวกับแอตแลนติกชาร์เตอร์ (Atlantic Charter) ว่า ที่ไปตกลงเช่นนั้น หมายความว่า เมื่อเสร็จสงครามแล้ว อังกฤษจะปล่อยประเทศต่าง ๆ เช่น พม่า อินเดีย ซึ่งอยู่ในจักรวรรดิให้เป็นเอกราชใช่หรือไม่ หรือเซอร์ซิล

ลงนามในกติกาเพื่อจูงใจให้ประเทศในโลกมาช่วยอังกฤษและอเมริกา
เท่านั้น เซอร์ซิลตอบว่า “ท่านเชื่อหรือว่าการที่ข้าพเจ้าได้ลงนาม
ไปนั้น ข้าพเจ้าจะเป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกที่ล้มละลายจักรวรรดิ
อังกฤษ” ท่านใช้ภาษาอังกฤษว่า “Gentlemen, do you believe that
I, as His Majesty's First Prime Minister, will be in a position to
liquidate His Majesty's British Empire.” ซึ่งคำตอบนี้พวกอินเดียน
และพม่าต่างก็มาก

เหตุการณ์สำคัญ ๆ ในเวลาต่อมา ก็การประชุมที่มอสโก เพื่อ
ตกลงกันว่าจะจัดการกับประเทศต่าง ๆ ภายหลังสงครามอย่างไร ความ
ตกลงของฝ่ายพันธมิตรมีหลายคราวด้วยกัน ความตกลงโคโร ความ
ตกลงเตหะราน ความตกลงคัมบาร์กันไคค ความตกลงที่ยัลตา ความ
ตกลงที่ปอตสدام เหล่านี้เป็นต้น ข้าพเจ้าจะไม่บรรยายการประชุม
ต่าง ๆ เหล่านี้ทั้งหมดโดยละเอียด แต่จะขอบรรยายโดยย่อ ดังนี้

ถ้าท่านไปดูข้อความในความตกลงต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็ความตกลง
การประชุมโคโร การประชุมยัลตา หรือการประชุมมอสโกก็ดี จะเห็น
ว่าฝ่ายสัมพันธมิตรทำความตกลงเสียเปรียบรัสเซียเป็นอันมาก
ตัวอย่างเช่นสัญญาที่จะยึดครองเกาหลีและญี่ปุ่นเป็นต้น เกมในเวลา
ประชุมที่มอสโก โคโร หรือการประชุมก่อน ๆ นั้น สตาลินเองสัญญา
ว่า เมื่อเสร็จสงครามยุโรปคือชนะเยอรมันแล้ว หลังจากนั้นภายใน

03/04/2566

๓ เดือนรัสเซียจะเข้าตีญี่ปุ่น เวลาที่รัสเซียยังทำลู่กระเบิดปรมาณู
ไม่ได้ อเมริกากำลังทำแต่ยังไม่ได้ทดลอง ในการประชุมที่มอสโก
ครั้งสุดท้าย แม่ทัพนายกอง เสนาธิการของอเมริกา ก็เร่งเร้าทรูแมน
ให้เสนอต่อรัสเซียว่า เมื่อใดจะรบญี่ปุ่นขอให้รบโดยเร็ว ทั้งนี้เพราะ
ว่าถ้าการรบกับญี่ปุ่นเลื่อนช้าไป สมมติจะให้สันติภาวะญี่ปุ่นจริงๆ แล้ว
จะเสียหายอย่างน้อย ๕ แสนคน และก็ไม่รู้ว่าความเสียหายอย่างอื่น
จะอีกมากน้อยเพียงไร ตอนนั้นทรูแมนและเชอร์ซิลได้ตกลงกันว่า ควร
จะบอกสตาลินว่า เตี่ยวอเมริกาทำลู่กระเบิดปรมาณูได้แล้ว เพราะ
ฉะนั้น ให้รัสเซียเร่งมาช่วยตีญี่ปุ่น และเวลาที่ทรูแมนไปบอกสตาลิน
นั้นให้เชอร์ซิลยืนอยู่มุมหนึ่ง เพื่อดูว่าสตาลินจะมีปฏิกิริยาอย่างไร เมื่อ
ทรูแมนไปบอก สตาลินตีหน้าเฉย และกล่าวว่า เสร็จแล้วก็ใช้เร็ว ๆ
เข้า แต่เรื่องมาปรากฏภายหลังสงครามในคดีโกลด์เบอร์ก โรสเซน
เบอร์ก และคดีอีกหลายคดี ในเรื่องขโมยความลับเกี่ยวกับลู่กระเบิด
ปรมาณูนี้ว่า ในวันที่ทรูแมนบอกสตาลินนั้น สตาลินได้ความลับเกี่ยวกับ
ลู่กระเบิดปรมาณูนี้แล้ว ฉะนั้นสตาลินจึงทำหน้าตาเฉย สตาลินได้
โอกาสก็บอกว่าจะเข้าตีญี่ปุ่น แต่เนื่องจากมีสัญญาความเป็นกลางไม่
รุกรานกับญี่ปุ่น ญี่ปุ่นจะหาว่ารัสเซียรุกราน ฉะนั้นขอให้ทรูแมนเขียน
หนังสือถึงสตาลิน ความว่า เพื่อให้สงครามเสร็จสิ้นโดยเร็ว เพื่อ
มนุษยธรรมของโลกและไม่เป็นการละเมิดความเป็นกลาง ขอให้

สหภาพโซเวียตช่วยญี่ปุ่นโดยเร็วที่สุด ด้วยเหตุนี้สหภาพโซเวียตก็ได้เปรียบ ถือเอา
เจตนาของทรูแมนประกาศสงครามกับญี่ปุ่น เมื่อรัสเซียเข้าสงคราม
อย่างนี้ รัสเซียก็ขอว่าในการยึดครองญี่ปุ่น ขอมีส่วนยึดครองด้วย แต่
อเมริกาไม่ยอม ในที่สุดก็ต้องให้รัสเซียเป็นกรรมการที่ปรึกษาเท่านั้น
รัสเซียก็บอกว่า ถ้าเช่นนั้นจะขอยึดครองเกาหลีด้วย โดยเหตุนี้เกาหลี
จึงถูกแบ่งเป็นเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ ซึ่งเป็นมูลเหตุอันหนึ่งทำให้เกิด
เกิดสงครามเกาหลี

การแตกแยกของพันธมิตร

มีผู้ตั้งปัญหาว่า ทำไมสงครามเสร็จแล้ว รัสเซียฝ่ายหนึ่ง อังกฤษ
และอเมริกาอีกฝ่ายหนึ่ง จึงแตกกัน เหตุผลก็คือ ในระหว่างสงคราม
นั้น ประเทศทั้งสามเป็นมิตรกัน เรียกว่า Marriage of Convenience
คือการแต่งงานกันเพื่อความสะดวกชั่วคราวในระหว่างสงครามเท่านั้น
ความจริงต่างฝ่ายต่างระแวงซึ่งกันและกัน อย่างรัสเวลท์บอกกับ
สหภาพโซเวียตว่าโคมินฟอรัม (Cominform) ที่ตั้ง ๆ กันนั้น คนอเมริกันไม่
ชอบเป็นอันมาก เท่ากับมาเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ ขอให้เลิก
สหภาพโซเวียตก็ยอมเลิก เวลานั้นสหภาพโซเวียตต้องการอะไร จะเป็นวัสดุหรือสิ่ง
ของอื่นใด อเมริกาก็ช่วยให้คิดเป็นเงินหลายพันล้าน จนบัดนี้รัสเซีย
ก็ยังไม่ใช่ เมื่อเสร็จสงครามแล้วรัสเซียก็มีโคมินฟอรัม (Comin-
form) ขึ้นใหม่ สัญญาความตกลงยัลตา ความตกลงมอสโก ปอทสدام
เหล่านี้ สหภาพโซเวียตก็เบือนหน้า

ความตกลงที่ยัลตาข้อหนึ่งระบุว่า ฝ่ายสัมพันธมิตรจะช่วยประเทศต่าง ๆ ในยุโรปให้มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย แต่เมื่อถึงเวลาจริง ๆ สตาลินก็บอกว่ายอมไม่ได้ที่จะให้ประเทศซึ่งมีเนื้อที่ดินแดนติดต่อกับรัสเซียมีความประพฤติไม่เป็นมิตร อังกฤษ อเมริกา ก็ถามว่าเป็นมิตรนั้นหมายความว่าอย่างไร สตาลินตอบว่า เป็นมิตรก็คือต้องเป็นกลาง หรือมีฉะนั้น ก็ต้องเป็นคอมมิวนิสต์ อังกฤษ อเมริกาโกรธและเจ็บใจมาก แต่ไม่รู้จะทำอย่างไร เพราะเป็นความคิดของฝ่ายประชาธิปไตยว่าคงจะตรงไปตรงมา นอกจากนั้นการที่สตาลินยุให้กรีซปฏิบัติ แต่ไม่สำเร็จ ช่วยเหลือยูโกสลาเวียชู่เชอตูร์ก็ให้ทำสัญญาเกี่ยวกับช่องแคบคาร์ตาแนลล์ หรือชู่เอาทหารเข้าไปในมณฑล Azerbaijan ทางเหนือของอิหร่าน เหล่านี้แสดงให้เห็นว่ารัสเซียเกินนโยบายกลับไม่เป็นมิตร และจะเผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ไปทั่วโลก เมื่อเป็นเช่นนี้อเมริกาก็เริ่มแผนที่เรียกว่า Marshall Plan

มาร์แชลล์เป็นรัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐ ได้ไปกล่าวสุนทรพจน์ที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดว่า สหรัฐพร้อมที่จะช่วยประชาชนชาวยุโรป เพราะเมื่อเสร็จสงครามประชาชนชาวยุโรปไม่มีที่อยู่อาศัย มีผู้ลี้ภัยจากฝ่ายตะวันออก ๕ - ๑๐ ล้านคน ไม่มีอาหาร ขาดสิ่งต่าง ๆ หลายอย่าง ทั้งยังได้รับภัยจากคอมมิวนิสต์ด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้รัฐบาลอเมริกันพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือทุกอย่าง ทั้งนี้ ไม่เฉพาะแต่

ประเทศฝ่ายสัมพันธมิตรเท่านั้น แม้แต่ประเทศหลังม่านเหล็ก รวมทั้งรัสเซีย ถ้าอย่างจะได้รับความช่วยเหลือด้วย อเมริกาก็ยินดี โดยที่เรื่องนี้เป็นเรื่องของชาวยุโรป อเมริกาเป็นแต่เพียงฝ่ายที่จะช่วยการที่จะเป็นตัวตั้งตัวตีนั้นไม่เหมาะ เพราะอาจจะถูกหาว่าทำลายเอกภาพเอกราชอะไรต่าง ๆ พอแถลงเสร็จ อังกฤษก็รีบถือโอกาสจากการแถลงนี้ชวนประเทศต่าง ๆ มีฝรั่งเศส เบนเนลักซ์ คือ เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ และลักเซมเบิร์ก ฯลฯ และเชิญรัสเซียกับประเทศหลังม่านเหล็กมาประชุมที่ปารีส ฝ่ายรัสเซียมีโมโลตอฟเป็นหัวหน้าประชุมได้วันเดียวโมโลตอฟก็แถลงว่า ได้เห็นแล้วว่า แผนมาร์แชลล์เป็นการกำเนินนโยบายเอาเงินมาทุ่มเท เพื่อจะนำสินค้าอเมริกันมาทุ่มตลาดในยุโรป เป็นการหากินแบบทำนาบนหลังคน ต้องการเอาประเทศต่าง ๆ ในยุโรปเป็นทาสในทางเศรษฐกิจ เพราะฉะนั้น รัสเซียยอมไม่ได้ จึงขอดอนทัว และรุ่งขึ้นก็ออกจากที่ประชุม

ปัญหามีว่าประเทศลูกน้องในหลังม่านเหล็กจะทำอย่างไร ปรากฏว่าประเทศเหล่านั้นยังอยู่ต่อไปอีก ๒ หรือ ๓ วัน แต่ในที่สุดก็ได้รับคำสั่งให้ดอนทัวออกไป ท่านทั้งหลายก็คงได้ทราบแล้วว่า แผนของนายพลมาร์แชลล์สำเร็จ ใครที่ไปอยู่ยุโรปจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ในยุโรปตะวันตก รวมทั้งเยอรมันด้วยต่างก็เป็นบีกแผ่น มีเงินร่ำรวย ทั้งนี้เพราะแผนมาร์แชลล์

ต่อมา รัสเซียได้แสดงปฏิกิริยาต่าง ๆ ไปในทางรุกราน อังกฤษ จึงได้ทำสัญญาที่เรียกว่า Western Union ต่อมาก็ขยายมาเป็น Western European Union ฝรั่งเศสก็ชวนเยอรมันทำสัญญาที่เรียกว่า European Defence Community ต่อมาฝรั่งเศสก็ตระแวงว่า เยอรมันอาจมีอำนาจเกินไป รัฐสภาฝรั่งเศสจึงไม่ให้สัตยาบันสัญญานั้นอังกฤษและอเมริกาเกรงเยอรมันจะแยกออกไป จึงได้ชวนเยอรมันเข้าสนธิสัญญานาโต้ โดยให้เยอรมันทำสัญญารับรองว่าจะไม่ทำลู่กระเบียดปรมาณู ผลแห่งสนธิสัญญานาโต้ และผลแห่งแผนมาร์แชลล์สามารถสกัดกั้นให้ยุโรปปลอดภัยจากการรุกรานของรัสเซีย

สงครามเย็น

สงครามเย็นหมายความว่าอย่างไร ท่านทั้งหลายคงทราบแล้ว สงครามเย็นนั้นฝ่ายรัสเซียเริ่มทำ ทำทุกอย่าง จนกระทั่งเขาเรียกว่า Brinkmanship คือทำจนกระทั่งเกือบจะตกเขา เกือบจะกลายเป็นสงคราม ที่เราเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า short of war อาทิการบีบคั้นมกรุงเบอร์ลิน เป็นต้น ท่านคงทราบแล้วว่าในระหว่างสงครามได้ตกลงแบ่งเยอรมันออกเป็นเยอรมันตะวันออกและเยอรมันตะวันตก แต่โดยที่เบอร์ลินไปอยู่ในเยอรมันตะวันออก ห่างจากพรมแดนเยอรมันตะวันตกถึง ๒๐๐ ไมล์ โดยเหตุนี้เบอร์ลินจึงถูกแบ่งออกเป็นสองเขต คือ เบอร์ลินตะวันออก และเบอร์ลินตะวันตก เบอร์ลินตะวันออกอยู่

ในความควบคุมของรัสเซีย ส่วนเบอร์ลินตะวันตกอยู่ในความควบคุม
ของอังกฤษ อเมริกาและฝรั่งเศส ในสัญญาเดิมมีว่า ทั้งสองส่วนมี
สัมพันธมิตรปกครองในลักษณะอย่างไร ต่อมารัสเซียไม่ยอมให้ใช้เงิน
ตราเหมือนกัน เพราะว่าเสียเปรียบ และรัสเซียขนเอาทรัพย์สินต่าง ๆ
ไปประเทศของตัว ฝ่ายตะวันตกเห็นท่าไม่ดีได้การ จึงตั้งรัฐบาล
เยอรมันตะวันตกขึ้น เมื่อเป็นเช่นนั้น รัสเซียก็ตั้งรัฐบาลเยอรมัน
ตะวันออกขึ้นบ้าง เมื่อต่างฝ่ายต่างตั้งรัฐบาลขึ้นแล้วประมาณ ๒ เดือน
รัสเซียก็บอกว่า ตั้งแต่นั้นต่อไป การคมนาคมจากเยอรมันตะวันตกเข้าไป
ไปเบอร์ลิน จะต้องถูกตรวจค้นตามพรมแดนตะวันออกทั้งหมด รวมทั้ง
ทั้งที่เบอร์ลินด้วย ฝ่ายสัมพันธมิตรคัดค้านว่าเป็นการละเมิดความ
ตกลงปารีสสัมพันธมิตรเกี่ยวกับเบอร์ลิน รัสเซียบอกว่าไม่ละเมิด เพราะว่า
ตามความตกลงเดิมมีว่า ทั้งสองฝ่ายจะร่วมมือกันจัดตั้งรัฐบาลเยอรมัน
เอกภาพรัฐบาลเดียว แต่บัดนี้ฝ่ายตะวันตกจัดตั้งรัฐบาลเยอรมัน
ตะวันตกขึ้นเป็นการละเมิดความตกลง เพราะฉะนั้น รัสเซียจึงไม่
รับรอง (recognize) หมด และรัสเซียได้ดำเนินการบีบบังคับกรุง
เบอร์ลินอย่างเด็ดขาด ตรวจค้นแม้กระทั่งเครื่องบินที่ลงที่ท่าอากาศยาน
ยาน ต่อมารัสเซียประกาศ total blockade เป็นเวลา ๑ ปี ความจริง
รัสเซียอยากจะดูว่าฝ่ายสัมพันธมิตรจะมีปฏิกริยารุนแรงเพียงใด จะรบ
หรือไม่ หลักฐานก็ปรากฏว่า รัสเซียดำเนินนโยบายแบบ Briakmanship

03/04/2566

คือถ้าอเมริกา อังกฤษจะรบ รัสเซียก็ถอย อเมริกา อังกฤษและ
ฝรั่งเศส ได้ตกลงให้ความช่วยเหลือเยอรมันตะวันตก เฉพาะอย่างยิ่ง
เบอร์ลิน อเมริการับขนส่งสินค้าทางอากาศ เพราะเบอร์ลินเป็นเมือง
กลายเป็นเกาะ ในฤดูหนาว อเมริกาต้องขนด่านหินเป็นจำนวนมาก
มา ในการขนส่งนี้ อเมริกาได้สูญเสียเครื่องบินและนักบินเสียชีวิต
ไปหลายคน ในที่สุดเมื่อใกล้จะครบ ๑ ปี รัสเซียเห็นว่าการบีบรัดอ้อม
กรุงเบอร์ลินไม่มีทางสำเร็จ จึงยอมเจรจาเปิดต่อไป นี่ก็เป็นสงคราม
เย็น (cold war) ชนิดหนึ่ง

จีน

ท่านทราบแล้วว่าระหว่างมหาสงครามโลกครั้งที่ ๒ จีนแบ่งออกเป็น ๒ พวก จีนเจียงไคเช็ค กับจีนคอมมิวนิสต์ จีนคอมมิวนิสต์นั้น
มีถิ่นใหญ่อยู่ที่ยูนาน ทั้งสองฝ่ายร่วมกันรบญี่ปุ่น พอเสร็จสงคราม
อเมริกาอยากให้อินแดงและจีนชาติรวมกันเป็นรัฐบาลผสม จึงส่ง
นายทหารชั้นนายพลหลายคน มี General Marshall เป็นคนสุดท้าย
ไปเจรจา ตามรายงานของนายพลมาร์แชลล์ต่อรัฐบาลอเมริกัน ปรากฏ
ในเอกสารที่ Department of State มาร์แชลล์รายงานว่าทั้งสองฝ่าย
เหลวไหล คือฝ่ายจีนชาติได้เรียกร้อง (demand) ต่างๆ และไม่ยอม
ที่จะให้คอมมิวนิสต์เข้ามาเกี่ยวข้องกับ นอกจากจะให้ดำรงตำแหน่ง

เล็ก ๆ จีนชาติเอาอาวุธซึ่งอเมริกาให้เป็นอันมากไปขายให้กับคอมมิวนิสต์ จีนชาติไม่สามารถปกครองเมืองต่าง ๆ ในประเทศจีนได้ จีนชาติคอร์รัปชัน ญาติพี่น้อง ๕-๖ คนของเจียงไคเช็คมีเงินฝากในอเมริกาหลายหมื่นล้านดอลลาร์ เพราะเก็บภาษีเอง และทอดทิ้งไม่ยอมเจรจา นายพลมาร์แชลล์เห็นว่าหมดหวัง ส่วนจีนคอมมิวนิสต์นั้น ก็รุนแรง เรียกร้องที่จะเข้าดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ของรัฐบาลผสม และเรียกร้องที่จะให้เจียงไคเช็คส่งคนพวกนั้นขึ้นศาลให้พิจารณาในฐานะเป็นอาชญากรสงคราม นอกจากนี้ ยังได้เรียกร้องอีกมากมายข้อ ทั้งสองฝ่ายต่างก็ไม่ตกลงกัน เมื่อเป็นเช่นนั้น นายพลมาร์แชลล์ก็เสนอต่อทรูแมนว่า ให้จีนทั้งสองฝ่ายจัดการกันเอง เมื่อเป็นดังนั้น ก็ปรากฏว่าผลที่สุดจีนชาติแพ้ ต้องอพยพไปอยู่เกาะไต้หวัน รัฐบาลอเมริกันเห็นว่าไม่ได้การ จึงหันกลับมาช่วยจีนชาติ ข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้น ปี ค.ศ. ๑๙๔๘ ถึง ๑๙๕๐ จึงเป็นปีที่มีเหตุการณ์สำคัญของโลก คือจีนคอมมิวนิสต์เป็นใหญ่บนแผ่นดินจีนทั้งหมด

เมื่อจีนแดงได้เป็นใหญ่ จีนแดงดำเนินนโยบายต่อเอเชียอาคเนย์อย่างไร นโยบายของจีนแดงก็คือ เพื่อความปลอดภัยของตัวเอง ความปลอดภัยในที่นี้ หมายความว่า จีนแดงพยายามแผ่อิทธิพลออกไปให้ทางจีนแดงให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ พยายามเผยแพร่ลัทธิและให้ insurance ประเทศในบริเวณทั้งหมดนี้ให้ขึ้นอยู่กับตน เมื่อจีนแดง

ที่ดินแดนบนผืนแผ่นดินใหญ่จีนทั้งหมดได้แล้ว ก็หวังว่าอเมริกาจะ
รับรอง แต่เมื่ออเมริกาไม่รับรอง หันกลับไปสนับสนุนจีนชาติ จีนแดง
จึงเกลียดอเมริกามากที่สุด ฐานะความยุ่งยากต่าง ๆ ก็มีอย่างให้เห็น
กันทุกวันนี้

จีนแดงกับรัสเซีย

มีผู้ถามกันมากกว่าฐานะระหว่างจีนแดงกับรัสเซียเวลานี้เป็นอย่างไร
ข้าพเจ้ามีความเห็นว่า คอมมิวนิสต์นั้นมีจุดหมายปลายทางเหมือนกัน
ไม่ว่าจะเดินไปคนละทางอย่างไร จีนแดงกับรัสเซียมีความเห็นไม่ตรง
กัน ประการแรกก็คือ ลัทธิศาสนา มาร์กซ์ จีนแดงเห็นว่าควรจะยึดลัทธิ
นี้โดยเคร่งครัด คือโลกนี้จะอยู่ด้วยกันไม่ได้ นายทุนกับคอมมิวนิสต์
จะอยู่ด้วยกันไม่ได้ ต้องตายไปข้างหนึ่ง ต้องต่อสู้กัน แต่รัสเซีย
บอกว่าเวลานี้ไม่เหมือนสมัยกาลมาร์กซ์ สมัยกาลมาร์กซ์ได้ผ่านพ้น
ไป ๘๐-๙๐ ปีแล้ว เวลานี้ยังไม่มีปรมาณู เวลาอยู่ด้วยกันได้
และค่อย ๆ ศึกษามาโดยทางสันติให้โลกเป็นคอมมิวนิสต์ทั้งหมด นี้
แหละที่เคียงกันในข้อสำคัญ ประการต่อมาก็ได้แก่การที่จีนแดงหาว่า
รัสเซียดีแต่ปาก อาทิกกรณีคิวบา พอเคนเนดีแถลงว่า ถ้าจีนเข้ามา
ในน่านน้ำเขตรอบเกาะคาริบเบียน เคนเนดีจะให้เรือรบขึ้นตรวจและ
ยึดหมด เรือรัสเซียมาถึงเขตแดนที่อเมริกาประกาศก็ต้องเบนกลับไป
จีนแดงก็ตำหนิรัสเซียว่า คุยว่าฝ่ายสัมพันธมิตร เฉพาะอย่างยิ่งอเมริกา

เป็นสื่อกระตาศทำไมจึงกลัว รัสเซียก็บอกว่าอเมริกาเป็นสื่อกระตาศ
จริง แต่ที่เขยวมีปรมานู เพราะฉะนั้น ถัรบกันแล้วตายไปก็ไม่มี
ประโยชน์ ความแตกแยกมีมากมายเช่นนี้ แต่แม้กระนั้น ข้าพเจ้ายัง
เชื่อว่า ถ้าเวลาเดือคร้อน เขาก็รวมหัวซงกันและกัน

สาเหตุของการแตกแยกก็มีอีกเรื่องหนึ่ง คืออินเดีย รัสเซียเห็นว่า
จีนแดงไม่ควรทำกับอินเดีย ท่านคงทราบแล้วว่า สมัยเนห์รูนั้น เนห์รู
พยายามช่วยจีนแดงทุกอย่างในการประชุมที่บันดุง อินเดียยกย่องจีน
แดงมาก อินเดียเสนอให้จีนแดงได้เข้าเป็นสมาชิกในสหประชาชาติ
รวมความว่าไม่มีประเทศใดในโลกนี้ที่ช่วยเหลือจีนแดงอย่างออกหน้า
ออกตาเท่ากับอินเดีย แต่ในที่สุดจีนแดงก็ทำกับเนห์รู คือ รุกราน
ต่าง ๆ เหตุผลนั้น ตามคำรากล่าวว่า จีนแดงทำเช่นนั้นก็เพื่อจะแสดง
ให้โลกเห็นว่าจีนกำลังจะเป็นใหญ่ในเอเชีย เวลาจีนแดงเข้าตีและยึด
ทิเบต เนห์รูมีหนังสือไปบอกว่า การทำเช่นนั้นไม่ถูก จีนแดงก็ตอบ
ว่า ชูระไม่ใช่ เนห์รูก็เงียบไป มีหลายเรื่องที่จีนแดงได้ก่อขึ้น เป็นต้น
ว่าการกระทำกับคาไลลามาะกับเนปาล และในที่สุดกับอินเดีย สำหรับ
กรณีระหว่างจีนแดงกับอินเดียนั้น ผู้รับผิดชอบจริง ๆ ก็คือ Krishna
Menon บุคคลผู้นั้นเชื่อจีนแดงอย่างล้นหล้นตาทุกอย่าง จึงมีเหตุ
การณ์เช่นนั้นเกิดขึ้น

แหลมทอง

ท่านจะสังเกตได้ว่าในระหว่างสงครามเกาหลีนั้น กิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับคอมมิวนิสต์ในอินโดจีนไม่ค่อยมี แต่เมื่อเสร็จสงครามเกาหลีแล้ว จีนแดงเริ่มใช้ญวนลงมาในญวนใต้ กัมพูชา และลาว เหตุใดองค์การซีโต้จึงเกิดขึ้น ที่เกิดขึ้นก็เพราะมูลเหตุมาจากเทียนเบียนฟู ท่านคงทราบแล้วว่า สารสำคัญของซีโต้ต่างกับนาโต้ นาโต้มีข้อความระบุว่า ถ้าภาคที่ถูกโจมตีให้ถือว่าภาคอื่นถูกโจมตีโดยอัตโนมัติ แต่ซีโต้เพียงแต่ระบุว่า ถ้าภาคของซีโต้ถูกโจมตีแล้ว ภาคอื่นจะปรึกษาซึ่งกันและกันเพื่อปฏิบัติตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ เพราะฉะนั้น ความร่วมมือของซีโต้ก็อ่อนอยู่น้อย

ส่วนฐานะของประเทศไทยภายหลังมหาสงครามโลกครั้งที่ ๒ นั้น เมื่อเสร็จสงครามแล้ว เราได้มาพิจารณาเห็นว่า ถ้าไทยเราไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติจะถูกบีบอย่างมาก เฉพาะอย่างยิ่งจะถูกบีบจากฝรั่งเศส แต่การที่จะเข้าสหประชาชาติได้นั้น ท่านก็ทราบแล้วว่า มีพี่เบิ้มอยู่ ๕ ชาติ คือ จีนชาติ ฝรั่งเศส อังกฤษ อเมริกา และรัสเซีย ถ้าชาติใดชาติหนึ่งลงมติไม่รับ ก็ตกไป สำหรับจีนชาตินั้นได้ติดต่อมายังเราว่าขอทำสนธิสัญญาทางไมตรี เราได้ตอบไปว่า ในระหว่าง ๓-๕ ร้อยปีที่ผ่านมาระหว่างเราได้ให้สิทธิคนจีนเท่ากับคนไทยหรือดียิ่งกว่าคนไทยเสียอีก ถ้ามีสนธิสัญญาแล้วจีนจะกลายเป็นคนต่างก๊าว เพราะ

จะต้องไปใช้สนธิสัญญาเช่นที่เราทำกับประเทศอื่น ๆ ในประวัติศาสตร์
๖๐๐ - ๗๐๐ ปีมานี้ คนไทยที่เรียกว่าไพร่สม อายุระหว่าง ๑๘ ถึง
๖๐ ปี ต้องไปทำงานให้แก่เจ้าขุนมูลนาย ๖ เดือน แต่จีนมิได้เป็น
เช่นนั้น จีนก็ขายสบาย และได้รับยกเว้นภาษีตลอดมา มีสิทธิใน
ที่ดินและอื่น ๆ เพราะฉะนั้นจะเอาไปทำไม แต่จีนชาติยืนยันต้องการ
ทำสนธิสัญญา ผลก็คือ เราต้องทำสนธิสัญญากับจีนชาติ

ความจริงปัญหาเรื่องขอทำสนธิสัญญานี้ ได้เกิดขึ้นมาก่อนแล้วตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๕ และที่ ๖ แต่ได้ถูกปฏิเสธไป ในเวลานั้นจีนไม่มีอำนาจเพราะถูกประเทศมหาอำนาจในยุโรปเฉือนกันเป็นชิ้น ๆ จีนจึงไม่มีสัมเสียงนัก แต่เมื่อเสร็จสงครามแล้ว อังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอเมริกา ยอมยกให้จีนชาติเป็นประเทศมหาอำนาจ มีสิทธิมีเสียดำคัญประเทศหนึ่ง ข้าพเจ้ารับราชการอยู่ที่ญี่ปุ่นในปี ค.ศ. ๑๙๔๒ จีนอีกฝ่ายหนึ่ง ก็คือจีนวังจิงไว ได้ขอให้รัฐบาลญี่ปุ่นเจรจา กับไทย ให้ไทยนับถือจีนวังจิงไว โดยให้เหตุผลว่า เวลานั้นอิตาลีและเยอรมัน หรือฝ่ายอักษะทั้งหลายก็รับนับถือจีนวังจิงไว ส่วนไทยรับรองแมนจูก็กั้น ฉะนั้น จะคู่ประเทศในสายตาโลกและในสายตาของประเทศที่เป็นอักษะด้วยกันว่า เหตุใดไทยจึงไม่รับรองจีนวังจิงไวด้วย เวลานั้นข้าพเจ้าอยู่ที่ญี่ปุ่นได้ไปว่า ในใจนั้นไม่เห็นด้วยเลยที่จะรับรองจีน ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับไทยนั้นผิดจากความ

สัมพันธ์กับประเทศอื่น ๆ ในประเทศไทยมีจีนเป็นจำนวนมาก เพราะ
ฉะนั้นการที่จะให้สิทธิพิเศษหรือจะรับนับถือใด ๆ นั้น จะก่อให้เกิด
ปัญหานานาประการ ให้เสร็จสงครามแล้วจะดีกว่า แต่ญี่ปุ่นก็ยังคง
ยืนยัน ในที่สุด รัฐบาลไทยจำเป็นต้องรับนับถือหวังจึงไว โดยการถูก
บังคับด้วยประการฉะนี้

เมื่อเรารับนับถือหวังจึงไวแล้ว จีนก็ดำเนินการต่อไป จีนและญี่ปุ่นได้
มาหาข้าพเจ้า เสร็จจากขอตกลงทุกประการในประเทศไทย ฝ่ายเราได้ตอบ
ว่ายินดี และจะขอตกลงทุกของเรา คือหลวงวิระโยธาซึ่งเวลานั้นเป็นทูต
อยู่ที่แมนจูก็เป็นทูตประจำจีนฝ่ายหวังจึงไวด้วย ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยกับ
นโยบายนั้น ฉะนั้น เมื่อจีนมาชวนข้าพเจ้าให้ไปพบกับรัฐมนตรีต่าง
ประเทศญี่ปุ่น คือ Shigemitsu ข้าพเจ้าจึงปฏิเสธว่าไม่ใช่เรื่องของไทย
ไทยไม่ใช่เป็นข่าวญี่ปุ่นที่จะต้องไปปรึกษาด้วย แต่จีนอยู่ในฐานะที่
ญี่ปุ่นอุปถัมภ์ ก็ไปปรึกษากับญี่ปุ่นเอง พอจีนไปปรึกษาเข้า ญี่ปุ่นก็เอ็ด
ตะโรเอา บอกว่าเสียเงินเสียทองจะต้องไปตั้งทำไม อย่างมากก็ส่งทูต
สันถวไมตรี (Goodwill Mission) ก็พอ ข้าพเจ้าก็รายงานมายังรัฐบาล
ซึ่งได้ตอบไปว่า ทูตสันถวไมตรี (Goodwill Mission) ไม่เอา ขอให้เป็น
ทูตประจำ ความเห็นของข้าพเจ้ากับของรัฐบาลเวลานั้นไม่ตรงกัน
รัฐบาลบอกว่าต้องมีทูตประจำแต่ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับญี่ปุ่นแต่มิใช่เหตุ
ผลอย่างญี่ปุ่น เห็นด้วยกับญี่ปุ่นที่ว่าไม่ควรจะมีทูตประจำ เพราะข้าพเจ้า

กลัวว่าจีนจะมาขัดเราต่าง ๆ แต่ญี่ปุ่นกลัวว่าจีนจะมาเดินอะไรกับเรา
เพื่อเล่นญี่ปุ่น ในที่สุด ญี่ปุ่นก็บังคับจีนว่าไม่ต้องทำอะไรกับไทย ไม่
ต้องมีการแลกเปลี่ยนทูตกัน เรื่องก็เป็นอันระงับไป

เมื่อเสร็จสงครามแล้ว ฝรั่งเศสได้แจ้งกับไทยว่า อนุสัญญาอินโด
จีนซึ่งได้ทำไว้โดยไทยได้ดินแดนนั้น เป็นอนุสัญญาที่ทำโดยญี่ปุ่น
บังคับ ฝรั่งเศสถือว่าไทยยังอยู่ในฐานะสงครามกับฝรั่งเศส ไทยถือว่า
ฝรั่งเศสออกจะพุดมากไป สนธิสัญญานั้นได้เซ็นกันจริง ๆ และอีก
ประการหนึ่ง ในระหว่างสงครามนั้น ฝรั่งเศสหนีญี่ปุ่นเข้ามาใน
ประเทศไทย และได้รับความเอื้อเฟื้อเป็นอันมาก ฝรั่งเศสไปตั้งอยู่
กับ Lord Louis Mountbatton ที่ลังกา ต้องการรู้ความเคลื่อนไหวของ
ญี่ปุ่นทั้งในประเทศไทยและในอินโดจีน ไทยก็ได้ให้ไปมากซึ่งเท่ากับ
เป็นสหายสงคราม ฝรั่งเศสไม่รับฟังไทยไม่รู้จะหันไปพึ่งใคร ก็หันไป
ตามอังกฤษ และอเมริกา ซึ่งประเทศทั้งสองบอกว่า เสียใจเพราะ
อังกฤษและอเมริกาได้แสดงนโยบายไว้แล้วว่าให้เป็นไปตามสถานะเดิม
(status quo) เมื่อเป็นเช่นนี้ เราก็ตอบว่า จะให้เราทำอย่างไร จะให้
รัฐบาลคืนดินแดนโดยไม่มีบีบบังคับนั้นไม่ได้ เว้นไว้แต่จะมีเหตุผล
อังกฤษและอเมริกา จึงหาทางประนีประนอมโดยตั้งกรรมการอนุญาโต
ตุลาการ มีอังกฤษและอเมริกา ส่วนจีนนั้นอาสาเข้ามาบอกว่าอยากจะ
ขอช่วยไทย แต่พอไทยเสนอไป ฝรั่งเศสไม่ยอมรับ ในที่สุดเท่าที่

ผมจำได้ อนุญาโตตุลาการมีประเทศลาตินอเมริกัน คือเปรูรวมอยู่ด้วย
ไทยเราก็มีพระองค์เจ้าวรรณไวทยากร เป็นผู้แทน ในที่สุด คณะกรรมการ
การประนีประนอมก็แนะนำให้รัฐบาลไทยคืนดินแดนให้รัฐบาลฝรั่งเศส
ซึ่งไทยก็ได้ปฏิบัติตาม ต่อมาฝรั่งเศสมีหนังสือแจ้งว่าจะไม่ขัดข้อง
ในการที่ไทยจะสมัครเข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติ ส่วนอเมริกายอม
รับนับถือว่าเราไม่ได้ประกาศสงคราม เพราะฉะนั้นในค่านอเมริกาก็
เรียบร้อยไป สำหรับอังกฤษบอกว่า สงครามคราวนี้ไทยเหมือน
เด็กชนต้องเขียนนิศหน้าหน่อย ไทยก็บอกว่าจะเขียนอย่างไร ระหว่าง
สงครามได้ช่วยกันเต็มที่ อังกฤษบอกว่าร่วมมือเต็มที่จริง แต่อังกฤษ
ได้รับความเสียหายมาก ถ้าไม่มีสัญญาผูกมัดไทยเป็นการลงโทษบ้าง
ในที่สุดไทยก็อาจเป็นพวกประเทศที่คิดจะรุกรานอีก ไทยจึงถามว่าจะ
ลงโทษอย่างไรบ้างผลก็คือ อังกฤษได้เรียกร้อง ๒๑ ข้อ ซึ่งท่าน
คงจะทราบแล้วข้อสำคัญ ๆ มีดังนี้

๑. เลิกล้มองค์การทหารซึ่งเขาถือว่ามีส่วนรับผิดชอบในสงคราม
๒. เรื่องอาชญากรรมสงครามซึ่งมีการตกเถียงกันมาก ฝ่ายไทยบอก
ว่า ถ้าเรามีอำนาจอธิปไตย เราขอจัดตั้งศาลของเราเอง เดิมเขาขอ
ให้ไปขึ้นศาลที่สิงคโปร์ เราบอกว่าย่างนั้นไม่ได้ ในที่สุดก็ตกลงกัน
ว่า ให้เราจัดของเราเอง

๓. ขอควบคุมเศรษฐกิจและการคลัง ซึ่งเราต้องยอมเซ็นตามนั้น
ในที่สุด เราหาทางออกด้วยการจ้าง Mr. Dolls เข้ามาเป็นที่ปรึกษา
การคลัง Mr. Dolls ได้ช่วยเจรจาต่าง ๆ จนในที่สุดอังกฤษก็ยอม

๔. ประเด็นใหญ่ได้แก่เรื่องข้าว ๑,๕๐๐,๐๐๐ ตัน อังกฤษจะเอา
เปล่า ๆ แต่ในที่สุดก็ได้ไปเพียง ๒๐๐,๐๐๐ ตัน อังกฤษและอเมริกา
ได้ถือว่าไทยว่ามีการลักลอบส่งข้าวออกไปนอกประเทศเป็นอันมาก
รัฐบาลไทยต้องควบคุม รัฐบาลไทยได้ตอบไปว่า ได้ทำการควบคุม
อยู่แล้ว ราคาข้าวในท้องตลาดเวลานั้นประมาณตันละ ๑๕ ปอนด์
ฉะนั้นรัฐบาลไทยจะเอาข้าวล้นกว่าตันที่ไหนให้ได้ จะได้ก็ต้องไป
บังคับซื้อจากราษฎรในราคาถูกลง เมื่อบังคับซื้อ ก็ไม่มีใครอยากจะขาย
ฉะนั้น อังกฤษและอเมริกาต้องไปโทษเจ้าหน้าที่มลายูด้วยที่เปิดโอกาส
ให้มีการรับซื้อข้าวตลอดชายฝั่งทะเลของมลายู จะมาโทษไทยฝ่ายเดียว
ไม่ได้ ในที่สุดเขาบอกว่ารัฐบาลอังกฤษและรัฐบาลอเมริกันรับซื้อ
ข้าวไทยโดยจะให้ราคาตันละ ๘ หรือ ๑๐ ปอนด์ ผมจำไม่ได้แล้วก็มี
ฟรีเมียวมอีก ๒ ปอนด์ ภายในปีหนึ่ง ๆ ไทยจะต้องส่งข้าวให้เป็น
จำนวนเท่านั้น ๆ ตัน ถ้าส่งไม่ครบจะปรับเอาข้าวเปล่า หลังจาก
เซ็นสัญญากันแล้ว ๓ เดือน ก็หาซื้อข้าวในราคาตันละ ๑๐ ปอนด์
ไม่ได้ เวลานั้นข้าวพม่าราคาตันละ ๒๕ ปอนด์ ในที่สุดเราก็เจรจา
ใหม่ว่า ตราบใดที่ไม่ได้ราคาข้าวเท่าพม่าซึ่งเป็นราคาของตลาดโลก

แล้ว ก็ไม่สามารถหาข่าวส่งให้ได้ ในที่สุด อังกฤษก็ยอมให้ราคาเท่ากับพม่า โดยทำสัญญาสมบูรณแบบ

ส่วนรัสเซียนั้น รัฐบาลได้ให้ทูตของเราที่สวีเดนเป็นผู้ทาบถามเรื่องการเข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติ รัสเซียได้ตอบว่า ทราบไตท์ไทยไม่แสดงว่าไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลเก่าที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกอมมิวนิสต์ และทราบไตท์ที่ไม่แสดงนโยบายว่าเป็นมิตรกับทุกประเทศ รวมทั้งรัสเซียด้วยแล้ว รัสเซียจะไม่ยอมลงมติให้ในสหประชาชาติ และที่ประการสำคัญที่สุดคือ ไทยไม่มีความสัมพันธ์ทางทูต (Diplomatic Relation) กับรัสเซีย เมื่อประสบปัญหา เราก็ต้องปรึกษากับ อังกฤษ และอเมริกา ว่าจะทำอย่างไร อังกฤษและอเมริกาให้ความเห็นว่าการจะมีความสัมพันธ์ทางการทูต (Diplomatic Relation) นั้น หนีไม่พ้น แต่การที่จะให้เราประนามว่า รัฐบาลเก่าเป็นปฏิปักษ์ต่อรัสเซีย นั้นออกจะมากเกินไป ในที่สุดก็ตกลงกันว่า เราจะประกาศว่าเราจะมีไมตรีกับรัสเซีย และพร้อมที่จะสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตด้วย ในที่สุดก็ผ่านรัสเซียไปได้ และไทยก็กลายเป็นประเทศที่เป็นศัตรูของสัมพันธมิตรประเทศแรกที่ได้เข้าเป็นสมาชิกสหประชาชาติ ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. ๑๙๔๖

ภาคผนวก

หลักวิชาการบางประการ ในสาขานิติศาสตร์และรัฐศาสตร์

ปาฐกถาของศาสตราจารย์ สัญญา ธรรมศักดิ์
แสดงเนื่องในพิธีแจกทุนของมูลนิธิ ดิเรก ชัยนาม เป็นครั้งแรก
ณ หอประชุมเล็ก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๑๒

ใต้ฝ่าพระบาท และท่านผู้ฟังที่เคารพรัก

ศาสตราจารย์ ดิเรก ชัยนาม เป็นผู้หนึ่งที่สาธุชนควรระลึกถึง และ
วันนเป็นวันหนึ่งที่มีการประชุมพร้อมกันเพื่อระลึกถึงท่าน เพราะเป็น
วันพิธีมอบทุนของมูลนิธิ ดิเรก ชัยนาม ให้แก่นักศึกษาแห่งมหาวิทยา
ลัยธรรมศาสตร์ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในคณะนิติศาสตร์และ
รัฐศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดิเรก ชัยนาม เป็นทั้งนักนิติศาสตร์และนักรัฐศาสตร์
ท่านได้รับการฝึกฝนอบรมมาในวิชาการกฎหมาย และท่านได้ปฏิบัติ
การงานมาในวิชารัฐศาสตร์ รวมทั้งการฝึกฝนอบรมตัวท่านเอง ตลอด
มามิขาดสาย ท่านเป็นผู้หนึ่งที่ได้รับความสำเร็จในชีวิต หรืออีกนัย

หนึ่งก็คือ ท่านได้ทำประโยชน์ให้แก่ชาติบ้านเมืองอย่างยิ่ง อีกทั้งยัง
ได้ทำประโยชน์ให้แก่เพื่อนร่วมชาติ รวมทั้งอนุชนรุ่นหลัง คือนิสิต
นักศึกษาทั้งหลาย และเป็นบุคคลผู้ใฝ่ในวิชาการ โดยเขียนตำราและ
บทความทางวิชาการ ขึ้นมามากมายหลายแขนง และได้เป็นครูบา
อาจารย์อบรมสั่งสอนในวิชาการ เรียกได้ว่าเกือบตลอดเวลาในชีวิต
ของท่าน เป็นที่น่าเสียดายสุดแสน ที่ศาสตราจารย์ ทิเรก ชัยนาม มา
ถึงถึงอสัญกรรมเสียในระยะเวลาที่ท่านยังจะทำประโยชน์ทางวิชาการ
ให้ได้อีกมาก ขอท่านจงประสบสุขในสัมปรายภพ

เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ชีวิตและงานของศาสตราจารย์ ทิเรก ชัยนาม
จะขอนำหลักวิชาการบางประการในสาขานิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ ที่
ท่านรัก มากล่าวในที่ประชุมอันมีเกียรตินี้

ในการปกครองของประเทศชาติทั้งหลาย อันถึงแล้วหรือกำลังจะ
ถึงซึ่งความเจริญ *กระบวนการยุติธรรม* เป็นหลักหนึ่งซึ่งสำคัญยิ่งนัก
และปัญญาชนพึงรักษาไว้ด้วยความหวงแหน และทำนุบำรุงรักษาให้
มั่นคง อีกทั้งเฟื่องเลี้ยง เฝ้าตาม ปรับปรุง ให้คงสภาพอันดี และมีประ
สิทธิภาพอยู่เสมอ คำว่า *กระบวนการยุติธรรม* นี้ เสด็จในกรม ฯ องค์
อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้เป็นนักปราชญ์และนักวิชาการ
ยิ่งใหญ่ของไทย ได้ทรงริเริ่มนำมาใช้ เมื่อประมาณพุทธศักราช ๒๔๕๗
ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในคราวประชุมสัปดาห์แห่งการ
ป้องกันอาชญากรรม

การประชุมนั้นประกอบด้วย ผู้ดำเนินการของประเทศในการรักษา
ความยุติธรรม ได้แก่ ผู้พิพากษา ๗ ตุลาการ อัยการ ตำรวจ พนักงาน
ฝ่ายปกครองผู้เป็นพนักงานสอบสวน และเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ งาน
ของเจ้าหน้าที่แห่งรัฐเหล่านี้ จัดได้ว่าเป็นกระบวนการ เพราะดำเนินการ
ประสานกันเป็นสาย เริ่มด้วยเบื้องต้นสืบไปเป็นท่ามกลาง และถึงที่
สุดท้ายเบื้องปลาย ตัวอย่างชัด ๆ เห็นได้จากการที่นายคำลัทธ์พิชัยผู้
อื่นเขา ตำรวจยอมสืบสวนจับกุม พนักงานสอบสวนทำการสอบสวน
ส่งอัยการพิจารณาสั่งฟ้อง และว่าคดีเป็นโจทก์ในศาลสถิตยุติธรรม
ผู้พิพากษาใช้อำนาจตุลาการพิจารณาพิพากษาลงโทษ จำคุก ส่งนัก
งานราชทัณฑ์ขังไว้ในเรือนจำ นายคำคนเดียว ที่ทำให้เจ้าหน้าที่แห่ง
รัฐเหล่านี้ ทำงานประสานกันเป็นสายถึงนี้ งานนี้ ทุกชั้นทุกระยะ เป็น
ไปเพื่อรักษาความยุติธรรมของชาติบ้านเมือง กระบวนการนี้จึงเป็น กระ
บวนการยุติธรรม สายงานของ กระบวนการยุติธรรม ได้ดำเนินไปอยู่
ทุกวี่ทุกวัน ในสังคมใหญ่ ๆ เช่นเมืองไทยนี้ และดำเนินไปโดยมิขาด
สาย นับเป็นเส้น ๆ คดีต่อปี ทั้งงานของตำรวจ พนักงานสอบสวน
ศาล และราชทัณฑ์ สมควรจะกล่าวไว้ในที่นี้ด้วยว่า สายงานสำคัญนี้
ควรจะได้รวมผู้ประกอบวิชาชีพอิสระประเภทหนึ่งเข้าไว้ด้วย คือทนาย
ความ ผู้ว่าต่างแก่ต่างในอรรถคดี ทนายความนี้เป็นผู้ได้รับการฝึกฝน
อบรมมาด้วยดี ในวิชาการ และมีส่วนสำคัญในการรักษาความยุติธรรม
ของบ้านเมือง จึงเป็นผู้ร่วมอยู่ในกระบวนการ

กระบวนการนี้มีใช้เป็นเพียงกระบวนการอย่างหนึ่งเท่านั้น ก็ห้ามได้ แต่เป็นกระบวนการยุติธรรม อันว่ายุติธรรมนั้น ใครเลยจะเห็นได้เล่า ว่ารูปร่างเป็นไหน จริงอยู่ พระราชกำหนดกฎหมายทั้งหลาย ย่อมตราขึ้นเพื่อความยุติธรรม อันนับได้ว่าเป็นความยุติธรรมตามกฎหมาย แต่การใช้กฎหมายโดยไม่ยุติธรรมก็มีได้ และการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ จงใจไม่ใช้กฎหมายเสียก็เพื่อประโยชน์ตนหรือผู้อื่นก็มีได้ ทนายความ บิดเบือนข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงเสียก็มีได้ ฉะนั้นผู้ปฏิบัติการทั้งหลายในกระบวนการยุติธรรมจึงควรที่จะได้รับการอบรมบ่มนิสัย ให้ตระหนักแน่ในคุณค่าแห่งยุติธรรม ความตระหนักแน่นนั้นคือความสัมผัสด้วยจิต หรือจะกล่าวอีกในหนึ่งก็คือทำให้ซึมซาบเข้าไปในกมลสันดาน ด้วยนัยนี้ นิสิตนักศึกษาในสายนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ จึงมีความสำคัญยิ่งนักต่อกระบวนการยุติธรรม เพราะเขาทั้งหลายเหล่านี้แหละ จะสืบสายเข้ามาในกระบวนการอันมีความสำคัญยิ่งนักต่อความมั่นคงของประเทศชาติ

ถ้าการดำเนินงานของชาติ ในกระบวนการยุติธรรมเหลวไหลกลงเมื่อไร ประเทศชาติทั้งประเทศก็จะเหลวไหลกลงไปเมื่อนั้น เพราะประชาชนไม่ได้รับความยุติธรรม กลับได้รับแต่ความทุกข์ขมขื่น ก่อให้เกิดความเคียดแค้นชิงชัง ซึ่งในที่สุดก็จะเสียซึ่งพระราชกำหนดกฎหมาย อันจะเป็นความปั่นป่วนทั่วไป เป็นกลียุคขึ้น

ชาติไทยเราได้ตระหนักแน่ในคุณค่าแห่งความยุติธรรมนี้มาแล้วแต่โบราณกาล ในคัมภีร์พระธรรมศาสตร์ กล่าวถึงพระราชกรณียกิจของพระเจ้าแผ่นดินไว้ว่า “แล้วเสด็จยังศาลพินิจโดย พร้อมด้วยหมู่ขุนมนตรีราชประโรหิตา ไทราจารย์ผู้อยู่ในศีลสัจ ดำรงพระทัยฟังอรรถคดี ซึ่งตระลาการพิจารณาโดยยุติธรรมนั้นเป็นอันถ้วนแก้ว แล้วเอาพระคัมภีร์พระธรรมศาสตร์เป็นพระเนตร ดูเทศกาลบ้านเมืองโดยสมควรแล้ว จึงเอาพระกรเบองขวา คือพระสติสัมปชัญญะ ทรงพระขรรค์แก้ว คือพระวิจารณ์ะบัญชา วินิจฉัยตัดข้อคดีอาญาพระราชราษฎรทั้งปวงโดยยุติธรรม” พระคัมภีร์เดียวกันนั้นกล่าวถึงลักษณะผู้จะเป็นตระลาการว่า “อันว่าบุคคลผู้ใดเป็นตระลาการล่วงเสียซึ่งยุติธรรม ด้วยอคติ ๔ ประการ คือ รัก แลโกรธ แลกลัว แลหลง แล้วพิจารณาความผิดจากพระธรรมศาสตร์ แลล่าเอียงเข้าด้วยฝ่ายใจหึก ฝ่ายจำเลย อันว่าเกียรติยศ และโภคศรีสวัสดิ์แห่งตระลาการนั้น ก็จะไม่ยอมเสื่อมสูญไป ประคองพระจันทร์ในวันกาพบกษ จะถึงซึ่งเดือร้อนเป็นอันมาก อันว่าบุคคลผู้ใดเป็นตระลาการ บมิได้ล่วงเสียซึ่งยุติธรรมด้วยอคติ ๔ ประการดังกล่าวแล้ว แลประกอบด้วยศีลสัจ แลพิจารณาข้อคดีแห่งราษฎรทั้งปวงถูกต้องตามพระธรรมศาสตร์กล่าวไว้นั้น อันว่าเกียรติยศและโภคศรีสวัสดิ์มงคลแห่งตระลาการผู้นั้นก็จะจำเริญชนทุกวัน ดุจพระจันทร์ในวันศุกรบกษ” หลักที่ว่าด้วยคติทั้ง ๔ นั้น เห็นได้ชัดว่าเป็นหลักที่สืบเนื่องมาจากหลักในพระพุทธศาสนานอกจากในคัมภีร์พระธรรมศาสตร์นี้แล้ว อคติ ๔ ยังปรากฏเห็นหน้าอยู่ในคัมภีร์อื่นทภาษา และก็มีตอนหนึ่งว่าด้วยภยากติ คือล่าเอียงเพราะกลัว ดังนี้ “ซึ่งว่าให้ตระลาการ แลผู้พิพากษาปราศจากภยากติ

นั่น คือให้ผู้พิพากษาตระลาการ กระทำจิตใจมั่นคงอย่าได้หวั่นไหวแก่ภัย
ความกลัวฝ่ายโจทก์ และฝ่ายจำเลย อย่าสั่นหวาดเสียวว่า ผู้เป็นอธิบดี
มัชฌิมาศกดิ์ และเป็นราชตระกูลประยูรอันใหญ่ยิ่ง ถ้าอาตมาพิพากษาควรแพ้
แลแพ้ลงบัณฑิก็จะทำให้อาตมาถึงซึ่งความฉิบหาย ด้วยเหตุอันใดอันหนึ่งเป็น
มั่นคง หวังกระทำให้องอาจ อย่าให้หวาดไหวแต่ภัยอันความกลัว อธิบดี
ตระกูลแต่เหตุอันใดอันหนึ่ง หวังยึดหน่วงซึ่งหลัก คือสุจริตธรรม แล้วได้ไปตาม
พระธรรมศาสตร์ราชสาตรา อันเป็นบันทัดฐาน อย่าให้นิกรชนฝูงปราชญ์ผู้
ดำเนินด้วยญาณคติ ดำริห์ คิดตนได้ว่าเป็นคนมาयाสาโดยี” ทั้งนี้เป็นตัวอย่าง
เพียงเล็กน้อยที่แสดงว่าชาติไทยเรามีวัฒนธรรมในด้านการรักษาความ
ยุติธรรมของบ้านเมืองมาแต่เดิมแล้วช้านาน และนั่นหนักสั่งสอนกัน
มาไม่ขาดสาย พร้อมทั้งแข่งซักแก่ผู้ทรยศต่ออุกมกคตินี้ไปพร้อม ๆ กัน
ด้วย จริงอยู่ ความในคัมภีร์ใหญ่ทั้งสองดังกล่าวพูดถึงแต่ผู้พิพากษา
ตระลาการแต่เมื่อปรับเข้ากับสภาพการณ์ในปัจจุบันนี้แล้ว ก็ย่อมรวม
หมายถึงผู้อยู่ในกระบวนการยุติธรรมทุกหมู่เหล่า ไม่มีปัญหา เพราะ
ความสุขและความทุกข์ของอาณาประชาราษฎร ผู้มีอรรถคดีนั้น ขึ้นอยู่
กับทุกคนในสายงานของกระบวนการยุติธรรม คือผู้พิพากษา อัยการ
ทนายความ ตำรวจ พนักงานฝ่ายปกครอง และราชทัณฑ์ และจะให้
หมายความว่าไปถึง เจ้าหน้าที่ที่ทุกผู้ทุกคน รวมทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ และ
นิติกรผู้ร่างกฎหมาย อันมีผลงานกระทบถึงส่วนได้เสียและความ
ปลอดภัยของประชาชนตัวก็ไ้ ทั้งนี้ในปัจจุบันเราได้ยินได้ฟังกัน
เป็นอันมากถึงคำว่า The Rule of Law ซึ่งใช้กันในภาษาไทยว่า “หลัก

นิติธรรม” ความหมายของคำนี้คืออย่างไร คำนี้ได้มีการให้ความหมายไว้โดย The International Commission of Jurists ซึ่งเคยแปลเป็นภาคไทยไว้ ไม่สู้จะเข้าหน้ากว่า “คณะกรรมการนักนิติศาสตร์นานาชาติ” วัตถุประสงค์ขององค์การนี้ว่า

The Commission is dedicated to the support and advancement throughout the world of the Rule of Law. It has defined this term at;- The principles, institutions and procedures, not alway identical but broadly similar, which the experiences and traditions of lawyers in different countries of the world, often having themselves varying political structures and economic background have shown to be important to protect the individual from arbitrary government and to enable him to enjoy the dignity of man. ใจความว่านักนิติศาสตร์ทั้งหลายพึงยึดมั่นในหลักการ ที่จะป้องกันสิทธิและเสรีภาพของเอกชนไม่ให้เขาถูกกดขี่ข่มเหง และให้เขาธำรงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีของมนุษย์ชาติ นี้แหละคือหลักนิติธรรม ซึ่งประยุกต์เข้าใช้ในงานของ “กระบวนการยุติธรรม” ได้ด้วยดี

ท่านผู้ฟังทั้งหลายที่เคารพรัก ปาฐกถาหรือถ้ากล่าวสั้น ๆ หากมีส่วนที่อยู่ประการใดบ้างแล้วผู้กล่าวขออุทิศความดีนั้นให้แก่ ศาสตราจารย์ คีเรก ชัยนาม ผู้เป็นมิตรที่เคารพรักโดยแท้จริงของผู้กล่าว และเป็นอาจารย์ที่รักเคารพของศิษย์ทั้งหลายทั่วกัน

ขอบพระคุณ

สารบัญค่นคำ

ภาคภาษาไทย

ก

กัมพูชา, กรุง	๔๖
การต่อสู้ของข้าพเจ้า, หนังสือ	๑๕๖ - ๗
กัลยาณไมตรี, พระยา	๕๐
กูเซงโก, อิกอร์	๑๗๖
เกณฑ์แรงงาน, ระบบ	๖๑
โกโนเอ, เจ้าชาย	๑๗๔
โกเซอร์, พระเจ้า	๑๕๔

ค

คอมันตร์, นายถนัด	๕๗
คอมมิวนิสต์, ลัทธินิ	๓, ๕, ๑๔, ๑๔ - ๕, ๒๒ - ๓
กาวัวรี	๑๒๕
กานธิ, มหาตมะ	๑๑๐ - ๑๑๗
กาลมาร์กซ์, ลัทธินิ	๒๒๓
กิ่ง จอห์น, หนังสือ	๑๐๔
กัมมอย, เกาะ	๑๔๒
เคนเนดี, จอห์น เอฟ.	๑๕, ๑๔๐, ๒๒๓
ควรมถิน, พระราชวัง	๑๔๕
โครท, พวก	๑๗๐
โคมินเทอรัน, องค์การ	๑๕๔

จ

จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ	๔๕
จอห์นสัน, ลินคอล์น บี.	๑๖, ๑๐๐
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ	๔๕, ๕๖
เจียงไคเช็ค	๑๕๓, ๒๒๑ - ๒
เจนีวา (การประชุม) (ข้อตกลง)	๕๓ ๕๕

ช

เชคสเปียร์, วิลเลียม	๑๐๘
เซอร์ซิล, วินสตัน	๑๑๐ - ๑๑๓, ๒๐๘ ๒๑๒ - ๒๑๔,
เซอร์เรอร์, วิลเลียม	๑๕๕
ชูเลนเบิร์ก, เกานต์	๒๐๔

ช

ชอร์ช, ริชาร์ด	๑๗๔ - ๕
ชาร์, พระเจ้า	๑๓๘
ชาร์, แกวัน	๒๐๐
ชุน ยัด เซน	๑๕๓
แมร์, ดอกเตอร์ ฟรานซิส บี.	๕๕

ค

คอลล, นาย	๒๓๐
คอลลฟูส, นาย	๑๗๐

คาร์ดาแนลลี, ช็องแกบ ๑๘๘-๘, ๒๑๗
 คัลเลส, ฟอสเตอร์ ๑๘๑-๑๘๓
 เตอโกด, นายพลชาลส์ ๑๑-๑๓, ๑๕

ท

ทรูแมน, แฮร์ริ เอส. ๑๘, ๑๗๖-๑๗๗
 เทวราชา, ลัทธิต ๔๗
 ไทมส์, หนังสือพิมพ์ ๑๓๐-๑๕๐

น

นครทม, เมือง ๔๖-๔๗
 นอร์ทกลีฟ, ลอร์ด ๑๔๘-๘
 นโปเลียนที่ ๑, พระเจ้า ๑๒๘
 นโปเลียนที่ ๓, พระเจ้า ๑๓๔
 นาโต, องค์การ ๑-๓, ๘, ๑๐, ๑๓,
 ๑๖, ๒๒, ๑๓๐, ๑๔๐
 นายกรัฐมนตรี, สมเด็จพระ ๑๐๕
 น่านเจ้า ๔๓
 นิวบอร์คไทมส์, หนังสือพิมพ์ ๑๓๐-๑๕๐
 นิวเกลียร์, อาวุธ ๑๒
 เนห์รู, เขาวราล ๒๒๔

บ

บรมราชาที่ ๒, พระเจ้า ๔๖-๗
 บรมไตรโลกนาถ, สมเด็จพระ ๔๗
 บอลเชวิค, พรรค ๑๘๕
 บริอังก์, เคลลอก ๑๕๑
 บิสมาร์ก, ฮอดโต ฟอน ๑๓๓-๑๓๖,
 ๑๖๕
 บุญอุ้ม, เจ้า ๑๔๖
 เบก, พันเอก ๒๐๔
 เบอเนาคอสต์, เกานต์ ๑๗๑

ป

ปฐมสมโพธิ, หนังสือ ๑๐๕
 ปุ่เทศลาว, ขบวนการ ๘๔
 เปอริ, นายพลเรือ แม่ท้าว ๑๕๖

พ

พระธรรมศาสตร์, กฎหมาย ๕๓-๕
 พรหมณี, ลัทธิต ๔๒-๔๖
 พุทธยอดฟ้าจุฬาโลก,
 พระบาทสมเด็จพระ ๕๑
 พุทธเลิศหล้า, พระบาทสมเด็จพระ ๑๐๖-๗
 เฟิร์ล ฮาเบอร์ ๑๗๕
 แฟง, กฎหมาย ๖๗

ฟ

ฟรังซ์, อนาโตล ๑๑๘
 ฟาสซิส, พรรค ๑๕๐
 ฟุซซี่, เกลาซ์ ๑๗๖
 ฟุเจอร์, ตำแหน่ง ๑๕๕

ภ

ภักธวาทิ, หลวง ๑๕๕-๖

ม

มหาจักราชเจ้า, สมเด็จพระ ๔๕
 มหาเวสสันดรชาดก, หนังสือ ๑๐๕
 มอร์เกนเทอ นาย ๑๖๖
 มอยน์, ลอร์ด ๑๗๑
 มังกรดำ, สมาคมลับ ๒๑๐
 มาร์แชล (นายพล) ๒๐
 (แผนการ) ๒๑, ๑๕๕, ๒๑๗
 ๒๑๘, ๒๒๑-๒

มาร์ค, เงิน ๑๘๗, ๑๙๗
 มุสโสลินี ๑๕๐ - ๒๐๐
 แมนจู, พวก ๑๙๓
 แมซิโดเนีย, พวก ๑๗๐

ย

เยอรมัน เพรส, องค์การ ๑๔๑
 ยู. เอส. นิวส์ แอนด์ เว็ลส์ รีพอร์ต,
 หนังสือพิมพ์ ๑๕๐

ร

รัตนโกสินทร์, สมัย ๔๑, ๕๑
 รัชกาล, ดิน ๘, ๙๗
 ราชวังสัน, เจ้าคุณ ๓๕๔
 รามคำแหง, พ่อขุน ๔๔
 รามคำแหง, ศิลาจารึกพ่อขุน ๔๓ - ๔๔
 ราพัตโล, สัญญา ๑๕๐
 รามาธิบดีที่ ๑, สมเด็จพระ ๕๐
 ริบเบนทรอป, นาย ๒๐๕ - ๖
 ริเช วิเออ, คาคินาล ๑๔๐
 โรสเวลต์, แฟรงกลิน ดี. ๑๘, ๘๕ - ๖
 ๑๑๐ - ๑๓๓, ๑๕๕, ๒๑๓ - ๒๑๖, ๒๐๘
 ไรน์, แม่น้ำ ๑๘๖

ล

ลึเบอรัล, พวก ๒๑๐
 ล็อดคิน, ลอร์ด ๑๕๕
 เลโอโปลด์, เจ้าชาย ๑๓๔
 แลนซิง, โรเบิร์ต ๑๘๕
 โลคาโน, สัญญา ๒๐๐

ว

วังจิงไว, พวก ๒๒๖
 วอชิงตัน, จอร์จ ๑๑๓
 วิลสัน, วูดโรว์ ๑๗
 วิลสัน, ฮาโรลด์ ๑๘๔ - ๕, ๑๙๐
 วิระโยธา, หลวง ๑๕๕ - ๖, ๒๒๗
 แวร์ซายส์, สัญญา ๑๘๕ - ๗, ๑๙๐,
 ๑๙๖, ๑๙๘ - ๙, ๒๐๑

ศ

ศรีปราชญ์ ๑๐๖
 ศรีวิสารวาจา, เจ้าคุณ ๑๘๕ - ๖, ๒๒๗

ส

สป้อ, องค์การ ๓ - ๔, ๕๔, ๕๗, ๑๘๐,
 ๒๒๕
 สตาลิน, โจเซฟ ๑๕๔, ๒๑๖ - ๒๑๗
 สมบูรณาญาสิทธิราชย์, ระบอบ ๔๗ - ๘,
 ๑๐๗
 สแตรง, วิลเลียม ๒๐๕
 สันนิบาตชาติ, องค์การ ๑๘๕, ๑๙๒
 สามก๊ก, หนังสือ ๑๐๗
 สไมลส์, แซมมวล ๑๐๘
 สุภานุวงศ์, เจ้า ๑๔๖
 สุโขทัย, สมัย ๔๑
 สุนทรภู่ ๑๐๖ - ๗
 เสตรส์มาน, นาย ๑๙๘
 เสฐียร พันธงชัย, นาย ๑๒๗

ท

ทลุษส์ที่ ๑๓, พระเจ้า ๑๔๐

อ		
อตาเคิร์ก, เคมาล	๑๘๘	
อเล็กซานเดอร์, พระเจ้า	๑๗๐	
อยุรยา, สมัย	๔๑, ๔๖, ๕๐,	
อะเดเนอว์, กอนราต	๑๒, ๑๔-๕	
อักษะโอม-เบอร์ลิน-โตเกียว, สัญญา	๒๐๒	
อาญา, กฎหมาย	๕๕	
แอตแลนติก, ภาค	๕	
แอตแลนติก ชาร์เตอร์, เอกสาร	๒๑๓	
แอทลี, เอิร์ล	๘	
แอร์ฮาร์ต, ลุดวิก	๑๔-๖	

ไอซาอิ, นาย	๑๗๕-๕
ไอเซนเฮอว์, คิวท์ คี.	๑๖๑, ๑๗๕
อ	
อีลิต, กอร์เตล	๘๖
ฮาร์วาร์ด, มหาวิทยาลัย	๒๐
ฮิตเลอร์, อะดอล์ฟ	๑๐, ๑๖๖-๗,
	๑๗๐-๑, ๑๗๓-๔, ๑๕๖, ๑๕๘, ๒๐๐
ฮิส, แอลเบอ์	๑๗๖
ฮินดู, ลัทธ	๖๒
ฮ็อดจ์, นาย	๑๕๔
ไฮเซนชอลเลิร์น, ราซวงส์	๑๓๔-๖

ภาคภาษาอังกฤษ

A

Angkor Thom	๒๔-๒๕
Ayudhya Period	๒๘, ๓๐

B

Bangkok Period	๒๕-๓๒
Boromrāja II, King	๒๘
Borom Trailokanath, King	๒๘, ๓๐
Buddhism	๑๑๕-๑๒๖

C

Cambodian Empire	๒๖
Chakkri Dynasty	๓๑

Chulalongkorn, King	๓๓, ๓๕
Code of Manu	๓๓
Communism	๑๒๒-๑๒๓
Communist China	๓๓-๓๕, ๓๗, ๘๑
Communist Pathet Laos	๓๖, ๓๘
Communist Vietnamese	๓๖-๓๗
Corvie System	๓๖-๓๗
Cyama	๒๕

D

Dasa (slavery)	๓๖
Devaraja	๒๕
Dharma	๑๒๑-๑๒๒
Dharmasatra	๓๒-๓๓
Dien Bien Phu	๓๔

G			Nato	එජ, එළ, ජං
Geneva Conference	එජ - එජ		Nationalism	එළ - එඟ
H			P	
Ho Chi Minh	එඟ		Power Vacuum	එඟ
Hull, Cordell	එං		R	
I			Ram Kambaeng, King	ආඞ - ආඞ
Indo-China War	එජ		Ramathibodi I, King	එං
J			Roosevelt, Franklin D.	එං
Johnson, Lyndon B.	එජ - ජං		Rusk, Dean	එඞ - එජ
K			S	
Karma	ආජ - ආජ		Scato	එජ - එජ
Kaznacheer, Aleksander	ආආ		Sinha, General	ආආ
Kennedy, John F.	ආආ - ජ		South East Asia	ආජ - ජආ
Khoman, Thanat	එඞ		Sukhodaya period	ආජ - ආඞ
M			T	
Manila Pact	එජ		Tathagat (Buddha)	ආආ
Mon-Khmers	ආජ		U	
Ngakut, King	ආජ - එං, එජ		Universal Law	ආජ
Korean War	එජ		V	
N			Viet Mjnh	එඟ
Nan Chao				

พิมพ์ที่ ห้องหุ่นส่วนช่างคิด สีขาว

๑๕ ซอยวิชิตวงศ์ มัถกะสัน ทรชนกว โทร. ๒๐๒๕๒

03/04/2566
นายจรัส วันทนทวี ผู้พิมพ์ดีดโฆษณา ๒๕๖๒

